

Innhold

01 Innkomne forslag - Utdanning.....	16
669 Like muligheter til skole og utdanning for alle	16
<i>Sarpsborg Arbeiderparti</i>	16
690 Desentral medisinutdanning på Campus Gjøvik.....	17
<i>Gjøvik Arbeiderparti</i>	17
696 En inkluderende skole	18
<i>AUF i Vestfold og Telemark</i>	18
707 Samordnet søskenmoderasjon.....	19
<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	19
711 Påslag til dekking av pensjonsutgifter til private barnehager må tilsvare faktisk utgift.....	20
<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	20
713 Grunnbemanning i barnehagene	21
<i>Stange Arbeiderparti</i>	21
718 Gratis barnehage.....	22
<i>Stange Arbeiderparti</i>	22
730 Helhetlig skoledag	23
<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	23
738 Desentralisert videregående utdanningstilbud	24
<i>Stad Arbeiderparti</i>	24
755 Norges Brannskole på Fjelldal må styrkes	25
<i>Sørreisa Arbeiderparti</i>	25
761 Økt kompensasjon for borteboere i den videregående skolen	26
<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	26
766 Bevilgning til utbygging av Samisk videregående skole og reindriftsskole-/Beaivváš-bygget.....	27
<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	27
803 SKOLE - 2. fremmedspråk som valgfag	27
<i>Inderøy Arbeiderparti</i>	27
850 Privatskoler og ansattes samlivsform.....	28
<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	28
874 Opplæring - revidering av friskulelova.....	29
<i>Vestland Arbeidarparti</i>	29

875	Opplæring - fråvæersgrensa.....	30
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	30
876	Opplæring - høgare utdanning.....	31
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	31
877	Opplæring - fellesskulen og barnehagen.....	33
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	33
03	Innkomne forslag - Kultur.....	35
715	Meningsfylt fritid for alle	35
	<i>Stange Arbeiderparti</i>	35
752	Et nytt kulturløft	35
	<i>Tromsø Arbeiderparti</i>	35
894	Kultur og frivillighet.....	36
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	36
04	Innkomne forslag - Utenriks og forsvar.....	38
698	En verden fri for atomvåpen.....	38
	<i>AUF i Vestfold og Telemark</i>	38
731	Ja til et forbud mot atomvåpen.....	39
	<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	39
767	Styrke barentssamarbeidet	40
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	40
783	Forsvar i Finnmark.....	40
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	40
791	Krav om styrking av Forsvarets enheter i Innlandet.....	41
	<i>Innlandet Arbeiderparti</i>	41
806	Ja til en verden uten atomvåpen!	42
	<i>Buskerud Arbeiderparti</i>	42
807	Økonomiske sanksjoner av bosettinger på okkuperte områder.....	43
	<i>Buskerud Arbeiderparti</i>	43
818	Et styrket forsvar i nord.....	45
	<i>Troms Arbeiderparti</i>	45
821	Forsvaret må styrkes – spesielt i nord.....	45
	<i>Troms Arbeiderparti</i>	45
831	Forslag om atomvåpen til partiprogrammet 2021(Linje 4142 til 4168 erstattes med).....	47
	<i>Fredsforum</i>	47

851	Forsvarspolitikken	48
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	48
853	Forsvar kysten vår!	49
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	49
855	En atomvåpenfri verden	50
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	50
861	Det Norske maritime overvåkningsmiljøet(MPA) må bevares.....	51
	<i>Andøy Arbeiderparti</i>	51
890	Internasjonalt samarbeid.....	52
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	52
05	Innkomne forslag - Sosiale saker.....	54
654	Ny boform for eldre.....	54
	<i>Sarpsborg Arbeiderparti</i>	54
656	Barnetrygd for alle - uavhengig av inntekt og hvor i landet du bor	54
	<i>Sarpsborg Arbeiderparti</i>	54
672	Boutgifter til leietakere av omsorgsboliger og kommunale leiligheter	55
	<i>Sarpsborg Arbeiderparti</i>	55
676	Behov for innskjerping av alkoholreklame forbudet.....	56
	<i>Borgen og Søndre Skjeberg Arbeiderlag</i>	56
679	Likeverdige velferdstjenester	57
	<i>Moss Arbeiderparti</i>	57
682	Kommunesektoren - en viktig del av velferdsstaten.....	58
	<i>Moss Arbeiderparti</i>	58
692	Pensjon	58
	<i>Vang Arbeiderparti</i>	58
706	Folk flest skal kunne kjøpe egen bolig.....	59
	<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	59
714	Boliger til unge!.....	60
	<i>Stange Arbeiderparti</i>	60
719	Arbeidsavklaringspenger	61
	<i>Stange Arbeiderparti</i>	61
720	Aktivitet og rehabilitering	62
	<i>Stange Arbeiderparti</i>	62
721	Kompetanse.....	64
	<i>Stange Arbeiderparti</i>	64

722	Sikre intensjonen gjennom gjeldende forskrift i NAV	64
	<i>Stange Arbeiderparti</i>	64
723	Rehabilitering – en offentlig oppgave	65
	<i>Stange Arbeiderparti</i>	65
724	Bostøtte	66
	<i>Stange Arbeiderparti</i>	66
725	Fri rettshjelp	67
	<i>Stange Arbeiderparti</i>	67
726	Pensjonsreformen.....	68
	<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	68
727	Folketrygdfondet.....	69
	<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	69
729	Formidling av startlån flyttes til NAV / Husbanken flyttes til NAV / Husbanken.....	70
	<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	70
746	Velferdstjenestene må eies og drives i offentlig regi.....	71
	<i>Tromsø Arbeiderparti</i>	71
750	En helhetlig eldrepolitikk.....	72
	<i>Tromsø Arbeiderparti</i>	72
751	Den sosiale boligpolitikken må gjenreises	72
	<i>Tromsø Arbeiderparti</i>	72
788	Et mer rettferdig boligmarked for alle	73
	<i>Innlandet Arbeiderparti</i>	73
802	Pensjonsreformen.....	75
	<i>Inderøy Arbeiderparti</i>	75
811	Pensjonistenes rettigheter	76
	<i>Lavangen Arbeiderparti</i>	76
812	Folk og beredskap i nord	76
	<i>Lavangen Arbeiderparti</i>	76
837	At tilskotsordninga til frivilligsentralane vert oppretthaldne slik dei var før. 78	
	<i>Fjord Arbeiderparti</i>	78
848	AP må sikre en omfattende etikkoppyrdding i eiendomsmarkedet.....	79
	<i>Fredsforum</i>	79
849	Ta ansvar for NAV ofrene	80
	<i>Fredsforum</i>	80

852	Nei til konverteringsterapi.....	81
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	<i>81</i>
06	Innkomne forslag - Arbeid	82
657	Stoppe underregulering av de løpende pensjoner.....	82
	<i>Sarpsborg Arbeiderparti</i>	<i>82</i>
658	Pensjon for yrkesgrupper med særaldergrense	83
	<i>Sarpsborg Arbeiderparti</i>	<i>83</i>
668	Arbeid for alle - også personer med funksjonsnedsettelse	84
	<i>Sarpsborg Arbeiderparti</i>	<i>84</i>
704	Et trygt og anstendig arbeidsliv.....	85
	<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	<i>85</i>
744	Arbeid til alle.....	86
	<i>Tromsø Arbeiderparti</i>	<i>86</i>
794	Arbeid til alle er jobb nummer en	86
	<i>Innlandet Arbeiderparti</i>	<i>86</i>
795	Tiltak for seriøst og organisert arbeidsliv	87
	<i>Innlandet Arbeiderparti</i>	<i>87</i>
892	Arbeidsliv.....	88
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	<i>88</i>
07	Innkomne forslag - Helse.....	91
655	Økt satsning på behandling og rehabilitering av rusavhengige	91
	<i>Sarpsborg Arbeiderparti</i>	<i>91</i>
662	Helsesykepleiere	91
	<i>Sarpsborg Arbeiderparti</i>	<i>91</i>
665	Styrke helsetilbudet innen muskel- og skjeletthelse	92
	<i>Sarpsborg Arbeiderparti</i>	<i>92</i>
671	Brukerstyrt personlig assistanse; virkemiddel for likestilling og deltakelse	
	93	
	<i>Sarpsborg Arbeiderparti</i>	<i>93</i>
700	Kvinnens rett til selvbestemmelse	94
	<i>AUF i Vestfold og Telemark</i>	<i>94</i>
705	Avskaff foretaksmodellen i spesialisthelsetjenesten	95
	<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	<i>95</i>
710	Fastlegeordningen	96
	<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	<i>96</i>

716	Fastlegeordningen er i fare	97
	<i>Stange Arbeiderparti</i>	97
734	Utrede en forvaltningsmodell for styring av spesialisthelsetjenesten.....	98
	<i>Ålesund Arbeiderparti</i>	98
735	Utrede en forvaltningsmodell for styring av spesialisthelsetjenesten.....	99
	<i>Kristiansund Arbeiderparti</i>	99
736	Dagaktivitetstilbud for menneske med demens	100
	<i>Stad Arbeiderparti</i>	100
737	Tannbehandling – eigenandel og kostnader	101
	<i>Stad Arbeiderparti</i>	101
747	Folkehelsepolitikken må revitaliseres	102
	<i>Tromsø Arbeiderparti</i>	102
748	Ambulansetjenesten må bli statlig	102
	<i>Tromsø Arbeiderparti</i>	102
749	Tannhelse-reform.....	103
	<i>Tromsø Arbeiderparti</i>	103
753	Staten må ta over nødnettet	104
	<i>Sørreisa Arbeiderparti</i>	104
754	110 sentraler må bli statlig finansiert	105
	<i>Sørreisa Arbeiderparti</i>	105
826	Luftambulansetjenesten	105
	<i>Troms Arbeiderparti</i>	105
830	Helhetlig tenking i helseøkonomien	106
	<i>Troms Arbeiderparti</i>	106
832	Redd Ullevål før det er før for seint!	107
	<i>Fredsforum</i>	107
835	Arbeiderparti vil arbeide for å få tann og munnhelse inn under samme egenandelsordning som for fastlege.	108
	<i>Hustadvika Arbeiderparti</i>	108
856	Krafttak for fastlegeordningen.....	109
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	109
885	Helse - eldre.....	109
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	109
886	Helse - Ressurskrevjande brukerar	110
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	110

887	Helse - Forsking i primærhelsetenesta	111
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	<i>111</i>
888	Helse - Koordinator for hjerneskadar	112
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	<i>112</i>
889	Tannhelse	113
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	<i>113</i>
893	Rusreform	114
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	<i>114</i>
08	Innkomne forslag - Innvandring og inkludering	116
771	Prinsipper for en mer human asylpolitikk	116
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>116</i>
854	Norsk flyktningpolitikk og kvoteflyktninger	118
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	<i>118</i>
858	Asylbarn	119
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	<i>119</i>
863	Helse, skule og butilhøve i flyktningeleirar	120
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	<i>120</i>
891	En forutsigbar og human asyl- og flyktningpolitikk	121
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	<i>121</i>
09	Innkomne forslag - Kriminalitet/justis	123
664	Samtykkelov	123
	<i>Sarpsborg Arbeiderparti</i>	<i>123</i>
667	Likestilling og deltakelse for alle	124
	<i>Sarpsborg Arbeiderparti</i>	<i>124</i>
697	Kampen mot voldtekt og seksuelle overgrep	125
	<i>AUF i Vestfold og Telemark</i>	<i>125</i>
862	Kampen mot voldtekt	126
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	<i>126</i>
864	En ny nærpolitireform	127
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	<i>127</i>
10	Innkomne forslag - By og land	129
663	Viken	129
	<i>Sarpsborg Arbeiderparti</i>	<i>129</i>

677	Kommunen som spydspiss for å ta hele Norge inn i framtida.....	129
	<i>Nord-Fron Arbeiderparti</i>	<i>129</i>
683	Styrke distriktene	130
	<i>Eidskog Arbeiderparti</i>	<i>130</i>
684	Enkelt tiltak for et mer rettferdig kommunalt inntektssystem.....	131
	<i>Eidskog Arbeiderparti</i>	<i>131</i>
685	En mer rettferdig fordeling av skattene	132
	<i>Eidskog Arbeiderparti</i>	<i>132</i>
687	En mer rettferdig refusjonsordning ved ressurskrevende tjenester	133
	<i>Eidskog Arbeiderparti</i>	<i>133</i>
695	Bedring av inntektssystem for reiselivskommuner	134
	<i>Trysil Arbeiderparti</i>	<i>134</i>
708	Kommuneøkonomi.....	135
	<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	<i>135</i>
717	Styrk kommuneøkonomien	136
	<i>Stange Arbeiderparti</i>	<i>136</i>
772	Oppdeling av Troms og Finnmark	136
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>136</i>
773	Sentraliseringsreformen – oppgavene som aldri kom.....	137
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>137</i>
774	Mer aktiv boligbygging i distriktene!.....	138
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>138</i>
776	Bosetting av unge mennesker	139
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>139</i>
778	Digitale løsninger for pass, førerkort og annet	140
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>140</i>
779	Sentralisering og nedbygging av regioner	141
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>141</i>
782	Ny nordområdepolitikk: større, nærmere, grønnere.	142
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>142</i>
784	Økonomien til kommuner/fylker må styrkes!.....	143
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>143</i>
796	Kommuneøkonomi.....	145
	<i>Innlandet Arbeiderparti</i>	<i>145</i>
801	Stedsuavhengige jobber og lokale kontorhotell/kontorfellesskap	146
	<i>Inderøy Arbeiderparti</i>	<i>146</i>

814	Møte befolkningsutviklinga med aktiv politikk	146
	<i>Troms Arbeiderparti</i>	<i>146</i>
815	Snu sentraliseringa og styrke kommuneøkonomien	147
	<i>Troms Arbeiderparti</i>	<i>147</i>
834	BOLIGPOLITIKK FOR HELE LANDET	148
	<i>Troms Arbeiderparti</i>	<i>148</i>
859	Sosial boligpolitikk	149
	<i>Vestfold og Telemark Arbeiderparti</i>	<i>149</i>
860	Krav om overføring av statlege oppgåver til fylka	151
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	<i>151</i>
11	Innkomne forslag - Ideologi.....	152
701	Strykning og forhåndskumulering.....	152
	<i>Skotfoss Arbeiderlag</i>	<i>152</i>
12	Innkomne forslag - Skatt og avgift.....	154
661	Differensiert drivstoffavgift	154
	<i>Nord-Fron Arbeiderparti</i>	<i>154</i>
673	Bedre rammevilkår for pendlere	154
	<i>Nord-Fron Arbeiderparti</i>	<i>154</i>
688	Grunnrentebeskatning.....	155
	<i>Horten Arbeiderparti</i>	<i>155</i>
691	Skattekutt i Solberg regjeringa-skattesystemet må endrast	156
	<i>Vang Arbeiderparti</i>	<i>156</i>
694	Differensierte drivstoffavgifter i distriktene.....	156
	<i>Åmot Arbeiderparti</i>	<i>156</i>
13	Innkomne forslag - Næring.....	158
670	Bærekraft forvaltning av statsallmenningene	158
	<i>Nord-Fron Arbeiderparti</i>	<i>158</i>
712	Den grønne industrien i Innlandet!.....	159
	<i>Stange Arbeiderparti</i>	<i>159</i>
743	En fiskeripolitikk som styrker kysten.....	160
	<i>Tromsø Arbeiderparti</i>	<i>160</i>
757	Bærekraftig reiseliv. Bedre styring og forvaltning.....	160
	<i>Nordreisa Arbeiderparti</i>	<i>160</i>

758	Likebehandling i virkemiddelsonen Nord-Troms og Finnmark for distriktstilskudd.	161
	<i>Nordreisa Arbeiderparti</i>	<i>161</i>
759	Arbeiderpartiet må ta vare på norsk skipsfart og våre sjøfolk.....	162
	<i>Kvæfjord Arbeiderparti</i>	<i>162</i>
765	Reiselivet gir distriktene arbeidsplasser og bolyst.....	163
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>163</i>
780	Videreforedling av Finnmarks naturgitte ressurser	164
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>164</i>
781	Fiskeriuttalelse	165
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>165</i>
789	Flere arbeidsplasser og mer verdiskapning i distriktene	166
	<i>Innlandet Arbeiderparti</i>	<i>166</i>
790	Stopp salget av våre felles skoger – jakt, fiske og friluftsliv for alle!	167
	<i>Innlandet Arbeiderparti</i>	<i>167</i>
792	Kursendring i jordbruket for trygghet og bedre beredskap	168
	<i>Innlandet Arbeiderparti</i>	<i>168</i>
793	Innlandets gull er Norges muligheter	169
	<i>Innlandet Arbeiderparti</i>	<i>169</i>
797	Havbruksfondet.....	170
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>170</i>
810	Ja til statlig finansiering av industripilot og kortsiktige tiltak for Kongsbergs industrimiljø.....	171
	<i>Buskerud Arbeiderparti</i>	<i>171</i>
816	Utvikle naturressursene bærekraftig.....	174
	<i>Troms Arbeiderparti</i>	<i>174</i>
819	Landbruk.....	175
	<i>Troms Arbeiderparti</i>	<i>175</i>
824	Fremtidsrettet håndtering av reiseliv for Nord-Norge.....	176
	<i>Troms Arbeiderparti</i>	<i>176</i>
836	Fiskeriressursene tilhører fellesskapet - en fremtidsrettet fiskerinæring	177
	<i>Troms Arbeiderparti</i>	<i>177</i>
872	Skatt og næring.....	178
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	<i>178</i>
873	Energi.....	180
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	<i>180</i>

14 Innkomne forslag - Samferdsel	182
659 Fullføring av E6 gjennom Gudbrandsdalen	182
<i>Nord-Fron Arbeiderparti</i>	182
660 Bredbånd til alle	182
<i>Nord-Fron Arbeiderparti</i>	182
680 Økt innsats for opprustning av fylkesveier	183
<i>Nordre Land Arbeiderparti</i>	183
686 Busstrafikk i egenregi.....	185
<i>Eidskog Arbeiderparti</i>	185
709 Utbygging av dobbeltspor til Lillehammer.....	186
<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	186
728 Tak på bompengebelastningen på bompengebelastningene	186
<i>Lillehammer Arbeiderparti</i>	186
740 Nord-Norgebanen må bygges og videreføres	187
<i>Tromsø Arbeiderparti</i>	187
741 Et løft for fylkesveier, havner og rassikring	188
<i>Tromsø Arbeiderparti</i>	188
742 Byvekstpakkene må realiseres	189
<i>Tromsø Arbeiderparti</i>	189
756 Statlig finansiering av stedsutviklingstiltak langs E6.....	189
<i>Nordreisa Arbeiderparti</i>	189
760 Styrk flytilbudene i kortbanenettet.	191
<i>Kvæfjord Arbeiderparti</i>	191
763 Jernbane Kirkenes – Rovaniemi	191
<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	191
775 Beredskap.....	192
<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	192
777 Ullsfjordforbindelsen	193
<i>Lyngen Arbeiderparti</i>	193
785 Samferdsel i Finnmark.....	194
<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	194
805 En jernbanesatsing	196
<i>Buskerud Arbeiderparti</i>	196
808 Hovudvegsambandet RV7/RV52	197
<i>Buskerud Arbeiderparti</i>	197

809	E134 mellom E6 øst for Oslofjorden og E18 i Lier, Oslofjordforbindelsen	197
	<i>Buskerud Arbeiderparti</i>	<i>197</i>
817	Infrastrukturløft i nord	199
	<i>Troms Arbeiderparti</i>	<i>199</i>
857	Samferdsel - jernbane.....	199
	<i>Arbeiderpartiet i Bergen</i>	<i>199</i>
865	Rassikring, samt liv og helse på veg og bane:.....	200
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	<i>200</i>
866	Jernbane - Bergensbanen	201
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	<i>201</i>
867	Ferjer og hurtigbåtar	202
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	<i>202</i>
868	Fly	203
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	<i>203</i>
869	Næringslivet - dei sentrale transportkorridorane!.....	204
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	<i>204</i>
870	Hamn - fiskerihamn	205
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	<i>205</i>
871	Stad Skipstunnel	206
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	<i>206</i>
15	Innkomne forslag - Energi og miljø	207
653	Dyrket mark	207
	<i>Sarpsborg Arbeiderparti</i>	<i>207</i>
666	Rovdyrpolitikk	207
	<i>Nord-Fron Arbeiderparti</i>	<i>207</i>
675	Oppgradering av eksisterende vannkraftverk	209
	<i>Nord-Fron Arbeiderparti</i>	<i>209</i>
678	Nei til nedbygging av norsk natur	209
	<i>Rakkestad Arbeiderparti</i>	<i>209</i>
689	Midler via statsbudsjettet og Enova til klimatiltak i kommuner og regioner	210
	<i>Tinn Arbeiderparti</i>	<i>210</i>
693	Bevar våre kraftressurser	211
	<i>Åmot Arbeiderparti</i>	<i>211</i>

699	Iskanten og Barentshavet	212
	<i>AUF i Vestfold og Telemark</i>	<i>212</i>
702	Arbeiderpartiet må programfeste tiltak for å bedre miljøtilstand og styrking av fiskeressursene i Oslofjorden.....	213
	<i>Færder Arbeiderparti</i>	<i>213</i>
745	En bærekraftig klima – og miljøpolitikk	215
	<i>Tromsø Arbeiderparti</i>	<i>215</i>
762	Maritimt avfall	215
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>215</i>
764	Nussir-prosjektet gir oss muligheter innen sirkulærøkonomi	216
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>216</i>
768	Nei til omkamp om iskantsonen	217
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>217</i>
769	Andel av verdiskapingen fra bruk av lokale naturressurser må komme vertskommunene til gode.....	218
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>218</i>
770	Oljeterminal på Veidnes	220
	<i>Finnmark Arbeiderparti</i>	<i>220</i>
825	Et krafttak for naturen.....	221
	<i>Troms Arbeiderparti</i>	<i>221</i>
838	Møre og Romsdal Arbeiderparti vil at vasskraftkommunane fortsatt skal ha dei kraffinntektene dei har i dag.	222
	<i>Surnadal Arbeiderparti</i>	<i>222</i>
842	Arbeiderpartiet må være en pådriver for at plast, nasjonalt og internasjonalt, ikke havner i naturen.....	223
	<i>Surnadal Arbeiderparti</i>	<i>223</i>
845	Iskanten	223
	<i>Troms Arbeiderparti</i>	<i>223</i>
878	Samla innsats for klima og natur.....	225
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	<i>225</i>
879	Isgrensa	226
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	<i>226</i>
880	Natur.....	227
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	<i>227</i>
881	Marin forsøpling	228
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	<i>228</i>

882	Flomforebygging, overvannshåndtering og drikkevatt	229
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	<i>229</i>
883	Transport	230
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	<i>230</i>
884	Vindkraft	231
	<i>Vestland Arbeidarparti</i>	<i>231</i>
16	Innkomne forslag - Organisasjon.....	234
674	Verving	234
	<i>Fredrikstad Arbeiderparti</i>	<i>234</i>
786	Evaluering av regelverket mot trakassering	234
	<i>Akershus Arbeiderparti</i>	<i>234</i>
787	Diplomer og underskrifter	235
	<i>Arendal Arbeiderparti</i>	<i>235</i>
799	Innkrevning av kontingent.....	235
	<i>Midtre Gauldal Arbeiderparti</i>	<i>235</i>
800	Introduksjons-medlemskap i Arbeiderpartiet.....	236
	<i>Inderøy Arbeiderparti</i>	<i>236</i>
804	Introduksjonsmedlemsskap Arbeiderpartiet.	236
	<i>Trøndelag Arbeiderparti</i>	<i>236</i>
833	La oss evaluere APs skjebnevalg før det er for sent	238
	<i>Fredsforum</i>	<i>238</i>

01 Innkomne forslag - Utdanning

669 **Like muligheter til skole og utdanning for alle** *Sarpsborg Arbeiderparti*

Forslag:

Arbeiderpartiet ønsker en inkluderende nærscole for alle. En nærscole for alle er et viktig grunnlag for sosial deltakelse, egen mestring og være en del av fellesskapet. Det må gjennomføres et nasjonalt løft for å fjerne barrierer og sørge for at skole og undervisningsbygg blir universell utformet.

Begrunnelse:

Alle barn har rett til å gå på sin lokale skole, sammen med barna i nærmiljøet sitt. Likevel er det mange barn som ikke får den muligheten. En viktig grunn er at skolebyggene ikke er tilrettelagt eller universelt utformet. Det er i dag akseptert at alle skal ha rett til utdanning. Vi har utfordringer med å virkeliggjøre dette målet på alle utdanningsnivåer. Rett til utdanning må blant annet bety rett å gå på nærskolen, rett til å være en del av klasse fellesskapet. Mange elever undervises i spesialklasser eller skoler på grunn av manglene tilgjengelig skole- og undervisningsbygg. Det har konsekvenser når barn ikke får gå på nærskolen sin og ikke blir inkludert i fellesskapet. Helt fra de er små lærer både de og medelevene at de er annerledes. Denne ekskluderingen får store konsekvenser senere i livet og fører til at mange funksjonshemmede dropper ut av skolen og faller utenfor arbeidslivet. Sysselsettingsgraden øker markant med utdanningsnivå, og utdanningsnivå er enda viktigere for denne gruppen enn for befolkningen forøvrig.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Forslagene er dekket av gjeldende politikk og forslaget til nytt partiprogram, med ett unntak: Punktet "Det må gjennomføres et nasjonalt løft for å fjerne barrierer og sørge for at skole og undervisningsbygg blir universell utformet" bør tas inn i programmet på linje 1810 under universell utforming. Det tydeliggjør politikken for en universelt uformet grunnskole.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

Forslag:

Det skal arbeides aktivt for å legge forholdene til rette for at NTNU etablerer en desentral medisინutdanning på Campus Gjøvik. Denne type lokalisering vil bidra til at flere leger blir værende lokalt, noe som vil gagne både sykehus og kommunehelsetjeneste.

Begrunnelse:

Norge utdanner halvparten av legene helsetjenesten trenger, resten utdannes i utlandet. I 2019 la Grimstadutvalget fram anbefalinger om utdanningsbehovet for leger. De anbefaler at det på kort sikt må utdannes 440 flere leger i Norge i tillegg til de 600 som det i dag utdannes årlig. Flere av universitetene ønsker å etablere nye campus for å styrke legeutdanningen, men vel så viktig er det å benytte de campus som allerede eksisterer. NTNU vil raskt kunne utvide kapasiteten for å ta imot flere legestudenter. De har i dag desentral legeutdanning i Levanger og planlegger oppstart i Ålesund og de ønsker å etablere desentral utdanning på Gjøvik. Dette vil være en naturlig utvidelse av det kompetansemiljøet som allerede finnes på Gjøvik. Den politiske behandlingen av Grimstadutvalget sin rapport blir viktig. Hvis det blir vedtatt å utdanne flere leger i Norge så må Kunnskapsdepartementet bestemme hvilke institusjoner som får oppgaven og hvordan antall studieplasser skal fordeles. Både Universitetet i Oslo og NTNU har sagt seg interessert i å starte desentral medisინutdanning i Innlandet. Med bakgrunn i det fagmiljø og den studieadministrasjon som allerede finnes vil NTNU Gjøvik raskt kunne gå i gang med oppgaven.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Ap er for at flere leger skal utdannes i Norge, og mer desentralisert utdanning, men ikke bare på én campus. Forslaget er delvis ivarettatt av følgende setning foreslått i programmet, på linje 2447: "Øke antall studieplasser ved landets utdanningsinstitusjoner for profesjonsstudiet medisין", og forslaget oversendes redaksjonskomiteen for helhetlig vurdering. Medisין er også en av landets aller dyreste utdanninger, og stiller store krav til fagmiljø, infrastruktur og kompetanse, så eventuelle utvidelser av utdanningstilbudet må sees i sammenheng med investeringene på utdanningsfeltet i årene fremover.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

Forslag:

Vestfold og Telemark Arbeiderparti vil: • at fylkeskommunene overtar ansvaret for skolehelsetjenesten på videregående skoler, og staten skal finansiere halvparten av driftskostnadene. • styrke helsesøstertjenesten i grunnskolen, og fokusere spesielt på barneskolen. • ha helsesykepleier i fast stilling ved alle videregående skoler, og to helsesykepleiere i fast stilling ved skoler med over 800 elever.

Begrunnelse:

Inkludering i skolen handler ikke bare om tilpasset undervisning og inkludering i opplæringen, men også et godt elev- og læringsmiljø ellers i skolehverdagen. For at alle elever skal få muligheten til å bli den beste utgaven av dem selv, må de bli sett og hørt. Det psykososiale tilbudet i fellesskolen må styrkes betydelig, både på grunnskolen og i videregående opplæring.

Fylkespartiets kommentar:

Støtter intensjonene om å styrke skolehelsetjenesten, men de andre forholdene i forslaget må jobbes mer med frem mot landsmøtet.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Forslagets intensjon om å styrke skolehelsetjenesten ansees dekket i programforslagets formuleringer på linje 2137-2143 om å innføre en bemanningsnorm i tråd med anbefalingene fra Helsedirektoratet og forsterke den tverrfaglige forebyggende innsatsen rundt elever i skolen. En bemanningsnorm vil også innebære styrket finansiering, slik vi i mange år har foreslått i alternative budsjetter i Stortinget. Anbefalingene som per i dag foreligger fra Helsedirektoratet fra 2010 er én helsesykepleier per 800 elever i videregående opplæring, én per 550 elever i ungdomsskolen og én per 300 elever i barneskolen. Her bør vi være varsomme med å låse oss til tall i programmet for å ta høyde for at det kan bli gjort nye faglige vurderinger av behovene i skolehelsetjenesten.

Forslagets intensjon om å sikre elevene en tilgjengelig skolehelsetjeneste med tilbud som er åpent hver dag ansees dekket av formuleringene i programforslaget. Helsesykepleiere er ansatt i kommunehelsetjenesten i kommunen der den videregående skolen ligger. En overføring av ansvaret til fylkeskommunene vil innebære at det må bygges opp nye fagmiljø i fylkene ved å ta ut helsesykepleiere fra kommunehelsetjenesten og det faglige fellesskapet de i dag. Det er vanskelig å se at selve omorganiseringen vil bidra til å nå målet om en bedre skolehelsetjeneste utover de økte ressursene og forslagene som allerede er foreslått i programforslaget. Skolehelsetjenesten har allerede sterke anbefalinger og krav om å også ha systemisk samarbeid med skolene, også de videregående skolene.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

707 Samordnet søskenmoderasjon *Lillehammer Arbeiderparti*

Forslag:

Lillehammer Arbeiderparti ønsker en utvidet og samordnet søskenmoderasjon for foreldrebetaling i barnehage og SFO. Hensikten er å redusere kostnaden for familier med mange barn og/eller dårlig økonomi til å ha barn i barnehage og SFO.

Begrunnelse:

Vanlig plass i barnehage i Lillehammer kommune koster idag 3685 kr/mnd. Det gis 30 % moderasjon for barn nr. 2 og 75% moderasjon for barn nr. tre og oppover. Har man tre barn i barnehage samtidig blir kostnaden 7 336 kr/mnd. SFO-plass koster 2871. Her gis søskenmoderasjon på hhv. 50% for barn nr. 2 og 75% for barn nr. tre og oppover. Per idag er det ingen samordning av moderasjonsordningene mellom barnehage og SFO. Har man f. eks. to barn i barnehage og ett barn i SFO blir månedlig kostnad for familien over 9000 kroner/mnd. Det finnes en ordning med gratis kjernetid og utvidet søskenmoderasjon for familier med lav inntekt, men denne er behovsprøvd og søknadsbasert. Nasjonalt har man sett en stor nedgang i antall barn som blir født. Det gjelder også i Lillehammer. Det er spesielt mange færre som velger å få flere enn to barn sammenliknet med tidligere. Det er viktig å legge til rette for at både mor og far kan kombinere arbeid og familieliv og få flere enn to barn hvis de selv ønsker det. En utvidet søskenmoderasjon for særlig barn nummer tre og oppover og ikke minst en samordning av moderasjonsordningene for foreldrebetaling til barnehage og SFO ville bidratt til det. Forhåpentligvis ville det også kunne bidratt til at enkelte barn som idag ikke går i barnehage eller SFO av økonomiske grunner vil kunne delta likevel.

Fylkespartiets kommentar:

I programforslaget vil Arbeiderpartiet bevare maksprisordningen og rett til søskenmoderasjon. Innlandet arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Forslaget ansees ivaretatt av programkomiteens forslag på linje 1612-1613: "Jobbe for søskenmoderasjon for familier som har barn både i barnehage og i SFO."

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

711 Påslag til dekking av pensjonsutgifter til private barnehager må tilsvare faktisk utgift *Lillehammer Arbeiderparti*

Forslag:

Lillehammer Arbeiderparti anmoder om Arbeiderpartiet på Stortinget arbeider for å endre Forskriften om tildeling av tilskudd til private barnehager – slik at kommunalt påslag til dekking av pensjonsutgifter tilsvarer den faktiske utgiften som private barnehager har pr ansatt.

Begrunnelse:

I Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager – § 4 første ledd, heter det at kommunen skal gi «et påslag for pensjonsutgifter på 13 prosent av lønnsutgiftene i de kommunale ordinære barnehagene», fratrasket pensjonsutgift og arbeidsgiveravgift på pensjonsutgiften. Høsten 2019 ble det fremforhandlet en ny pensjonsavtale mellom Fagforbundet, Delta og Utdanningsforbundet og Private barnehagers landsforbund (PBL). Avtalen innebærer at arbeidsgiver betaler fire prosent, og arbeidstaker betaler tre prosent av pensjonssparingen – på en innskuddsbasert ordning. Partene har som målsetting å nå en fordeling med fem prosent innskudd fra arbeidsgiver, og to prosent innskudd fra ansatte, senest fra 2023. Forskriften fremstår som urimelig i og med at arbeidsgiver med denne avtalen sitter igjen med en fortjeneste på 9% av lønnsutgiftene pr ansatt for å administrere ordningen. Et tilskudd som (jf forskriftens ordlyd) er gitt som et «påslag til pensjonsutgifter». Pensjonsavtalene innenfor de kommunale barnehagene innenfor KLP kan variere, fra 12 til 18 prosent – og er en ytelsesbasert pensjonsordning (normalt 66% av sluttvederlags lønn). Her betaler arbeidstaker normalt 2% av inntekten, mens arbeidsgiver betaler overskuttende som en del av lønnen i tariffavtalen. Det er urimelig at kommuner pålegges å yte tilskudd som ikke kommer formålet til gode. Derfor må Forskriften om tildeling av tilskudd til private barnehager endres – slik at kommunalt påslag til dekking av pensjonsutgifter tilsvarer den faktiske utgiften som private barnehager har pr ansatt, og som kan dokumenteres.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Forslaget er i tråd med forslag Arbeiderpartiet nylig har fremmet i Stortinget om justeringer av dagens regulering av private barnehager. Men fremfor å justere dagens regelverk foreslår programkomiteen en større omlegging av finansieringssystemet som også vil ivareta intensjonen i forslaget fra Lillehammer Arbeiderparti: linje 1552-1554 "Ha et finansieringssystem for private barnehager som gir kommunene større mulighet til å regulere barnehagesektoren lokalt, og som sikrer reelt mangfold av barnehager." Intensjonen i forslaget dekkes også av punktet på linje

1546 - 1548: "Innføre et tydelig og strengt økonomisk regelverk for private barnehager slik vi har for private skoler, for å sikre at skattepengene går til bedre barnehager og ikke uakseptable verdiuttak av eiere".

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

713 Grunnbemanning i barnehagene *Stange Arbeiderparti*

Forslag:

Grunnbemanning i barnehagene økes

Begrunnelse:

Dagens bemanningsnorm innebærer at barnehagene skal ha minimum - 1 ansatt (ett årsverk) per 3. barn under 3 år - en ansatt (per 6 barn) over 3 år Det er klart behov for flere voksne og økt voksentegethet. Barnehagen skal ivareta barns behov for omsorg og lek, fremme læring og dannelse og være tilgjengelig for alle barn I barnehagen skal barn oppleve mestring, inkludering og deltakelse, de skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter, for å trives på skolen og lykkes i utdanningsløpet. Med økt voksentegethet vil barnet få tettere og mer individuell oppfølging som vil styrke barns grunnleggende forståelse og positive opplevelse. Økt bemanning vil også kunne gi mer tid til observasjon og oppfølging av det enkelte barn, barns språk, læring, lek og vennskap med andre barn. Dette er viktig for barns mestring i hverdagen

Fylkespartiets kommentar:

I alternativt statsbudsjett er det satt av 147 millioner til flere trygge voksne i barnehagen - bedre finansiering av bemanningsnormen. I programforslaget foreslås det å Jobbe for at minst halvparten av de ansatte i alle barnehager som jobber direkte med barna, er barnehagelærere, og øke andelen fagarbeidere. Styrke kvaliteten i barnehagen gjennom krav til tilstedeværende leder, vikarbruk, nye karriereveier for de ansatte og krav om barnehagefaglig kompetanse hos eier. Innlandet arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Det er uklart om forslaget fra Stange Arbeiderparti innebærer at bemanningsnormen skal skjerpes til å kreve færre barn per ansatt eller om man ønsker en styrking av hvordan dagens norm praktiseres. Dagens bemanningsnorm i barnehagen krever 1 voksen per 3 små barn eller per 6 store barn. Denne er i tråd med det som over tid har vært vår politikk for å styrke

voksenteiteten i barnehagene og planene vi la fram om kvalitetsheving i barnehagen i regjeringen. Styrket grunnbemanning innenfor rammene av dagens nok kan langt på vei ansees dekket av programkomiteens formulering om å stille krav til vikarbruk i punktet på linje 1536. Økte krav til å sette inn vikar ved ansattes fravær vil være et av de viktigste tiltakene for å gi barnehagebarna en styrket norm. Programkomiteen foreslår også å styrke pedagognormen til å kreve at halvparten av de ansatte i barnehagen skal være barnehagelærere og at flere skal være fagarbeidere, i punktet på linje 1534. I alternativt budsjett for 2021 foreslår Ap å bevilge penger til at kommunene kunne ha oppfylt en pedagognorm med krav om 50 % barnehagelærere allerede fra høsten 2021. Dersom innebærer forslag om at bemanningsnormen skal stille krav om færre barn per ansatt enn i dag eller at dagens norm skal kreve full bemanning gjennom hele åpningstiden vil dette medføre betydelige kostnader. Finansdepartementet anslår at et krav om full bemanning hele åpningstiden vil koste 13 mrd kroner i året. I 2018 anslo finansdepartementet at en bemanningsnorm med krav om 1 ansatt per 2 små barn eller 5 store ville koste, sammen med en pedagognorm på 50 %, ville koste 12,4 mrd kroner (i 2018-verdi) mer i året

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

718 Gratis barnehage *Stange Arbeiderparti*

Forslag:

Stange Arbeiderparti foreslår med dette gratis barnehage for alle. Kontantstøtten avvikles. Reformen må fullfinansieres av staten

Begrunnelse:

Barnehageplass må bli gratis for alle, slik som skolen er det. De siste 20 årene har det skjedd store forandringer i barnefamilienes hverdag. 90 prosent av alle barn i alderen 1–5 år har i dag plass i barnehage. I de seinere år har også barnehagen blitt vanligere for barn under tre år. Dermed har barnehagen fått en svært viktig rolle som inkluderende fellesinstitusjon i samfunnet. Arbeiderpartiet i regjering har gått i bresjen for og gjennomført en god familiepolitikk; utvidet svangerskapspermisjon, økt barnetrygd og pappaperm, flere og rimeligere barnehager. Bedre foreldrepermisjoner og tilgang til gode barnehager er bra for barna og legger til rette for en bedring av jobbsituasjonen. Vi trenger i enda større grad enn tidligere alle hender i arbeid, i hele stillinger. Men for mange er ikke dette mulig i dag fordi de enten ikke får barnehageplass eller ikke har råd til barnehageplass. Gratis barnehage vil gjøre det lettere for barneforeldre å kunne arbeide i hele stillinger. Barnehage bidrar til god likestilling og inkludering

Fylkespartiets kommentar:

Innlandet Arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget men mener gratis barnehageplass til alle er et langsiktig mål som må ses i sammenheng med andre barnehagesatsinger. I Ap sitt alternative

budsjett er det lagt inn 283 millioner for å redusere maksprisen i barnehagen - til nivået i barnehageforliket. I tillegg til å foreslå gratis SFO for 1. klasse, flere barnehageplasser. I programforslaget vil man også forbedre ordningen med gratis kjernetid i barnehagen samt bevare maksprisordningen og rett til søskenmoderasjon. Innlandet arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Programforslaget inneholder ingen formuleringer om barnehageprisen utover at makspris og søskenmoderasjon skal beholdes. Samtidig er det forslag om gratis SFO, i første omgang for førsteklassinger. Gratis barnehage for alle barn vil ifølge Finansdepartementet koste 11,7 milliarder kroner i året.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

730 **Helhetlig skoledag**
Lillehammer Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet skal arbeidet for en helhetlig skoledag, der skole, SFO/AKS, leksehjelp, et sunt måltid og fysisk aktivitet, vil fremme god læring og trivsel.

Begrunnelse:

I dag er skoledagen oppdelt mellom skole og SFO, AKS eller tid hjemme. Vi trenger en skole som er tilpasset en moderne virkelighet der de aller fleste barna tilbringer mesteparten av tiden på skole eller SFO/AKS. Det er ikke heldig at det er delt opp på denne måten, med skole halve dagen og SFO andre delen. Vi trenger en helhetlig skoledag der vi tar utgangspunktet i barnet - ikke om det er skole eller SFO. Slik vil skolen kunne spre skoletimene utover dagen etter pedagogiske hensyn, og at lekser i større grad kan gjøres på skolen. Slik kan læring og trivsel øke for alle barna. Skoledagen må inneholde fysisk aktivitet, kulturtilbud, et sunt måltid og frilek.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Forslaget ansees dekket av programkomiteens formuleringer på linje 1603-1646, "En

fremtidsrettet organisering av skoledagen".

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

738 Desentralisert vidaregåande utdanningstilbod *Stad Arbeiderparti*

Forslag:

Desentralisert vidaregåande utdanningstilbod Framlegg: Det er avgjerande viktig for busettingsmønster og bulyst at bygdesenter får behalde eksisterande vidaregåande utdanningstilbod og vidareutvikle tilbodet i samsvar med næringslivet sitt behov. Arbeidarpartiet ønsker ikkje sentrale føringar på kva inntaksmodell fylka skal ha for vidaregåande opplæring.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet ser det som særskild viktig å oppretthalde ein mest mogleg desentralisert skulestruktur, slik som i dag. Både privat og offentleg sektor vil i tida framover ha stor trong for kunnskap og kompetanse. Ein av dei viktigaste leverandørane av arbeidskraft er og blir den vidaregåande skulen. Ein desentralisert skulestruktur er ein viktig føresetnad for å oppretthalde bulysta og folketalet i distrikta, og motverke den sterke sentraliseringa av arbeidsplassar som distrikta opplever i dag. Eit vidaregåande skuletilbod er med på å avgjere om ungdom som tek høgare utdanning vel å flytte tilbake til regionen. Den vidaregåande skulen må gje eit desentralisert utdanningstilbod som både elevane og næringslivet i lokalsamfunna etterspør. Dei vidaregåande skulane er viktige regionale utviklingsaktørar, og legg grunnlaget for vekst og utvikling i heile regionen. Fritt skuleval kan vere ein trussel for små skular. I tillegg er det dei svakaste elevane som vert taparane, og kan risikere å måtte flytte langt frå heimstaden.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september. Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Formuleringen "Arbeidarpartiet ønsker ikkje sentrale føringar på kva inntaksmodell fylka skal ha for vidaregåande opplæring" er dekket av programformuleringen på 1666 om å: "Beholde fylkenes rett til selv å bestemme hvordan opptak til vidaregåande skoler skal foregå." Ap bør ikke låse at det ikke kan gjøres endringer i det vidaregåande utdanningstilbudet, dette er fylkene selv de beste til å avgjøre. Denne setningen oppsummerer intensjonen i forslaget, og kan

vurderes lagt til på linje 1659: "Det er avgjørende viktig for bosetningsmønstre og bolyst at fylkene fortsatt får videreutvikle tilbudet i samsvar med elevenes ønsker og næringslivets behov."

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

755 Norges Brannskole på Fjelldal må styrkes
Sørreisa Arbeiderparti

Forslag:

Norges brannskole som ligger på Fjelldal i Tjeldsund kommune, er Norges eneste brannskole. Skolen ble grunnlagt i Oslo i 1942, men flyttet til Fjelldal i 1993. Behov for oppgradering. Det har det over mange år vært signalisert at skolen har behov for oppgradering, både i form av større øvingsfelt og mer tilrettelagte klasserom, men også bedre bo fasiliteter. Flere politiske partier har under valgkampene besøkt skolen og sett nødvendigheten av oppgradering, men nødvendige bevilgninger over statsbudsjettet har uteblitt. Beliggenhet. Ett annet tema som lurte i kulissene er plasseringen til skolen, sterke krefter mener at skolen ikke bør ligge i Nord-Norge, og det jobbes derfor i kulissene med å få flyttet den til det Sentrale Østlandet igjen. Sørreisa Arbeiderparti oppfordrer Arbeiderparti om å jobbe aktivt for å styrke Norges brannskole og sørge for at nødvendige økonomiske rammer blir bevilget. I tillegg til å være pådriver for at skolens plassering fortsatt blir ved Fjelldal i Tjeldsund kommune.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Norges brannskole i Tjeldsund er fagskole, og det har nå kommet bevilgninger over statsbudsjettet. Det er opp til kommende statsbudsjetter om satsingen fortsetter. Ap er tydelige på at vi vil utvikle og styrke brannskolen, og at denne skal ligge i Tjeldsund kommune. Det kan derfor tas inn en formulering i programmet om at "Ap vil utvikle og styrke Norges brannskole (NBSK) i Fjelldal".

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

Forslag:

Arbeiderpartiet må programfeste større økonomisk utjevning i form av økt stipend til borteboende elever i den videregående skolen.

Begrunnelse:

Det er fortsatt et klasseskille mellom elever i den videregående skolen. Skillet går på økonomien til familier som har borteboende elever og til familier som har videregående skole i sitt nærområde og hvor elevene kan bo hjemme. Dette berører mange familier i Finnmark da Finnmark har ca 30 % borteboere. Et eksempel For elever fra Gamvik kommune, som ofte tar vg. utdanning i Lakselv, betaler 4500,- i husleie på hybelhuset. Elevene får kr. 4603,- i borteboerstipend. Stipendet dekker altså så vidt husleien. Elevene mottar også ca kr 400,- i reisestipend pr måned til hjemreiser. Elever fra familier med svak økonomi kan også, etter søknad, motta et inntektsavhengig stipend. En elev med samlet familieinntekt over kr. 504 772,- Har ikke rett på slikt stipend. Det variere selvsagt hva kostnaden er for den enkelte borteboende elev, men for en del familier så oppleves dette som en økonomisk belastning på familieøkonomien. Arbeiderpartiet burde gjøre det enklere for disse og alle andre familier til å motivere sine barn til å reise bort for å ta videregående utdanning ved å heve satsene for stipender. Dette ville være en økonomisk utjamning som ville betyr mye for distriktene.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Borteboerstipend og de andre stipendordningene er ikke nevnt i programforslaget. Regjeringen har gjort omfattende kutt og endringer i ordningene siden 2014 og kan ikke svare på om ordningene fremdeles sikrer lik rett til utdanning over hele landet. Forslaget om å innføre tvungent karakterbasert opptak i alle fylker gjør det særlig aktuelt å si noe om særlig borteboerstipendet, fordi dette sannsynligvis vil øke antallet borteboere. De få undersøkelsen som er gjort viser at det er mer frafall blant borteboere enn blant hjemmeboende elever. I behandlingen av statsbudsjettet for 2021 fremmet Ap forslag om en helhetlig gjennomgang av alle stipendordningene for elever og lærlinger i videregående opplæring for å få på plass et grunnlag for å vurdere om dagens ordninger fremdeles ivaretar formålet.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

**766 Bevilgning til utbygging av Samisk videregående skole og
reindriftsskole-/Beaivváš-bygget**
Finnmark Arbeiderparti

Forslag:

Årsmøtet i Finnmark AP forventer bevilgning av midler på revidert nasjonalbudsjett i 2020 for å få realisert bygget.

Begrunnelse:

Det har vært jobbet for realisering av nytt teaterbygg og ny videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino i mange år. Den siste løsningen er et fellesbygg for disse, og kommunen har avsatt område for utbygging. Neste trinn er å sikre at det avsettes midler til prosjektet på statsbudsjettet.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Statsbudsjettet for 2020, og for 2021, er allerede vedtatt i Stortinget når dette skrives. Og konkrete budsjettforslag er ikke så vanlig i partiprogram. Tolker det dit at forslaget mer prinsipielt handler om ramme faktorer for samisk teater, og foreslår justert formulering: "Videreutvikle samisk teater gjennom gode fysiske lokaler og opplæringstilbud for barn og unge." Det er i tråd med kulturfraksjonens holdning på Stortinget, og innspill fra fylkespolitikere i Finnmark. Det bør vurderes hvor forslaget best kan innplasseres i programmet.

**Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for
partiprogram**

803 SKOLE - 2. fremmedspråk som valgfag
Inderøy Arbeiderparti

Forslag:

Man står ovenfor valget av 2. fremmedspråk allerede i 8. klasse på ungdomsskolen. Det kan virke veldig overveldende å lære seg et helt nytt språk, og i alle fall om man allerede sliter med norsk og engelsk. Mange mister mye motivasjon når man ikke kjenner på en mestringsfølelse i skolen, og stiller også spørsmål til relevansen rundt å lære enda et språk. Dårlige prestasjoner i det andre fremmedspråket kan også hindre eleven i å nå yrkesmål der det andre fremmedspråket er irrelevant kompetanse. Om man eksempelvis ønsker å bli lege, har høy måloppnåelse i de fleste fag, men sliter med det andre fremmedspråket, kan dette avgjøre om man kommer inn på drømmestudiet sitt eller ikke. Dette er ikke i tråd med vår visjon om at alle skal ha like forutsetninger for å lykkes. Vi mener at motivasjonen til skolearbeid vil øke blant

elevene om de selv kan velge om de ønsker å lære seg et 2. fremmedspråk i skolen. Dette valget mener vi bør utsettes til videregående opplæring, slik som eksempelvis samfunnsfaglig engelsk, biologi og fysikk. Timene som er satt av til 2. fremmedspråk i grunnskolen kan man da heller bruke til mer praktiske fag, valgfag eller fysisk aktivitet. Inderøy Arbeiderparti vil: • at 2. fremmedspråk ikke skal være en del av opplæringen i ungdomsskolen. • at 2. fremmedspråk skal være et valgfag for videregående elever.

Fylkespartiets kommentar:

Støtter intensjonene

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Arbeiderpartiet støtter ikke å fjerne muligheten for at elever på ungdomstrinnet kan velge et fremmedspråk i tillegg til norsk og engelsk, som er obligatorisk for alle. Mange elever har nytte, glede og mestring av å få prøve seg i for eksempel fransk, spansk eller tysk, og dette kan legge grobunn for videre språklæring på videregående skole. Det er likevel viktig at dette er et valg elevene selv kan gjøre, og at man ikke tvinger alle elever til et ekstra språkfag. Ap støtter målet om en mer praktisk og variert opplæring, men dette går det an å gjøre uten å frata elevene mulighetene for å velge et fremmedspråk utover engelsk. Ap har også som mål i programmet å "Tilby flere fremmedspråk i den videregående skolen." Forslagene ellers bør sees i sammenheng med den varslede stortingsmeldingen om videregående opplæring, som kommer våren 2021.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

850 Privatskoler og ansattes samlivsform *Arbeiderpartiet i Bergen*

Forslag:

Forslag: - Arbeiderpartiet i Bergen mener at privatskoler som mottar statsstøtte ikke skal kunne stille krav om en bestemt type samlivsform, f.eks. heterofilt ekteskap som den eneste tillatte samlivsformen, hos sine ansatte.

Begrunnelse:

I desember i fjor kunne vi lese i BA at minst ti kristne, private grunnskoler og videregående skoler i Hordaland ikke ansetter personer som lever i likekjønnede samliv. Likestillings- og diskrimineringsloven § 30 åpner faktisk opp for at bl.a. religiøse privatskoler kan innhente

opplysninger om jobbsøkeres samlivsform. Vi mener at et lovverk som tillater å ekskludere LHBTI-personer fra å arbeide som lærere ved statsstøttede privatskoler, der tusenvis av norske elever får sin skolegang, ikke hører hjemme i 2020. Vi kan ikke se at det skal være behov for at f.eks. en matematikk- eller norsklærer ved en religiøs privatskole skal måtte avstå fra å leve i en bestemt type lovlig samliv selv om den aktuelle skolen har et religiøst verdigrunnlag som innebærer et bestemt syn på ekteskapet. Vi mener at praksisen med å ikke ansette lærere som lever i likekjønnede samliv sender signaler til elevene om at det er greit å diskriminere LHBTI-personer, og dessuten kolliderer med læreplanverkets overordnede mål om at «opplæringen skal være i samsvar med menneskerettighetene» og at de ansatte på skolen har ansvar for å «fremme helse, trivsel og læring, og for å forebygge mobbing og krenkelser».

Sentralstyrets merknad:

Friskoleloven gir i utgangspunktet ikke religiøse friskoler adgang til å diskriminere på grunnlag av samlivsform, med ett unntak: når den aktuelle stillingen deltar i religionsundervisning. Se departementets svar om dette fra 2018 under. Det er likevel grunn til å tro at mange religiøse diskriminerer på grunnlag av samliv utover det de har tilgang til. Friskoleloven gir staten adgang til å ettergå og sanksjonere slike brudd, men dette blir sjelden fulgt opp. Det kan derfor være grunn til å vurdere å ta inn forslaget for å signalisere at vi vil ha en strengere praktisering av dagens regelverk. I 2018 svarte kunnskapsministeren på et skriftlig spørsmål om kristne friskolers adgang til å stille krav til samlivsform: «I likestillings- og diskrimineringsloven gjelder et generelt forbud mot å diskriminere, blant annet på grunnlag av seksuell orientering. Også arbeidsmiljøloven har forbud mot usaklig oppsigelse. Det er bare i noen få, helt spesielle tilfeller, at forskjellsbehandling på grunn av homofil samlivsform i en virksomhet som drives av et trossamfunn eller har et religiøst formål, vil være lovlig. I skoler kan det bare stilles krav om samlivsform til stillinger der arbeidstakeren deltar i religionsundervisningen. Utestengning er ikke lov hvis det er andre i virksomheten som står for eller kan stå for (hoveddelen av) det religiøse pedagogiske opplegget. I rent administrative stillinger er det ikke adgang til å forskjellsbehandle på grunn av homofil samlivsform.»

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

874 Opplæring - revidering av friskulelova *Vestland Arbeidarparti*

Forslag:

Vestland Arbeidarparti vil: - Ha ei revidering av friskulelova som gjer at kommunane i større grad vert sett i stand til å dimensjonere og styre utdanningstilbodet i regionen

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september.

Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Forslaget dekkes delvis av formuleringen i programforslagets linje 1719-1721 om å innføre en vetorett der kommuner og fylkeskommuner kan si nei til nye private skoler. Forslaget fra Vestland innebærer også å gi kommuner og fylker en mulighet til å dimensjonere eksisterende skoletilbud. Intensjonen kan ansees dekket av formuleringene om vetorett og de mer generelle formuleringene om vetorett. Forslaget kan også tas inn, men det er per nå vanskelig å gi et konkret svar på hva vi vil og kan gjøre utover vetorett. Per i dag er tolkningen av regelverket for friskoler at det ikke er mulighet til å dimensjonere antallet elevplasser eller lignende når skolen først er godkjent fordi dette vil bli regnet som tilbakevirkende kraft. Nedgang i barnekullene fører til færre elever og gir dette spørsmålet en ny aktualitet, i likhet med i barnehagesektoren. I Stortinget har Ap fremmet forslag om at kommunene skal få tilgang til å fordele større nedganger i behovet for barnehageplasser på både de private og kommunale barnehagene. En tilsvarende mulighet for å dimensjonere antallet elevplasser i friskolene ved nedgang i det totale elevtallet bør undersøkes. Etter dagens tolkning av regelverket har denne typen inngripen i elevtall eller tilskudd etter godkjenning blitt regnet/antatt å innebære tilbakevirkende kraft og dermed for å være grunnlovsstridig. Velferdstjenesteutvalget peker på at hovedregelen for tilskuddsfinansiering er at den følger budsjettåret og gis for ett år av gangen, og at dette også bør gjelde for private barnehager. Det er grunn til å tro at denne tolkningen også bør gjelde privatskoler med statlig tilskudd. Blir dette gjeldende rett vil det åpne nye muligheter for også å regulerer eksisterende privatskoler.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

875 Opplæring - fråværs grensa *Vestland Arbeidarparti*

Forslag:

Vestland Arbeiderpartiet meiner - at ein må evaluere fråværsreglementet slik det no ligg føre, og knytte dette opp mot forskning på kva som fungerer mot fråværsproblematikken i vidaregåande opplæring. - Det må innføres gyldig politisk fravær for elever i ungdomsskolen etter modell fra Videregående skoler.

Begrunnelse:

Den nasjonale fråværs grensa vert oppfatta som svært rigid, og den tek ikkje i vare dei svakaste elevane. Fastlegne opplever eit rush av elevar, som risikerer å ikkje få vurdering i eit fag om dei

ikkje får legeattest.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september.
Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Forslaget er dekket av paritprogrammets forslag på linje 1668 om å "Forbedre dagens fraværsregler slik at det blir mindre rigid og byråkratisk mer rettferdighet for elevene og legger opp til økt gjennomføring." Det er allerede gjennomført en omfattende evaluering av fraværs grensa av forskningsstiftelsen FAFO i 2019, og konklusjonene her er bakgrunnen for programforslaget om å forbedre fraværs grensa for å gjøre denne mindre rigid og byråkratisk, og mer rettferdig for elevene. I utgangspunktet skal alt fravær på ungdomstrinnet, også politisk fravær, føres opp på vitnemålet. Man kan derimot få dokumentasjon for engasjementet, og det kan legges ved vitnemålet. Dette kan brukes om man f.eks skal søke en sommerjobb eller av andre årsaker ønsker å dokumentere bakgrunnen for dette. Reglene i grunnskolen er annerledes enn for videregående da det ikke er fraværs grense på ungdomstrinnet, og Ap mener heller ikke at det skal være det.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

876 Opplæring - høgare utdanning *Vestland Arbeidarparti*

Forslag:

Vestland Arbeidarparti vil ha: - fleire tilgjengelege og relevante utdanningstilbod, også i område med store avstandar. - gode lokale og desentraliserte studietilbod som gir moglegheit til å utdanne gode lærarar og dyktige sjukepleiarar som sikrar gode tenester til våre barn og eldre i lokalsamfunna. - ei studiestøtta som støttar heiltidsstudentar slik at dei kan vere i stand til å studere på heiltid. - knytte studiestøtta opp mot folketrygda sitt grunnbeløp, og heve den til 1.5 G. - meir bygging av studentbustader.

Begrunnelse:

Vestland Arbeidarparti vil at alle skal ha moglegheit til høgare utdanning uavhengig av kor i landet ein bur. Vi må sørge for gode butilhøve i både små og store lokalsamfunn, slik at vi kan bygge opp kompetanse, spennande bedrifter og ny industri. Difor treng vi fleire tilgjengelege og relevante utdanningstilbod, også i område med store avstandar. Vi treng sterke

universitetscampus med utdanning og forskning på høgt, internasjonalt nivå og rektor skal framleis vere styreleiar og sikre fagleg leiing ved universiteta. Men vi treng også gode lokale og desentraliserte studietilbod som gir moglegheit til å utdanne gode lærarar og dyktige sjukepleiarar som sikrar gode tenester til våre barn og eldre i lokalsamfunna. Vi veit at mange vel å busette seg i den regionen dei har tatt utdanninga, og det er god distriktpolitikk å tilby ei desentralisert høgare utdanning der folk faktisk bur. Med dagens teknologiske løysingar treng ein ikkje lenger vere fysisk tilstade på campus for å delta i undervisinga, men ein kan delta gjennom nettbaserte løysningar. Dette kan vere eit viktig ledd i å styrke eit desentralisert utdanningstilbod og for å sikre rekrutteringa til viktige velferdsyrker i heile landet. Behovet for utdanning av sjukepleiarar er aukande. KS sine tal syner at blant anna kommunane vil få eit behov for 38 000 sjukepleiarar i åra som kjem. For å møte dette må ein auka talet studieplassar. Karakterkrav i matematikk og norsk har ført til at fleire gjennomfører, men det har også ført til ein nedgang i søkartal. I 2017 starta ein ei forsøksordninga der helsefagarbeidarar fekk inntak på sjukepleiarutdanning. Evalueringa av forsøket kan gje signal om dette er ei ordning for framtida, eller om fråfallet blir for høgt. Det er også viktig å sjå på studiestøtta til heiltidsstudentar slik at dei kan vere i stand til å studere på heiltid. Tiltak for ein betre studentøkonomi er knytte studiestøtta opp mot folketrygda sitt grunnbeløp, og heve den til 1.5 G. Vestland Arbeidarpart meiner også at ein må sjå korleis ein kan auke aldersgrensa på studentrabatt på kollektivtransport, samt yte ekstra bidrag til bygging av studentbustader.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september.
Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Forslagene er i for det meste i tråd med gjeldende politikk, og i stor grad ivarettatt i forslaget til partiprogram. Punkt 1 og 2 kan vurderes slås sammen til punktet "flere tilgjengelege og relevante utdanningstilbud, også i områder med store avstander, for å utdanne lærere, sykepleiere og andre fagfolk som sikrer gode tjenester til innbyggerne i lokalsamfunn over hele landet." Det vil ytterligere forsterke programforslaget om desentralisert utdanning på s. 1827-1851. Setningen fra begrunnelsen om at "Mange velger å bosette seg i den regionen de har tatt utdanning, og det er god distriktpolitikk å tilby desentralisert høyare utdanning der folk faktisk bor." bør også tas inn i brødteksten i kapittelet. Forslaget om studiestøtte og studentboliger er for det meste ivarettatt av programformuleringen på s.1881 om at "Arbeiderpartiet vil bygge flere studentboliger og sikre at det er mulig å studere på heltid." Ap har ikke brukt å sette fast et nivå for studiestøtten i partiprogrammet. Det vises her til at programmet også tar til orde for å utrede en fremtidig modell av studiestøtten som bedre legger til rette for heltidsstudenter. Denne evalueringen bør omfatte spørsmålet om G-tilknytning.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

877 Opplæring - fellesskolen og barnehagen
Vestland Arbeiderparti

Forslag:

Vestland Arbeiderparti vil - Innføre tilbud om gratis aktivitetsskole (AKS) for dei yngste - Innføre gratis skulemat også i grunnskulen. - At barnehagane i hovudsak skal vere eit offentleg ansvar. - At rammeløyvingar til barnehagar ikkje skal vere knytt til innbyggjarane sitt utdanningsnivå.

Begrunnelse:

Fellesskolen må styrkast for å sikre like vilkår for alle barn og unge. Ein skule med tilbud om gratis aktivitetsskole (AKS) for dei yngste vil vere eit steg mot ein skule som legg til rette for lek og aktivitet, fysisk fostring og god oppfølging i læringsarbeidet. Med ei omlegging av SFO til aktivitetsskule vil det også vere større rom for å innføre gratis skulemat også i grunnskulen. Barnehagane er viktig for sosial utjamning, og Vestland Arbeiderparti meiner at barnehagane i hovudsak skal vere eit offentleg ansvar. Vi er nær målet og full barnehagedekning, og rammeløyvingar til barnehagar skal ikkje vere knytt til innbyggjarane sitt utdanningsnivå.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september.
Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

- De to første punktene om gratis AKS og skolemåltid ansees dekket i programforslaget. - I debatten om private barnehager har vi til nå stått for en linje der vil ha strengere regulering av private barnehager fremfor å utelukke eller forby dem. Formuleringene i programforslaget bygger videre på linja om strengere regulering fremfor forbud. Det er uklart hvilke praktiske konsekvenser det skal ha å slå fast at barnehage i hovedsak skal være et offentlig ansvar. Barnehage er et offentlig ansvar i dag, en lovpålagt oppgave for kommunene. Hvis ambisjonen er at private barnehager skal tas tilbake til offentlig eie er det per nå uklart hvorvidt dette er mulig å gjennomføre, hvilke kostnader og konsekvenser det vil ha. Dersom formuleringen kun skal ha konsekvenser for nye barnehager innebærer det at vi vil gripe inn i kommunenes lokale selvstyre og den retten de i 2010 fikk til å avgjøre hvorvidt de vil gi tilskudd til nye private barnehager. - Forslaget om at lavt utdanningsnivå ikke skal gi kommunen lavere tilskudd til barnehage har Arbeiderpartiet fremmet i Stortinget i behandlingen av ulikhetsmeldingen. I dag er innbyggertilskuddet innrettet slik at kommuner med høyt utdanningsnivå mottar høyere tilskudd til barnehage. Innretningen stammer sannsynligvis fra en tid der innbyggere med høyere utdanning ble ansett å ha større behov for eller tilbøyelighet til å benytte seg av tilbud om

barnehageplass. Innretningen fremstår utdatert og i direkte motstrid med måten vi i dag tenker rundt behov for barnehageplass.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

03 Innkomne forslag - Kultur

715 **Meningsfylt fritid for alle** *Stange Arbeiderparti*

Forslag:

Det må etableres et spleiselag mellom idrettsforbund og aktuelle myndigheter/offentlige etater som sørger for at de enkelte lag og foreninger får refundert de nødvendige inntekter som medlems- og treningsavgifter for å kunne tilby sine aktiviteter.

Begrunnelse:

Medlemsavgifter og treningsavgifter må ikke være til hinder for at barn og unge fra lavinntektsfamilier kan ha en meningsfylt fritid. Nå som det ser ut til at utstyrsbibliotek/BUA-ordninger er inne i programmet til Arbeiderpartiet, må de positive effektene av en slik utstyrsordning ikke stoppe opp på grunn av manglende innbetaling av nevnte avgifter.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

For å inkludere og bidra til at alle barn og unge har tilgang på meningsfylte fritidsaktiviteter, har vi særskilt trukket frem: 1) Det trengs flere anlegg og gratis eller rimelig arealleie for aktiviteter 2) Det er felles ansvar for foreldre og lag for at utgifter til kontingent og deltakelse i aktiviteter er på et nivå som ikke ekskluderer barn 3) Gratis utlånsordninger av sports- og fritidsutstyr (BUA-satsingen). For å styrke de frivillige organisasjonenes muligheter til å drive sine aktiviteter foreslås det i programutkastet å «trappe opp til full momskompensasjon». Mange kommuner har egne ordninger som sikrer at frivilligheten og idretten refunderes utgifter for familier som sliter ekstra økonomisk. Mange lag og foreninger stiller også solidarisk opp på samme vis.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

752 **Et nytt kulturløft** *Tromsø Arbeiderparti*

Forslag:

Kulturpolitikken har etter hvert i stor grad forsvunnet fra dagsorden under høyreregjeringen. Arbeiderpartiet har nå programfestet et nytt, kraftfullt kulturløft som meisler ut en politikk for framtiden. En ny kulturpolitikk må både ha fokus på det skapende, det utøvende og - ikke minst -

på det formidrende ledd i kulturfeltet. Særlig må det tas et løft for å inkludere grupper som i dag ikke så lett har tilgang til kulturopplevelser og som heller ikke kan delta i kulturaktiviteter. Et nytt kulturløft må legge til rette for at profesjonelle skapende og utøvende kunstnere kan bosette seg over hele landet og at vi kan ha en kulturell infrastruktur både i byer og i distriktene, både for opplevelse av og deltakelse i kulturaktiviteter.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Høyrreregjeringen har nedprioritert kulturen i åtte år og påført den store kutt. Det er i dag for store klasseskjeller i folks kulturbruk, og i hva slags kulturtilbud som tilbys rundt i landet. Kulturen trenger et nytt løft. I programforslaget foreslås å «gjennomføre et nytt kulturløft som kommer hele landet til gode, der kulturens andel av statsbudsjettet igjen gradvis økes til én prosent». Dette gir rom for styrking av den kulturelle grunnmuren og kulturlivet i hele landet og vil bidra til at flere kunstnere og kulturarbeidere får et arbeid å leve av. Målet må være at alle, uavhengig av hvem du er, økonomi og hvor du bor, skal ha muligheten til å oppleve kunst og kultur.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

894 Kultur og frivillighet *Vestland Arbeidarparti*

Forslag:

Vestland Arbeiderparti vil at: - Å stille krav til kommunene om å tilby kulturskuleplass til alle barn og unge. - At alle norske kommuner skal ha utstyrslager for utlån av sportslig utstyr slik at flere skal ha råd til å delta i organisert idrett. - Å sikre gratis kulturskuleplass til alle barn og unge. - At 2% av BNP skal gå til kultur - En desentralisert bruk av kulturmidler - Fortsatt finansiering av regionteater gjennom statsbudsjettet - At Teater Vestland beholder sin status som nasjonal institusjon - Ordningen med finansiering av Frivillighetssentralene blir flyttet tilbake til Kulturdepartementet

Begrunnelse:

Kulturskolene skal være en berikning for alle. Disse skolene er med på å legge et godt grunnlag for at kultur ikke bare skal være for de meste ressurssterke i samfunnet. Kultur fremmer også attraktivitet for alle leveområdene i alle delene av landet vårt. Det er åpenbart for store geografiske forskjeller i kulturtilbudet i dag. Denne ulikheten må vi jevne ut slik at hvor du bor og sosial rekruttering ikke skal bli avgjørende for om et barn får plass i kulturskole. I tillegg er vi nødt til å øke satsningen på kultur også på et nasjonalt nivå, for å kunne bedre kulturtilbudene i alle deler av landet vårt. For sosialdemokratiet er det et viktig prinsipp at alle skal ha mulighet til å

delta i idretten og andre aktiviteter. Dessverre ser vi at mange i dag ikke har råd til relevant utstyr. Vi mener derfor at kommunene bør ha et utstyrlager som gjør at alle har mulighet til å delta i disse aktivitetene uavhengig av økonomisk situasjon.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september.
Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Det vises til merknad til forslag 715 og 752, og til forslag til programutkastet om etablering av regionale kulturfond som supplement til den nasjonale satsningen. I behandlingen av kulturmeldingen- Kulturens Kraft gikk vi mot forslag om å utvikle fordelingsnøkklene og den delte finansieringen mellom forvaltningsnivåene. Vi foreslo i stedet å styrke kulturloven og dialogen mellom forvaltningsnivåene, for å sikre forankring og forutsigbarhet i finansieringen av kulturinstitusjonene i hele landet. I programforslaget foreslås det i tillegg å «styrke scenekunsten over hele landet ved å styrke institusjoner og satse på det frie feltet» Vi vil sikre frivilligsentralene gjennom egen post på kulturbudsjett. Dette omtales allerede i programutkast. I programutkastet foreslås det å «sikre at alle innbyggere har mulighet til gratis lån av utstyr, og sørge for at det lages en plan for tilgang til slikt utlån i alle kommuner.» Gratis utlånsordninger av sports- og fritidsutstyr, der BUA-satsingen er særlig viktig for å sikre profesjonell utleie, mer fysisk aktivitet og smart ressursbruk for alle. Intensjonen i forslagene om kulturskole ansees dekket av formuleringene på linje 1648-1649: "Arbeide for at alle barn og unge skal kunne få undervisning på kulturskolen, og at deltakeravgiften ikke er så høy at noen ekskluderes". Ambisjonen om å nå alle barn kan også følges opp gjennom å tilrettelegge for kulturskoleaktiviteter i SFO-regi. Nå nevnes kun leksehjelp og lek i punktet på linje 1620, for å vise at ambisjonene er at SFO skal være et mer variert tilbud kan vi godt eksemplifisere med å nevne samarbeid med kulturskole, idrettsaktiviteter og andre aktuelle fritidstilbud. Gratis kulturskole vil koste 320 millioner kroner i året med dagens deltakelse, ifølge Finansdepartementet. I 2020 deltok 13 prosent av elevene i grunnskolen i kulturskolen og rundt 5 prosent av elevene i videregående opplæring. De reelle kostnadene av gratis tilbud til alle barn og unge vil være langt høyere, hvor mye avhenger av deltakelse. En gjennomføring av kulturskoletimen, altså én time i uka i ett år i løpet av 1-4. klasse, vil koste 241 millioner kroner ifølge Finansdepartementet.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

04 Innkomne forslag - Utenriks og forsvar

698 **En verden fri for atomvåpen** *AUF i Vestfold og Telemark*

Forslag:

Vestfold og Telemark Arbeiderparti vil: • At Norge skal signere FN-traktaten som forbyr atomvåpen, og i påvente av dette ønske den velkommen og delta som observatør på statspartismøtene til atomforbudstraktaten. • At Norge tar initiativ til samtaler om gjensidig og balansert nedrustning.

Begrunnelse:

Atomvåpen er et masseødeleggelsesvåpen som med sin fortsatte eksistens setter hele menneskeheten i fare. Å fortsette å satse på kjernefysisk avskrekking er en akutt og uakseptabel trussel mot liv på jorda. Fremgang på nedrustningsfeltet avhenger av at vi bygger en sterk norm mot atomvåpen. Å ta avstand fra atomvåpen og kjernefysisk avskrekking er en forutsetning for fremdrift i samtaler om nedrustning og avspenning. Ved å fortsette å stå utenfor FNs atomvåpenforbud vil Norge bare bidra til å legitimere atomvåpen som strategisk konsept. Arbeiderpartiet mener derfor at Norge bør bidra til å legge press på atomvåpenmaktene gjennom å slutte seg til FNs atomvåpenforbud.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres ikke

Sentralstyrets merknad:

Denne saken ble grundig behandlet av landsmøtet i 2019. Et overveldende flertall på landsmøtet samlet seg om denne omforente konklusjonen: «Arbeiderpartiets mål er en atomvåpenfri verden. Dette målet nås først når land som har atomvåpen forplikter seg til gjensidig nedrustning. Arbeiderpartiet vil at Norge skal engasjere seg sterkere innen FN, Nato og bilateralt for atomnedrustning. Den internasjonale forbudstraktaten er et godt initiativ og bidrar til å øke stigma rundt atomvåpen. I dagens sikkerhetspolitiske situasjon er det politisk umulig for Nato-land som Norge å undertegne uten å redusere vår mulighet for innflytelse og beskyttelse. Det bør være et mål for Norge og andre Nato-land å underskrive atomvåpenforbudet. Norge bør invitere likesinnede land i og utenfor Nato til å samarbeide om nedrusting.»

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

731 **Ja til et forbud mot atomvåpen**
Lillehammer Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil at Norge skal signere FN-traktaten som forbyr atomvåpen og bidra til en tryggere verden.

Begrunnelse:

Atomvåpen er et masseødelegglesesvåpen som setter oss alle i fare. Arbeiderpartiet har en lang og stolt tradisjon med å arbeide mot atomvåpen. Vi må ta steget videre for å gjøre verden tryggere ved å bidra til en sterk norm mot atomvåpen.

Fylkespartiets kommentar:

Arbeiderpartiet må aktivt arbeide for nedrustning og atomvåpenforbud. Et atomvåpenforbud bør jobbes fram i nært samråd med våre allierte. Det vil gi en større mulighet for å oppnå en gjensidig nedrustning, noe som er viktig for framtidig trygghet. I den sikkerhetspolitiske situasjonen som råder er et godt fungerende NATO- samarbeid viktig for Norge. Vi bør også av den grunn arbeide med i nært samråd med våre allierte. En ensidig ratifisering av atomvåpenforbud støttes derfor ikke.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres ikke

Sentralstyrets merknad:

Denne saken ble grundig behandlet av landsmøtet i 2019. Et overveldende flertall på landsmøtet samlet seg om denne omforente konklusjonen: «Arbeiderpartiets mål er en atomvåpenfri verden. Dette målet nås først når land som har atomvåpen forplikter seg til gjensidig nedrustning. Arbeiderpartiet vil at Norge skal engasjere seg sterkere innen FN, Nato og bilateralt for atomnedrustning. Den internasjonale forbudstraktaten er et godt initiativ og bidrar til å øke stigma rundt atomvåpen. I dagens sikkerhetspolitiske situasjon er det politisk umulig for Nato-land som Norge å undertegne uten å redusere vår mulighet for innflytelse og beskyttelse. Det bør være et mål for Norge og andre Nato-land å underskrive atomvåpenforbudet. Norge bør invitere likesinnede land i og utenfor Nato til å samarbeide om nedrusting.»

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

767 **Styrke barentssamarbeidet**
Finnmark Arbeiderparti

Forslag:

Styrke barentssamarbeidet, Barentssekretariatet og øke næringssamarbeid med Russland innen reiseliv, maritime næringer, olje/gass og logistikk

Begrunnelse:

Endringer i det politiske internasjonale klimaet gjør at det finnes et utenrikspolitisk handlingsrom i vårt forhold til Russland. Dette begrunnes i at Kina har økt sitt fokus på Arktis, og at USA bryter internasjonale avtaler og skaper usikkerhet innad i NATO. Norge og EU, sammen med ledende EU-land må ta initiativ som kan skape ny europeisk dialog i kjølvannet av Russlands annektering av Krim. En av nøklene for å få dette til er et økt samarbeid i Arktis som omfatter klima, logistikk og næringssamarbeid. Norge har ingen interesse av de som ønsker å bringe sikkerhetspolitikk øverst på agendaen. Delelinjeavtalen som Russland og Norge framforhandlet i 2010 og vårt felles forvaltningsregime i Barentshavet må være modellen. Barentshavet – samarbeidets hav!

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Intensjonen i forslaget støttes. Nordområdene er Norges viktigste strategiske satsingsområde. Initiativer vi tar i nordområdene, er viktig for lokalsamfunnene, for Norge og for verden. Partiprogramforslagets nordområdekapittel inneholder bl.a. klare målsetninger om å styrke det institusjonelle samarbeidet mellom landene og folkene i nord, som Arktisk råd og Barentsrådet. Vårt naboskap med Russland må være basert på samarbeid og dialog, fasthet og forutsigbarhet. Norge må bygge på erfaringene som både Nato-alliert og nabo med Russland og manøvrere klokt og offensivt for å sikre en fredelig og bærekraftig utvikling i nordområdene.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

783 **Forsvar i Finnmark**
Finnmark Arbeiderparti

Forslag:

Forsvar i Finnmark

Begrunnelse:

Finnmark Arbeiderparti støtter Stortingets vedtak om å styrke forsvaret i nord, og er opptatt av at

det skal gi en reell forsvarsevne av Norge. Rekruttering av personell må følges opp og henger sammen med nødvendig tilrettelegging av materiell og infrastruktur. En operativ hær i Finnmark trenger helikopterstøtte. Vedtatt og fremtidig langtidsplan må finansieres fortløpende.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Intensjonene i forslaget støttes. Programforslaget slår tydelig fast at det er spesielt viktig at Forsvaret er i stand til å løse utfordringer Norge kan stå overfor i nordområdene. Arbeiderpartiet vil styrke forsvarsevnen og den militære tilstedeværelsen i Nord-Norge med relevante bidrag fra alle forsvarsgrener. De siste åtte årene har høreregjeringen nedprioritert det norske landforsvaret: Viktige veivalg og investeringer for Hæren har blitt utsatt igjen og igjen. Programforslaget legger opp til å snu denne trenden: Arbeiderpartiet vil satse spesielt på å utvikle Hæren til en moderne, mobil og slagkraftig landmilitær styrke, inkludert egen helikopterstøtte på Bardufoss. I stortingsbehandlingen av forsvarsplanen for 2021–24 fikk Arbeiderpartiet gjennomslag for å anskaffe nye dedikerte helikoptre til støtte for Hæren, organisert i en egen skvadron på Bardufoss. Hæren trenger egne helikoptre i Nord-Norge, ikke minst siden Hæren i årene framover vil være mer spredt med oppbygging av hæravdelinger både i Sør-Varanger og Porsanger, i tillegg til tyngdepunktet i Indre Troms.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

791 Krav om styrking av Forsvarets enheter i Innlandet *Innlandet Arbeiderparti*

Forslag:

Det må til et krafttak for å styrke forsvaret i Innlandet. Norge er et langstrakt land, og forsvaret må ivareta sikkerheten i hele landet. Det bør etableres en brigade i sør i tilknytning til Rena leir, HV-skolen på Dombås må videreutvikles, Cyberforsvaret på Lillehammer må prioriteres høyere, arbeidet med å etablere en nasjonal rekruttskole på Terningmoen må ha høy prioritet og Haslemoen må tilføres ny forsvarsaktivitet.

Begrunnelse:

Et troverdig forsvar er viktig for å sikre fred og sikkerhet. Norge er et langstrakt land, og forsvaret må ivareta sikkerheten i hele landet. Det er viktig at hæren blir prioritert i framtida. Innlandet Ap mener det må være en ambisjon om å bygge en brigade i Sør. I langtidsplanen er det forslag om å bygge opp to nye mekaniserte bataljoner i Hæren. Den ene skal være på Skjold i Troms, mens den andre skal være der Hæren finner det mest hensiktsmessig. Innlandet Arbeiderparti mener at denne bør plasseres i tilknytning til Rena, og at det blir fundamentet for

framtidig en Brigade Sør. Etablering av en felles rekruttskole på Terningmoen må prioriteres høyt. Samtidig må det legges til rette for ny aktivitet på Haslemoen. Både bygningsmassen og uteområdene er godt tilrettelagt for ny militær aktivitet og vil være et godt supplement til Rena leir og Terningmoen. Cyberforsvarets operative evne krever tilstrekkelig kapasitet, tilgang på kompetanse og anvendelse av ny teknologi. Det må til en styrking av forsknings- og innovasjonsmiljøene og det må bli flere studieplasser innenfor cyber og informasjonssikkerhet. For å ivareta moderniseringen av Heimevernet i henhold til langtidsplanen for Forsvaret er det viktig at HVs våpenskole på Dombås videreutvikles. Innlandet har lenge vært et viktig forsvarsfylke med de mange kompetansesentra og avdelinger som er lokalisert her. Med de lange forsvarstradisjonene Innlandet har, ligger det godt til rette for å bygge videre på dette i det framtidige forsvaret.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Intensjonene i forslaget støttes. De siste åtte årene har høyreregjeringen nedprioritert det norske landforsvaret: Viktige veivalg og investeringer for Hæren har blitt utsatt igjen og igjen. Programforslaget legger opp til å snu denne trenden: Arbeiderpartiet vil satse spesielt på å utvikle Hæren til en moderne, mobil og slagkraftig landmilitær styrke, inkludert egen helikopterstøtte. Heimevernet må tilføres flere ressurser til bedre utstyr og mer trening. I langtidsplanen for Forsvaret 2021–24 var Arbeiderpartiets viktigste prioritering å få ansatt flere folk i Forsvaret. Vi satte av midler i vårt alternative budsjett for 500 nye stillinger i Forsvaret allerede i 2021. Sammen med Sp og SV la vi også fram forslag om en opptrapping med 1100 flere ansatte i 2024. Flere ansatte er nødvendig for at en Brigade Sør skal bli en reell styrking av Forsvaret. Rena leir vil være et naturlig hovedsete for en ny Brigade Sør. I behandlingen av langtidsplanen gikk Ap også inn for å satse på rekruttutdanning på Terningmoen/Elverum og vi fikk gjennomslag for at regjeringen må gå videre med planene om ny forsvarsaktivitet på Haslemoen i Våler. I programforslaget vil vi også iverksette særskilte tiltak for Cyberforsvaret på Jørstadmoen ved Lillehammer skal kunne rekruttere og beholde personell med digital kompetanse.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

806 **Ja til en verden uten atomvåpen!**
Buskerud Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet mener Norge og Norges regjering må jobbe aktivt for målet om en verden fri for atomvåpen. Norge bør innta en pådriverrolle i det videre arbeidet med nedrustningen og legger

press på atommaktene for at de skal ruste ned.

Begrunnelse:

Atomvåpen er en eksistensiell trussel mot oss alle. Konsekvensene ved bruk av atomvåpen er katastrofale. De menneskelige lidelsene og miljøødeleggelserne er enorme. Av den grunn ble FNs atomvåpenforbud vedtatt av 122 land i juli 2017. Nobelkomiteen har anerkjent atomvåpenforbudet som «et viktig, kanskje avgjørende, skritt på veien mot en atomvåpenfri verden». Norge er blant et mindretall av FNs stater som ikke har vært med å vedta et forbud mot atomvåpen. Buskerud Arbeiderparti er dypt bekymret for den alvorlige trusselen som atomvåpen utgjør mot lokalsamfunn verden over. Vi mener at innbyggerne våre har rett til å leve i en verden fri for atomvåpen. Enhver bruk av atomvåpen, enten bevisst eller på grunn av feil eller uhell, vil ha katastrofale, om- fattende og langvarige konsekvenser for mennesker, samfunn og miljø. Mange norske kommuner har vist et stort engasjement i kampen mot atomvåpen, blant annet ved å tilslutte seg ICAN Cities Appeal. Dette viser at engasjementet for en nedrustning er stor over hele Norge. Derfor oppfordrer Buskerud Arbeiderparti den norske regjeringen til å jobbe aktivt for målet om en verden fri for atomvåpen. Vi ønsker at Norge inntar en pådriverrolle i det videre arbeidet med nedrustning og legger press på atommaktene for at de skal ruste ned.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Intensjonen i forslaget støttes. Atomtrusselen er dessverre tilbake i internasjonal politikk. Når verden rundt oss endrer seg, må vi justere vår utenrikspolitikk. Norges nedrustningspolitikk har de siste årene dessverre blitt bygget ned og nedprioritert av høreregjeringen. Arbeiderpartiet går inn for at Norge igjen inntar en ledende rolle i det internasjonale nedrustningsarbeidet. Arbeiderpartiets mål er en atomvåpenfri verden. Med Arbeiderpartiet i regjering fikk Norge i 2010 gjennomslag for at Natos strategiske konsept baserer seg på målet om en atomvåpenfri verden. Internt i Nato må Norge nå arbeide for å redusere kjernevåpenenes rolle i Natos forsvarskonsepter.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

807 Økonomiske sanksjoner av bosettinger på okkuperte områder
Buskerud Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil innføre en obligatorisk merkeordning av varer og tjenester fra bosettinger på okkuperte områder Arbeiderpartiet vil gjennom sin deltakelse i kommunestyre og fylkesting

jobbe fra til å boikotte varer og tjenester fra bosettinger på okkuperte områder. Arbeiderpartiet vil vedta et forbud av import og salg av varer og tjenester fra bosettinger på områder som verdenssamfunnet anerkjenner som okkuperte.

Begrunnelse:

Verdenssamfunnet spiller et dobbeltspill når vi på den ene siden erklærer bosettinger på okkuperte områder for ulovlige, og samtidig velger å handle med okkupantene. Buskerud Arbeiderparti mener det er helt nødvendig å knytte økonomiske sanksjoner til kritikken. Buskerud Arbeiderparti oppfordrer stortinget til å innføre en obligatorisk merkeordning av varer og tjenester fra bosettinger på okkuperte områder. Det bør komme klart fram om varer og tjenester kommer fra ulovlige bosettinger. Makten til forbrukerne må ikke undervurderes. Vi har ved flere anledninger sett forbrukere benytte sin makt til å skape store og viktige endringer. Det kan de gjøre også i kampen mot bosettinger på okkuperte områder. Kommune- og bystyrene i Norge kan vedta at de ikke skal kjøpe inn varer fra okkuperte områder. Kommuneøkonomien i Norge er enorm, og utgjør en stor markedsfaktor. Buskerud Arbeiderparti oppfordrer kommunene til å bruke makten de har til å bidra i kampen mot bosettinger på okkuperte områder. Irlands parlament vedtok et lovforslag som forbyr import og salg av varer fra områder som verdenssamfunnet anerkjenner som okkuperte. Norge kan bidra på samme måte, og dermed legge økonomisk press for å få ulovlig okkupasjonen til å opphøre. Buskerud Arbeiderparti oppfordrer stortinget til å forby import og salg av varer og tjenester fra okkuperte områder. Slike bosettinger er klare brudd på folkeretten, og gjennom å drive handel av varer og tjenester fra slike områder, bidrar vi Norge til folkerettsbruddene.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Intensjonene i forslaget støttes. I april 2020 la Arbeiderpartiet sammen med SV fram disse tre forslagene i Stortinget: - «Stortinget ber regjeringen innføre en merkeordning for varer, slik at varer som kommer fra områder okkupert av Israel, må merkes med opprinnelsesområde etter mal av EU-domstolens vedtak om en slik merking.» - «Stortinget ber regjeringen klargjøre ansvar for merking av varer som kommer fra områder okkupert av Israel, før de når norske forbrukere.» - «Stortinget ber regjeringen utrede kontrollmekanismer og eventuelle sanksjoner mot ansvarlige aktører som bryter ny bestemmelse om merkeordning for varer som kommer fra områder okkupert av Israel.»

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

818 **Et styrket forsvar i nord**
Troms Arbeiderparti

Forslag:

Nord er sentralt for forsvaret av Norge. Forsvarets tilstedeværelse i nord må styrkes i tett samarbeid med kapasiteter og potensialet som finnes i det sivile samfunnet. Det må satses på utvikling av den regionale leverandørtjenesten knyttet til forsvarsindustrien i den nordligste landsdelen.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Intensjonene i forslaget støttes. Programforslaget slår tydelig fast at det er spesielt viktig at Forsvaret er i stand til å løse utfordringer Norge kan stå overfor i nordområdene. Arbeiderpartiet vil styrke forsvarsevnen og den militære tilstedeværelsen i Nord-Norge med relevante bidrag fra alle forsvarsgrener.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

821 **Forsvaret må styrkes – spesielt i nord**
Troms Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet i Troms ser det som maktpåliggende å forsterke den nasjonale forsvarsevnen, spesielt i nord. Større tilstedeværelse av norske styrker i Troms og Finnmark er nødvendig for å etablere en tillitsskapende, krigsforebyggende terskel. Framfor alt må Hæren styrkes, med større volum og nytt materiell. Et spesialisert kystforsvar må også utvikles. Årsmøtet i Troms Arbeiderparti forventer en markant styrking av Forsvaret som følge av den nye langtidsplanen for forsvarssektoren, som Stortinget skal vedta før sommeren. Forpliktelsen overfor NATO om å bruke to prosent av brutto nasjonalprodukt til forsvarsformål er viktig for å utvikle den nødvendige forsvarsevnen. Viktigst er likevel den faktiske militære evnen, opp mot reelle behov. Dagens sikkerhetspolitiske situasjon, med tiltagende spenning i Nordområdene, gjør det helt nødvendig med en vesentlig styrking av Forsvaret. Troverdig terskel Forsvaret må være tungt til stede i Nordområdene, i alle domener. Etableringen av Finnmark landforsvar er et viktig skritt for å etablere en troverdig krigsforebyggende terskel lengst nord. Tydelig tilstedeværelse av nasjonale styrker – på land, på sjøen og i lufta – er avgjørende for å bygge tillit til Russland. Ved selv å ha militær kontroll i nord, minsker behovet for at allierte styrker er tilstede, og minsker faren for økt spenning i Nordområdene. Et sterkt, stabilt og forutsigbart forsvar i nord vil gjøre det enklere å fortsette vår linje med dialog og folk-til-folk samarbeid med vår nabo i øst. Fortsatt styrking av den nasjonale forsvarsevnen i nord, i Troms og Finnmark og i Ofoten, må derfor

prioriteres høyt i den videre oppbygging av Forsvaret. Åsegarden leir i Harstad må ikke avhendes, men heller tas i bruk som ny rekrutt- eller befalsskole. Balansert forsvarsevne Forsvaret må være balansert, og kunne løse oppgaver i alle forsvarets områder. Dagens ubalanse må snarest rettes opp, først og fremst gjennom en styrking av Hæren. For lengst vedtatt, kritisk modernisering av stridsvognene er flere ganger blitt skjøvet på. Leveranser av nye, moderne vogner må senest være i gang fra 2022. Forsvarssjefen har anbefalt en betydelig styrking av Hæren, i tråd med de forpliktelser Norge har påtatt seg overfor våre NATO-allierte. Til dette hører en brigade med fire manøverbataljoner. Én av disse er 2. bataljon, som må videreføres som stående avdeling – og forsterkes. Den kan ikke avvikles, slik regjeringa har fått et flertall på Stortinget med seg på å vedta. Fylkeskommunale og statlige utdanningssystemer må legge til rette for lokal rekruttering og tilby relevant utdanning til personellet Forsvaret har behov for, og dermed også økt bosetting. Styrket kystforsvar Norge er en kyststat, og kysten i Nord-Norge er særlig sårbar for militære anslag, enten med regulære eller irregulære styrker, inklusive såkalt hybrid krigføring. Kystforsvaret er de senere år svekket, senest ved nedlegging av Sjøheimevernet og avvikling av Kystradarkjeden. Troms Arbeiderparti forutsetter at Stortingets klare føring fra 2016, om at Kystjegerkommandoen på Trondenes skal videreføres for å løse sine nåværende oppgaver blir lagt til grunn også de kommende år. KJK bør forsterkes. Forsterket mobilitet Stortingsflertallets uforsvarlige reduksjon av nasjonal forsvarsevne, gjennom å frata Hæren dens nødvendige, dedikerte helikopterkapasitet, må snarest gjenopprettes. Troms Arbeiderparti ser det som helt nødvendig, at flere helikoptre tilbakeføres til Bardufoss, for å opprettholde nødvendig beredskap og operativ evne. Hærens reaksjonsevne forutsetter økt mobilitet. Det forutsetter dedikert, integrert helikopterkapasitet. Forsvarssjefens anbefaling om anskaffelse av nye, militære helikoptre må derfor snarest iverksettes. Bruk av sivile aktører Regjeringa har utvidet bruken av sivile aktører, som har overtatt flere oppgaver i Forsvaret. Troms Arbeiderparti ser verdien av tettere samarbeid mellom Forsvaret og industrien, men ser også faren for at bortsetting går for langt. Eksempelet med renholdstjenester er i så måte illustrerende, men relativt uskyldig, sammenlignet med langt mer forsvarskritiske tjenester. Ytterligere privatisering av tjenester er derfor ikke aktuell politikk for Arbeiderpartiet. Troms Arbeiderparti mener Forsvaret derfor må ha større fokus på å utføre større deler av f.eks. vedlikeholdsoppgavene av teknisk materiell i egen organisasjon for å rekruttere og beholder helt nødvendig kompetanse, personell og kapasitet i egen organisasjon. Det vil gi økt beredskap og operativ evne for Forsvaret samtidig som det gir reduserte kostnader for Forsvaret. Forsterkende industri Troms Arbeiderparti ser det som vesentlig at mer forsvarsrelatert næringsvirksomhet etableres i regionen, i kjerneområdet for norsk og alliert fellesoperativ militær aktivitet i Arktis. Forsvarspolitikken må derfor i langt større grad ta inn over seg den sammensatte verdien av næringsetableringer i nord. Den nye langtidsplanen må derfor, også gjennom klare føringer for gjenkjøp ved framtidige materiellanskaffelser, bidra til forsvarsindustriell utvikling i nord. Utviklingen av næringsliv i nord gjennom økte leveranser til forsvaret fra lokale leverandørsammenslutninger må ses i sammenheng med totalforsvarsperspektivet. Det vil styrke bosetting, beredskap, og samarbeidet mellom lokalt og regionalt næringsliv til det beste for alle.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Intensjonene i forslaget støttes. Programforslaget slår tydelig fast at det er spesielt viktig at Forsvaret er i stand til å løse utfordringer Norge kan stå overfor i nordområdene. Arbeiderpartiet vil styrke forsvarsevnen og den militære tilstedeværelsen i Nord-Norge med relevante bidrag fra alle forsvarsgrener. De siste åtte årene har høyreregjeringen nedprioritert det norske landforsvaret: Viktige veivalg og investeringer for Hæren har blitt utsatt igjen og igjen. Programforslaget legger opp til å snu denne trenden: Arbeiderpartiet vil satse spesielt på å utvikle Hæren til en moderne, mobil og slagkraftig landmilitær styrke, inkludert egen helikopterstøtte på Bardufoss. I stortingsbehandlingen av forsvarsplanen for 2021–24 fikk Arbeiderpartiet gjennomslag for å anskaffe nye dedikerte helikoptre til støtte for Hæren, organisert i en egen skvadron på Bardufoss. I behandlingen av forsvarsplanen la vi fram et egne forslag i Stortinget både om å ta renholdet tilbake i Forsvarets egen regi og om å fryse konkurranseutsetting og såkalte «strategiske samarbeid» i forsvarssektoren inntil Stortinget har behandlet en egen melding om prinsipielle spørsmål bruk av ikke-militære ansatte og forhold knyttet til krigens folkerett. Dessverre fikk vi bare støtte fra SV.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

831 Forslag om atomvåpen til partiprogrammet 2021(Linje 4142 til 4168 erstattes med) *Fredsforum*

Forslag:

Atomvåpen utgjør en eksistensiell trussel for mennesker og miljø. Med økende spenning, et kontroll- og nedrustningsregime som rakner og atomvåpenstatenes enorme investeringer i modernisering og utvikling av egne atomvåpenarsenaler, øker faren for bruk av atomvåpen. Enhver bruk av atomvåpen, enten det er med hensikt eller en ulykke, vil ha katastrofale humanitære og miljømessige konsekvenser. Skadene ved vil være så omfattende og strålingsfaren så stor at ingen vil kunne gi nødvendig hjelp. Den eneste måten å sikre at atomvåpen aldri brukes, er å avskaffe disse masseødeleggelsesvåpnene. 50 stater har ratifisert FN-traktaten som forbyr atomvåpen og 22. januar trer den i kraft som internasjonal rett. FNs atomvåpenforbud etablerer en ny og sterkere norm mot atomvåpen, og plasserer atomvåpen i samme folkerettslige kategori som kjemiske og biologiske våpen. Arbeiderpartiet mener Norge må bidra til å styrke den folkerettslige normen mot atomvåpen ved å løfte fram de humanitære konsekvensene av atomvåpenbruk og ved å slutte seg til FN-traktaten som forbyr atomvåpen. Arbeiderpartiets mål er en verden fri for atomvåpen. For å oppnå det målet kan vi ikke fortsette å påberope oss beskyttelse gjennom kjernefysisk avskrekking. Som NATO-medlem har Norge en spesielt viktig rolle i å styrke normen mot atomvåpen. Ved å stå utenfor atomvåpenforbudet skjermer vi atomvåpenstatene for press om reell og gjensidig nedrustning. Det er ingen juridiske motsetninger mellom Norges NATO-medlemskap og ratifisering av FNs atomvåpenforbud. Norge hadde, med Arbeiderpartiet i regjeringen, en nøkkelrolle i å fremme de humanitære

konsekvensene av atomvåpen internasjonalt. Nå er behovet stort for at Norge igjen løfter det humanitære perspektivet. Arbeiderparti vil at:

- Norge skal signere og ratifisere FN-traktaten som forbyr atomvåpen
- Norge skal ta initiativ i NATO for å få på plass de nødvendige betingelser for norsk tilslutning til FN-traktaten som forbyr atomvåpen, og arbeide for at flere NATO-land slutter seg til forbudstraktaten.
- Norge skal fremme det humanitære perspektivet på atomvåpen- og nedrustnings spørsmål
Vårt Parti- Nedenfra og opp, ikke ovenfra og ned!

Fylkespartiets innstilling:

Styret i Oslo Arbeiderparti har ikke realitetsbehandlet forslaget. Oversendes redaksjonskomiteen.

Sentralstyrets merknad:

Denne saken ble grundig behandlet av landsmøtet i 2019. Et overveldende flertall på landsmøtet samlet seg om denne omforente konklusjonen: «Arbeiderpartiets mål er en atomvåpenfri verden. Dette målet nås først når land som har atomvåpen forplikter seg til gjensidig nedrustning. Arbeiderpartiet vil at Norge skal engasjere seg sterkere innen FN, Nato og bilateralt for atomnedrustning. Den internasjonale forbudstraktaten er et godt initiativ og bidrar til å øke stigma rundt atomvåpen. I dagens sikkerhetspolitiske situasjon er det politisk umulig for Nato-land som Norge å undertegne uten å redusere vår mulighet for innflytelse og beskyttelse. Det bør være et mål for Norge og andre Nato-land å underskrive atomvåpenforbudet. Norge bør invitere likesinnede land i og utenfor Nato til å samarbeide om nedrustning.»

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

851 Forsvarspolitikken *Arbeiderpartiet i Bergen*

Forslag:

- Arbeiderpartiet i Bergen skal jobbe for å synliggjøre sjømaktens betydning i forsvarspolitikken, med mål om å få sjømakten på Aps nasjonale agenda og for å styrke det mobile kystnære sjøforsvaret og UVB-våpenet. Ved behandlingen av langtidsplanen for forsvaret må AP arbeide for styrking av ubåtvåpenet og mobile kapasiteter i kystsonen. Det må også foreslås en sjømaktutredning frem mot neste langtidsplan.

Begrunnelse:

Det fagmilitære rådet som ble fremmet til forsvarsministeren legger opp til en substansiell reduksjon av ubåt-våpenet. Forsvarsbudsjettet vokser, men antall ubåter reduseres og kystkorvetter og MTBer er ikke inkludert i fremtidens forvarstruktur. Disse fartøyenes bidrag til den krigsforebyggende terskelen var avgjørende under den kalde krigen. Slike enheter har evne

til å engasjere og nedkjempe et hvert overflatefartøy i kystsonen og ut mot havet, samt til å støtte både land- og luftmakten og til å bidra i internasjonale operasjoner. De kan også utrustes til å bekjempe fremmede ubåter. Norge har lange historiske tradisjoner for et sterkt sjøforsvar – og med god grunn. Kystlinjen vår, havet og nordområdet har alltid vært tett knyttet til våre nasjonale interesser. Dagens sikkerhetspolitiske utvikling og den russiske revitaliseringen av bastionsforsvarskonseptet har på nytt aktualisert disse kapabilitetene. Et stort antall bergensere tjenestegjør, eller har tjenestegjort, på Haakonssvern. Saken har derfor også en viktig lokalpolitisk betydning.

Sentralstyrets merknad:

Intensjonene i forslaget støttes. I programforslaget vil Arbeiderpartiet styrke Forsvarets evne til å håndheve norsk råderett i hele vårt territorium til lands og til havs. Norge er et kyst- og havland: Vår kystlengde er over 100.000 km, ifølge mer detaljerte beregninger. Høyrreregjeringens forslag til langtidsplan for Forsvaret manglet planer for Sjøforsvaret – i stedet for å bruke langtidsplanen til helhetlig forsvarsplanlegging der både forsvarsgrenene og investeringer ses i sammenheng, ble Sjøforsvarets framtidige fartøystruktur skjøvet ut i en ny utredning. Dessverre har høyrreregjeringen også utsatt den viktige innfasingen av nye ubåter.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

853 Forsvar kysten vår! *Arbeiderpartiet i Bergen*

Forslag:

- Arbeiderpartiet i Bergen vil styrke det kystnære sjøforsvaret og Ubåttjenesten, gå inn for en sjømaktutredning, samt be regjeringen om en redegjørelse for hvorfor det ikke er funnet plass i budsjettene til et kystforsvar.

Begrunnelse:

Forsvarets viktigste oppgave er å forbygge krig. Undervannsbåter, kystkorvetter (MTBer) og mineleggere var helt avgjørende krigsforebyggende kapabiliteter under den kalde krigen. Slike enheter har fortsatt evne til å engasjere og nedkjempe et hvert overflatefartøy i kystsonen og ut mot havet, samt til å støtte både land- og luftmakten og til å bidra i internasjonale operasjoner. Norges kystsoner vil være avgjørende i et eventuelt forsvar av eget landområde. Bergensbaserte fagmilitære miljøer som Det sjømilitære samfunn og forskningsmiljøet på Sjøkrigsskolen ga i 2019 en fagmilitær anbefaling om å styrke det kystnære forsvar av Norge (Sjømakt 2040). Anbefalingen har ikke vunnet frem i Oslo. Forsvarssjefens fagmilitære råd (FMR) legger opp til en substansiell reduksjon i antall maritime enheter på området. Antall ubåter reduseres. Kystkorvetter og Sjøheimevernet er ikke inkludert i fremtidens sjøforsvar. Denne reduksjonen kommer til tross for at vi i de siste langtidsplansprosessene har hatt både økende

forsvarsbudsjett og forsvarsinvesteringer.

Sentralstyrets merknad:

Intensjonene i forslaget støttes. I programforslaget vil Arbeiderpartiet styrke Forsvarets evne til å håndheve norsk råderett i hele vårt territorium til lands og til havs. Norge er et kyst- og havland: Vår kystlengde er over 100.000 km, ifølge mer detaljerte beregninger. Høyregjeringens forslag til langtidsplan for Forsvaret manglet planer for Sjøforsvaret – i stedet for å bruke langtidsplanen til helhetlig forsvarsplanlegging der både forsvarsgrenene og investeringer ses i sammenheng, ble Sjøforsvarets framtidige fartøystruktur skjøvet ut i en ny utredning. Dessverre har høyregjeringen også utsatt den viktige innfasingen av nye ubåter.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

855 En atomvåpenfri verden *Arbeiderpartiet i Bergen*

Forslag:

- Arbeiderpartiet i Bergen mener at atomvåpen er verdens verste masseødelegglesesvåpen. Ved siden av klimaendringer representerer slike våpen den største faren for menneskeheten. Arbeiderpartiet må bidra så aktivt som mulig til å redusere faren for humanitære katastrofer ved bruk av atomvåpen, og partiet må gå inn for at Norge skal signere og ratifisere FNs forbud mot atomvåpen.

Begrunnelse:

Atomvåpen er verdens verste masseødelegglesesvåpen. De humanitære konsekvensene ved bruk av slike våpen er ufattelig store. For tida er det mange stater med atomvåpen som moderniserer sine arsenaler. Flere andre stater er i gang med å utvikle atomvåpen. Samtidig signerer og ratifiserer flere stater FNs forbud mot atomvåpen. I desember 2019 manglet det 16 ratifikasjoner før forbudet trer i kraft. Norge var avholdene i siste avstemning i FNs generalforsamling 12. desember 2019. Etter vårt syn må Arbeiderpartiet bidra aktivt til å redusere faren for humanitære katastrofer ved bruk av atomvåpen.

Sentralstyrets merknad:

Denne saken ble grundig behandlet av landsmøtet i 2019. Et overveldende flertall på landsmøtet samlet seg om denne omforente konklusjonen: «Arbeiderpartiets mål er en atomvåpenfri verden. Dette målet nås først når land som har atomvåpen forplikter seg til gjensidig nedrustning. Arbeiderpartiet vil at Norge skal engasjere seg sterkere innen FN, Nato og bilateralt for atomnedrustning. Den internasjonale forbudstraktaten er et godt initiativ og bidrar til å øke stigma rundt atomvåpen. I dagens sikkerhetspolitiske situasjon er det politisk umulig for Nato-land som Norge å undertegne uten å redusere vår mulighet for innflytelse og beskyttelse. Det

bør være et mål for Norge og andre Nato-land å underskrive atomvåpenforbudet. Norge bør invitere likesinnede land i og utenfor Nato til å samarbeide om nedrusting.»

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

861 Det Norske maritime overvåkningsmiljøet(MPA) må bevares *Andøy Arbeiderparti*

Forslag:

Arbeiderpartiet vil sikre MPA driften på Andøya flystasjon inntil videre. Slik at vi får evaluert de prosjekter som er igangsatt og effekten av disse.

Begrunnelse:

Regjeringens forvaltning av forliket rundt ny langtidsplan for forsvaret vedtatt i 2016 har vært svært kritikkverdig, og har fått store uforutsette konsekvenser for mange forsvarsgrener. Bl.a. det Norske MPA miljøet som er kraftig svekket i en fireårsperiode hvor Stortinget har bestilt økt produksjon, dette har ikke Regjeringen fulgt opp på en ansvarlig måte. Og Arbeiderpartiet er meget bekymret for de langsiktige konsekvensene for forvaltningene av Norges havområder generelt, og Nordområdene spesielt. Arbeiderpartiet foreslår derfor at MPA driften på Andøya flystasjon må videreføres inntil videre. Slik at vi får evaluert de prosjekter som er igangsatt og effekten av disse.

Fylkespartiets kommentar:

Nordland Arbeiderparti støttet Andøysamfunnet, og videreføring av flystasjonen på Andøy, i forbindelse med endelig behandling av langtidsplan for Forsvaret i 2016, og ser det betydelige behovet for omstilling som foreligger. Nordland Arbeiderparti støtter Andøy Arbeiderpartis intensjon om å opprettholde nasjonens maritime overvåkingskapasitet fram til Evenes flystasjon er operativ, og forutsetter at Regjeringen håndterer dette på en forsvarlig måte med tilgjengelige ressurser. Nordland Arbeiderparti er kritisk til Regjeringens oppfølging av Stortingets vedtak i saken, og støtter målet om å styrke forsvarsevnen i Nord-Norge med relevante bidrag fra alle forsvarsgrener.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres med følgende formulering

Sentralstyrets merknad:

Nedlegging av Andøya flystasjon og stasjonering av de nye P8-overvåkningsflyene på Evenes har vært en vanskelig og kontroversiell sak. Arbeiderpartiet har gått grundig inn i saken i to omganger: først høsten 2016 og ny runde våren 2018 (etter ny gjennomgang med

konseptvalgutredning og ekstern kvalitetssikring av Evenes-utbyggingen). I februar 2020 besluttet forsvarssjefen at de nye P8-overvåkningsflyene også skal fases inn på Evenes fram til den nye basen er ferdig utbygd. Samtidig som høyreregjeringen ikke har holdt løftet til Andøysamfunnet høsten 2016 om «ekstraordinær statlig innsats» til omstilling, har høyreregjeringen heller ikke gjort nok for å bevare den unike kompetansen i Andøya-miljøet gjennom en krevende overgang både til ny flytype og ny base. Høsten 2018 la Arbeiderpartiet fram forslag i Stortinget om en ekstrabevilgning på 30 millioner kroner til omstillingstiltak for hindre tap av kritisk kompetanse i fagmiljøet for maritim overvåkning.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

890 Internasjonalt samarbeid *Vestland Arbeiderparti*

Forslag:

Vestland Arbeiderparti vil at: - Norge må ta en aktiv avstand fra den såkalte «fredsplanen for Palestina» initiert av USA og Israel. - Norge må anerkjenne folkemordet i Armenia og stille Tyrkia til ansvar - Norge må stå opp for rettighetsforkjempere i Hong Kong - Norge må kjempe for kvinners reproduktive helse verden over, særlig i land med totalforbud mot abort.

Begrunnelse:

Fred, demokrati og rettferdighet i Europa kan ikke tas for gitt. Norske myndigheter må bruke sin posisjon til å påvirke til det beste for norske interesser som global sikkerhet og stabilitet. Europeisk samarbeid må være et prioritert arbeidsområde for den neste sosialdemokratiske regjeringen, uavhengig av EU standpunkt. Innenfor en europeisk ramme, bør Norge arbeide for å fremme internasjonalt samarbeid om miljø, økonomisk utjevning, integrering og fred. Norsk base- og sikkerhetspolitikk skal virke konfliktdempende i internasjonale relasjoner. Norsk utenrikspolitikk skal tjene målet om internasjonal fred og rettferdighet. Norge skal være en gjenkjennelig og trygg alliert i alle samarbeid. Vi skal jobbe for reformer i FN, EU og NATO så organisasjonene er i stand til å løse sine oppgaver på en effektiv måte. Vi skal være forutsigbare i vår kommunikasjon om menneskerettigheter og i våpenhandel. Våpen og militært materiell fra Norge skal ikke selges til land i krig eller hvor krig truer, til diktaturer eller hvor grove menneskerettigheter finner sted. Norsk utenrikspolitikk skal kjennetegnes ved å stå opp for folkerett menneskerettigheter og demokrati. Det innebærer at det er noen konflikter Arbeiderpartiet må bidra så aktivt som mulig til å redusere faren for humanitære katastrofer ved bruk av atomvåpen, og arbeide systematisk for effektiv atomnedrustning globalt. Norsk utviklings- og bistandspolitikk skal bidra til å utjevne forskjeller og bekjempe fattigdom. Innen 2029 skal bistandsnivået utgjøre 3 prosent av BNI. Norske bistandsprosjekter skal være langsiktige, bidra til å bygge opp sivil- og lokalsamfunn, demokrati – og institusjoner Multilaterale organisasjoner og avtaler er under press og det bekymrer oss. Vestland Arbeiderparti mener vi må stå opp for verdensorden som har tjent vår velferd og handel godt siden 2.verdenskrig både overnasjonalt og bilateralt. Vi ser behov for å styrke bilaterale

samarbeid på by – og regionnivå. Vestnordisk nærings- og innovasjonssamarbeid bør styrkjast. Vestland har mange felles utfordringar med Færøyane, Island, Grønland og Skottland. Felles utfordringar og ressursgrunnlag og felles behov for omstilling i berekraftig retning gjer ei oppfrisking av dette forholdet viktig for næringar i Bergen og Vestland. Både Bergen kommune og Vestland fylkeskommune bør utgreie moglegheiter for å utnytte dette fellesskapet bedre enn i dag.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september.
Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Intensjonene i forslaget støttes. Forslaget omfatter et bredt spekter av utenrikspolitiske saker – og så godt som alle er allerede tydelig omtalt (eller vil kunne innarbeides) i partiprogrammets internasjonale kapittel og/eller en egen internasjonal uttalelse fra landsmøtet.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

05 Innkomne forslag - Sosiale saker

654 **Ny boform for eldre** *Sarpsborg Arbeiderparti*

Forslag:

Det utarbeides en statlig ordning, f.eks. gjennom husbanken, som stimulerer til at grupper av eldre slår seg sammen om å bygge seniorboliger.

Begrunnelse:

Det er et faktum at antallet eldre over 80 år er sterkt stigende, og det vil fortsette i overskuelig framtid. Erfaring tilsier at dette fører til et økt press på kommunenes tjenestetilbud til eldre. I hovedsak er kommunenes tilbud retta inn mot de som trenger omfattende hjelp. Samtlige kommuner er opptatt av at det må gjøres mange tiltak for å demme opp om hjelpebehovet til våre eldste, vi kan ikke gjøre alt på samme måte som vi har gjort. Vi må iverksette tiltak som gjør at flere kan bo hjemme lenger. Et tiltak i denne sammenheng kan være å legge til rette for boformer der eldre bor sammen, med et servicetilbud som kan gjøre at de klarer seg i egen bolig.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Følgende kulepunkt er foreslått i forslaget til Arbeiderpartiets partiprogram: "Ta initiativ til et eldreboligprogram og lage boligtilbud slik at generasjoner kan dra nytte av hverandre." Vi har tidligere vedtatt at vi ønsker å gjennomføre et kraftig løft for den hjemmebaserte omsorgen slik at flere kan få oppfylt ønsket om å bo trygt hjemme, selv om helsa skranter. Det handler blant annet om enklere omsorgsleiligheter som er tilpasset bruk av velferdsteknologi. I tillegg til dette har vi tidligere vedtatt at Arbeiderpartiet vil prøve ut nye boformer, som for eksempel ordninger med studentboliger på sykehjemmene, der studenter kan leie rimelig hybel mot å delta på for eksempel sosiale aktiviteter med beboerne.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

656 **Barnetrygd for alle - uavhengig av inntekt og hvor i landet du bor** *Sarpsborg Arbeiderparti*

Forslag:

Det skal utarbeides nasjonale føringer for å sikre at barnefamilier som kommer i behov av

økonomisk sosialhjelp blir likebehandlet når det gjelder hvorvidt barnetrygden blir regnet som inntekt eller ikke ved beregning av økonomisk sosialhjelp, uavhengig av hvor i landet man bor.

Begrunnelse:

Slik situasjonen er i dag er det kun noen kommuner som har valgt å holde barnetrygden utenom. Sarpsborg Arbeiderparti ønsker at barnefamilier skal behandles likt når det gjelder denne vurderingen, og at det ikke skal være avgjørende om man bor på «riktig» eller «feil» side av en kommunegrense. For mange kommunepolitikere blir kostnaden ved å holde barnetrygden utenfor satt opp imot andre velferdsgoder kommunen må sikre. Sarpsborg Arbeiderparti ønsker at Stortinget tar et løft sammen med kommunene for å sikre likebehandling, og for at det gis økonomiske rammer til å kunne ta i bruk virkemidler som å holde barnetrygden utenom økonomisk sosialhjelp for at færre barn i Norge skal leve under fattigdomsgrensen. Barnetrygden i Norge gis til alle uavhengig av inntekt. Barnetrygden er ment som et tilskudd til ordinær inntekt og som en universell ordning for omfordeling mellom de som har og de som ikke har barn. Når barnetrygden inngår i inntekstberegningen for utmåling av økonomisk sosialhjelp fungerer barnetrygden ikke lenger etter intensjonen, og den fordelingspolitiske virkningen av barnetrygden blir fratatt de som er avhengige av sosialhjelp. For Sarpsborg Arbeiderparti er det viktig at barnetrygden gis som et tilskudd til inntekt også for de i samfunnet vårt som for en kortere eller lengre periode kommer i behov av økonomisk sosialhjelp. Sarpsborg Arbeiderparti mener at en felles praktisering av inntekstberegning ved utmåling av økonomisk sosialhjelp vil gi en mer rettferdig praktisering av sosialtjenesteloven.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Sosialhjelp er et kommunalt ansvar. Sosialhjelp og oppfølging for å bringe mennesker i stand til å håndtere sin økonomi uten tilskudd av sosialhjelp er en svært viktig kommunal oppgave. Sosialhjelpssatsene beregnes ut fra lokale forhold og er derfor ulik mellom kommunene. Arbeiderpartiets politikk har vært at så lenge sosialhjelpen er et kommunalt ansvar bør man ikke via lov bestemme at barnetrygd skal holdes utenfor beregningsgrunnlaget, men la det være opp til kommunene å avgjøre dette.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

672 **Boutgifter til leietakere av omsorgsboliger og kommunale leiligheter**
Sarpsborg Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil at fastsettelse av boutgiftene i omsorgsboliger og kommunale leiligheter, kun

skal omfatte faktiske boutgifter, som legges til grunn for husleiefastsettelsen.

Begrunnelse:

Ordningen med «Gjengs leie» er urettferdig og gir mange leietakere store boutgifter i omsorgsleiligheter og annen bopel i kommunal regi. For å innfri den politiske ambisjon om at «alle skal kunne bo hjemme i egen bolig/ leilighet», må en sikre rimelige og forutsigbare boutgifter for den enkelte. Husleien må beregnes ut fra økonomisk evne for beboer/leietaker samt kun omhandle rene boutgifter, ikke kommunale tjenester for øvrig.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Da Stortinget behandlet forslag om endringer i husleieloven viste Arbeiderpartiet i merknadene våre til at vi har tillit til at kommunene håndterer leiepriser for sosiale boliger og omsorgsboliger i kommunalt eie på en god måte. Kommunene må blant annet ta hensyn til vedlikeholdsbehov når husleie fastsettes. En begrensning av kommunenes handlingsrom på dette området vil kunne bety at andre kommunale oppgaver vil måtte nedprioriteres. I tillegg mente vi at det er mer treffsikkert å øke bostøtten slik at personer med lav inntekt og høye boutgifter får økt sin totale disponible inntekt. For sterke begrensninger i kommunenes leieinntekter vil også kunne påvirke viljen til å bygge sosiale boliger og omsorgsboliger. Vi viste også til at alternativet til gjengs leie er en eller annen form for subsidiering av leieprisene slik at leien blir lavere enn den normalt vil være. Gjengs leie er et gjennomsnittlig leienivå for en type leieobjekt innenfor et geografisk område.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

676 Behov for innskjerping av alkoholreklame forbudet
Borgen og Søndre Skjeberg Arbeiderlag

Forslag:

Forbudet mot alkoholreklame må gjennomgå med en klar intensjon om innskjerping slik at vi fjerner en rekke av unntakene i loven.

Begrunnelse:

Det er i dag 20 unntaksbestemmelser, flere av dem kom etter nåværende regjerings endringer som trådte i kraft 1.november 2015. For eksempel kan barn slå på TV i høytider og ferier og se reklame for vindunker av ulike slag på God morgen Norge. Vi kan også lese side opp og side ned med tekstreklame for øl og vin i flere av våre aviser. Begge disse eksemplene er mer

markedsføring enn såkalt nøktern informasjon.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Sentralstyret støtter ikke forslaget. Arbeiderpartiets restriktive og solidariske alkoholpolitikk står fast.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

679 Likeverdige velferdstjenester
Moss Arbeiderparti

Forslag:

Kommunene må sikres mulighet til å tilby likeverdige velferdstjenester ved at inntektsutjevningen mellom kommunene økes.

Begrunnelse:

Med bakgrunn i kommuneøkonomien og ulik finansiering, har kommunene i dag i altfor liten grad mulighet til å tilby sine innbyggere likeverdige velferdstjenester. Det kan ikke være slik at folks velferd i så stor grad skal være avhengig av hvor folk bor.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

På stortinget har vi over flere år prioritert en langt sterkere kommuneøkonomi i våre alternative budsjetter. Dette ville satt kommunene i bedre stand til å bygge ut viktige velferdstjenester, og å tilby likeverdige velferdstjenester i hele landet. Vi har foreslått å bruke 3,45 milliarder kroner mer på kommunene og fylkeskommunene i 2021. I distriktsmanifestet fra landsmøte i 2019 vedtok vi at trygge velferdstjenester nært folk er grunnleggende for bosetting. Vi vedtok å styrke kommunene og fylkeskommunenes økonomi, slik at tjenestetilbudet kan videreutvikles og bygges ut i hele landet. Og at vi vil ha en rettferdig fordeling for å sikre likeverdige tjenester.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

682 **Kommunesektoren - en viktig del av velferdsstaten**
Moss Arbeiderparti

Forslag:

Det er i kommunene folk bor, og kommunene yter en rekke viktige velferdstjenester. For å gjøre velferdsstaten sterkere, må vi styrke kommunenes mulighet og evne til å drive med velferd

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet må etterstrebe å omtale kommunesektoren som en viktig del av velferdsstaten når velferdsstaten skal framheves og løftes opp.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Kommunene løser viktige oppgaver og Arbeiderpartiet har vært opptatte av å styrke kommunene. På stortinget har vi over flere år prioritert en langt sterkere kommuneøkonomi i våre alternative budsjetter. Dette ville satt kommunene i bedre stand til å bygge ut viktige velferdstjenester, og å tilby likeverdige velferdstjenester i hele landet. Vi har foreslått å bruke 3,45 milliarder kroner mer på kommunene og fylkeskommunene i 2021.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

692 **Pensjon**
Vang Arbeiderparti

Forslag:

Pensjonsordninga må endrast

Begrunnelse:

Samordninga mellom offentlig tenestepensjon og folketrygda i 2010 gjer at offentlig tilsette som fortsett å jobbe etter oppnådd pensjonsalder mistar meir og meir av deira opptente pensjon for kvart år dei jobbar etter pensjonsalderen. Dette er deira og arbeidsgjevaren sine innbetalte pensjonspengar. Politikarane har gitt uttrykk for at dei ynskjer at offentlig ansatte skal jobbe lengst mogleg. Denne ordninga med at den opptente pensjonen forsvinn når du jobbar lengre medverkar til at mange går av med pensjon fleire år før dei ynskjer, og dei føler at dei fortsatt

kunne ha gjort ein god jobb i mange år ved å fortsette i jobben. Denne urettferdige pensjonsordningen må ryddast opp i, slik at dei som vel å jobbe utover pensjonsalder kan gjere det utan at den opptente og innbetalte pensjonen forsvinn.

Fylkespartiets kommentar:

I forhandlingene om ny pensjonsordning for ansatte i offentlig sektor i 2009 valgte arbeidstakerorganisasjonene å beholde bruttoordningen som garanterer den ansatte 66 % av sluttlønn i pensjon. Avtalen innebar også at de som går av med tidligpensjon (AFP) får 66 % av sin lønn fram til de er 67 år. Dersom en ansatt jobber lenge etter 67 år vil folketrygden dekke hele eller store deler av pensjonen beregnet til 66 % av sluttlønn. Tas folketrygden ut tidligere, vil ikke tjenstepensjonen dekke opp for tidliguttaket. Dersom tjenstepensjonen skulle komme i tillegg til folketrygden, viser beregninger at pensjonen da ville utgjøre opp mot 90 % av sluttlønn. I en påslagsmodell, som gjelder i privat sektor og som det ble enighet om for offentlig sektor i 2018, får de som er født etter 1963 utbetalt folketrygd og tjenstepensjon, men det er ingen garanti om 66 % av sluttlønn. Arbeiderpartiets prioriteringer i pensjonspolitikken er å sikre minstepensjonistene bedre inntekt, regulere pensjoner med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst, skjerme de uføre fra levealdersjusteringer og sikre ansatte i privat sektor pensjon fra første krone.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Sentralstyret støtter ikke forslaget og viser til fylkespartiets merknader til innstilling som er i tråd med de prioriteringer som er foreslått i nytt partiprogram.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

706 Folk flest skal kunne kjøpe egen bolig *Lillehammer Arbeiderparti*

Forslag:

Lillehammer Arbeiderparti vil ta inkluderende boligpolitikk på alvor ved å jobbe for bygging av boliger i alle prisklasser og størrelser. Vi skal også bidra til at det blir flere innganger til det å eie egen bolig.

Begrunnelse:

Å kjøpe bolig er krevende, det er høye krav til egenandel som for mange både er avskrekkende og umulig å oppfylle. Lillehammer Arbeiderparti ønsker å gjøre det lettere både for de unge

voksne som er førstegangskjøpere, men også for de som av ulike andre grunner ikke har egenkapital nok til å kjøpe egen bolig. Vi ønsker å bruke ulike midler, men en forutsetning er bygging av mindre og rimeligere boenheter. Leie til eie og riktig bruk av husbanken er midler for å hjelpe de som trenger det inn på boligmarkedet.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Arbeiderpartiet er opptatte av å føre en boligpolitikk for alle, og har på Stortinget fremmet en rekke forslag for å gjøre det enklere for folk flest å kjøpe seg bolig. Bolig er - ved siden av arbeid, utdanning og helse - det viktigste i folks liv. For Arbeiderpartiet er det hovedmål at alle som ønsker det skal eie egen bolig. Med dagens boligpriser er det mange steder vanskelig å komme seg inn på boligmarkedet og kjøpe sin egen bolig. I 2020 la vi fram 30 boligpolitiske tiltak som vi har fremmet på stortinget, hvorav flere av tiltakene tok for seg hvordan vi skal få flere inn på boligmarkedet. Vi har blant annet foreslått å bruke husbanken mer aktivt, gjennomføre prøveordninger for ulike leie til eie modeller.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

714 Boliger til unge! *Stange Arbeiderparti*

Forslag:

Sett folk i stand til å skaffe seg bolig! Stange Arbeiderparti foreslår å få vurdert hvilke virkemidler som kan tas i bruk for å legge forholdene bedre til rette også for dem som av økonomiske grunner står utenfor boligmarkedet (f.eks. førstegangsetablerere, aleneforeldre, aleneboende, familier med lav inntekt eller uten fast inntekt og mulighet for å få boliglån).

Begrunnelse:

Alle skal ha mulighet til å skaffe seg sin egen bolig. En mer sosial boligpolitikk er helt nødvendig, slik at inngangen på boligmarkedet blir enklere. Det er både synd og leit at veldig mange unge i dag står uten mulighet til å skaffe seg et sted å bo. Kravet om en stor egenkapital er negativt, spesielt for førstegangskjøpere og unge etablerere. Sosial boligbygging er ikke en del av det «spekulative» boligmarkedet. OBOS har prosjekter i noen kommuner, der de unge kan få en rimeligere inngang på boligmarkedet, det er positivt, men kommer altfor få til gode. Vi ber om at det arbeides for ordninger, samt vurdering om å gå tilbake til Husbank og kommunalbanken som finansieringsmuligheter, slik at de unge kan få seg en bolig de har råd til å bo i.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Arbeiderpartiet er opptatte av å føre en boligpolitikk for alle, og har på Stortinget fremmet en rekke forslag for å gjøre det enklere for folk flest å kjøpe seg bolig. Bolig er - ved siden av arbeid, utdanning og helse - det viktigste i folks liv. For Arbeiderpartiet er det hovedmål at alle som ønsker det skal eie egen bolig. Med dagens boligpriser er det mange steder vanskelig å komme seg inn på boligmarkedet og kjøpe sin egen bolig. I 2020 la vi fram 30 boligpolitiske tiltak som vi har fremmet på stortinget, hvorav flere av tiltakene tok for seg hvordan vi skal få flere inn på boligmarkedet. Vi har blant annet foreslått å bruke husbanken mer aktivt og å gjennomføre prøveordninger for ulike leie til eie modeller. Startlån til unge som kvalifiserer til det er en målrettet og presis måte å bidra til at de som har likviditet til å betjene et lån, men ikke kapital til å få det samme lånet, får en reell mulighet til å eie sin egen bolig.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

719 Arbeidsavklaringspenger *Stange Arbeiderparti*

Forslag:

Retten til å fatte vedtak når det gjelder sykmelding, arbeidsavklaringspenger og uførestønad legges til det lokale NAV når saken er godt opplyst gjennom dokumentasjon, pasienten, involverte i utprøving og rehabilitering og ansvarlig behandler. Rådgivende lege konsulteres ved reel tvil, og skal før konklusjon sikre seg at behandlers innstilling bygger på de samme fakta, og at de er tilstrekkelige.

Begrunnelse:

NAV skulle forbedres med «ei dør» inn. De tre etatene som ble slått sammen hadde hver sin «dør», var tilgjengelig, om ikke over alt, men hadde kunnskapen på sitt felt, handlingsplikt, beslutningsmyndighet og «basismøtet» der relevante parter drøftet problemkomplekset sammen med klienten og legen. Dette ga grunnlag for avklaring og tiltak/ytelse. Saken ble fullstendig opplyst, alle var involvert, regler og rettigheter opplyst, og begrunnelse for vedtak kjent. Rådgivende lege hadde rollen som rådgiver ved tvil. I da er NAV på mange måter fragmentert, tilgjengeligheten er dårlig, å treffe saksbehandler med den rette kompetansen kan være vanskelig, og det samme å møte samme person med kontinuitet, særlig ved henvendelse uten avtale. Åpningstider for fysisk møte og rådgivning er begrenset, og møtet med tjeneste i nød bli veldig upersonlig. Det går ut over tillit og trygghet. Den videre prosessen er vanskelig, der NAV overlater oppgaver til innleide konsultentselskaper uten å holde ta i saken og ta ansvar for resultatet av ekstern tjeneste. Når det kommer til avgjørelser som gjelder AAP, skille mellom når «arbeidslinja» fortsatt kan være fordelaktig, og når retten til varig stønad er oppfylt er ikke gitt

den enheten som kjenner klienten og har kontakten med involverte. Gang på gang der det i klinisk forstand er endelig avklart og godt dokumentert blir søknader avslått av rådgivende lege i en annen enhet et annet sted. En ny forståelse av sykdom og uførhet konkluderes og nye belastende utprøvinger, ofte med større skade til følge kan få de alvorligste konsekvenser. Konsekvensene av endringene i AAP under nåværende regjering er et annet problem som AP allerede tar tak i.

Fylkespartiets kommentar:

Innlandet Arbeiderparti mener det er de lokale NAV-kontorene som skal ha dialogen, oppfølgingen og beslutningsmyndighet jfr. å vurdere oppfølgingsbehov, tiltaksbehov o.l. samt skjønnsbasert oppfølgingsregelverk. Vi mener samtidig det ikke er noe problem at selve beregningen av stønader og om objektive kriterier som opptjeningsgrunnlag o.l. utføres av en enhet som spesialiserer seg på beregninger og utbetalinger. Innlandet arbeiderparti støtter partiet sentralt sine målsettinger om at færre skal ende med uføretrygd og at mer må gjøres tidligere i sykdomsforløpet for å forebygge arbeidsuførhet. Innlandet Arbeiderparti mener rådgivende lege er en viktig funksjon for brukeren og Nav for å se om det er mulig å jobbe noe. Rådgivende lege skal imidlertid ikke ha noen «overdommer» funksjon og det må legges til rette for større grad av faglig diskusjon og muligheter til å stille spørsmål også ved rådgivende lege sine vurderinger. Innlandet Arbeiderparti støtter at Nav skal utføre mer av oppfølgingen selv fremfor å kjøpe tjenester.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres ikke

Sentralstyrets merknad:

Sentralstyret deler forslagsstillers intensjon om at flere beslutninger må gjøres lokalt og at tilgjengeligheten må bedres. Sentralstyret viser til at det er gjennomført flere evalueringer NAV og at disse må gi grunnlag for en gjennomgang av hvilke oppgaver som løses i de forskjellige leddene i Nav slik at tilgjengelighet og tillit til systemet bedres.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

720 Aktivitet og rehabilitering
Stange Arbeiderparti

Forslag:

Aktivitet og rehabilitering raskt og varig ytelse i tide er målet for NAVS oppgaver helse, rehabilitering og arbeid. Arbeiderpartiet vil arbeide for at NAV i større grad ser individuelt på den enkelte klients sykdom, skade eller lyte, og legge særlig vekt på å forstå de ungdommens og de

unge voksne som ikke har den godt synlige.

Begrunnelse:

«Arbeidslinja» er viktig og nyttig, men bare på individnivå. På gruppenivå er risiko for å gjøre feil ut fra klientens helse og evne stor, og klare rettigheter kan brytes og personen skades fysisk, psykisk, sosialt og økonomisk. Familien påføres skade sammen med personen. Objektiv forståelse av diagnose eller benevnelse uttrykker i liten grad arbeidsevne, fremtidig arbeidsevne eller varig uførhet. Dette vil på gruppe variere med alder, da samme sykdom eller skade slår forskjellig ut med alder. Gruppen yngre som er syke, psykisk eller fysisk. Er skadet, eller medfødt psykisk eller fysisk vil ha et større potensiale. Eldre vil tidligere kunne bli varig uføre der yngre fyller kommet seg. Sykdom blir også årsaken til må miste ervervsevnen fordi det ikke finnes type jobb vedkomne kan mestre, at det er en problematikk som tyder på lav evne til å utføre arbeid, regularitet. Fra 55 års alder er det svært vanlig at alder i seg selv ekskluderer varig. Det har vært skrevet at opp mot 80% av søknadene fra folk på denne alderen ikke besvares. Sykdom og lyte gjør det enda vanskeligere. Kanskje særlig psykisk sykdom, for ikke å si «rus i historien». Det er to farer som lurar når det gjelder unge og bio-psyko-sosialt betinget uførhet. En saksbehandler må kjenne til at ved 14 års alder har 50 % av alle som kommer til å komme til en psykiatrisk diagnose oppfylt kriteriene. Ved 25 år er dette 75%. De fleste blir friske, slik det kan defineres for den enkelte. Andre vil vise seg å ha hel eller delvis varig arbeidsuførhet. Noen har potensiale til å kunne komme gradvis tilbake etter flere år under gunstige livsbetingelser.

Fylkespartiets kommentar:

Innlandet Arbeiderparti vil arbeide for at NAV bruker skjønn overfor den enkelte klients utfordringer og sykdom. Det er viktig tilrettelegge for aktivitet og rehabilitering raskt, også for mennesker med psykiske lidelser. Forslaget slik det står, er uklart.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres ikke

Sentralstyrets merknad:

Forslaget slik det er skrevet er uklart. Sentralstyret støtter intensjonen om at NAVs vedtak knyttet til rehabilitering, helse og arbeid må bygge på en god vurdering av den enkeltes situasjon. I forslaget til nytt partiprogram er det flere formuleringer knyttet til unges psykiske helse som vi oppfatter er det som siktes til i siste setning i forslaget.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

721

Kompetanse
Stange Arbeiderparti

Forslag:

Medarbeidere i NAV skal ha et nivå av kunnskap, holdning og evne til å skape tillit, trygghet og gi rett svar på sitt nivå og arbeidsplass ved enhver kontakt. Arbeiderpartiet vil arbeide for at kompetansen i NAV tilfredsstiller krav og forventninger organisasjonen setter for å gi gode møter med klientene, at saker besvarer raskt og avklare på rett nivå til opplyst tid.

Begrunnelse:

Erfaringen alt for mange har gjort er at den saksbehandleren man møter eller treffer ved henvendelse ikke kan gi den informasjonen som søkes eller ikke er godt skolert i det området som er klientens mest fremtredende og avgjørende problem. Organisasjonens saksområder og ansvar er delt opp uten at det fører til optimal tjeneste for klienten. Grad av kunnskap og holdningen som skal til for å gi rett svar eller finne tilfredsstillende løsning er avgjørende for tillit, trygghet og det endelige resultatet. Å kvantifisere «tjenesteproduksjon» etter tid og antall står i vegen for resultatet også om medarbeideren er den beste. Frustrerte kundebehandlere som hadde ønske om å gi den gode samtalen blir pålagt utmattende plikter som hvis utbrent ved å være empatiske ender som likegyldige og avvisende. Fenomenet er allmenngyldig, beretninger tilsier at NAV også rammes. Effektiv hjelp er å ta seg tid til den enkelte.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

For å sikre gode velferdstjenester er det avgjørende at de ansatte har de kompetansen de trenger for å sikre at brukerne blir møtt på en god måte, at sakene blir behandlet korrekt og til riktig tid.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

722

Sikre intensjonen gjennom gjeldende forskrift i NAV
Stange Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil evaluere NAV for å sikre at intensjonen oppfylles gjennom gjeldende lov og forskrift, eller tidligere, gjøre de nødvendige endringer som kreves for dette i dagens situasjon.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet har et stort ansvar for at NAV ble etablert. NAV startet opp med gode intensjoner og lov og forskrifter som skulle oppfylle målsettingen Trygdekontoret, Aetat på statlig side, og sosialkontoret i kommunen hadde som felles mål. Dele mellom statlig og kommunal tjeneste ble ansett som hemmende. Utviklingen av NAV med sine tjenester og plikter viste seg etter hvert å ikke svare til forventningene. For å bøte på en rask stigning i unge uføre ble «arbeidslinja» gjort tydeligere, og fra 2013 har sittende regjering stilt strenge krav til aktivitet og arbeidsutprøving som for fortsatt syke og vedvarende utføre har var inntil det skadelige. I tillegg er det innført økonomisk tap for de som ikke greier å arbeide, og verst av alt bortfall av all inntekt i 1 år for de som er så dårlige at de ikke er blitt arbeidsføre innen 3 til høyst 4 år etter sykmelding.

Fylkespartiets kommentar:

Dette er en svært omfattende sak, krever en grundig begrunnelse. Må bearbeides mer dersom det skal bli vedtatt.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres ikke

Sentralstyrets merknad:

Sentralstyret viser til at det er gjennomført flere evalueringer av NAV og at disse må gi grunnlag for en gjennomgang av hvordan tilgjengelighet og tillit til systemet bedres.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram**723 Rehabilitering – en offentlig oppgave**
*Stange Arbeiderparti***Forslag:**

Arbeiderpartiet vil at NAV i høyere grad følges klienten opp under eget ansvar og i mindre grad benytte private aktører i deler av rehabilitering. NAV skal i større grad legge siste del av arbeidsutprøving til firma der ansettelse er sannsynlig.

Begrunnelse:

NAV bruker i stor grad kjøp av tjenester/konsulenter for å kartlegge arbeidsevne, innføre i jobbsøknad og utplassere til utprøving eller arbeidstrening i bedrifter. Symptomer, sykdom, rus og sosiale vansker blir tatt lite hensyn til. NAV må holde tak i saken og sikre seg at alle behovene innlemmes, da «arbeidslinja» alene vil være belastende og skade mer enn den gagnar når den ikke treffer klientens behov. Prosedyrene gjennomføres for ofte stereotypet uten hensyn til klientens kunnskap og ferdighetsnivå. Et eksempel kan være når en person høyt utdannet innen

økonomi og ledelse, med mange år ledelse med ansvar for mange medarbeider og ansettelse skal skoles i å skrive CV eller enkle regler for privat økonomi. Der dette ikke nådde frem kan det bli gjentatt av et nytt firma. En del rehabiliteringen kan komme så langt som til arbeidsutprøving som skal forventes å gi ansettelse dersom det blir vellykket. Ofte skjer ikke dette. Det navngis firma som brukes så mye og har så få ansettelse om det omtales som utnyttning og gratis arbeidskraft.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Sentralstyret støtter forslaget om at flere oppgaver i NAV må gjennomføres av NAVs egne ansatte som må ha bedre tid til å følge opp hver enkelt bruker.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

724

Bostøtte

Stange Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil gjeninnføre den grensen for bostøtte slik at den tilsvarer den verdien som gjaldt før uføretrygden ble forhøyet og ordinært bruttobeskattet

Begrunnelse:

Da uføretrygden ble gitt en høyere sats for å beskattes som annen inntekt fulgte ikke grensa for bostøtte med opp. Mange tusen mennesker som hadde lite fra før mistet mye av det de skulle ha til det meste nødvendige, eller det de kunne unne seg i tillegg. Det ble langt støtte sosial forskjell opp til mennesker med lønnsinntekt, flere ble fattige, også barna. Dette gjaldt mange tusen. Verst var det der bolig og leiepriser er høye. Ingen kommunale boliger uansett målgruppe blir heller unntatt fra «gjengs leie» Kommunenes utgifter økte i den grad hjelp til bolig kunne innvilges.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Ap har i Stortinget støttet at regjeringen skal komme med forslag til en permanent løsning som

sikrer at uføre ikke mister retten til eller får mindre bostøtte som følge av uførereformen. Som en følge av uførereformen fikk uføretrygdde en økning i brutto inntekt som oversteg inntektsgrensen for bostøtte, men netto utbetaling er omtrent som før. Ettersom bostøtten beregnes ut fra brutto inntekt, har dette ført til at mange uføre mister bostøtten til tross for at utbetalt lønn er den samme som tidligere og boligprisene stiger. Dette var en utilsiktet virkning av uførereformen, og det ble derfor innført en kompensasjonsordning for uføre som hadde mottatt bostøtte i desember 2014. Ap har tidligere vært kritiske til at regjeringen ikke har kommet med en permanent løsning. Når det gjelder satsene i bostøtten så blir disse nå regulert i takt med konsumprisindeksen og utviklingen i boligpriser. Hvis man for eksempel skulle beregnet bostøtte ut fra nettoinntekt, og ikke bruttoinntekt som i dag, ville det kostet anslagsvis 3 mrd. kroner. Hvis vi skulle ønske å justere opp de generelle satsene i bostøtten slik at uføre mottakere kommer omtrent likt ut som de ville ha gjort uten uførereformen, anslår regjeringen at det vil koste rundt 1 mrd. kroner. Ett tredje alternativ er at alle bostøttemottakere omfattes av kompensasjonsordningen. Dette anslår departementet at vil koste rundt 230 mill. kroner, men da får vi problematikken om at uføre ville fått betydelig høyere bostøtte enn andre søkere med samme inntekt, for eksempel lønnsinntakere.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

725 **Fri rettshjelp**
 Stange Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil sørge for at flere kan få fri rettshjelp, og at frivillig arbeid om «Jussbus» støttes.

Begrunnelse:

Norge er et demokrati der hver enkelt skal ha like rettigheter. Rettssikkerheten må gjelde alle. For Arbeiderpartiet skal alle ha like muligheter. Det er mange som faller utenfor, og mange ønsker å prøve saker for retten, men er uten kapital eller inntekt til å søke rettshjelp. Mange opplever at retten til statlig ytelse eller f.eks. erstatning eller skade, på arbeidet eller på fritiden ikke innfris. Bruttoskatten på uføretrygd er en av årsakene til at flere har for høy inntektsgrense og flere er falt ut av ordningen.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Forslaget er i tråd med Arbeiderpartiets politikk. I forslaget til partiprogram 2021-2025 foreslår programkomiteen at vi skal "styrke de frivillige rettshjelpstilbudene, etablere en ny

rettshjelpsmodell som gir flere mulighet for rettshjelp, og tilby rettshjelpsveiledning til folk over hele landet i nærtjenestesentre." I partiets alternative budsjett for 2021 foreslås også en styrking av rettshjelpstilbudet.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

726 Pensjonsreformen *Lillehammer Arbeiderparti*

Forslag:

Arbeiderpartiet vil evaluere og gjennomgå ulike sider ved pensjonsreformen i den hensikt å gjøre reformen mer forutsigbar, mindre ulikhet, og hindre utilsiktede underreguleringer ved trygdeoppgjør.

Begrunnelse:

Tilliten til pensjonsreformen er siden 2012 blitt svekket i befolkningen, forskjellene øker fordi avstanden/ verdien mellom de laveste og høyeste pensjonsordningene er blitt for store, og de årlige trygdeoppgjør slår negativt ut gjennom tap av kjøpekraft. Denne utviklingen hefter ved Arbeiderpartiet, siden Arbeiderpartiet hadde statsministeren da reformen ble vedtatt. Arbeiderpartiet må ha som mål å stå bak en pensjonsreform som fremstår med tillit og troverdighet i befolkningen.

Fylkespartiets kommentar:

Arbeiderpartiet har siden 2017 fremmet forslag om å regulere pensjon med gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Det har vært gjennomført følgeevaluering av pensjonsreformen helt fra 2011 og det er nå satt ned et utvalg der alle partier som står bak pensjonsreformen er representert. Arbeiderpartiet støtter at pensjonsreformen evalueres.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Det er allerede en nedsatt som skal evaluere pensjonsreformen og levere sin rapport i 2022. Arbeiderpartiet har siden 2017 støttet endringer i modellen som benyttes for regulering av pensjoner under utbetaling for å sikre at pensjoner skal reguleres etter gjennomsnittet av lønns- og prisvekst slik som det var ment i pensjonsforliket.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

Forslag:

Folketrygdfondet må videreutvikles i den hensikt å sikre fremtidige pensjoner. Det innebærer at taket på 200 milliarder kroner må oppheves.

Begrunnelse:

Stortinget har satt et tak på verdien av Folketrygdfondet på 200 mrd kr. Ved utgangen av 2019 var verdien på 259 mrd kr. Det er reist forslag om å ta av overskuddet i Folketrygdfondet og saldere andre poster på statsbudsjettet. Folketrygdfondet ble etablert i 1967, og er bygd opp av det norske folk i den hensikt å sikre fremtidige pensjoner, ikke for å kunne benyttes til andre formål. Dette handler om folkets tillit til politikere om hvordan innbetalte pensjonspenger blir forvaltet.

Fylkespartiets kommentar:

Folketrygdfondet ble opprettet for forvalte overskuddet i folketrygden. Etter 1979 har det vært underskudd i folketrygden og folketrygdfondet er nå «lukket» og tilføres ingen andre inntekter enn avkastning. Nå går både inntekter fra å finansiere folketrygden (trygdeavgift og arbeidsgiveravgift) inn i statskassa og utgiftene dekkes på samme måte. Utgiftene til folketrygden i 2021 er 467 mrd, hvorav alderspensjonen utgjør 251 mrd. Statens pensjonsfond utland (oljefondet) sin avkastning tas delvis inn i statsbudsjettet for å dekke bl a folketrygdens utgifter. Folketrygdfondets kapital er på 272 mrd, som brukes til eierskap i norske (85%) og nordiske (15%) selskaper på Oslo børs. Eierandelen kan ikke overskride 15 % i norske selskapet og 5 % i nordiske. Overskudd reinvesteres i norske/nordiske børsnoterte selskaper. Det pågår en debatt om man skal øke grensen for fondets eierandel i børsnoterte selskaper eller investere i unoterte aksjer eller om det skal overføres penger inn i statskasse slik det gjøres fra Oljefondet. Arbeiderpartiet har støttet muligheten for å øke eierskapet både på Oslo Børs og i Norden samt muligheten til å investere unoterte nye norske bedrifter.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Folketrygdfondets eierandeler utgjør i dag 5,9% av verdiene på Oslo Børs. Fondet spiller en viktig rolle for verdiskapingen i Norge som en betydelig langsiktig eier i norsk næringsliv, og har således stor betydning for bærekraften i velferdssystemet. Arbeiderpartiet har på Stortinget støttet at fondets eierandeler, både på Oslo Børs og i Norden, kan økes utover dagens begrensninger.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

729 Formidling av startlån flyttes til NAV / Husbanken flyttes til NAV / Husbanken
Lillehammer Arbeiderparti

Forslag:

Formidling av startlån fra Husbanken flyttes fra kommunene og til NAV / Husbanken. Kommunene blir pålagt å vedta bolighandlingsplaner.

Begrunnelse:

I dag er ordningen slik at kommunene må ta opp såkalte formidlings lån i Husbanken og formidle disse til innbyggere som søker, dette kalles også startlån. Kommunene får med dette risikoen for disse lånene, og svekket sin finansielle stilling, ved at kommunens gjeld øker. Dersom denne formidlingen gjøres av NAV eller Husbanken selv, etter prioriteringer kommunene gjør i bolighandlingsplaner, så vil staten ta risikoen for disse utlånene, og kommunene vil få styrka sin balanse, ved redusert gjeld. Ved at kommunene får pålegg om å vedta bolighandlingsplan, der de må utpeke grupper som skal prioriteres i søknader om startlån, vil kommunene delta og involveres i det bolig sosiale arbeidet. Kommunene har samarbeid med NAV og Husbanken i dag, og dette kan utvikles.

Fylkespartiets kommentar:

Det er viktig at ordningen med startlån i størst mulig grad tilpasses lokale forhold, og styret mener at dette sikres i størst mulig grad med at kommunen selv har hånda på rattet i tildelingen av lån. Utfordringen med kommunens gjeldsgrad må søkes løst med andre virkemidler.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres ikke

Sentralstyrets merknad:

På stortinget har Arbeiderpartiet ment at det skal være opp til hver enkelt kommune å forvalte startlån ordningen etter skjønnsmessige vurderinger lokalt, slik at alle kommuner kan bruke ordningen til å sikre at unge og førstegangsetablerere får mulighet til å bosette seg i kommunene. Vi har foreslått å øke husbankens utlånsramme med 5 milliarder kroner i vårt alternative budsjett i 2021, og vi ønsker å bruke husbanken mer aktivt for å få flere inn på boligmarkedet. Vi har også vært tadelige på at startlån til unge som kvalifiserer til det er en målrettet og presis måte å bidra til at de som har likviditet til å betjene et lån, men ikke kapital til å få det samme lånet, får en reell mulighet til å eie sin egen bolig.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

746 Velferdstjenestene må eies og drives i offentlig regi
Tromsø Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet mener kommunene i størst mulig grad selv skal utføre tjenester til sine innbyggere, gjerne i samarbeid med de beste ideelle aktørene. Dette gir trygghet både for tjenestemottakerne og de ansatte. Kommunenes oppgave er å levere gode tjenester til sine innbyggere. Dette velfungerende systemet må ikke ødelegges av unødvendig privatisering. Vi er sterkt kritisk til regjeringens politikk, som går ut på å legge aktivt til rette for at økt andel av private aktører i velferdstjenestene. Det er flere eksempler på at private aktører gir dårligere betingelser til sine ansatte enn det som er tilfellet når det offentlige driver tjenesten – både når det gjelder lønn, pensjon og bemanning. Økt andel private innslag krever også større byråkrati med hensyn til anbudsutsetting, oppfølging og kontroll. Privatisering og konkurranseutsetting gir med andre ord ingen innsparinger. Kommunenes velferdssatsing skal tjene innbyggerne, mens private kommersielle velferdsbedrifter skal tjene penger til sine eiere. Arbeiderpartiet vil stoppe den omfattende privatiseringen og kommersialiseringen av offentlig velferdssektor som regjeringen har satt i gang.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Arbeiderpartiet har alltid ment at velferdsoppgaver skal løses i fellesskap. Vi har vært ute og sagt klart nei til privatiseringen av velferden, og vært en tydelig motstemme til høyreregjeringen som fremmer kommersialisering og konkurranseutsetting innen de offentlige velferdstjenestene. Vi mener at offentlige og ideelle aktører er det som gir best kvalitet, og vil at skattepengene skal gå til å gjøre velferden best mulig. I forslaget til nytt partiprogram er disse synspunktene godt ivare tatt.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

Forslag:

Dagens eldregenerasjon skiller seg vesentlig ut fra generasjonene av eldre i tidligere tider. Kunnskapsnivået i befolkningen er høyt og de fleste vet at det er en klar sammenheng mellom livsmønster og helsetilstand. Vi lever stadig lenger her i landet, til tross for sykdommer og plager knyttet til kosthold, stillesitting, tobakk, alkohol og ensomhet. Unge oppegående pensjonister utgjør både i dag og i årene framover en ressurs som samfunnet har svært stor bruk for, samtidig som de aller eldste vil trenge stadig mer pleie. Samtidig vet vi at når mange lever lengre, blir også helsa skrøpeligere og behovet for omsorg og pleie større. Ut fra demografiske framskrivninger vil vi trenge et stort løft på utdanning av folk innen pleie og omsorg. Vi må sørge for å ha både praktiske og økonomiske tiltak som kan møte denne krevende situasjonen. Arbeiderpartiet vil ha en kraftfull, ny eldrepolitikk som favner hele den store eldregenerasjonen som er født under og like etter 2. verdenskrig – en politikk som tar høyde for det store mangfoldet denne gruppen utgjør.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget og viser til at en av Arbeiderpartiets hovedprioriteringer i helse- og omsorgspolitikken er en eldreomsorg som gir mer frihet og trygghet, innenfor en offentlig ramme. Sentralstyret viser til at dette er ivarettatt i dagens programutkast hvor Arbeiderpartiet vil involvere eldre og pårørende mer i utviklingen av tjenestene i eldreomsorgen og i utviklingen av ny velferdsteknologi, samt styrke det helhetlige tilbudet i eldreomsorgen, med én dør inn til kommunale tjenester, og ha en opptrappingsplan for bemanning i eldreomsorgen, satse på ansattes kompetanse og på heltid som normen i helse- og omsorgssektoren.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram**Forslag:**

Å ha et trygt sted å bo ligger nedfelt i FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter. I Norge har den sosiale boligbyggingen måttet vike for en politikk der markedet styrer alt og hvor boliger derfor lett blir spekulasjonsobjekter. Dette gjør at ungdom, vanskeligstilte og folk med midlere og lave inntekter kommer til kort, særlig i pressområder. Det må også tenkes nytt når det gjelder boliger tilpasset eldre, og særlig se på hvordan man kan

bygge boliger som legger vekt på at folk på tvers av generasjonene kan bo tettere sammen. Arbeiderpartiet mener at man må beskutte bolig nr. 2 og 3 sterkere for å gjøre det lettere for folk med vanlige inntekter å komme inn på boligmarkedet. Vi trenger også nasjonale føringer og et nasjonalt regelverk som kan hindre at eiendomsspekulanter kjøper opp boliger i de store byene for å kunne tilby på AirBnb-markedet. Ofte kan dette gjelde leiligheter i borettslag mm, der disse ikke er regulert til dette formål. Dette er en trend som de siste årene har økt i omfang og som utvilsomt har vært ytterligere prisdrivende for boliger i pressområder. Arbeiderpartiet vil styrke Husbanken som boligpolitisk verktøy. Stat og kommuner må inngå forpliktende samarbeid med boligbyggelag og utbyggere, med sikte på å etablere flere boliger på ikke-kommersiell basis, for kjøp eller leie, finansiert fra Husbanken.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

I utkastet til nytt partiprogram er det foreslått en rekke gode sosiale boligpolitiske forslag. Arbeiderpartiet er opptatte av å føre en boligpolitikk for alle, og har på Stortinget fremmet en rekke forslag for å gjøre det enklere for folk flest å kjøpe seg bolig. Bolig er - ved siden av arbeid, utdanning og helse - det viktigste i folks liv. For Arbeiderpartiet er det hovedmål at alle som ønsker det skal eie egen bolig. Med dagens boligpriser er det mange steder vanskelig å komme seg inn på boligmarkedet og kjøpe sin egen bolig. I 2020 la vi fram 30 boligpolitiske tiltak som vi har fremmet på stortinget, hvorav flere av tiltakene tok for seg hvordan vi skal få flere inn på boligmarkedet. Vi har blant annet foreslått å bruke husbanken mer aktivt og gjennomføre prøveordninger for ulike leie til eie modeller. Startlån til unge som kvalifiserer til det er en målrettet og presis måte å bidra til at de som har likviditet til å betjene et lån, men ikke kapital til å få det samme lånet, får en reell mulighet til å eie sin egen bolig

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

788 Et mer rettferdig boligmarked for alle *Innlandet Arbeiderparti*

Forslag:

Innlandet Arbeiderparti vil at Arbeiderpartiet skal skape en offensiv boligpolitikk som kan snu utviklingen fra et markedsstyrt boligmarked til et mer rettferdig boligmarked. Vi vil gi flere muligheter for å komme seg inn på boligmarkedet gjennom at staten utvikler en nasjonal plan for en tredje boligsektor. Vi vil snu utviklingen med hjem som investeringsobjekter gjennom å øke ligningsverdien på investeringsboliger til 100% og fjerne rentefradraget på sekundærboliger. Dokumentavgiften må blir mer rettferdig og progressiv, boliger solgt for inntil 2 millioner må fritas helt. For å bremse den dramatiske prisveksten i boligmarkedet er det også nødvendig med raskere boligbygging, plan- og bygningsloven må gjennomgås for å se på hvordan

reguleringsprosessene kan skje i et høyere tempo enn i dag. Selveid bolig skal være målet i boligpolitikken, men leiemarkedet skal også være et anstendig alternativ. Lovverket og systemet for husleiefastsettelse må gjennomgå med mål om lavere husleie på det private boligmarkedet og husleieloven må revideres for å sikre dagens leietakere sterke rettigheter. Det bør opprettes et husleietvistutvalg i alle regioner.

Begrunnelse:

Å sikre at alle har like muligheter til å komme seg inn på boligmarkedet og på et anstendig sted å bo, er fellesskapets oppgave. I dag ser vi et boligmarked som i mangel på offentlig styring har blitt en kilde til eskalering av sosiale forskjeller, hvor høye boliger setter unge, lavtlønnede og andre sårbare grupper ut på sidelinjen. I dette ligger det en reproduksjon av forskjeller som Arbeiderpartiet ikke kan godta. Når Norge i dag er et av få europeiske land uten en tredje boligsektor, mener Innlandet Arbeiderparti at å se på mulighetene her, kan være en god måte å skape en mer offensiv boligpolitikk. En tredje boligsektor fungerer som en mellomvei mellom det offentlige og det private boligmarkedet, for eksempel gjennom at kommunen eier en del av boligen eller der deler av husleia betales til kommunen som nedbetaling på huslån, som vil gi vanskeligstilte flere muligheter til å komme seg inn på boligmarkedet. At boliger blir investeringsobjekter for allerede resurssterke mennesker, er en av årsakene til at boligprisene presses opp. Formueskatten er blant de mest effektive og omfordelene skattene vi har, men vi ser likevel at den kan gi fordeler til boligspekulanter. Ved å heve ligningsverdien på investeringsboliger, vil man snu denne utviklingen. En annen nødvendig subsidiering av allerede etablerte på boligmarkedet er rentefradraget, som i dag er den største utgiften for staten knyttet til boliglån. I innkjøp av sekundærboliger skal ikke dette være en støtte staten gir. Når man kjøper en selveierbolig må man betale en særskatt på 2,5 prosent av det boligen koster i dokumentavgift til staten. Dette rammer særlig unge i alderen 20 til 30 år, gjør terskelen enda høyere for å komme inn på boligmarkedet samtidig som den gjør det enda vanskeligere økonomisk for de som må flytte. For å redusere det sosiale skillet mellom gruppene som eier og de som leier, må man sette inn drastiske regulerings tiltak og andelen private utleieaktører må begrenses. Det offentlige må ta en større rolle på leiemarkedet for å sikre stabilitet for alle som bor i en leiebolig, og leieprisene må ned.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

I forslaget til nytt partiprogram er det foreslått en rekke gode sosiale boligpolitiske tiltak. Arbeiderpartiet er opptatte av å føre en boligpolitikk for alle, og har på Stortinget fremmet en rekke forslag for å gjøre det enklere for folk flest å kjøpe seg bolig. Bolig er - ved siden av arbeid, utdanning og helse - det viktigste i folks liv. For Arbeiderpartiet er det hovedmål at alle som ønsker det skal eie egen bolig. Med dagens boligpriser er det mange steder vanskelig å komme seg inn på boligmarkedet og kjøpe sin egen bolig. I 2020 la vi fram 30 boligpolitiske tiltak som vi har fremmet på stortinget, hvorav flere av tiltakene tok for seg hvordan vi skal få flere inn på boligmarkedet. Vi har blant annet foreslått å bruke husbanken mer aktivt og gjennomføre prøveordninger for ulike leie til eie modeller. Startlån til unge som kvalifiserer til det er en målrettet og presis måte å bidra til at de som har likviditet til å betjene et lån, men ikke

kapital til å få det samme lånet, får en reell mulighet til å eie sin egen bolig

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

802 Pensjonsreformen
Inderøy Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet må ta ansvar i trepartssamarbeidet Pensjon – hvor blir det av den nye AFP? Vi vil med dette rette fokus på hullene i dagens AFP-ordning som fortsatt ikke er tettet. Ved lønnsforhandlingene mellom LO og NHO i 2018 ble 2 av hullene tettet. Dette gjelder utvidet sykemeldingsperiode og endring i reglene ved konkurs og oppsigelser. Det ble videre besluttet det skal utredes en ny AFP-ordning som skal føre til at langt færre faller utenfor. Dette arbeidet skulle være ferdig i god tid før oppgjøret i 2020. Vi konstaterer at så ikke har skjedd. Det er så lite informasjon omkring dette at det kan se ut som utredningen har stoppet helt opp. Inderøy arbeiderparti krever: Arbeidet med å tette gjenværende hull i AFP-ordningen intensiveres! Det er fortsatt altfor mange som faller utenfor. Etter vår mening er det å få tettet hullene i AFP-ordningen viktig og dette må prioriteres.

Fylkespartiets kommentar:

Støtter intensjonene

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Partene i arbeidslivet forhandler om ny AFP i privat sektor og Ap vil ha nær kontakt med partene i oppfølging når dette arbeidet er ferdig.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

811 **Pensjonistenes rettigheter**
Lavangen Arbeiderparti

Forslag:

Yngve Hågensen som er en god samfunnsdebutant sa en gang i et møte «vær ikke redd for debatten, vær heller redd for taushet.» Pensjonisten er ikke pensjonert fra samfunnsdebatten. Kan det være grunnen for at pensjonister taper kjøpekraft år for år. Imidlertid ser vi nå en økende debatt om hvordan seniorene har det i samfunnet. Hvorfor taper AP stemmer? Hvorfor blir partiet mindre og mindre? Kan det være noe med pensjonistreformen som AP i sin tid sto bak? I bladet «Vi over 60» kan en lese: En 67-åring som i 2010 fikk 200 000 i pensjon har hittil tapt 81 000 i underregulering og tapet øker år for år. Pensjonistene utgjør 1/3 av befolkningen og likevel finnes det ingen form for forhandlinger. Undersøkelser viser at det er store forskjeller for pensjonister når det gjelder økonomi. Mange har det bra og fyller livet med reiser og andre aktiviteter. Men de aller fleste sliter med økonomi. Minstepensjonister som bor alene vil selvsagt ha størst økonomisk utfordringer. Økonomiske problemer kan gå ut over nattesøvnen og skape små og større depresjoner. I tillegg er pensjonistordningen blitt så komplisert at få kan forstå det. Dagens seniorer har ikke vært vant til digitale medier, og de som ikke klarer å henge med føler seg selvfølkelig utenfor. Det må være et samfunnsansvar å sørge for at de eldre får et nødvendig opplæringstilbud. Landet vårt klarer seg godt økonomisk men det er vanlige arbeidstakere og eldre som må betale for skattekutt på 30 milliarder for de aller rikeste, deriblant 363 milliardærer. Arbeiderpartiet må i sin målsetting jobbe for at pensjonistene får forhandlingsrettigheter. Pensjonistforbundet må få muligheten til å forhandle på vegne av sine medlemmer. Kravet må være at pensjonen som minimum må følge prisveksten i samfunnet.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Det er nedsatt en komité som skal evaluere pensjonsreformen og levere sin rapport i 2022. Arbeiderpartiet har siden 2017 støttet endringer i modellen som benyttes for regulering av pensjoner under utbetaling for å sikre at pensjoner skal reguleres etter gjennomsnittet av lønns- og prisvekst slik som det var ment i pensjonsforliket.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

812 **Folk og beredskap i nord**
Lavangen Arbeiderparti

Forslag:

«Den viktigste beredskap i nord, er at det bor mennesker her» Dette utsagnet kom ofte fra en som tilbragte mye av sin tjenestetid i nord og kjente landsdelen godt, nemlig General Tønne

Huitfeldt. Utvikling i folketallet i 3. kvartal i år for Nord-Troms og Finnmark viser en nedgang på 443 innbyggere. Dette er realitetene etter en statlig virksomhet – eller mangel på slik – i en periode som har vart flere tiår. Hva vil man så gjøre med dette nå? Jo det skal bli et investeringsfond med privat og statlig kapital. Utenom det har man øyensynlig ikke tenkt å foreta seg noe særlig. Jo, man trekker i presentasjonen fram en merkverdig sammenligning med Krim, den halvøya i Svartehavet. Det største og viktigste ressursgrunnlaget i nord, finner vi utenfor kysten. Der er et av de største og viktigste områdene for fisk i Europa, og etter hvert med utbredelse av skalldyr. I motsetning til det man gjør på Island, nemlig å foreta en stedlig bearbeidelse av fisk før den blir eksportert, så sørger en stor og moderne fiskeflåte – i konkurranse med kystfiskerne – for nedfrysing av fangsten om bord for direkte eksport til utland. Der blir den bearbeidet til ferdige «gryteklare» produkt. Gjenimport av disse ferdigproduserte produktene til steder der fisken er fanget, er ikke uvanlig. Hva med å organisere ilandføring av fisk til mottak og bearbeiding i kystsamfunnene i vårt eget land – i NORD? Dette er ikke uten videre mulig med privat engasjement. Staten må akseptere sitt ansvar for blant annet å sørge for viktig beredskap i nord, med mennesker som bor her. Selvfølgelig er dette i utgangspunktet et ressurskrevende forhold. Tidsmessige og effektive transportmuligheter er bare et av forholdene man må ta på alvor – også i nord. Hittil har det vært en beskjeden reduksjon i skatt for Finnmark og Nord-Troms. For å få «bolyst» i nord under mer krevende klimatiske forhold, må man se dette med nye øyne. Det som har skjedd hittil er helt åpenbart ikke tilfredsstillende. Reduksjon av merverdiavgift på en rekke forhold i nord er minst like viktig som reduksjon av moms for å redusere svenskehandel på Østlandet. Reduksjon i innbyggertall og utflytting av unge mennesker fra nord er udiskutabel. I tillegg har kommuner og fylkeskommuner i nord brukt en svært betydelig del av sitt budsjett til å bekoste utdanning for disse ungdommene som det ikke er plass for og arbeidsmuligheter for. De flytter sørover der stat og annen offentlig myndighet har bidratt til og sørget for arbeids- og næringsmuligheter for disse utflyttede nordlendingene. Kommunene de har kommet fra, og som har sørget for utdanning, aktivitets- og sosiale tilbud, og bl.a. helsetilbud, får INGENTING IGJEN. De tappes ikke bare økonomisk, og det er store beløp det dreier seg om, men de og landsdelen i nord tappes for sin aller viktigste ressurs – utdannet ungdom. Det er også beredskapen i nord dette dreier seg om. Utflytting av noe av den voksende offentlige forvaltning i Rikshovedstaden til områder bl.a. i nord, har det vært snakket om, men som regel har det endt med snakkingen. Både teknisk og praktisk er det mulig å foreta seg noe NÅ!

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Nordområdene er Norges viktigste strategiske satsingsområde. Sentralstyret nedsatte et nordområdeutvalg som la fram sin innstilling 25. august 2020. Innstillingen inneholdt en lang rekke forslag for aktivitet og bosetting i nord. Sentralt i utvalgets innstilling er at det er behov for ny giv i nordområdepolitikken og at nordområdepolitikken må nærmere folk og bety noe for deres hverdag. Programkomiteen har i sitt forslag til program for 2021-2025 tatt inn vesentlige deler av nordområdeutvalgets forslag, og det ligger et fyldig nordområdekapittel i partiprogrammet, som blant annet omfatter nordområdenes posisjon i verden, kunnskap og verdiskaping i nord, statens rolle i nord, industrisatsing og grønn omstilling. Det foreslås blant annet et nytt forskningsløft i nord, tydelige krav til arbeidsplasser og inntekter til kommunene, økt

matproduksjon og at det utarbeides en industriplan for Norskehavet og Barentshavet. Programforslaget inneholder også et omfattende fiskerikapittel, hvor det er bærende at det skal legges til rette for at fisken gir arbeidsplasser og aktivitet i kystsamfunnene.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

837 At tilskotsordninga til frivilligsentralane vert oppretthaldne slik dei var før.
Fjord Arbeiderparti

Forslag:

Frivilligsentralane har ei viktig rolle i lokalsamfunnet. Møre og Romsdal Arbeidarparti ber partiet sentralt arbeide for at tilskotsordninga til frivilligsentralane vert oppretthaldne slik dei var før.

Begrunnelse:

Verdien av – og behovet for – frivillig innsats vert understreka i svært mange samanhengar. Når vi les perspektivmeldinga, offentlege utgreingar og handlingsplanar av ulike slag, så ser vi at det vert forventa at kommunane skal samarbeide tett med dei frivillige for å kunne gi best muleg tenestetilbod, ikkje minst gjeld det for eldrereforma «Leve heile livet». Frivillig innsats treng koordinering, oppbacking og tilrettelegging. Her spelar frivilligsentralane ei viktig rolle i mange lokalsamfunn. Frivilligsentralane er også viktige møteplassar. Etter dei signala vi no har, skal tilskotet til frivilligsentralar leggjast om frå neste budsjettår. Då vert det ikkje lenger gitt tilskot etter kor mange frivilligsentralar kommunen har, men etter folketalet i kommunen! På nytt ser vi at regjeringa foreslår endringar som sentrale, folkerike kommunar tener på – men som er til stor ugunst for dei spreiddbygde kommunane. Etter vår vurdering har spreiddbygde kommunar eit vel så stort behov for frivilligsentralar som folkerike kommunar, der dei kommersielle tilboda er fleire.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Frivilligsentralane har en viktig rolle som møteplasser for ulike typer samvær og meningsfylt aktivitet i lokalsamfunnene og vil bidra til at tilbudet utvikles og trygges i alle deler av landet. Vi var mot fjerningen av det øremerkede tilskuddet til frivilligsentralene fra kulturdepartementets budsjett da dette ble innlemmet i kommunenes rammetilskudd i 2017. Vi var også mot regjeringens forslag om å endre finansieringsmodellen fra 2021, da dette ville bety reduksjon i tilskudd, særlig for mindre kommuner med færre enn 12 000 innbyggere. Vi har hvert budsjettår foreslått å flytte frivilligsentralene tilbake til kulturdepartementets budsjett. En enstemmig komité vedtok i RNB 2020 å be regjeringen sørge for at finansieringen av Frivilligsentralene videreføres

med særskilt fordeling også etter 2021. I kommuneproposisjonen og statsbudsjett 2021 gjør regjeringen full retrett og flytter frivilligsentralene tilbake på kulturdepartementets budsjett, men kun som en midlertidig løsning. Vi vil sikre frivilligsentralene gjennom egen post på kulturbudsjett. Dette omtales allerede i programutkast.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

848 AP må sikre en omfattende etikkopprydding i eiendomsmarkedet *Fredsforum*

Forslag:

På 80 tallet var industrien og Arbeiderpartiet opptatt av at vi ikke kunne leve av å klippe håret til hverandre. Det var likevel renhårig å livnære seg slik i forhold til det som synes å bli den nye økonomien, der vi lever av å bedra hverandre! Stadig nye selskap og markedstilpasninger de siste årtiene med 100vis av ansatte er vokst frem, skreddersydd for å lappe på et eiendomsmarked som åpenbart gjennom reglene som er gitt tillater at løgn og bedrag kan foregå uten konsekvenser. Protector, Help osv er både roten til ondet og utilstrekkelige tiltak for å håndtere mangelen på etikk i en av Norges største bransjer. De største investeringene i de fleste menneskers liv gjøres i nettopp eiendomsmarkedet, et marked som i dag fremstår som det mest uregulerte og forutsigbare markedet for de fleste nordmenn. Ingen synes å bry seg om å følge opp denne viktigste økonomiske saken i Norge i dag og derfor må Arbeiderpartiet forplikte seg. Alle kan forstå hvorfor eiendomsmarkedet er uetisk. Hva tror en vil skje når en kan forsikre seg mot virkningen av egne løgner som kan gir stor økonomisk uttelling ved salg av bolig? Slik er det i eiendomsbransjen nder vi har et eget forsikringsselskap, Protector, (eiet og drevet av Smiths venner) som tar regningen for løgner du som huseier begår under sælget. Helle ikke meglernes er etter lovreguleringene som gjelder ansvarlige for verken det de sier eller skriver om objektene de selger. Ansvarliggjøring av de som operer i eiendomsmarkedet vil tvinge frem oppriktighet og er det første som må på plass. Her må arbeiderbevegelsen stille krav til en næring som har fått styre seg selv på bekostning av vanlige folk altfor lenge. Ingen skal ha mulighet til å forsikre seg mot egne løgner og feilaktige påstander om salgsobjekter i eiendomsmarkedet. Meglere som gir opplysninger er ansvarlige for å kunne dokumentere opplysningene objektivt og viser det seg å være feil ved informasjonen gitt hefter de og deres meglerselskap for kostnadene. Vi trenger et nytt lovverk og en ny måte å tenke på for å sikre at alle må forholde seg til et krav om etisk opptreden. Vi kan ikke basere oss på at en hel næring skal etableres seg for å normalisere at en kan fortsette å livnære seg på løgn og svindel. Vårt Parti- Nedenfra og opp, ikke ovenfra og ned!

Fylkespartiets innstilling:

Styret i Oslo Arbeiderparti har ikke realitetsbehandlet forslaget. Oversendes redaksjonskomiteen.

Sentralstyrets merknad:

Ved nyåret trådte en rekke endringer i avhendingslova i kraft. En god del av disse endringene gikk nettopp ut på at boligselgere får større ansvar og strengere krav for tilstandskontroll. Det må gå noe tid for at vi skal kunne se hvordan disse endringene slår ut. I Stortinget har Arbeiderpartiet vært enige i at kjøperen må vernes og at dagens konfliktnivå er for høyt. Samtidig har vi stilt oss kritiske til regjeringens endringer og ment at mange av forslagene har vært altfor dårlig utredet og presset igjennom av regjeringen på kort tid uten å lytte til faglige innvendinger.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram**849 Ta ansvar for NAV ofrene**
*Fredsforum***Forslag:**

Etter NAV skandalen sitter mange ribbet tilbake etter at ulovlige krav og i mange tilfeller uhjemlet fengselsstraff er sonet for handlinger som aldri var ulovlige. Til tross for uretten som er gjort har mange fortsatt ikke fått verken erstatning eller beklagelse. Istedenfor å være proaktiv venter Høyrreregjeringa på Efta domstolens avgjørelse, til tross for at alle vet at det som var ulovlig i 2012 hadde vært ulovlig siden 1994. Situasjonen er uakseptabel og det at det tar så lang tid å rette og beklage til ofrene øker belastningen for ofrene. AP må kreve rettferd for ofrene og erstatning som monner for alle de som er rammet og sikre fremdrift i utbetalingene. NAV skandalen og oppfølgingen av den, er ikke en rettsstat verdig. Det er viktig å huske at dette kunne skje fordi alle rettshjelpsordninger var skåret til beinet slik at de som var rammet ikke kunne få advokathjelp når de ble rammet av urett. Her må også Arbeiderpartiet sikre bedre ordninger for de som er mest sårbare for rettsovergrep.

Fylkespartiets innstilling:

Styret i Oslo Arbeiderparti har ikke realitetsbehandlet forslaget. Oversendes redaksjonskomiteen.

Sentralstyrets merknad:

Arbeiderpartiet har i stortinget støttet forslag om egen rettshjelpsordning for Nav-ofrene.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

852 Nei til konverteringsterapi
Arbeiderpartiet i Bergen

Forslag:

- Arbeiderpartiet i Bergen vil forby konverteringsterapi i Norge og kutte all statsstøtte til organisasjoner og trossamfunn som driver med konverteringsterapi.

Begrunnelse:

Gjennom Morten Hegseth og VGTV sin nettserie Homoterapi fikk hele Norge sjokkerende innsikt i hvordan ulike religiøse grupper i Norge har drevet med forsøk på konvertering av homofile i deres trossamfunn. Her kommer det frem hvordan organisasjoner som Til Helhet har drevet med konverteringsterapi gjennom samtaler, konverteringsleirer, psykisk, og i noen tilfeller også fysisk vold, i det de kaller "terapeutisk intervensjon". Denne formen for utilbørlig press og forsøk på omvending har hatt fatale konsekvenser for enkeltmenneskers mentale helse og identitet. Mange av menneskene som utsettes for dette er i ung alder og allerede i en sårbar situasjon der de forsøker å finne seg og sin plass i samfunnet. At disse menneskene utsettes for denne typen press er høyst alvorlig, og ikke noe vi kan akseptere. I 2019 er det ved norsk lov tillatt å behandle homofile følelser og seksualitet, og med det anse homofili som en sykdom. Norge må kunne stille krav til at organisasjoner og trossamfunn følger norsk lov.

Sentralstyrets merknad:

LHBTI-personer møter fortsatt både formell og uformell diskriminering i Norge. På ILGAs (International lesbian, gay, bisexual, trans and intersex association) årlige undersøkelse som rangerer land etter hvor formelt likestilt de er for LHBTI-personer, Rainbow Map 2020, har Norge de siste årene gått fra å inneha en andreplass til å nå være på femteplass. For Arbeiderpartiet er kampen for LHBTI-personers rett til likebehandling og bedre levekår en sentral del av den ideologiske og praktiske likestillings- og frihetskampen. I representantforslag 166 S (2018- 2019) fremmet vi 10 forslag for å styrke LHBTI-politikken, der ett av forslagene var å forby konverteringsterapi. Forslagene ble ikke vedtatt. Vi mener det ikke skal tillates, i tros- og ytringsfrihetens navn, å utøve et overgrep mot et annet menneske, som er det som i realiteten skjer i dag når det gjøres forsøk på å endre folks seksuelle orientering og LHBTI-personer får sin identitet stemplet som syndig. Vi støtter derfor intensjonen i forslaget.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

06 Innkomne forslag - Arbeid

657 **Stoppe underregulering av de løpende pensjoner** *Sarpsborg Arbeiderparti*

Forslag:

Arbeiderpartiet skal jobbe for at pensjonene blir regulert med gjennomsnitt av lønns- og prisvekst. Samt sikre en reell forhandlingsrett for pensjonistene.

Begrunnelse:

I løpet av de siste fem årene har regjeringen spart 7,5 milliarder kroner på at underreguleringen skjer med et fratrekk av 0,75 prosentpoeng framfor det som var Stortingets intensjon å regulere med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst. 7,5 milliarder kroner tilsvarer de pengene regjeringen har brukt på å fjerne arveavgiften og redusere formueskatten. Pensjonistene har i gjennomsnitt tapt 30.000 kroner på denne formen for underregulering. Vi ber om at Arbeiderpartiet gjør justering av reguleringsregime til en av sine hovedsaker slik at pensjonistene kan få ta del i inntektsveksten som også lønnstakerne har. Arbeiderpartiet må sikre at vi opprettholder folketrygden som en grunnpilar i velferdsstaten, og sørge for pensjon og ytelser som gir økonomisk trygghet til alle uavhengig av kjønn og helsetilstand. Pensjonistenes kjøpekraft må bedres slik at vi sikrer en sosial profil med rettferdig fordeling, fattigdomsbekjempelse og likestilling.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Det er nedsatt et utvalg som skal evaluere pensjonsreformen og levere sin rapport i 2022. Arbeiderpartiet har siden 2017 støttet endringer i modellen som benyttes for regulering av pensjoner under utbetaling for å sikre at pensjoner skal reguleres etter gjennomsnittet av lønns- og prisvekst slik som det var ment i pensjonsforliket. Arbeiderpartiet har også støttet at pensjonistene skal få mer innflytelse i de årlige oppgjørene ved at trygdeoppgjøret igjen tas som en egen sak til Stortinget samt innføre en forhandlingsrett for pensjonistene som skal inkludere en egen pott med midler øremerket seniortiltak som f.eks opplæringstilbud.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

Forslag:

Arbeiderpartiet mener det er viktig å sikre en god og forutsigbar løsning, som ikke medfører at yrkesgrupper som i dag er under ordningen med særaldersgrense kommer dårligere ut.

Begrunnelse:

Det er brudd mellom partene i forhandlinger om pensjonsnivået for de med særaldersgrense. Det vil si de som står i jobber som er særlig utsatte og slitsomme slik at behovet for å gå av tidligere med pensjon er til stede. Det er typisk yrker som brannkonstabel, politi, helsefagarbeidere osv. Med de nye reglene for leveårsjustering, vil f.eks sykepleiere som går av med særaldersgrense (62 år), ha 49% lønn, mot 66% lønn i dag. Tilbudet fra regjeringen er på 4%, dette selv om KLP har beregnet at det kostnadsnøytrale nivået ville være på 7,3%. For arbeiderpartiet er det viktig å sørge for gode og forutsigbare pensjonsordninger for våre innbyggere.

Fylkespartiets kommentar:

Østfold Arbeiderparti støtter intensjonen fordi det for Arbeiderpartiet er viktig å sørge for gode og forutsigbare pensjonsordninger for våre innbyggere.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres med følgende formulering

Sentralstyrets merknad:

Arbeiderpartiet har støttet at det utredes eventuelle endringer i regelverket for særaldersgrenser for å stimulere til at arbeidstakere står lenger i jobb og for å sikre at alle har gode og rettferdig pensjonsordninger. Regelverket for særaldersgrenser er komplekst og omfatter en stor gruppe arbeidstakere i ulike yrker. Arbeiderpartiet har derfor ment at eventuelle endringer må utredes grundig for å forhindre at det svekker rettighetene til arbeidstakere eller gir andre uheldige konsekvenser. Våren 2020 ble det forhandlet mellom regjeringen og fagforeningene om eventuelle endringer regelverket for særaldersgrenser. Da det ikke ble enighet i forhandlingene valgte regjeringen å ensidig fremme forslag til lovendring om å fjerne plikten til å fratre ved oppnådd særaldersgrense for alle offentlig ansatte uten videre utredning. (Dette har Arbeiderpartiet og LO reagert kraftig på.) En avvikling av plikten undergrave hele ordningen med særaldersgrenser i offentlig sektor.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

Forslag:

Arbeiderpartiet vil: Arbeid for alle må være en klar målsetning for personer med funksjonsnedsettelse. Statlig, fylkeskommunale og kommunal sektor må forplikte seg til å inkludere flere mennesker med nedsatt funksjonsevne ved å ansette en prosent andel av sine ansatte. Staten må følge opp med stimuleringsmidler til ansettelse av funksjonshemmede i offentlig sektor.

Begrunnelse:

Personer med funksjonsnedsettelser blir i dag diskriminert på arbeidsmarkedet og er i stor grad utenfor arbeidslivet. Alle skal ha lik rett og muligheter til yrkesdeltakelse etter egne forutsetninger og valg. Dette er avgjørende for den enkeltes framtidige muligheter til deltakelse i samfunnet. Norge står foran flere utfordringer på arbeidsmarkedet og vi kan få underskudd på kvalifisert arbeidskraft. Det er et paradoks at vi samtidig kjenner til at det blant funksjonshemmede finnes mange motiverte og kvalifiserte mulige arbeidstakere. Det er viktig at samfunnet tar i bruk denne ubenyttede ressursen. Arbeiderpartiet må i samarbeid med fagorganisasjonene i offentlig sektor aktivt arbeide for at funksjonshemmede skal få muligheten til deltakelse i arbeidslivet. I dag er det 44% av funksjonshemmede som er i arbeid, mot 74% i befolkningen generelt (SSB, 2019).

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Forslaget er litt utydelig formulert men det oppfattes som at det skal fastsettes en prosentandel som mål for ansettelser av personer med nedsatt funksjonsevne i offentlig sektor. Regjeringen lanserte i januar 2018 sin inkluderingsdugnad. Dette er regjeringens satsing for å inkludere flere med nedsatt arbeidsevne eller manglende arbeidserfaring. En sentral målsetning i inkluderingsdugnaden er at staten skal gå foran ved at 5% av nyansettelser i offentlig sektor skal ha en funksjonsnedsettelse eller «hull i CVen». I andre halvdel av 2018 var det ingen av departementsområdene var i nærheten av å nå målet, de fleste hadde under 1% nyansatte med funksjonsnedsettelse eller hull i CVen. I 2019 var det en forbedring med 274 nyansettelser i denne målgruppen, dette utgjorde 2,2% av nyansettelser.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

Forslag:

Lillehammer Arbeiderparti mener staten må innføre regler om innkjøp av varer og tjenester som fremmer et seriøst arbeidsliv. I tillegg må man stoppe adgangen til å organisere seg bort fra arbeidsgiveransvaret slik vi har sett eksempler på blant annet innen private helse- og omsorgsselskaper. Lignende problemstillinger ser vi også i deler av den såkalte delingsøkonomien. Krav om faste ansettelser i fulle stillinger og full lønn mellom oppdrag vil gjøre det mer attraktivt å ansette folk i de selskapene de faktisk jobber i og mindre attraktivt å benytte innleie. Det må legges til rette for at faste hele stillinger blir normen også i kvinnedominerte yrker innen blant annet helse, velferd, varehandel og privat tjenesteytende sektor.

Begrunnelse:

Et arbeid å gå til og ei lønn å leve av er blant de grunnleggende menneskerettigheter. Arbeidsdeltakelse er også viktig for innbyggernes frihet og deltakelse i fellesskapet. Et samfunn med små forskjeller mellom folk gir trygghet for alle. Høy yrkesdeltakelse er en viktig forutsetning for en velferdsstat som favner alle innbyggere. Det norske arbeidslivet er i stor grad preget av samspill mellom arbeidstaker, arbeidsgiver og politiske myndigheter. Trepartssamarbeidet, eller Den Norske Modellen. Den norske modellen har blitt til gjennom arbeidskamp og gjennom beviste politiske valg gjennom mange år. Faste ansettelser er grunnmuren i det norske arbeidslivet. Den sterkeste forkjemperen for et godt arbeidsliv har vært, og er fagbevegelsen. Det gode arbeidslivet er i dag under press. Vi ser en økende grad av individualisering og et sterkt press på opparbeidede rettigheter. Vi merker press på lover og regelverk som er til for å beskytte arbeidstakere. Sosial dumping, innleie av arbeidskraft og uoversiktlige selskapsstrukturer utfordrer det gode arbeidslivet. Ufrivillig deltid innen flere bransjer både i offentlig og privat sektor er en stor utfordring for de arbeidstakere som er berørt. For samfunnet er det dårlig utnyttelse av tilgjengelig arbeidskraft. Når landet i tillegg styres av den mest konservative regjering noensinne så betyr det at mektige krefter ønsker å flytte maktbalansen i det norske arbeidslivet.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget er dekket forslag til partiprogram. Arbeiderpartiet vil «endre reglene for offentlige anskaffelser slik at de støtter viktige samfunns mål som [...] lønns- og arbeidsvilkår.» (linje 362f). «Tydeliggjøre arbeidsgiveransvaret i arbeidsmiljøloven slik at den som i realiteten bestemmer hvordan arbeidet utføres, har rettigheter og plikter som arbeidsgiver» (linje 1101ff), og «stramme inn på muligheten til å omgå arbeidsgiveransvaret ved å organisere ansatte i egne selskaper, slik som enkeltpersonforetak eller ulike driftsformer som plattformøkonomi og franchise» (linje 1106ff). Tiltak for heltid innenfor helse- og omsorg er omtalt flere steder i programutkastet i større detalj enn forslaget. Det er mulig at programmet kan være enda tydeligere på at arbeidet for heltid (særlig i et likestillingsperspektiv) også må gjelde i privat sektor. Det må legges til rette for at faste hele stillinger blir normen også i kvinnedominerte yrker [i privat sektor] slik som varehandel og privat tjenesteyting.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Forslagene er ivare tatt i utkast til nytt partiprogram.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram**744 Arbeid til alle**
*Tromsø Arbeiderparti***Forslag:**

Arbeiderpartiet vil ha et inkluderende arbeidsliv. I den forbindelse vil vi peke på den betydningen de offentlig eide og godkjente arbeidsmarkeds- og tiltaksbedriftene har for å gi mennesker som trenger det tilpasset arbeidstrening og sysselsetting. I 2015 valgte den borgerlige regjeringen å konkurranseutsette disse bedriftenes viktige oppdrag, noe Arbeiderpartiet stemte mot. Vi mener at dette på sikt kan svekke de offentlige, godkjente arbeidsmarkedsbedriftenes viktige posisjon. Arbeiderpartiet vil derfor reversere endringen fra 2015 og sørge for at NAV kan gi forhåndsgodkjente arbeidsmarkedsbedrifter direkte oppdrag med avklaring og oppfølging av mennesker som trenger det.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Forslaget støttes

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram**794 Arbeid til alle er jobb nummer en**
*Innlandet Arbeiderparti***Forslag:**

Arbeid til alle er jobb nummer 1. Arbeiderpartiet vil utvide permitteringstiden til 52 uker, innføre lønnstilskudd for bedrifter som tar permitterte tilbake i arbeid og innføre ungdomsgaranti opp til

35 som gir rett på jobb eller utdanning innen tre måneder.

Begrunnelse:

Innlandet Arbeiderparti slår fast at arbeid til alle er vår hovedsak. Vårt mål er et samfunn der alle mennesker er like mye verdt og alle får muligheten til å bidra. Ledigheten kan stige raskt, og gå ned langsomt. Innlandet Arbeiderparti mener det trengs sterk politisk styring for å sikre arbeid til alle, dette kan ikke overlates til markedskreftene eller til tilfeldigheter. Innlandet Arbeiderparti mener utvidelse av permitteringsperioden til 52 uker og lønnstilskudd til bedrifter som tar ansatte tilbake i arbeid er langt mer målrettet enn å kutte formuesskatten.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Slik permitteringsordning er innrettet eksisterer det allerede en mulighet for at regjeringen i forskrift kan forlenge perioden ved behov. Permitteringsperioden er ment å tilpasses til situasjonen på arbeidsmarkedet for å sikre arbeidsplasser. Per 15.01.2021 er permitteringsperioden satt til 52 uker og er varslet forlenget frem til 01.07.2021. Som et krisetiltak ble det i 2020 innført en midlertidig ordning med lønnstilskudd for bedrifter som tar permittert tilbake. Å gjøre en slik ordning permanent kan derimot gi uheldige incentiver til permittere ansatte for å kunne motta lønnstilskudd når de hentes tilbake. Ungdomsgarantien i forslaget fremstår som en alternativ innretning til den som er foreslått i utkast til nytt partiprogram men vil omfatte flere fordi den omfatter alle opp til en alder av 35. Samtidig vil den innebære en mindre ambisiøs satsing ved å sette en tidsfrist på 3 måneder heller enn 8 uker.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

795 Tiltak for seriøst og organisert arbeidsliv
Innlandet Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet skal styrke unges vei inn i et seriøst og organisert arbeidsliv ved å invitere organisasjonene inn i skoler og sørge for at den norske arbeidslivsmodellen er del av læreplanen. Reserve oss mot EU-direktiver som utfordrer Norges mulighet til å styre over egen arbeidslivspolitik. Fjerne den generelle adgangen til midlertidige ansettelser og gjeninnføre kollektiv søksmålsrett. Jobbe for opprettelse av et A-krimssenter også i Innlandet.

Begrunnelse:

Innlandet Arbeiderparti vil ikke akseptere at Norges evne til selv å regulere arbeidslivspolitikken gjennom lov og tre-partsamarbeid blir utfordret. Høy organisasjonsgrad er avgjørende for å nå

våre ambisjoner for arbeidslivet. At organiserte arbeidere må streike i lang tid for retten til tariffavtale er ikke akseptabelt. Useriøsitet og sosial dumping må motvirkes gjennom bedre informasjon og bistand til arbeidstakere og arbeidsgivere, et mer treffsikkert lovverk og tettere samarbeid mellom myndighetene og det organiserte arbeidslivet og mellom arbeidsgivere og arbeidstakere på den enkelte arbeidsplass. Innlandet er et av få fylker som ikke har A-krimssenter, og Innlandet Arbeiderparti krever at det snarest mulig etableres et slikt senter i vår region for å samordne og koordinere kreftene mot arbeidslivskriminalitet.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

På landsmøtet 2019 ble det vedtatt arbeidslivsmanifest som foreslo at den norske arbeidslivsmodellen bør tas inn i læreplanene og at hensynet til norske arbeidstakere skal være det viktigste for Arbeiderpartiet der dette kan være i motstrid med nye direktiver eller forordninger fra EU. Forslagene om midlertidige ansettelser og kollektiv søksmålsrett er ivarettatt i utkast til nytt partiprogram. I Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2021 ble det foreslått bevilgninger for opprettelsen av et nytt A-krimssenter på Gjøvik.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

892 **Arbeidsliv**
 Vestland Arbeidarparti

Forslag:

Vestland Arbeidarparti meiner at - Fagforeiningsfrådraget skal doblast - Retten til heiltid skal vere hovudregelen i det norske arbeidslivet – Difi's standaristerte kontraktskrav for lønns- og arbeidsvilkår skal nyttas som eit minimum i heile kontraktkjeden under offentlege innkjøp - Useriøse aktørar i bemanningsbransjen må sanksjonerast ved brot på arbeidstakarane sine rettar - Det må vurderas å innføre eit forbod mot private bemanningsbyrå i utsette bransjar - Det må vurderas å inndra skjenkjebevillinga for verksemdar som bryt den almengjorte tariff-lønna i kommunane - Antallet varig tilrettelagte arbeidsplassar må aukast - Det er viktig å etablere nye og ivarareta dei eksisterande statelege arbeidsplassar i distriktet

Begrunnelse:

Eit trygt og organisert arbeidsliv for alle Den norske arbeidslivsmodellen med trepartssamarbeidet er ein suksess som har bidrege til sterk verdiskaping og ein omstillingsdyktig arbeidsmarknad i Noreg. No er modellen satt under press, og det er det organiserte arbeidslivet som angripast. Vi har eit ansvar for å støtte dei tilsette i kampen for tariffavtalar. Dette kan vi blant anna gjere med å innarbeide krav som sikrar oppfølginga av dei

nye reglane i arbeidsmiljølova om innleige og tilsettingar og arbeidstid (AML §14.9, §14.6 og §14.12). Vidare krev vi og skattefrådraget for foreiningskontingent blir doblast. Vi registrera betydelege utfordringar i alt frå byggeplassar og transport til uteliv og omsorgsyрке. Mykje av dette som følgje av innleige, midlertidige kontraktar og urimelege arbeidsvilkår. Difor ser Vestland AP det som heilt naudsynt med betydeleg tøffare grep. Useriøse aktørar skal ut. Arbeidsmiljølova skal styrkast og fagforeiningas kollektive søksmålsrett skal gjenninnførast. I utelivsbransjen vil det og kunne vere aktuelt å inndra skjenkjebevillinga ved brot på den allmenngjorde tariffølona. Heiltid skal vere ein rettigheit Det er mange tilsette med helsefagarbeidarutdanning og fagbrev i barne -og ungdomsarbeidarfag som jobbar innan helse - og omsorgssektoren og skule og barnehage som jobbar deltid. Dette får store økonomiske konsekvensar for dei det gjeld no og når dei ein gong i framtida blir pensjonistar og skal leve av pensjon. Det er også viktig for dei som startar på yrkeslivet sitt å ha ei heiltidsstilling med tanke på framtidig pensjon. Samstundes er det viktig med tanke på å kjøpe eigen bustad og etablere familie. Difor meiner Vestland Arbeidarparti at heiltid skal vere ei rettigheit og deltid ei moglegheit. Innleige Vi opplever ei urovekkjande utviklinga i bemanningsbransjen som trugar det organiserte arbeidslivet i Noreg. Det har vore avdekka sosial dumping, urimelege arbeidskontraktar og skatteflukt hjå useriøse aktørar. Ei slik utvikling kan ikkje Arbeidarpartiet akseptere. Det er ikkje minst viktig for Arbeidarpartiet å sikre ei god rekruttering av lærlingar. Dette blir ikkje ivareteken på ein god nok måte av bemanningsbransjen. Det er heilt naudsynt med ei sterkare regulering av dette området for å hindre at det blir enda meir arbeidskriminalitet, og for å hindre at lønns og arbeidsvilkår i det Norske arbeidslivet vert svekka. Vi meiner det er uakseptabelt at profitt og innsparingar skal setjast framfor seriøsiteten til bransjane, og tryggleiken til vanlege arbeidsfolk. Difor vil vi avgrense bruken av vikarbyrå og innleige av arbeidskraft i privat og offentleg sektor. I yste konsekvens må ein vurdere å innføre eit forbod mot private bemanningsbyrå i utsette bransjar. Anstendige anbud og seriøse arbeidsvilkår Anbud og innkjøp frå kommunen og fylkeskommunen skal utformast slik at det ikkje er opning for bedrifter som bryt med grunnleggjande prinsipp om eit trygt og rettferdig arbeidsliv. I kommunens anbudsrundar skal det difor settast krav om at bedriftene operera med løns- og arbeidsvilkår som er i tråd med den gjeldande landsdekkande tariffavtalen og/eller allmenngjering. For å sikre seriøsiteten i anbudsrundane må og dette dokumenterast. Dokumentasjonen kan til dømes leggjast fram i form av tariffavtaler eller lønsslippar og arbeidskontraktar. På offentlege anbud må fleire kriteria enn pris bli vektlagt slik at eit forsvarleg arbeidsmiljø blir ivareteken. Som eit minimum skal Difi's standaristerte kontraktskrav for lønns- og arbeidsvilkår nyttas som utgangspunkt i alle avtalar og gjennom heile kontraktskjeda. Det skal utarbeidast tydelege rutinar for å følgje opp eigne kontraktsbetingelser sånn at desse blir følgt og etterlevd av både leverandørar og deira underleverandørar. Her skal det og vere klare sanksjonsmoglegheiter ved kontraktsbrot. Varig tilrettelagt arbeid og jobbgaranti Varig tilrettelagt arbeid er eit arbeidsretta tiltak, som gjev eit arbeidstilbud i ei skjerma verksemd til arbeidssøkjalar som har utfordringar med å få arbeid i det ordinære arbeidslivet. Formålet med VTA er å gje menneske arbeid, som bidreg til å utvikle deira ressurser gjennom kvalifisering og arbeidsoppgaver som er tilpassa den enkeltes arbeidsevne. Faktum er at åtte av ti utviklingshemmede ikkje får arbeid idag. Det viser tal frå Forbundet for utviklingshemmede og AVSL. Det er eit stort behov for varig tilrettelagt arbeidsplasser. Det er 5000 plasser i manko i forhold til etterspørselen per idag. Vi har behov for ein opptrappingsplan for å sikre at dei som vil og kan jobbe, får eit tilbod om det. Antal varig tilrettelagte arbeidsplasser må aukast og det må bevilgast midlar over statsbudsjettet.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september.
Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Med unntak av punktet om krav til tariffavtale for tildeling av skjenkebevilling er forslagene ivaretatt i utkast til nytt partiprogram.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

07 Innkomne forslag - Helse

655 **Økt satsning på behandling og rehabilitering av rusavhengige** *Sarpsborg Arbeiderparti*

Forslag:

Behandlingskapasiteten når det gjelder rusavhengige må økes og gjøres mer mangfoldig. Likeledes må det være gode og klare planer for rehabilitering slik at ikke hjelpen stopper når den enkelte slippes ut av behandlingsinstitusjonen.

Begrunnelse:

Til tross for en mangeårig opptrappingsplan på rusfeltet er ventetiden på behandling for rusavhengighet fortsatt like lang, og det er ikke noe fullverdig ettervern for de fleste av klientene. Et større mangfold i behandlingstilbud vil sikre at den enkelte kan få den hjelpen som faktisk fungerer for vedkommende. 75% av de ansatte i norske fengsler mener arbeidet med tilbakeføring er blitt dårligere ifølge deres eget LO forbund. Tilbakeføring til samfunnet er en av kriminalomsorgens aller viktigste oppgaver. En god rehabilitering sparer den enkelte innsatte for en vanskelig livssituasjon og kanskje nok et fengselsopphold og det sparer samfunnet for millionuttellinger.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Sentralstyret støtter intensjonene i forslaget som er i tråd med vår politikk og våre alternative budsjett.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

662 **Helsesykepleiere** *Sarpsborg Arbeiderparti*

Forslag:

Arbeiderpartiet vil gjennomføre en nasjonal kartlegging og framskrivning av behovet for helsesykepleiere samt en rekrutterings- og utdanningsstrategi for å imøtekomme det avdekte behovet.

Begrunnelse:

Mangelen på helsesykepleiere er et nasjonalt problem og det er størst mangel i barneskolene.

Statistikk fra SSB viser at Norge frem mot 2035 kommer til å mangle over 600 helsesykepleiere. Dette må arbeiderpartiet ta på alvor og gjøre noe med. Det er bekymringsfullt at det er størst behov for sykepleiere, så er det også størst mangel. Det er viktig å jobbe forebyggende med barn og unge, fremfor å reparere etterpå.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget og viser til eksisterende politikk som ivaretar forslaget, hvor Arbeiderpartiet ber regjeringen, i samarbeid med de ansattes organisasjoner, utrede det totale kompetansebehovet i kommunale helsetjenester. Arbeiderpartiet vil også i sitt forslag til dagens programutkast innføre en nasjonal bemanningsnorm for skolehelsetjenesten i tråd med Helsedirektoratets anbefalinger.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

665 Styrke helsetilbudet innen muskel- og skjeletthelse *Sarpsborg Arbeiderparti*

Forslag:

Arbeiderpartiet vil: Styrke helsetilbudet innen muskel og skjeletthelse med vekt på forebyggende tiltak, rehabilitering og bedre samordning mellom kommunehelsetjenesten og spesialhelsetjenesten. Prioritering av muskel og skjeletthelse, og psykisk helse og rus, både akutt hjelp og lavterskeltjenester.

Begrunnelse:

Både i statsbudsjettet for 2021 og i folkehelsemeldingen slås det fast at muskel- og skjeletthelse er den største utfordringen innen folkehelsen. Det rammer flest og koster mest. Det er en like stor utfordring som psykisk helse og er også en av årsakene til psykiske lidelser. Derfor bør muskel- og skjeletthelse slik det er gjort med psykisk helse, prioriteres spesielt. Det er beregnet at de årlige samfunnskostnadene på grunn av muskel- og skjelettlidelser er 255 milliarder kroner. 28 % av alle mottakere av uføretrygd er relatert til muskel- og skjeletthelse. 40 % av alt legemeldt sykefravær skyldes utfordringer med muskel- og skjeletthelse og påfører dermed både det offentlige og det private næringslivet store kostnader. Nakke- og rygglidelser utgjør mer enn 80% av dette. Det er mulig å gjøre noe med denne utfordringen. Flere virkemidler kan settes inn for å bedre situasjonen, men kanskje det viktigste og det som kan gi raskest effekt er forebyggende innsats og rehabilitering. Forskning viser at det å gi pasienter kunnskap om egen helsesituasjon kombinert med tilbud om rehabilitering, kan få folk raskere tilbake til jobb. For å lykkes må det avsettes flere midler til rehabilitering både i kommunehelsetjenesten og

spesialhelsetjenesten og innsatsen må samordnes bedre.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Sentralstyret viser til at intensjonen i forslaget er ivaretatt ved at Arbeiderpartiet også påpeker dette i sitt alternative budsjett og viser til at pakkeforløp for muskel- og skjelettlidelser kan åpne opp for felles behandlingsrutiner ved sykehusene og gi tettere oppfølging av pasientene.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

671 Brukerstyrt personlig assistanse; virkemiddel for likestilling og deltakelse *Sarpsborg Arbeiderparti*

Forslag:

Brukerstyrt personlig assistanse er viktig for å sikre grunnleggende menneskerettigheter, likestilling, likeverd og samfunnsdeltakelse for mennesker med funksjonsnedsettelse som har et assistanse behov. Arbeiderpartiet vil: Brukerstyrt personlig assistanse er et likestillingsverktøy og skal bidra til at alle skal ha mulighet til å leve et aktivt og selvstendig liv på alle samfunnsarenaer. Retten til BPA må styrkes i lovgivningen. Arbeiderpartiet vil at BPA skal være et reelt likestillingsverktøy og forankres i eget lovverk. Den enkelte funksjonshemmede må selv kunne få muligheten til å velge hvem som skal levere tjenesten, om det skal være kommunen eller en ideell organisasjon av funksjonshemmede. Det innføres en egen finansieringsordning for BPA fra statlig hold, slik at kommunene har råd til å tilby et fullverdig tilbud.

Begrunnelse:

Brukerstyrt personlig assistanse - BPA er et reelt likestillingsverktøy for alle som har et assistansebehov, derfor må rettigheten, innholdet og forvaltningen styrkes for å sikre likestilling. En brukerstyrt assistanseordning gir funksjonshemmede mulighet til å styre eget liv, i stedet for å måtte innrette livet etter kommunale rutiner og timeplaner. BPA-ordningen er dermed en av de viktigste forutsetningene for at funksjonshemmede skal kunne leve frie og selvstendige liv og delta fullt ut i samfunnet. Fritt brukervalg skal praktiseres ved at den enkelte funksjonshemmede selv kan velge hvem som skal levere BPA tjenesten, om det skal være kommunen eller en ideell organisasjon. Kommuner har utfordringer med å gi BPA-ordningen et innhold som er i tråd med ordningens intensjoner fra Stortinget. Det er store forskjeller mellom kommuner. Brukere som flytter fra en til en annen kommune kan oppleve å få en vesentlig dårligere ordning dit de flytter.

Fylkespartiets kommentar:

Østfold Arbeiderparti støtter intensjonen i at det skal være en likeverdig BPA ordning som virkemiddel for likestilling og deltakelse. Forslaget foreslås oversendt landsmøtes redaksjonskomite for programmet.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres med følgende formulering

Sentralstyrets merknad:

Sentralstyret støtter intensjonen om en bedre innretning på BPA-tilbudet, men vil avvente å binde Landsmøtet til formuleringer før et nytt beslutningsgrunnlag foreligger. Dette er ventet i løpet av 2021. Arbeiderpartiets landsmøte vedtok i 2011 at det skal etableres en rett til BPA for brukere med stort hjelpebehov, og at kostnadene skulle utredes og drøftes med KS, brukerorganisasjonene og arbeidstakerorganisasjonene. Dette arbeidet lå til grunn for et forslag til rettighetsfesting lagt fram av Helse- og omsorgsdepartementet våren 2013. Arbeiderpartiet vedtok i partiprogrammet for 2013-2017 at vi ønsker å «Utvikle tilbudet med brukerstyrt personlig assistanse (BPA)», og stemte juni 2014 for regjeringens forslag til endringer i pasient- og brukerrettighetsloven som innebærer at personer under 67 år med langvarig og stort behov for personlig assistanse skal ha rett til å få dette organisert som brukerstyrt personlig assistanse (i 2020 stemte vi for endringen om at ordningen også skal gjelde for dem over 67 år forutsatt at BPA allerede er innvilget). De nye reglene trådte i kraft 01.01.2015. På Landsmøtet i 2015 vurderte man det dithen at man ikke hadde opparbeidet seg erfaringer med avgrensingene av ordningene, og det var grunn for å avvente nye endringer. Siden den gang har flere saker vist svakheter ved ordningen, og den har ikke fungert etter intensjonen. Regjeringen har erkjent dette, og har derfor satt ned et offentlig utvalg som skal foreslå forbedringer i BPA tilbudet (leveres innen 1. juni 2021). Utredningen skal gjennomgå ordningen i sin helhet, og foreslå tiltak for å redusere kommunale forskjeller.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram**700 Kvinner rett til selvbestemmelse**
*AUF i Vestfold og Telemark***Forslag:**

Vestfold og Telemark Arbeiderparti vil: • Avvikle nemndssystemet i abortloven og gi kvinner selv retten til å avbryte svangerskapet inntil lovens ramme på 18 uker og sørge for et offentlig tilbud om samtale for kvinner som ønsker dette

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet mener at kvinnens rett til selvbestemmelse over egen kropp er en viktig rettighet

som må styrkes. Abort er et krevende valg med mange etiske problemstillinger. I dagens abortlov er gravide suveren i sin avgjørelse om abort frem til uke 12. Hvis man ønsker abort etter uke 12 må den gravide søke en nemnd. Vi mener at kvinner selv evner og ta et valg om hun vil gjennomføre en abort eller ikke. Arbeiderpartiet ser fortsatt behov for rådgivning, veiledning og bistand til kvinner og familier som velger å utføre abort, og mener at tilbud om råd og veiledning alltid bør være tilstede for kvinner som velger å ta abort. Det siste kvinner i en sårbar situasjon trenger er mer skam og skyld. Arbeiderpartiet vil derfor avskaffe ordningen med at nemndene skal ha siste ordet i om en abort skal utføres eller ikke. Ved det gir vi suverenitet til kvinnen og ved det sikrer man selvbestemmelse frem til uke 18.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

I forslag til partiprogram ligger en dissens som ordrett tar opp i seg forslaget til AUF i Vestfold og Telemark.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

705 Avskaff foretaksmodellen i spesialisthelsetjenesten *Lillehammer Arbeiderparti*

Forslag:

Lillehammer Arbeiderparti krever at foretaksmodellen i spesialhelsetjenesten avskaffes og erstattes folkevalgt styring og demokratisk forankring.

Begrunnelse:

I 2002 ble vedtatt at sykehusene skulle styres etter en foretaksmodell. Begrunnelsen var i stor grad at hverken politikere eller fagfolk innen helse var egnet til å styre sykehusene. Modellen man valgte innebar at det ble opprettet regionale helseforetak som skulle styres etter bedriftsøkonomiske prinsipper. Stortinget skulle sette mål og rammer for virksomheten og vedta årlige bevilgninger til drift. Siden opprettelsen av helseforetakene har vi sett en økende tendens til byråkratisering og en redusert politisk styring av helseforetakene. Markedstenkning går foran hensynet til pasienter. Administrasjon og antall direktører har økt kraftig. Lokale og regionale politikere er satt på sidelinja. Sykehusene har slik fjernet seg mer og mer fra den befolkningen de skal tjene. Helsetjenesten operer i dag i et konstruert marked som preges av internering, stykkprisfinansiering, innfløkte belønningssystemer, privatisering og konkurranseutsetting. Investeringer må tas gjennom overskudd på drift. Balanse i regnskaper prioriteres over kvalitet i tjenesten som ytes. Lillehammer Arbeiderparti mener at dette ikke har ført til en god offentlig helsetjeneste med lik tilgjengelighet og god kvalitet. Det må erkjennes at markedsøkonomiske

prinsipper ikke er egnet styringsform i helsesektoren.

Fylkespartiets kommentar:

Viser til forslag fra Innlandet Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres ikke

Sentralstyrets merknad:

Sentralstyret viser til at Arbeiderpartiets landsmøte, i flere omganger, har behandlet ulike forslag om avvikling og endringer av helseforetaksmodellen. På denne bakgrunn er det derfor foreslått flere justeringer og forbedringer av modellen i forslag til partiprogram. Sentralstyret peker på at det i programmet eksplisitt foreslås å utrede alternative former for demokratisk forankring i helseforetakenes opptaksområde, uten å utfordre prinsippet om statlig eierskap. Sentralstyret støtter derfor ikke forslaget slik det foreligger.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

710 Fastlegeordningen
Lillehammer Arbeiderparti

Forslag:

Lillehammer Arbeiderparti skal jobbe for at fastlegeordningen gjennomgås og revideres til det beste for pasientene, og ungdom opp til 18 år fritas egenandelen.

Begrunnelse:

Lillehammer kommune har enn så lenge ikke hatt nevneverdige utfordringer med fastlegeordningen, men over halvparten av kommunene i Norge sliter med rekruttering. Likevel er det viktig at fastlegeordningen fungerer etter hensikten og fastlegeordningen bør derfor gjennomgås for at det skal være en god fastlegeordning over hele Norge. Fastlegeordningen bør også tilrettelegges slik at fastlegene kan i større grad jobbe forebyggende. Mange ungdom sliter i dag og kan henvende seg til helsesykepleier eller andre. Det dekker ikke hele behovet for en del ungdom trenger behandling eller ønsker å ha samtaler med fastlege. Det kan være mange grunner til at ungdom ikke kan be om penger hjemme til egenandel, og derfor bør ungdom fritas egenandelen.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Sentralstyret støtte intensjonen i forslaget, og viser til at dette er ivaretatt i dagens programutkast og i vedtatt politikk. Å sørge for en velfungerende fastlegeordning med god rekruttering i hele landet har vært prioritert i Arbeiderpartiets alternative budsjett, samt gjennom behandling og oppfølging av dokument 8 forslag i forrige og inneværende stortingsperiode.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram**716 Fastlegeordningen er i fare**
*Stange Arbeiderparti***Forslag:**

Arbeiderpartiet vil evaluere fastlegeordningen i full bredde. Formålet å beholde den og bringe den tilbake til den standard og status den har hatt.

Begrunnelse:

For 10 år siden var fastlegen den offentlige tjenesten som befolkningen var mest tilfreds med. I dag kneler ordningen under endrede rammebetingelser. Registrering og kontroll. Samhandlingsreform og sykere pasienter, Fastlegeordningen ble opprettet med privat drift som hovedregel. Tidligere kommunalt ansatte leger ble selvstendig næringsdrivende. Generasjonsskifte og yngre leger, flere kvinner og begge i krevende arbeid og travel fritid går ikke over ens med arbeidstid som vanligvis passer 50 timer og ofte går over 60. Det er flere grep som kan gjøres. Noen steder kan kortere liste og høyere tilskudd redde praksisen. Noen ganger vil det holde å drifte kontoret, eller kanskje må noen fastleger på nytt ansettes i

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Sentralstyret støtte intensjonen i forslaget, og viser til at dette er ivaretatt i dagens programutkast og i vedtatt politikk. Å sørge for en velfungerende fastlegeordning med god rekruttering i hele landet har vært prioritert i Arbeiderpartiets alternative budsjett, samt gjennom behandling og oppfølging av dokument 8 forslag i forrige og inneværende stortingsperiode.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

Forslag:

Med bakgrunn i de analyser vi har gjort og det vi erfarer om styring av spesialisthelsetjenesten, så må en av velferdsstatens aller viktigste sektorer styres gjennom en forvaltningsmodell med staten som ansvarlig eier. Dette vil være i tråd med de signaler vår partiledelse har kommet med og i samsvar med hovedlinjene i programforslaget med mindre vekt på marked, mer tillit, medvirkning og samhandling. Møre og Romsdal Arbeiderparti tilrår at en utreder en forvaltningsmodell for styring av spesialisthelsetjenesten.

Begrunnelse:

Tida før innføring av helseforetaksmodellen var sterkt preget av spill mellom fylkeskommunene som eier av sykehusene og staten sitt ansvar for finansiering av sektoren. En ny styringsmodell var derfor nødvendig for å sikre befolkninga lik tilgang til gode helsetjenester gjennom bl.a. helhetlig statlig ansvar. Drifta av sykehusene etter helseforetaksmodell er nå dessverre sterkt preget av økonomitenkning og maktkonsentrasjon spesielt omkring det store administrative og byråkratiske regionsnivået og av styrer dominert av økonomer frikoblet pasient- og samfunnsperspektiv og manglende fokus på pleie-, omsorgs- og faglighetsprinsipper. En ser også forsterket bruk av anbud og private tjenesteytere som sterkt undergraver et solidarisk helsevesen. Det økende behovet for samhandling mellom kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten lider nå. Det er nå sterkt behov for politisk og folkevalgt styring av helsesektoren i samsvar med de overordnede prinsippene i partiprogrammet vårt.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Sentralstyret viser til at Arbeiderpartiets landsmøte, i flere omganger, har behandlet ulike forslag om avvikling og endringer av helseforetaksmodellen. På denne bakgrunn er det derfor foreslått flere justeringer og forbedringer av modellen i forslag til partiprogram. Sentralstyret peker på at det i programmet eksplisitt foreslås å utrede alternative former for demokratisk forankring i helseforetakenes opptaksområde, uten å utfordre prinsippet om statlig eierskap. Sentralstyret støtter derfor ikke forslaget slik det foreligger.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

Forslag:

Med bakgrunn i de analyser vi har gjort og det vi erfarer om styring av spesialisthelsetjenesten, så må en av velferdsstatens aller viktigste sektorer styres gjennom en forvaltningsmodell med staten som ansvarlig eier. Dette vil være i tråd med de signaler vår partiledelse har kommet med og i samsvar med hovedlinjene i programforslaget med mindre vekt på marked, mer tillit, medvirkning og samhandling. Møre og Romsdal Arbeiderparti tilrår at en utreder en forvaltningsmodell for styring av spesialisthelsetjenesten.

Begrunnelse:

Tida før innføring av helseforetaksmodellen var sterkt preget av spill mellom fylkeskommunene som eier av sykehusene og staten sitt ansvar for finansiering av sektoren. En ny styringsmodell var derfor nødvendig for å sikre befolkninga lik tilgang til gode helsetjenester gjennom bl.a. helhetlig statlig ansvar. Drifta av sykehusene etter helseforetaksmodell er nå dessverre sterkt preget av økonomitenkning og maktkonsentrasjon spesielt omkring det store administrative og byråkratiske regionsnivået og av styrer dominert av økonomer frikoblet pasient- og samfunnsperspektiv og manglende fokus på pleie-, omsorgs- og faglighetsprinsipper. En ser også forsterket bruk av anbud og private tjenesteytere som sterkt undergraver et solidarisk helsevesen. Det økende behovet for samhandling mellom kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten lider nå. Det er nå sterkt behov for politisk og folkevalgt styring av helsesektoren i samsvar med de overordnede prinsippene i partiprogrammet vårt.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Sentralstyret viser til at Arbeiderpartiets landsmøte, i flere omganger, har behandlet ulike forslag om avvikling og endringer av helseforetaksmodellen. På denne bakgrunn er det derfor foreslått flere justeringer og forbedringer av modellen i forslag til partiprogram. Sentralstyret peker på at det i programmet eksplisitt foreslås å utrede alternative former for demokratisk forankring i helseforetakenes opptaksområde, uten å utfordre prinsippet om statlig eierskap. Sentralstyret støtter derfor ikke forslaget slik det foreligger.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

Forslag:

Framlegg: Alle heimebuande personar med demens skal ha ein lovfesta rett til å få eit tilpassa dagaktivitetstilbud. Kommunane skal ha ei plikt til å opprette og drifte slike tilbud. Kostnadane skal etter ein fast fordelingsnøkkel delast mellom stat og kommune. Alle personar med mistanke om demens skal ha rett på ei medisinsk utgreiing

Begrunnelse:

Demensplan 2020 slår fast at vi har minst 80.000 personar med demens her i landet. Basert på tala i Demensplanen går det fram at berre 56 % av personar med demens er utgreia og har fått ein demensdiagnose. Svært mange personar, og pårørande, får dermed ikkje eit godt nok tilrettelagt tilbud. Tal frå oktober 2018 viser at berre 7909 personar hadde eit slikt aktivitetstilbud. Fleirtalet av dei demenssjuke bur heime. Etter kvart som sjukdomen utviklar seg vil ein trenge eit anna omsorgsnivå.

Helse- og omsorgstenestelova pålegg kommunane å sørge for nødvendige helse- og omsorgstenester til alle som oppheld seg i kommunen, også for personar med demens. Kommunane har motteke øymerka tilskot sidan starten på ordninga i 2012. Regjeringa vil no avvikle tilskotsordninga gjeldande frå 2020 og kommunane får det heile og fulle ansvaret. Regjeringa legg no opp til at det skal vere ei kommunal plikt å ha eit dagtilbud for personar med demens, men ikkje ein rett den einskilde borgar har. Ein vanskeleg kommuneøkonomi kan dermed føre til at mange kommunar berre legg til rette for eit minimum av plassar for heimebuande med demens, og ikkje dekkjer det reelle behovet. Dette er ikkje velferdsstaten Norge verdig.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september. Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Sentralstyret viser til at behovet er ivaretatt. Støtter ikke forslaget slik det foreligger.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

737 Tannbehandling – eigenandel og kostnader
Stad Arbeiderparti

Forslag:

Tannhelsetenesta skal sjåast på som ein del av den ordinære helsetenesta, også for det som gjeld betaling, eigenandel ved behandling og liknande. Eigenandelen ved tannbehandling skal leggst inn under Eigenandelstak 1 i Lov om folketrygd på lik linje med lege, psykolog, sjukehus/poliklinikk, osv.

Begrunnelse:

Ordninga med tannhelsetenesta er i dag djupt usosial og rammar hardt personar og familiar med låg inntekt, dårleg helse, barn som er utsette for overgrep, osv. I 2017 sendte tannhelsetenesta 768 bekymringsmeldingar til barnevernet etter det som dei meiner er overgrep eller omsorgssvikt mot barnet. Den offentlege tannhelsetenesta er den einaste helsetenesta i Norge som kallar alle barn mellom 3 og 18 år inn til regelmessige undersøkingar. Helsepersonell har ved mistanke plikt til å melde frå.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september.
Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Forslaget avvises slik det foreligger. Tannhelse er berørt i programkomiteens forslag til program for 2021-2025. Arbeiderpartiet vil ha en gradvis utvidelse av den offentlige tannhelsetjenesten med mål om å likestille den med andre helsetjenester. En egenandelsordning for tannhelse, med full refusjon over egenandelstaket, vil innebære en stor utgift. Det er i programutkastet forslått å begynne utvidelsen av det offentlige tannhelsetilbudet for unge voksne og utvide refusjonsordningene for grupper med spesielle diagnoser, svak økonomi og dårlig tannhelse. Programkomiteen har valgt å prioritere følgende:

- Styrke det forebyggende arbeidet for god folketannhelse.
- Utvide den offentlige tannhelsetjenesten for unge voksne.
- Styrke og forenkle ordningene for refusjon av tannhelseutgifter gjennom folketrygden til de med diagnoser som gir dårlig tannhelse, for eksempel de som har overlevd kreft.
- Bedre ordningene for de som i dag ikke har økonomisk mulighet til å få gjennomført nødvendig tannhelsebehandling.
- Innføre pristak på tannhelsetjenester i de tilfellene der offentlige stønadsordninger skal dekke hele eller deler av tannhelsebehandlingen.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

747 **Folkehelsepolitikken må revitaliseres**
Tromsø Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet la i regjering fram en folkehelsemelding og en folkehelselov som høstet stor anerkjennelse. Utfordringen er å få denne gode loven implementert i alle fylker og kommuner. En god folkehelsepolitikk må satse på helsefremmende og forebyggende arbeid innenfor alle samfunnssektorer. Det er på folkehelseområdet vi klarest kan se hvordan helse og sosiale forhold henger sammen. Derfor er et godt folkehelsearbeid et utmerket verktøy for å bygge ned forskjeller mellom folk og hindre at det utvikles nye klasseskiller basert på helseforskjeller.

Fylkespartiets innstilling:
Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Sentralstyret støtter intensjonene i forslaget som er i tråd med vår politikk og våre alternative budsjett. Det er i programkomiteens forslag til program for 2021-25 foreslått å sørge for at kommuner får tilstrekkelige ressurser til å følge opp det lovpålagte systematiske folkehelsearbeidet og til å investere i folkehelseprosjekter. Videre er det løftet at det skal lages en ny strategi for utjevning av sosiale helseforskjeller og at folkehelsekonsekvenser skal vurderes i alle samfunnssektorer.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

748 **Ambulansetjenesten må bli statlig**
Tromsø Arbeiderparti

Forslag:

Vi trenger en helhetlig gjennomgang av de prehospitale tjenestene. I et vidstrakt og spredt bebodd land som Norge er det avgjørende at ambulansetjenestene fungerer optimalt. Fordi sykehusene over tid har vært underfinansierte, har vi sett at denne beredskapen er svekket. Dette gir økt utrygghet for innbyggerne, særlig i distriktet. En god akuttberedskap og god distriktpolitikk henger tett sammen. Arbeiderpartiet vil ha en helhetlig gjennomgang av de prehospitale tjenestene. Vi må sette minimumskrav til tjenestenes innhold basert på nåsituasjonen og med tanke framtidens behov. Det må innebære flere forhold; forbedring av ordningen for pasientreiser, forbedret legevaktstjeneste, forskriftsfesting av responstid og gjennomføring av statlig overtakelse av luftambulansetjenestene, med utredning av modeller for samarbeid med ideell sektor.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Intensjonen i forslaget er i tråd med programkomiteens forslag til program for perioden 2021-2025, hvor det er et eget underkapittel om ambulansetjenester og distriktsmedisin. Der foreslår programkomiteen blant annet å gjennomføre en statlig overtakelse av luftambulansetjenesten, og å forskriftsfeste responstider for ambulansetjenesten, samt sette en standard for kompetanse og akuttmedisinsk utstyr i ambulansebilene og på ambulansebasene.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

749

Tannhelse-reform

Tromsø Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet har i regjering bevilget offentlig støtte til nødvendig tannbehandling for stadig flere grupper. Tannhelsen må nå bli likestilt med den øvrige helsetjenesten. Arbeiderpartiet har programfestet at vi vil ha en gradvis utvidelse av den offentlige tannhelsetjenesten. Vi bør konkretisere tydelige mål for dette, med basis i en milepælsplan. Dette kan være i form av pristak på tannhelsebehandling der dette ikke dekkes av andre støtteordninger, slik at nødvendig tannbehandling blir mulig for alle. For pasienter med store tannhelseutfordringer bør gjelde en ordning med frikort etter en gitt beløpsgrense. Forebyggende arbeid for bedre tannhelse bør også styrkes, særlig blant barn og unge. Saken om en tannhelsereform bør utredes med tanke på konkret utforming og bakes inn i budsjettene over en periode.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Tannhelse er omtalt i programkomiteens forslag til program for 2021-2025. Arbeiderpartiet vil ha en gradvis utvidelse av den offentlige tannhelsetjenesten med mål om å likestille den med andre helsetjenester. En egenandelsordning for tannhelse, med full refusjon over egenandelstaket, vil innebære en stor utgift. Det er i programutkastet forslått å begynne utvidelsen av det offentlige tannhelsetilbudet for unge voksne og utvide refusjonsordningene for grupper med spesielle diagnoser, svak økonomi og dårlig tannhelse. Programkomiteen har valgt å prioritere følgende:

- Styrke det forebyggende arbeidet for god folketannhelse.
- Utvide den offentlige tannhelsetjenesten for unge voksne.
- Styrke og forenkle ordningene for refusjon av tannhelseutgifter gjennom folketrygden til de med diagnoser som gir dårlig tannhelse, for eksempel de som har overlevd kreft.
- Bedre ordningene for de som i dag ikke har økonomisk

mulighet til å få gjennomført nødvendig tannhelsebehandling. • Innføre pristak på tannhelsetjenester i de tilfellene der offentlige stønadsordninger skal dekke hele eller deler av tannhelsebehandlingen.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

753 Staten må ta over nødnettet
Sørreisa Arbeiderparti

Forslag:

Nødnettet ble etablert og satt i drift i 2013 i Norge og var ferdig utbygd i 2015, da ble de siste områdene tilknyttet. Nødnettets inntog har styrket beredskapen og muligheten til samhandling mellom nødetatene på en meget god måte, og har vært og er et meget godt hjelpemiddel når uønskede hendelser oppstår og liv, helse og miljø står på spill. Men nødnett har også ført med seg noen økonomiske utfordringer spesielt for de kommunale brannvesen. Når nødnett kom ble alle Norges brannvesen pålagt å ta dette i bruk, og det var også satt opp krav og føringer på antall radiosendere hvert enkelt brannvesen skulle ha. Men alt har sin pris, alle kommuner betaler store summer til staten for driften av nødnettet, i tillegg kommer verktøyet som 110 sentralene har i forhold til nødnettsentralene. Ingen andre nødetater må bære disse kostnadene selv, hvorfor belastes da de kommunale brannvesen. Sørreisa Arbeiderpartiet foreslår at staten overtar alle kostnadene ved nødnettet.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Utbyggingen av nødnett ble vedtatt under Bondeviks andre regjering, og finansiert og gjennomført under den arbeiderpartiledede regjeringen til Stoltenberg. Staten har båret kostnadene ved utbygging, etablering av sentraler og innkjøp av radioer, mens etatene politi, brann og helse bærer kostnadene ved driften. Særlig fra brannvesenhold har det kommet signaler om at denne kostnaden er belastende, og Arbeiderpartiet ønsker en gjennomgang av finansieringen av drift av nødnett, hvor det blant annet vurderes om kommunene kompenseres tilstrekkelig for kommunale brannvesens nødnettutgifter.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

754 110 sentraler må bli statlig finansiert
Sørreisa Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet må jobbe for at 110 sentralene i Norge skal finansieres av staten. På lik linje som de andre nødetatene. Politiet med sin 112 sentralen er i dag staten sitt ansvar og helseforetakene med sin 113 sentral, mottar statlige overføringer. Gjennom lov og forskrift, pålegger staten i dag alle kommuner/brannvesen å være tilsluttet en nødalarmeringssentral og bære kostnadene i forhold til drift og bemanning av sentralen. For kommunene i Troms utgjør dette en kostnad på 87 kroner pr. innbygger, dette er midler kommunene kunne benyttet til å styrke beredskapen i form av kursing, øvelser og utstyr, som i dag er på det minimale. Sørreisa Arbeiderparti foreslår at staten overtar kostnadene ved landets 110 nødalarmeringssentraler.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Nødetatene er ulikt organisert. Mens politi og spesialisthelsetjeneste er statlige, er brannvesenet kommunalt drevet og organisert. 110-sentralene er en del av brannvesenets virksomhet, og alle brannvesen er pålagt å være tilknyttet en nødalarmsentral. I forslaget til program for perioden 2021-2025 foreslår programkomiteen at oppgaver og prinsipper for fremtidens brann- og redningsvesen skal gjennomgås i en egen stortingsmelding. I en slik melding er det også naturlig å gjennomgå finansieringen av disse sentralene.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

826 Luftambulansetjenesten
Troms Arbeiderparti

Forslag:

Etter 1/7 2019 ble det gjennom anbud for luftambulansetjenesten i Nord Norge gjort endringer. Babcock kom inn som aktør etter Lufttransport, som hadde hatt tjenesten siden oppstarten i landsdelen. Det viser seg i ettertid at dette ikke fungerer etter intensjonen, slik at luftambulanseberedskapen mer eller mindre er satt ut av funksjon. Situasjon er blitt alarmerende og kritisk for sikkerheten for den nordnorske befolkning. Troms Arbeiderparti anmoder at regjeringen umiddelbart setter inn tiltak og eventuelt gjør endringer slik at Luftambulanseberedskapen i Nord-Norge blir ivarettatt på en sikker måte. Staten må ta over luftambulansetjenesten permanent.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget. I programutkastet er det foreslått å gjennomføre en statlig overtakelse av luftambulansen, samt å utrede mulige modeller for samarbeid med ideell sektor.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram**830 Helhetlig tenking i helseøkonomien**
*Troms Arbeiderparti***Forslag:**

Stadig flere og mer komplekse oppgaver innen helse og omsorg blir kommunale. Både samhandlingsreformen og kommunereformen har de siste årene overført oppgaver og ansvar fra stat til kommune. Ny nasjonal helse- og sykehusplan som ble presentert 22. november 2019 kommer med nye utfordringer. Helsefellesskap mellom sykehus og kommune, samt flere tjenester, skal flyttes nærmere pasienten. Teknologiske verktøy vil være viktig for å få dette til - uten at det så langt har fulgt tilstrekkelig med midler med. I Helse Nords regionale utviklingsplan frem mot 2030 er det lagt opp til en utvidet overføring av pasienter til vertskommunene. Innsparinger i helseforetakenes økonomi øker ytterligere problemene med å ivareta gode pasientforløp. Gjennom ny organisasjonsmodell fikk UNN Tromsø et kraftig millionkutt fra og med 2019. Samtidig ser vi at økte utfordringer innen psykisk helsevern skjer samtidig med nedbygging av statlig ansvar. Flere krevende pasienter vil bety at kommunene ikke har andre muligheter enn å gå ned i kvalitet i tjenestene som ytes. Dette er uholdbart fra både et pasient- og pårørendeperspektiv – og fra et politisk synspunkt. Det er ikke satt av statlige midler til kommunene for å gjennomføre disse nye omfattende og svært kostnadskrevenne oppgavene. Kommunene står hver eneste dag i den vanskelige avveiningen mellom økonomisk ansvarlighet og helsefaglig forsvarlighet. De store utfordringene innen helse og omsorg fører også til at kommunene står i fare for å måtte kutte i rammene for sårbare tjenester til skole, barnehage og barnevern. Regjeringens kommuneopplegg for 2020 gir ingen reell vekst i kommunenes muligheter til å løfte sine forpliktelser. Særlig gjelder dette kommuner i distriktene og spesielt i Nord- Norge, hvor også befolkningsnedgangen gjør seg gjeldende. Troms Arbeiderparti mener det er avgjørende viktig at man i langt sterkere grad makter å se kommuneøkonomien og helseforetakenes rammer i sammenheng, og vil sterkt anmode om at de totale statlige bevilgningene til helse og omsorg styrkes betydelig, herunder styrking av kommuneøkonomien.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Sentralstyret støtter intensjonene i forslaget som er i tråd med vår politikk og våre alternative budsjett. Våre alternative budsjett viser Arbeiderpartiets foreslåtte økte bevilgninger til både spesialisthelsetjenesten og kommunalhelsetjenesten – i tillegg til økte rammebevilgninger til kommunene – som gir et langt større handlingsrom og kapasitet til å utøve helsetjenester av høy kvalitet.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram**832 Redd Ullevål før det er før for seint!**
*Fredsforum***Forslag:**

Etter at et overveldende flertall i salen gikk med på et kompromiss med ledelsen på sist årsmøte ble iscenesatt av Fredsforum, der Ullevål ble lovet en fullverdig utredning som sykehus alternativ, er status mer enn ett år senere at det ikke gjort noe. Tida i ferd med å løpe ut for Norges største sykehus. Pandemien har vist hvor viktig arealer på bakkeplan er for folkehelsa når det virkelig røyner på. Å sende alle pasienter med og uten smitte opp i de samme heisene på et nytt Gaustad sykehus er uansett avleggs etter Covid -19. Det er ingen som på faglig grunnlag stiller spørsmål ved de «gamle» argumentene; om fagmiljøer som brytes opp, om dyrkjøpte erfaringer fra nedleggelsen av Aker sykehus og følgene økt utrykningstid vil medføre for en rekke lidelser der tid er avgjørende: hjerte- og hjerneinfarkt, knivstikk, alvorlige traumer, forgiftninger, drukninger osv. Nedleggelsen av Aker var en liten utfordring sammenlignet med det en nedleggelse av Ullevål vil lede til. Store verdier, mye nyinvestert, er allerede etablert på Ullevål og kan enkelt kjøpes av private utfordrere til vårt offentlige helsevesen til skrotepris ved en nedleggelse. Når befolkningen og behovene er økende kan ikke Høyres politikk der infrastrukturen i helsevesenet som hovedregel skal finansiere seg selv ved salg aksepteres av AP. De store fagmiljøene på Ullevål, alle som er opptatt av et sterkt offentlig helsevesen og fagorganiserte og fagorganisasjonenes tillitsvalgte vil kunne flagge ut til våre utfordrere på venstresida, inkludert Senterpartiet når vi ikke har riktig standpunkt i denne viktige saken. Vårt Parti- Nedenfra og opp, ikke ovenfra og ned!

Fylkespartiets innstilling:

Styret i Oslo Arbeiderparti har ikke realitetsbehandlet forslaget. Oversendes redaksjonskomiteen.

Sentralstyrets merknad:

Sentralstyret viser til vedtatt sykehuspolitikk, representantforslag i inneværende periode og Prop 1 S HOD (2019-2020) der videreutvikling av OUS har blitt behandlet og Arbeiderpartiets politikk har fremkommet. Stortinget innvilget i desember 2019 låneramme til Nye OUS. Sentralstyret kan ikke se hva som er det konkrete forslaget i teksten, og kan derfor ikke realitetsbehandle det

som har innkommet. Teksten videresendes redaksjonskomiteen.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

835 Arbeiderparti vil arbeide for å få tann og munnhelse inn under samme egenandelsordning som for fastlege.
Hustadvika Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderparti vil arbeide for å få tann og munnhelse inn under samme egenandelsordning som for fastlege.

Begrunnelse:

Tenner og munn er en del av kroppen og dårlig tilstand her vil virke inn på den generelle helsetilstanden. Det er flere som ikke ser seg råd til jevnlig kontroll og vedlikehold av tenner. Det er pr i dag noen stønadsordninger som gjelder for spesielle tilfeller, men egenandelen er relativt stor og skadeomfanget er da ofte ganske stort. Ved å redusere utgiftene for den enkelte for regelmessig kontroll og vedlikehold av tenner og munnhelse, vil en kanskje tidlig kunne fange opp en uheldig utvikling, og begrense et mulig skadeomfang.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Forslaget avvises slik det foreligger. Tannhelse er berørt i programkomiteens forslag til program for 2021-2025. Arbeiderpartiet vil ha en gradvis utvidelse av den offentlige tannhelsetjenesten med mål om å likestille den med andre helsetjenester. En egenandelsordning for tannhelse, med full refusjon over egenandelstaket, vil innebære en stor utgift. Det er i programutkastet forslått å begynne utvidelsen av det offentlige tannhelsetilbudet for unge voksne og utvide refusjonsordningene for grupper med spesielle diagnoser, svak økonomi og dårlig tannhelse. Programkomiteen har valgt å prioritere følgende:

- Styrke det forebyggende arbeidet for god folketannhelse.
- Utvide den offentlige tannhelsetjenesten for unge voksne.
- Styrke og forenkle ordningene for refusjon av tannhelseutgifter gjennom folketrygden til de med diagnoser som gir dårlig tannhelse, for eksempel de som har overlevd kreft.
- Bedre ordningene for de som i dag ikke har økonomisk mulighet til å få gjennomført nødvendig tannhelsebehandling.
- Innføre pristak på tannhelsetjenester i de tilfellene der offentlige stønadsordninger skal dekke hele eller deler av tannhelsebehandlingen.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

856 Krafttak for fastlegeordningen.
Arbeiderpartiet i Bergen

Forslag:

- Arbeiderpartiet i Bergen vil styrke fastlegeordningen, herunder med flere fastlegestillinger og flere utdanningsstillinger.

Begrunnelse:

Fastlegeordningen har i lengre tid hatt store problemer. Det er behov for en rekke tiltak for å sikre økende antall fastleger og større stabilitet og kontinuitet innen ordningen. Blant annet må det opprettes langt flere utdanningsstillinger for leger i spesialisering (LIS-leger). Det er også behov for å redusere unødvendige oppgaver som har liten eller ingen betydning for folkehelse. Arbeiderpartiet i Bergen mener også at det er svært viktig å få opprettet mange nye fastlønnte legestillinger, blant annet for at unge kvinnelige leger skal velge å arbeide i kommunehelsetjenesten og som fastleger. Det er videre et spørsmål om det er hensiktsmessig med privat omsetning av fastlegehemler, slik en har hatt de senere år.

Sentralstyrets merknad:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget og viser til vedtatt politikk i inneværende og forrige stortingsperiode, samt forslag til partiprogram som tar opp i seg flere av forslagene fra Arbeiderpartiet i Bergen.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

885 Helse - eldre
Vestland Arbeidarparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil: - At eldre med kognitiv svikt må få tilbud om utredning. Det har betydning for behandlinga, kva for type kognitiv svikt pasienten har. - Det må byggjast fleire akutt plassar for eldre, slik at dei ikkje vert kasteball i systemet eller liggjande på sjukehus til kommune finn ledig kortidsplass. - Det bør vere eit mål at kommunane har tilbud om ernæringskompetanse.

Begrunnelse:

Arbeidarpartiets mål er eit samfunn som fremjar god helse for alle, førebygger sjukdom, utjamner sosiale forskjellar og gir alle born og unge ein god start i livet. Eldre Dei eldre sjuke må sikrast eit helsetilbod som sikrar god nok behandling og pleie. Antallet eldre aukar, og dei eldre vert eldre. Mange klarer seg godt heime med hjelp frå kommunen. Utfordringa kjem ofte når dei vert sjuke, til dømes ved kreftsjukdom, infeksjoner eller fallskader. Då kjem dei i kontakt med den behandlande delen av helsevesenet. Sjukehusa våre er rigga slik at liggetida skal være kortast mogeleg. Du skal med andre ord vere frisk for å verte sjuk. Dei eldre brukar lengre tid å verte frisk igjen. Kommunene har dei siste åra tatt på seg fleire oppgåver, og samhandlingsreformen har hatt som mål at pasientar i større grad skal få oppfølging i kommunen, i staden for på sjukehus. Mange eldre klarer å bu heime, med tett oppfølging av heimesjukepleie, ergo-/fysioteneste og anna. Undersøkingar viser at eldre ønskjer å bu heime så lenge det er mogeleg, men at det er tryggleik for at kommunen stiller opp når det ikkje går lenger. I takt med at dei eldre blir eldre, er det mange kommuner som ikkje har rusta seg til å byggje nok heildøgnplassar for dei sjukaste eldre. Mange eldre bur heime i høg alder, og klarer seg fint. Ved akutt endring av helsetilstand, treng dei i større grad kortidsplass eller heldøgnplass. Mangel på plasser skaper utrykkleik.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september. Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget og viser til at dette er ivarettatt i dagens programutkast hvor Arbeiderpartiet vil styrke forskningen på Alzheimer, demens og andre nevrologiske sykdommer og investere i tidlig diagnostisering, slik at folk får behandling tidligere. Arbeiderpartiet vil også sørge for tilstrekkelig med sykehjemsplasser og heldøgns omsorgsplasser for de som trenger det, samt sikre kompetanse på mat og ernæring ved norske sykehjem og tilrettelegge for å fremme næringsrik mat i og utenfor institusjonene.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

886 **Helse - Ressurskrevjande brukerar**
Vestland Arbeidarparti

Forslag:

Vestland Arbeiderparti vil:

- at stykkprisfinansieringen må bort og pasientenes behov må være avgjørende for prioriteringen av ressursene.
- at «Dagbøtene» som kommunene må betale til sykehusene, må avvikles.
- utvikle en politikk som styrker sykehusene og kommunene.

Begrunnelse:

Refusjon frå ressurskrevjande brukarar vert auka til 85%. Finansieringa er krevjande for kommunane og fører til ulike tenestetilbod. Arbeiderpartiet tek tak i finansieringsordninga for ressurskrevjande brukarar. I dag opplever mange eldre at de blir kasteballer i systemet. De opplever at sykehusene skriver dem ut for tidlig. Resultatet blir at mange syke eldre flyttes fram og tilbake mellom sykehus og hjemkommune. Konsekvensene kan bli at sårbare mennesker får komplikasjoner og blir sykere. Samstundes fører det til en økt belastning for kommunene. Om kommunen ikke kan ta imot utskrivningsklare pasienter får de «dagbøter».

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september. Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget. Temaene i forslaget er berørt i programkomiteens forslag til program for 2021-2025 hvor det foreslås å redusere bruken av markedsmekanismer i alle deler av velferdsstaten, herunder redusere markedsbasert finansiering av velferdstilbudet, vurdere mer kvalitetsbasert finansiering og gi mer penger til sykehusene gjennom økt grunnfinansiering. Det er i partiprogramforslaget også foreslått å gjennomgå bruken av dagbøter for utskrivningsklare pasienter.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

887 Helse - Forsking i primærhelsetenesta
Vestland Arbeidarparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil - gjennom økte forskningsmidler og faglig oppdatering, skape et kunnskapsløft i primærhelsetjenesten

Begrunnelse:

Det er i kommunene vi bor, men likevel forskes det for lite i og med de kommunale helse- og

omsorgstjenestene, selv om vi vet at vi vil få enda større utfordringer i fremtiden. Kommunenes potensiale som utdannings- og læringsarena utnyttes ikke godt nok. Skal vi ha et helsevesen som er i stand til å møte fremtidens oppgaver, er vi nødt til å se et tettere samarbeid mellom forskere, kommunehelsetjenesten og utdanningsinstitusjonene. Det er en stor skjevfordeling av midler til forskning og utviklingsarbeid (FOU) i helsesektoren. Primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten har like store kostnader, men spesialisthelsetjenesten får ni ganger så mye til forskning.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september.
Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget og viser til at medlemmer i helsefraksjonen allerede har fulgt opp dette i behandlingen av statsbudsjettet og la inn en merknad hvor man ber regjeringen sørge for å prioritere forskningsinnsatsen på primærhelsetjenesten, på globale helsekriser og på antibiotikaresistens.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

888 Helse - Koordinator for hjerneskadar
Vestland Arbeidarparti

Forslag:

Vestland Arbeiderparti vil: - at kommunar i Noreg skal oppretta hjerneskadekoordinator.

Begrunnelse:

Nærare 14000 menneskjer får kvart år hjerneslag i Norge. Slagramma har ulike utfordringar, ein hjerneskade- eller hjernehelsekoordinator vil kunne bidra med å løysa fleire utfordringar til både slagramma, personar med anna hjerneskade og pårørande.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september.
Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Sentralstyret støtter ikke forslaget, og mener en opprettelse av en slik koordinatorfunksjon ligger til kommunenes myndighetsområde, og at forslaget er for spesifikt for landsmøte å ta stiling til.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

889

Tannhelse

Vestland Arbeidarparti

Forslag:

Arbeidarpartiet i Vestland vil at: - Regjeringen Solbergs usosiale økonomiske kutt i støtte til barn og unges behov for tannregulering skal reverseres. - Tannhelsetenesta skal sjåast på som ein del av den ordinære helsetenesta, også for det som gjeld betaling, eigenandel ved behandling og liknande. Eigenandelen ved tannbehandling skal leggst inn under Eigenandelstak 1. - Det innførast gratis tannbehandling for personer opp til ein alder av 25 år. - Det skal arbeidast aktivt for at alle eldre får tilgang til tannbehandling uavhengig av økonomiske føresetnader.

Begrunnelse:

God tannhelse er god folkehelse. Sjølv om mykje har blitt betre innan tannhelse, så er det likevel mange som slit med tannhelsa. Dette er gir spesielt store utslag for folk med strammare økonomi. Siden 2005 har flere sårbare grupper fått gratis eller billigere tannbehandling. Det er store kostnader knyttet til vidare utvidelser av disse ordningene, men dette er en så viktig satsning at dette er en kostnad vi bør ta oss råd til. Siden kostnadene er store er det en forutsetning at en slik utvidelse må dekkes av staten. I 2017 sendte tannhelsetenesta 768 bekymringsmeldingar til barnevernet etter det som dei meiner er overgrep eller omsorgssvikt mot barnet. Den offentlege tannhelsetenesta er den einaste helsetenesta i Norge som kallar alle barn mellom 3 og 18 år inn til regelmessige undersøkingar. Helsepersonell har ved mistanke plikt til å melde frå. Det er samanheng mellom dårleg tannhelse og nokre alvorlege sjukdom. Mange eldre treng ofte omfattande tannbehandling, både for god velvære, men og for å unngå sjukdom i munn og svelg. Tannbehandling er ofte kostbart, og mange eldre har ikkje råd å gå til tannlegen, særleg einslege minstepensjonistar. Auka i levealderen stettar og opp om behovet for hjelp til god munn- og tannpleie større. Fleire og fleire eldre har egne tenner livet ut og dersom ikkje tannhelsa blir godt ivareteken kan det få store konsekvensar for både trivsel og helse. Etter dagens regelverk har alle eldre på sjukeheim eller i heimesjukepleie etter tre månader, rett på fri tannbehandling i offentlig tannhelse. Tidlegare tal viser at eldre som får heimesjukepleie og som har rett på gratis tannhelsehjelp, blei undersøkt og fekk behandling, mange er ikkje kjend med ordninga, her trengs meir informasjon både til eldre og dei pårørande

om regelverket.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september.
Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Forslaget avvises slik det foreligger. Tannhelse er berørt i programkomiteens forslag til program for 2021-2025. Arbeiderpartiet vil ha en gradvis utvidelse av den offentlige tannhelsetjenesten med mål om å likestille den med andre helsetjenester. En egenandelsordning for tannhelse, med full refusjon over egenandelstaket, vil innebære en stor utgift. Det er i programutkastet forslått å begynne utvidelsen av det offentlige tannhelsetilbudet for unge voksne og utvide refusjonsordningene for grupper med spesielle diagnoser, svak økonomi og dårlig tannhelse. Programkomiteen har valgt å prioritere følgende: • Styrke det forebyggende arbeidet for god folketannhelse. • Utvide den offentlige tannhelsetjenesten for unge voksne. • Styrke og forenkle ordningene for refusjon av tannhelseutgifter gjennom folketrygden til de med diagnoser som gir dårlig tannhelse, for eksempel de som har overlevd kreft. • Bedre ordningene for de som i dag ikke har økonomisk mulighet til å få gjennomført nødvendig tannhelsebehandling. • Innføre pristak på tannhelsetjenester i de tilfellene der offentlige stønadsordninger skal dekke hele eller deler av tannhelsebehandlingen.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

893

Rusreform

Vestland Arbeiderparti

Forslag:

Vestland Arbeiderparti vil at: - Rusavhengige skal møtes med helsefaglig tilbud og hjelp - ikke straff - Brukerdoser av narkotiske stoffer skal avkriminaliseres - Politiet fremdeles skal kunne konfiskere og destruere ulovlige rusmidler - Det fremdeles skal være straffbart å omsette ulovlige rusmidler - Man ikke skal legalisere rusmidler. Det skal fremdeles være straffbart å omsette ulovlige rusmidler - Det forebyggende arbeidet samt tjeneste flere rusavhengige benytter seg skal styrkes

Begrunnelse:

Nylig la rusutvalget frem sin rapport der det kommer tydelig frem at straff verken hindrer

mennesker i å komme inn i rusavhengighet eller å komme ut av det. Rusavhengige skal bli møtt med helsefagtilbud, støtte og oppfølging - ikke straff - er deres klare anbefaling. Politiet skal fremdeles kunne konfiskere og destruere ulovlige rusmidler. Det er også viktig å styrke det forebyggende arbeidet i tillegg til tjeneste som rusavhengige benytter seg av. Det er avgjørende å gi helsefaglig tilbud og hjelp til mennesker som bruker rus - ikke å straffe dem.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september.
Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Rusreform er berørt i programkomiteens forslag til program for 2021-2025. Stortingsgruppen har i 2020 gjennomført et forberedende arbeid om rusreform med bred deltakelse fra fylkespartier, fagpersoner og organisasjoner på rusfeltet for å få innspill – blant annet på bakgrunn av anbefalingene fra NOU 2019: 26 Rusreform – fra straff til hjelp, som ble lagt frem desember i 2019.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

08 Innkomne forslag - Innvandring og inkludering

771 **Prinsipper for en mer human asylpolitikk** *Finnmark Arbeiderparti*

Forslag:

- Gjøre familieegjenforening for flyktninger enklere og rimeligere.
- Styrke ordningen med rettshjelpiltak i utlendingssaker.
- At hensynet til barnets beste er det gjeldende prinsippet.
- At barnevernet skal ha omsorgsansvaret for enslige mindreårige asylsøkere.
- At enslige mindreårige asylsøkere ikke gis midlertidig oppholdstillatelse.
- Gjeninnføre rimelighetsvilkåret for internflukt.
- At ureturnerbare flyktninger skal få midlertidig arbeidstillatelse så lenge de ikke kan returneres til sitt hjemland.
- Innføre definisjon av statsløshet, en statsløshetsprosedyre og eget oppholdsgrunnlag for statsløse.

Begrunnelse:

Når internasjonale fluktkatastrofer rammer verden er det viktig at Norge har en politikk som sikrer at vi tar ansvar. Solidaritet med de som flykter må alltid stå sentralt i vår flyktningpolitikk. Vår flyktningpolitikk må være rettferdig og human, ikke bryte med internasjonale forpliktelser og gi dårligere vern av mennesker som er på flukt. Ved inngangen til 2019 var 70,8 millioner mennesker i verden på flukt fra forfølgelse, vold og væpnet konflikt. For syvende år på rad stiger antall mennesker på flukt, samtidig som verdenssamfunnet svarer med strengere regler, stengte grenser og et stadig større gap mellom behov for nødhjelp og bevilgninger til nødhjelp. Over halvparten av verdens flyktninger er barn. Dette er barn som ikke får tilgang på trygghet, nok mat, helsehjelp eller utdanning. Der verdenssamfunnet burde tatt større ansvar når krisen øker i omfang, tar samfunnet i stedet mindre. I en tid der stadig flere mennesker drives på flukt grunnet væpnet konflikt, vold og klimaendringer må sosialdemokratiets svar være mer solidaritet, mer inkludering, mer nestekjærlighet og mer varme. Når det internasjonale samfunnet tar mindre ansvar, må Norge, som et av verdens rikeste land, ta mer. I dag gis det kun fem timers rettshjelp i en asylsak. Det er for lite tid til å sikre grunnleggende rettssikkerhet for den enkelte og utføre tilstrekkelig arbeid i saken. Norge må gå i front for å sikre at alle får grunnleggende rettssikkerheten og beskyttelsen de har rett og krav på. Samtidig er rettshjelpsbehovet i utlendingssaker stort. Asylsakene blir mer kompliserte, og krever derfor mer ressurser og grundigere gjennomgang for å kunne opprettholde rettshjelpen på dagens nivå. Retten til grunnleggende rettssikkerhet mener Arbeiderpartiet må stå sentralt i utlendingssaker, og vil derfor gi mer rettshjelp i utlendingssaker. Barn på flukt er en spesielt sårbar gruppe, både om de er på flukt sammen med familie, men ikke minst om de er på flukt alene. I saker som omhandler barn skal hensynet til barnets beste veie tungt. Enslige mindreårige asylsøkere som kommer til Norge er som barn å regne. Likevel kan kommunene selv bestemme hvilken etat som skal ha ansvaret for enslige mindreårige, og hvordan de vil organisere og løse oppgavene. Arbeiderpartiet mener at disse skal følges opp av barnevernet for å best mulig ivareta barnas behov, og at et samarbeid med flyktningtjenesten i kommunen fortsatt vil være en viktig del av integreringsarbeidet i kommunen. Samtidig vet vi at stadig flere enslige mindreårige flyktninger i norske mottak sliter med søvnproblemer, skolevegring og sosial isolasjon. Flere forsvinner fra

mottak, og flere sliter med selvskading og selvmordsforsøk. Dette er uholdbart. Derfor må vi si nei til mer midlertidighet, og ja til trygghet og forutsigbarhet for unge som kommer til Norge. I 2016 ble rimelighetsvilkåret i internfluktvurderingen i asylsaker fjernet. Det vil si at personer som ikke kan returneres til hjemlandet fordi de vil være i fare der, nå kan returneres til en annen del av landet uten at man vurderer om dette er rimelig. Tidligere ville norske myndigheter vurdert om det i lys av individuelle forhold ved søkeren, som for eksempel helsesituasjonen eller om en mindreårig ikke hadde omsorgspersoner på internfluktstedet, og de humanitære forholdene i området ville være rimelig å henvise noen dit. Om svaret på det var nei, ville personen fått beskyttelse i Norge. At rimelighetsvilkåret er fjernet går utover de mest sårbare asylsøkerne, som barnefamilier, enslige mindreårige, kvinner uten nettverk og syke. Dette er barn og voksne som ville fått beskyttelse før vilkåret ble fjernet, men som nå skal returneres til områder der det er usikkert om de vil klare seg. Når vilkåret ble fjernet understreket UNCHR til Justis- og beredskapsdepartementet at det er nødvendig med et rimelighetsvilkår for at internfluktvurderingen skal være i tråd med FNs flyktningkonvensjon. Alle land i EU, samt Canada, USA, Storbritannia og Australia krever at rimelighet vurderes ved internflukt. Norge er det eneste landet som, til tross for kritikk fra UNHCR, ikke anvender rimelighetsvilkåret når det skal vurderes om en person kan returneres til internflukt. Dette bruddet på flyktningkonvensjonen har ført til at barn som flykter alene og som tidligere fikk flyktningstatus i Norge, i dag får avslag på asyl fordi de kan henvises til internflukt et annet sted i hjemlandet. Derfor bør rimelighetsvilkåret gjeninnføres. Arbeiderpartiet mener at det å nekte mennesker muligheten til selv å forsørge seg, strider mot den allmenne rettsoppfatning i et land bygget på humanistiske verdier. Såkalt «ureturnerbare» er en sammensatt gruppe som har det til felles at de har levd i Norge over år, og at hjemreise ikke er et aktuelt alternativ i overskuelig fremtid. Gruppen er spesielt utsatt for utnyttning i et svart arbeidsmarked. En oppmykning av dette regelverket vil ikke føre til økt strøm av flyktninger til Norge. Derfor bør «ureturnerbare» asylsøkere gis midlertidig arbeidstillatelse under opphold i Norge. For å ivareta rettighetene til statsløse bør Norge innføre en definisjon av statsløshet i lovverket, en statsløshetsprosedyre og et eget oppholdsgrunnlag for statsløse. UNHCR konkluderte i 2015 med at norsk praksis overfor statsløse strider med FNs konvensjoner om statsløshet på flere områder. Regjeringa har ikke fulgt opp rapporten fra UNHCR, til tross for at Norge er tilsluttet FN-konvensjonen. Statsløse er rettighetsløse, og med mindre de får asyl, har de ikke noe mulighet til å legalisere sin status i Norge. Det innebærer at de ikke kan jobbe, betale skatt eller ha rett på utdanning eller helsehjelp.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Sentralstyret viser til at forslaget berører flere temaer som er omtalt i programutkastet. Når det gjelder gjeninnføring av rimelighetsvilkåret ved internflukt vises det til at Arbeiderpartiet har stemt mot dette i Stortinget, men at partiet fikk gjennomslag i stortinget for innføring av sårbarhetskriterier som innebærer at det skal gjøres en grundig, helhetlig og individuell vurdering av barnets beste i hver enkelt sak. Etter innføringen av disse sårbarhetskriteriene har bruken av midlertidige tillatelser for enslige mindreårige asylsøkere gått betydelig ned. Arbeiderpartiet har også i stortinget gått inn for å lovfeste ansvaret for og rettighetene til enslige mindreårige i asylmottak. Det finnes allerede i dag en bestemmelse i dagens lovverk som sikrer at reelt

ureturnerbare asylsøkere kan innvilges oppholdstillatelse. Arbeiderpartiet har stemt mot forslag i stortinget om arbeidstillatelse for personer som ikke kan returneres fordi de har oppgitt falske identitetsopplysninger eller nekter å samarbeide om retur, fordi dette vil undergrave returarbeidet og dermed asylinstituttet. Når det gjelder forslaget om statsløsprosedyre og eget oppholdsgrunnlag for statsløse vises det til at dagens lovverk åpner for at opphold på visse betingelser kan innvilges for reelt statsløse personer som heller ikke har oppholdstillatelse i en annen stat. Det vises til at selv om UNHCR i 2015 anbefalte at Norge innførte statsløsprosedyre og eget oppholdsgrunnlag for statsløse blir dette ikke ansett som en forpliktelse i henhold til statsløskonvensjonen av 1954.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

854 Norsk flyktningpolitikk og kvoteflyktninger *Arbeiderpartiet i Bergen*

Forslag:

- Arbeiderpartiet i Bergen mener at Norge hvert år fremover skal motta minst 5000 kvoteflyktninger. Norske kommuner har gjennom mange år vist at de er i stand til å gi et godt tilbud til flere flyktninger enn dette årlig.

Begrunnelse:

Arbeiderbevegelsen er og skal være preget av solidaritet og internasjonalt samarbeid. Norge har en forpliktelse til å yte et større bidrag når det gjelder å motta kvoteflyktninger i ei tid hvor antall flyktninger øker både i Europa og verden for øvrig. Arbeiderpartiet må vise solidaritet med blant annet andre europeiske land og land i Midt-Østen når det gjelder å ta imot kvoteflyktninger som er godkjent av FNs høykommissær for flyktninger. Vi vet at norske kommuner er i stand til å motta minst 5000 kvoteflyktninger årlig. I Byrådets politiske plattform for 2019-2023 er byrådet svært positiv til å motta flyktninger, inklusive de mest sårbare gruppene av flyktninger

Sentralstyrets merknad:

Sentralstyret viser til programforslaget hvor det foreslås at vi i perioder med lave ankomster skal legge til rette for at kommunene kan ta imot flere kvoteflyktninger. Antallet asylankomster, kvoteflyktninger og familiegjengenforening skal sees i sammenheng, og antallet kvoteflyktninger skal settes på bakgrunn av forhandlinger mellom kommunene og staten, der stortinget fastsetter det totale antallet. Anbefalingene fra FNs høykommissær for flyktninger skal vektlegges gjennom hele prosessen.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

Forslag:

- Opprette egne avdelinger på asylmottak for kvinner og barn, og at asylsøkende familier får tilbud om bolig utenfor asylmottaket - Gi asylsøkere og ureturnerbare rett på barnehage og videregående skole - At det opprettes en enhet som har ansvar for å koordinere og følge opp de ulike instansenes arbeid i forbindelse med forsvinninger av barn fra mottak - At det må opprettes samarbeid mellom NAV og asylmottakene for å hjelpe til med å formidle studiemuligheter, arbeidstrening eller jobbsøking - At alle asylmottak skal ha tilgang til et helseteam, som blant annet skal ha som mål å øke kompetansen hos alle ansatte som jobber med flyktninger, kartlegge flyktingenes psykiske helse og bistå med konkrete forslag og individuelle oppfølgingsplaner - Ha en bedre og mer tilpasset vergeordning - Gi alle asylsøkere rett på psykisk helsehjelp i spesialisthelsetjenesten uavhengig av hvilken fase de er i, noe som også må gjelde ureturnerbare asylsøkere som har fått avslag på opphold - Ha prøveprosjekter med "asylvenner" der asylmottak, skoler og frivillighet samarbeider om å skape arenaer der unge på asylmottak kan komme inn i lokalmiljøet og bli kjent med andre på samme alder - Forbedret oppfølging etter at en er utskrevet av et mottak og er godkjent som medborger i Norge

Begrunnelse:

Mange barn vokser opp på asylmottak. Asylmottakene er i liten grad tilrettelagt for at barn og unge skal leve verdige liv i en vanskelig midlertidig livssituasjon. Saksbehandlingen for barnefamilier må prioriteres, slik at minst mulig av barndommen må tilbringes på mottak. God barnefaglig oppfølging er viktig på mottakene.

Sentralstyrets merknad:

Forslaget berører flere temaer som er omhandlet i programutkastet, herunder forslag i programmet om å plassere familier med små barn på desentraliserte mottak i stedet for på asylmottak, starte arbeidet med å kvalifisere for arbeid allerede i mottak, sørge for at det finnes kontaktpersoner i alle kommuner for å hjelpe barn og voksne som trenger støttespillere samt styrking av frivillighetens rolle i integreringsarbeidet. Når det gjelder rett til psykisk helsehjelp for asylsøkere vises det til at det i programutkastet foreslås at sårbare asylsøkere skal identifiseres tidlig i asylsøkerfasen, og tilbys behandlingstilbud i samråd med medisinsk og psykologisk fagekspertise. Det er også foreslått å gjennomgå praksisen av rett til nødvendig helsehjelp som ikke kan vente for personer uten lovlig opphold, og vurdere ordninger for å sikre at disse rettighetene oppfylles.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

Forslag:

Arbeiderpartiet må vera med å ta ansvar for menneske som bur i flyktningeleirar. Arbeiderpartiet skal jobbe for at born som bur i flyktningeleirar skal få mogelegheit til skulegang, tilgang på medisin og helsetilbod og betre butilhøve

Begrunnelse:

Det bur mange flyktningar under umenneskelege kår i flyktningeleirar i m.a. Hellas. Born får tilbod om minimal undervisning. Skuleundervisning er ofte basert på «første mann til mølla»-prinsippet. Dei fleste borna deltek ikkje i undervisning, anten fordi det er langt å reise, ikkje er plass, eller fordi livssituasjonen ikkje tillet det. Helsetilbodet til flyktningar som er i Hellas er svært dårleg. Det same gjeld tilgangen til medisinar. Det er stort sett organisasjonar som Leger utan grenser og UNICEF som tilbyr helsetilbod. Kapasiteten til desse organisasjonane er sprengt og dei fleste flyktningane går sjuke lenge før dei får hjelp. Mangelen på medisinar og nødvendig medisinsk utstyr gjer det vanskeleg for organisasjonane å ivareta og behandla dei som treng hjelp. I mange leirar bur ein del flyktningar i konteinrarar eller såkalla Isoboksar. Dei er ca. 15-18 kvm. og husar to til tre familiar. I leirane som har eigne soner for einslege mindreårige bur det opp til 20 born i kvar konteinar. Dei einslege mindreårige som ikkje får tilbod, må bu i telt. Mange har ikkje pengar til å kjøpe telt, og søv difor under presenning og plastikk.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september.
Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Sentralstyret viser til programutkastet der det foreslås å bygge opp en solidaritetspott i bistandsbudsjettet på minimum 5 milliarder som skal gå til å bedre forholdene for mennesker på flukt. Solidaritetspotten skal benyttes til humanitær innsats, utdanning og velferdstiltak og skal bidra til å styrke arbeidslinjen. Det foreslås også å styrke Norges bidrag til UNHCR for å sette organisasjonen bedre i stand til å ivareta rettighetene til mennesker på flukt. Arbeiderpartiet har også foreslått i Stortinget at regjeringen må fremlegge og iverksette en konkret plan for hva Norges internasjonale bidrag skal være for å etablere verdige og rettighetsbaserte mottaksforhold i transittland som Hellas.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

Forslag:

vestland arbeiderparti vil: - At det opprettes en enhet som har ansvar for å koordinere og følge opp de ulike instansenes arbeid i forbindelse med forsvinninger av barn fra mottak - At det må opprettes samarbeid mellom NAV og asylmottakene for å hjelpe til med å formidle studiemuligheter, arbeidstrening eller jobbsøking - At alle asylmottak skal ha tilgang til et helseteam, som blant annet skal ha som mål å øke kompetansen hos alle ansatte som jobber med flyktninger, kartlegge flyktingenes psykiske helse og bistå med konkrete forslag og individuelle oppfølgingsplaner - Ha en bedre og mer tilpasset vergeordning - Gi alle asylsøkere rett på psykisk helsehjelp i spesialisthelsetjenesten uavhengig av hvilken fase de er i, noe som også må gjelde ureturnerbare asylsøkere som har fått avslag på opphold - Ha prøveprosjekter med "asylvenner" der asylmottak, skoler og frivillighet samarbeider om å skape arenaer der unge på asylmottak kan komme inn i lokalmiljøet og bli kjent med andre på samme alder - Forbedret oppfølging etter at en er utskrevet av et mottak og er godkjent som medborger i Norge - Gjøre familiegjenforening for flyktninger enklere og rimeligere. - Styrke ordningen med rettshjelpstiltak i utlendingssaker. - At barnevernet skal ha omsorgsansvaret for enslige mindreårige asylsøkere. - At enslige mindreårige asylsøkere ikke gis midlertidig oppholdstillatelse. - Gjeninnføre rimelighetsvilkåret for internflukt. - At ureturnerbare flyktninger skal få midlertidig arbeidstillatelse så lenge de ikke kan returneres til sitt hjemland. - Innføre definisjon av statsløshet, en statsløshetsprosedyre og eget oppholdsgrunnlag for statsløse. - at Norge hvert år fremover skal motta minst 5000 kvoteflyktninger.

Begrunnelse:

Norsk asyl – og flyktningpolitikk skal legge vekt på internasjonal lov, barnekonvensjonen og menneskerettighetene. Vestland Arbeiderparti mener saksbehandlingstiden på asylsøknader må ned. Det er uakseptabelt at vedtak påvirkes av om man har ressurser til juridisk bistand eller støtte fra lokalsamfunnet. Rettshjelpsbehovet i utlendingssaker er stort, asylsakene blir mer kompliserte og krever mer ressurser for å kunne opprettholde rettshjelpen på dagens nivå. Retten til grunnleggende rettssikkerhet mener Arbeiderpartiet må stå sentralt i utlendingssaker. Hvert år forsvinner barn fra mottak. Disse forsvinningene må behandles som når et barn forsvinner fra et konvensjonelt hjem. Statsløse er rettighetsløse, og med mindre de får asyl, har de ikke noe mulighet til å legalisere sin status i Norge. Det innebærer at de ikke kan jobbe, betale skatt eller ha rett på utdanning eller helsehjelp. Det er vår plikt å legge til rette for at mennesker som ikke har noe sted å dra får leve verdige liv mens de er i Norge. Solidaritet med de som flykter må alltid stå sentralt i vår flyktningpolitikk. Vestland Arbeiderparti vil: Gi asylsøkere og ureturnerbare rett på barnehage og videregående skole

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september. Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Forslaget berører flere temaer som er omhandlet i programforslaget. Sentralstyret støtter intensjonen i forslaget med betydningen arbeid, utdanning, samarbeid med frivilligheten og et godt tilbud i mottakene har for integrering og deltakelse i det norske samfunnet. Det vises til at Arbeiderpartiet i stortinget har gått inn for å lovfeste ansvaret for og rettighetene til enslige mindreårige i asylmottak. Viser også til merknader til forslag 771.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

09 Innkomne forslag - Kriminalitet/justis

664 **Samtykkelov** *Sarpsborg Arbeiderparti*

Forslag:

Arbeiderpartiet vil: Innføre en norsk samtykkelov, slik at ufrivillig seksuell omgang blir definert som voldtekt. At det skal settes inn flere ressurser slik at man sikrer at flere voldtektssaker ender i dom og samtidig sikre en høy kvalitet på strafferettslig forfølgelse av voldtekt. At kampen mot seksuell vold skal gis en enda tydeligere og langsiktig politisk prioritering. Styrke seksualundervisningen på norsk skole, med sterkt fokus på grensesetting og samtykke. At det aktivt skal jobbes med fjerne tabu og stigma rundt seksuell vold, og mer åpenhet rundt dette. Øke informasjon om volds- og overgrepsmottaket, slik at de som har vært utsatt for voldtekt får den bistanden de har rett på.

Begrunnelse:

Norge har alltid vært i fronten når det gjelder seksuelle og reproduktive rettigheter, men i de siste årene har dette snudd. 1 av 10 kvinner i Norge rapporterer at de har blitt voldtatt, samtidig som 1% av anmeldelser ender i dom. Dagens straffelov vektlegger ikke kravet om gjensidig samtykke fra partene. Konsekvensene er at voldtektsanmeldelser ikke blir etterforsket og altfor ofte blir henlagt. Både Sverige og Danmark har innført en slik lov for lengst, nå er det Norge sin tur! Med en samtykkelov er vi bedre rustet i kampen mot voldtekt. En samtykkelov ivaretar både offeret og gjerningspersonens rettssikkerhet. Det vil også være med på å øke bevissthet og kunnskap om voldtekt. Med et slikt lovverk sender vi et sterkt signal ut i samfunnet. Dette gjelder ikke bare jenter og kvinner, men også mange gutter og menn blir utsatt for voldtekt. Voldtekten preger ikke bare offeret, men også alle rundt i samfunnet, om det er en mor, bror eller venn. Vi alle har et ansvar som vi aktivt kan praktisere ved å innføre en slik lov.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Intensjonene i forslaget er i stor grad dekket i forslaget til partiprogram for perioden 2021-2025. Her foreslår programkomiteen at "Arbeiderpartiet vil bekjempe voldtekt gjennom blant annet å tydeliggjøre straffeloven slik at ordlyden gjenspeiler at seksuell omgang uten samtykke er forbudt." Det foreslås også at innsatsen mot vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep prioriteres, og at det skal sørges for et bedre samarbeid mellom etatene som jobber med personer utsatt for vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep, blant annet ved å rydde opp i uklarheter knyttet til taushetsplikten.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

667 Likestilling og deltakelse for alle
Sarpsborg Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil tydeliggjøre funksjonshemmedes rettigheter og å styrke likestillingsperspektivet for personer med funksjonsnedsettelse i sin politikk. Samtidig sikre den juridiske statusen til CRPD (FN konvensjonen for personer med nedsatt funksjonsevne) ved å inkorporere konvensjonen i den norske menneskerettsloven.

Begrunnelse:

Personer med funksjonsnedsettelser må kunne leve et selvstendige liv som alle andre og ha tilgang til ulike arenaer i samfunnet. Dette må synliggjøre funksjonshemmede i hele partiprogrammet, som f.eks. arbeid, utdanning, samferdsel, bolig, miljø, levekår, helse og sosial etc. Arbeiderpartiets politikk for personer med funksjonsnedsettelser må ta utgangspunktet i menneskerettighetene. Å sikre at funksjonshemmedes menneskerettigheter er bygd inn i alle politiske veivalg og prioriteringer.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Innholdet i dette forslaget er berørt i programkomiteens forslag til partiprogram 2021-2025. Her heter det: "Vi vil jobbe for at mennesker med funksjonsnedsettelser skal oppnå sine fulle rettigheter til deltakelse på alle samfunnets arenaer på lik linje med alle andre, ved å sikre at FN-konvensjonen for rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) realiseres i alle deler av offentlig sektor. Vi vil bygge ned samfunnsbarrierer som står i veien for denne realiseringen, og slik bidra til større synliggjøring, likestilling og livskvalitet for denne gruppen. (...) Arbeiderpartiet vil: *jobbe for universell utforming og tilgjengelighet slik at alle kan delta i samfunnet. *utrede hvordan FN-konvensjonene for rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) kan innlemmes i den norske menneskerettighetsloven."

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

697 Kampen mot voldtekt og seksuelle overgrep
AUF i Vestfold og Telemark

Forslag:

Vestfold og Telemark Arbeiderparti vil:

- At norsk voldtektslovgivning endres slik at voldtekt defineres som ufrivillig seksuell omgang, også kalt samtykkelov.
- At kampen mot voldtekt må gis en tydelig og langsiktig politisk prioritering. Regjeringen må sørge for at det settes av tilstrekkelige ressurser slik at politifolk og justissektoren har nødvendig kapasitet og kompetanse til å kunne sikre en effektiv strafferettslig forfølgelse av voldtekt som holder en høy kvalitet.
- En generell endring av holdninger hvor alle er tydelig på hva en voldtekt er, og som utfordrer etablerte voldtektsmyter. En klargjøring av at sex uten samtykke er voldtekt plasserer skyld og skam hos overgriper, og bidrar til å svekke voldtektsmyter.
- Øke bemanningen på volds – overgrepsmottak samt øke kunnskapen blant de ansatte.
- Ansette flere psykologer og jurister på mottakssentrene.
- Øke informasjon om volds- og overgrepsmottaket, slik at de som har vært utsatt for voldtekt får den bistanden de har rett på. • Ha et tett samarbeid med skole, elev, foresatte og skolehelsetjeneste vedrørende seksualitetsundervisning- og kursing.

Begrunnelse:

Kjønnsbasert vold, inkludert voldtekt og annen seksuell vold er alvorlig angrep på enkeltmennesket sine rettigheter og grunnleggende frihet. Den norske straffeloven stiller fremdeles krav om at vold, trusler og bevisstløshet må dokumenteres før et overgrep kan etterforskes og påtales som voldtekt. Mangel på samtykke til seksuell omgang er i seg selv ikke nok. Det er med andre ord ikke nok at man ikke ville. Norge har gjentatte ganger fått kritikk av FN for dette. Både FNs Kvinnekomité, FNs Menneskerettighetskomité og FNs Komité mot tortur har oppfordret norske myndigheter til å sørge for at straffeloven tydelig fastslår at voldtekt er seksuell omgang uten oppriktig samtykke. Internasjonal rett er helt klar: seksuell omgang uten samtykke er voldtekt. Det er i dag åtte europeiske land – Irland, Storbritannia, Belgia, Kypros, Tyskland, Island, Luxembourg og Sverige – som har en samtykkebasert voldtektslovgivning. I Danmark har opposisjonen fremmet et forslag til en samtykkebasert voldtektsbestemmelse, mens den danske regjeringen har lovet et eget lovforslag i begynnelsen av 2020. Også i Finland jobbes det med en endring i voldtektsbestemmelsen. I løpet av noen få år kommer Norge dermed til å være det eneste landet i Norden med en voldtektsbestemmelse i straffeloven som hører det forrige århundre til. Vi som samfunn må i større grad verne om mennesker som opplever overgrep. Dette krever at vi som samfunn prioriterer forebygging i klasserommet, prioritering av midler hos politiet, kapasitet på mottak og ikke minst: en omdefinering av begrepet voldtekt til å gjelde all seksuell omgang uten samtykke.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Intensjonene i forslaget er i stor grad dekket i forslaget til partiprogram for perioden 2021-2025. Her foreslår programkomiteen at "Arbeiderpartiet vil bekjempe voldtekt gjennom blant annet å

tydeliggjøre straffeloven slik at ordlyden gjenspeiler at seksuell omgang uten samtykke er forbudt." Det foreslås også at innsatsen mot vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep prioriteres, og at det skal sørges for et bedre samarbeid mellom etatene som jobber med personer utsatt for vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep, blant annet ved å rydde opp i uklarheter knyttet til taushetsplikten.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

862 Kampen mot voldtekt *Vestland Arbeiderparti*

Forslag:

Vestland Arbeiderparti vil at: - At norsk voldtektslovgivning endres slik at voldtekt defineres som ufrivillig seksuell omgang, også kalt samtykkelov. - At kampen mot voldtekt må gis en tydelig og langsiktig politisk prioritering. - Regjeringen må sørge for at det settes av tilstrekkelige ressurser slik at politifolk og justissektoren har nødvendig kapasitet og kompetanse til å kunne sikreen effektiv strafferettslig forfølgelse av voldtekt som holder en høy kvalitet. - En generell endring av holdninger hvor alle er tydelig på hva en voldtekt er, og som utfordrer etablerte voldtektsmyter. En klargjøring av at sex uten samtykke er voldtekt plasserer skyld og skam hos overgriper, og bidrar til å svekke voldtektsmyter. - Øke bemanningen på volds – overgrepsmottak samt øke kunnskapen blant de ansatte. - Ansette flere psykologer og jurister på mottakssentrene. - Øke informasjon om volds- og overgrepsmottaket, slik at de som har vært utsatt for voldtekt får den bistanden de har rett på. - Ha et tett samarbeid med skole, elev, foresatte og skolehelsetjeneste vedrørende seksualitetsundervisning- og kursing.

Begrunnelse:

Kjønnsbasert vold, inkludert voldtekt og annen seksuell vold, er et alvorlige angrep på enkeltmennesket sine rettigheter og grunnleggende frihet. Den norske straffeloven stiller fremdeles krav om at vold, trusler og bevisstløshet må dokumenteres før et overgrep kan etterforskes og påtales som voldtekt. Det er med andre ord ikke nok at man ikke ville. Norge har gjentatte ganger fått kritikk av FN for dette. Internasjonal rett er helt klar: seksuell omgang uten samtykke er voldtekt. Det er i dag åtte europeiske land – Irland, Storbritannia, Belgia, Kypros, Tyskland, Island, Luxembourg og Sverige – som har en samtykkebasert voldtektslovgivning. I Danmark har opposisjonen fremmet et forslag til en samtykkebasert voldtektsbestemmelse, og den danske regjeringen har lovet et eget lovforslag i begynnelsen av 2020. Også i Finland jobbes det med en endring i voldtektsbestemmelsen. Vi som samfunn må i større grad verne om mennesker som opplever overgrep. Dette krever at vi som samfunn prioriterer forebygging i klasserommet, prioritering av midler hos politiet, kapasitet på mottak og ikke minst: en omdefinering av begrepet voldtekt til å gjelde all seksuell omgang uten samtykke.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september.
Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Intensjonene i forslaget er i stor grad dekket i forslaget til partiprogram for perioden 2021-2025. Her foreslår programkomiteen at "Arbeiderpartiet vil bekjempe voldtekt gjennom blant annet å tydeliggjøre straffeloven slik at ordlyden gjenspeiler at seksuell omgang uten samtykke er forbudt." Det foreslås også at innsatsen mot vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep prioriteres, og at det skal sørges for et bedre samarbeid mellom etatene som jobber med personer utsatt for vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep, blant annet ved å rydde opp i uklarheter knyttet til taushetsplikten.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram**864 En ny næropolitireform**
*Vestland Arbeidarparti***Forslag:**

Arbeiderpartiet vil ha en gjennomgang av næropolitireformen, og innføre en politireform som ivaretar hensikten med den opprinnelige reformen; at politiet skal bli bedre på å skape trygghet der folk bor og ferdes i det daglige.

Begrunnelse:

Regjeringens politireform har blitt det motsatte av en reform med et mer synlig politi og kriminalitetsforebyggende arbeid i nærmiljøene. Bergen sør har mistet tre av fem stillinger til forebyggende politiarbeid etter innføringen av 'næropoliti'-reformen. Arbeiderpartiet i Bergen ønsker etablering av næropolitikontorer i utsatte bydeler med polititjenestepersoner som opparbeider kunnskap, nærhet og tillit i nærmiljøene. Den sentralisering som er innebygget i regjeringens endringer av kriminalitetslovgivningen må reverseres.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september.
Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Programkomiteens forslag til partiprogram 2021-2025 er i tråd med intensjonen i dette forslaget. Der heter det: "Det skal være politi til stede der folk bor og der folk ferdes. Likheter for loven skal gjelde alle uansett bosted eller bakgrunn. Underfinansieringen av politiet de siste årene har sammen med en kraftig sentralisering utarmet politiet i distriktene våre. Vi vil prioritere flere politifolk i lokalmiljøene, og vi vil gjennomføre en særlig innsats i byene for å forebygge og bekjempe gjengkriminalitet." I Stortinget har vi flere ganger slått fast at regjeringen ikke følger opp enigheten i forliket om politireformen. Særlig er det grunnleggende premisset om et styrket nærpolti brutt. Vi har foreslått en økning i bevilgningene til politidistriktene og for å sikre flere folk i det lokale politiet i våre alternative budsjetter.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

10 Innkomne forslag - By og land

663 **Viken**
 Sarpsborg Arbeiderparti

Forslag:

Etter storingsvalget skal Arbeiderpartiet søke flertall for å reversere eller endre Viken fylkeskommune.

Begrunnelse:

Viken er et langstrakt fylke fra Halden til Hardangervidda. Det er stor bekymring over hvor stort det nye fylket er. Lokalbefolkningen føler seg ikke hørt i den nye Viken fylkeskommune. Fylkestingspolitikkerne blir sentralisert i Oslo som følge av reformen, og avstanden til beslutningstakerne kan føles lang. Det er viktig for Sarpsborg Arbeiderparti at politisk forvaltningsnivå er nært folk.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Arbeiderpartiet har hele veien ment at sammenslåing av både kommuner og fylkes skal baseres på frivillighet. Vi har vært tydelige på følgende: Dersom tvangsammenslåtte fylker ber om oppløsning av det nye fylket, vil Arbeiderpartiet gjennomføre dette dersom det er et nytt flertall i Stortinget i 2021

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

677 **Kommunen som spydspiss for å ta hele Norge inn i framtida**
 Nord-Fron Arbeiderparti

Forslag:

Kommunene i Norge må rustes opp for å kunne bli de viktigste utviklingsaktørene i landet. Da må det til en gradvis opptrapping og styrking av kommuneøkonomien.

Begrunnelse:

Noe av det beste med Norge er at det bor folk i hele landet. Skal vi fortsette å være et land der det bor folk i både by og bygd, så må vi gjøre noen prioriteringer. Det er tre hovedutfordringer som må løses for å kunne ha bedrifter og folk i hele landet. Det er eldreomsorg, demografisk utvikling og arbeidsplasser. Pleie og omsorg er den største utfordringa innen kommunal

tjenesteproduksjon. Demografisk utvikling fører til at distriktene får flere eldre og færre yngre fordi de yngste bosetter seg i byene. Skal vi løse disse utfordringene, må kommunene rustet til å løse disse oppgavene. Kommunene skal selvfølgelig først og fremst levere gode kommunale tjenester. Men kommunen, spesielt i distrikta, må være motorer for å drive med utviklingsarbeid. Ved å ruste kommunene til å kunne ta utviklingsoppgaver, kan det både gi folketallsvekst og nye arbeidsplasser i hele landet.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

På stortinget har vi over flere år prioritert en langt sterkere kommuneøkonomi i våre alternative budsjetter. Dette ville satt kommunene i bedre stand til å bygge ut viktige velferdstjenester, og å tilby likeverdige velferdstjenester i hele landet. Vi har foreslått å bruke 3,45 milliarder kroner mer på kommunene og fylkeskommunene i 2021. I distriktsmanifestet fra landsmøte i 2019 vedtok vi at trygge velferdstjenester nært folk er grunnleggende for bosetting. Vi vedtok å styrke kommunene og fylkeskommunenes økonomi, slik at tjenestetilbudet kan videreutvikles og bygges ut i hele landet. Og at vi vil ha en rettferdig fordeling for å sikre likeverdige tjenester.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

683

Styrke distriktene

Eidskog Arbeiderparti

Forslag:

Doble dagens Distriktstilskudd Sør-Norge

Begrunnelse:

I løpet av regjeringen Solbergs tid har det blitt gjennomført flere politiske vedtak fra høyresiden, som har gitt mer sentralisering og en svekkelse av distriktene. Denne politikken må snus, men det kan ta tid. Det er derfor behov for enkle og effektive tiltak som kan rette opp deler av denne negative politikken relativt raskt ved et regjeringsskifte. Innlandet Arbeiderparti foreslår derfor at Arbeiderparti bør arbeide for å: -Doble dagens Distriktstilskudd Sør-Norge (808 millioner i 2021) til om lag 1.6 milliarder. -Dette er tilskudd som er en del av rammetilskuddet og som går til kommuner i Sør-Norge, med en lavere distriktsindeks på 47 (indeks som viser distriktsutfordringer) og lavere skatteinntekter enn 120 prosent av landsgjennomsnittet. - Forslaget har en kostnad, men som ligger godt under Arbeiderpartiets forslag til vekst i frie inntekter (skatteinntekter og rammetilskudd) i de ulike alternative budsjettene og er derfor et realistisk økonomisk forslag. -Forskning fra SSB (Stambøl, 2008) viser også at en økning i kommunalt konsum har større sysselsettingseffekt både i privat og kommunal sektor, i

distriktskommuner enn i mer sentrumsnære/urbane kommuner. Dermed er det sannsynlig at forslaget vil bidra til å øke sysselsettingsandelen i Norge.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Arbeiderpartiet har på Stortinget vært tydelige på at vi mener det må foretas en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene, og at det er et arbeid vi må ta tak i ved regjeringsskifte etter Stortingsvalget i 2021. Dette forslaget må vurderes i forbindelse med denne helhetlige gjennomgangen, sammen med andre forslag som går på inntektssystemet for kommunene.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

684 Enkelt tiltak for et mer rettferdig kommunalt inntektssystem *Eidskog Arbeiderparti*

Forslag:

Fjerne strukturkriteriet fra kommunenes inntektssystem

Begrunnelse:

I løpet av regjeringens Solbergs tid har det blitt gjennomført flere politiske vedtak fra høyresiden, som har gitt mer sentralisering og en svekkelse av distriktene. Denne politikken må snus, men det kan ta tid. Det er derfor behov for enkle og effektive tiltak som kan rette opp deler av denne negative politikken relativt raskt ved et regjeringsskifte. Innlandet Arbeiderparti ønsker derfor å foreslå at Arbeiderparti bør arbeide for å: -Fjerne strukturkriteriet fra kommunens inntektssystem. Dette er et kriterium som ble innført fra 01.01.17 av Solberg regjeringen, og graderer basistilskuddet. Det ble innført for å «straffe frivillige små kommuner». -Forslaget har ingen kostnadseffekt for staten ved at det er kun en intern omfordeling mellom kommunene

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Arbeiderpartiet har på Stortinget vært tydelige på at vi mener det må foretas en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene, og at det er et arbeid vi må ta tak i ved regjeringsskifte etter Stortingsvalget i 2021. Dette forslaget må vurderes i forbindelse med denne helhetlige gjennomgangen, sammen med andre forslag som går på inntektssystemet for

kommunene.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

685 En mer rettferdig fordeling av skattene
Eidskog Arbeiderparti

Forslag:

Realisere en lik skatteutjevning i kommunenes inntektssystem som det er i fylkeskommunenes inntektssystem

Begrunnelse:

-En mer rettferdig utjevning av skatteinntektene mellom kommunene. -I fylkeskommunenes inntektssystem blir fylkeskommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet kompenserte for 87.5 pst. av differansen mellom egen skatteinngang og gjennomsnittet i landet. Fylkeskommuner med skatteinngang over landsgjennomsnittet blir trukket for 87,5 pst. av differansen mellom egen skatteinngang og landsgjennomsnittet. -Skatteutjevningen mellom fylkeskommunene gir mer utjevning enn i kommunene, og dagens ordning i kommunene bidrar til å styrke sosiale forskjeller og sikrer ikke finansiering av likeverdige tjenester. Derfor bør det være lik skatteutjevning i kommunenes inntektssystem som det er i fylkeskommunenes inntektssystem. -Forslaget har ingen kostnadseffekt for staten ved at det er kun en intern omfordeling mellom kommunene.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Arbeiderpartiet har på Stortinget vært tydelige på at vi mener det må foretas en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene, og at det er et arbeid vi må ta tak i ved regjeringsskifte etter Stortingsvalget i 2021. Dette forslaget må vurderes i forbindelse med denne helhetlige gjennomgangen, sammen med andre forslag som går på inntektssystemet for kommunene. På stortinget har vi over flere år prioritert en langt sterkere kommuneøkonomi i våre alternative budsjetter. Dette ville satt kommunene i bedre stand til å bygge ut viktige velferdstjenester, og å tilby likeverdige velferdstjenester i hele landet. Vi har foreslått å bruke 3,45 milliarder kroner mer på kommunene og fylkeskommunene i 2021

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

687 En mer rettferdig refusjonsordning ved ressurskrevende tjenester
Eidskog Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet skal arbeide for at: -Den kommunale egenandelen (i 2020) ved ressurskrevende tjenester bør bli redusert -Refusjonsordningen for ressurskrevende tjenester gjelder for hele livsløpet og ikke kun til brukeren fyller 67 år -Kommuner som har en stor andel brukere bør bli bedre kompensert og sikres en gradert stabilitet i refusjonene ved bortfall av brukere

Begrunnelse:

Regjeringen Solberg har over flere statsbudsjett gått inn for å øke kommunenes egenandel ved refusjon relatert til utgifter til ressurskrevende brukere. Dette fører til at kommunene må dekke en større andel av utgiftene og dermed svekker kommuneøkonomien. Som igjen kan føre til reduksjon eller kutt i andre velferdstjenester. Refusjonsordningen strekker seg kun til brukerne er 67 år, men hvor utgiftene er der for kommunene også etter at brukerne er blitt 67 år og over. Derfor bør ordningen endres til å gjelde hele livsløpet. For flere kommuner er ressurskrevende tjenester en relativ stor del av både inntekts – og utgiftssiden av budsjett. Dette gir grunnlag for økonomisk risiko og mindre ressurser til de kommunene det gjelder. For å motvirke dette bør kommuner med en stor andel ressurskrevende tjenester både ha en inntektsgarantiordning ved bortfall av brukere og bli bedre kompensert. For å sikre gode velferdstjenester og god kommuneøkonomi over hele landet, bør Arbeiderpartiet endre refusjonsordningen til ressurskrevende tjenester til det bedre.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

I alternativt budsjett for 2021 har arbeiderpartiet styrket toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester med 300 millioner. Kommunen løser viktige oppgaver og Arbeiderpartiet har vært opptatte av å styrke kommunene. På Stortinget har vi over flere år prioritert en langt sterkere kommuneøkonomi i våre alternative budsjetter. Dette ville satt kommunene i bedre stand til å bygge ut viktige velferdstjenester, og å tilby likeverdige velferdstjenester i hele landet. Vi har foreslått å bruke 3,45 milliarder kroner mer på kommunene og fylkeskommunene i 2021. Arbeiderpartiet har på Stortinget vært tydelige på at vi mener det må foretas en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene, og at det er et arbeid vi må ta tak i ved regjeringsskifte etter Sttingsvalget i 2021. Dette forslaget må vurderes i forbindelse med denne helhetlige gjennomgangen, sammen med andre forslag som går på inntektssystemet for kommunene.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

695 Bedring av inntektssystem for reiselivskommuner *Trysil Arbeiderparti*

Forslag:

Arbeiderpartiet vil utrede en ordning gjennom inntektssystemet som i større grad kompenserer de reelle utgiftene reiselivskommuner har.

Begrunnelse:

Kommunene blir til stadighet pålagt flere oppgaver og ansvar uten at det følger med tilstrekkelige midler til å løse disse oppgavene. Dette hindrer kommunene i å gi nødvendige tilbud innenfor f.eks. skole, barnehage og eldreomsorg uten at det går utover andre viktige kommunale tjenester. Selv om enkelte tjenester kan løses ved et utvidet interkommunalt samarbeid, så er det fortsatt slik at de fleste oppgaver må utføres internt i kommunene. Skal dette kunne gjennomføres på en verdig måte ovenfor kommunenes innbyggere, må kommuneøkonomien styrkes ved økte statlige overføringer. Reiselivskommuner står i en særstilling på grunn av at førstelinjetjenesten i kommunen ofte har ansvar for langt flere innbyggere enn det statlige tilskudd er basert på. Det er viktig å få på plass en modell slik at reiselivskommuner får kompensert merutgiftene. God og forutsigbar kommuneøkonomi er helt avgjørende for å løse de store oppgavene kommunene er blitt pålagt.

Fylkespartiets kommentar:

Innlandet Arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Arbeiderpartiet har på Stortinget vært tydelige på at vi mener det må foretas en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene, og at det er et arbeid vi må ta tak i ved regjeringsskifte etter Stortingsvalget i 2021. Dette forslaget må vurderes i forbindelse med denne helhetlige gjennomgangen, sammen med andre forslag som går på inntektssystemet for kommunene. På stortinget har vi over flere år prioritert en langt sterkere kommuneøkonomi i våre alternative budsjetter. Dette ville satt kommunene i bedre stand til å bygge ut viktige velferdstjenester, og å tilby likeverdige velferdstjenester i hele landet. Vi har foreslått å bruke 3,45 milliarder kroner mer på kommunene og fylkeskommunene i 2021

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

708 **Kommuneøkonomi**
Lillehammer Arbeiderparti

Forslag:

Lillehammer Arbeiderparti krever at norske kommuner settes i stand til å løse oppgavene innbyggerne forventer, og som staten har vedtatt at kommunene skal ha ansvar for. Dette kan bare skjer ved at de statlige overføringene økes, eller ved at kommunene gis virkemidler til å påvirke egne inntekter.

Begrunnelse:

Kommunene er ryggraden i den norske velferdsstaten. Kommunen yter livsnødvendige tjenester til innbyggerne hvert minutt i døgnet, hvert døgn og hele året. Vi nyter godt av disse tjenestene fra før vi er født til vår siste dag. Gjennom år har kommunene fått ansvar for stadig flere oppgaver, men midlene som følger med fra staten er ikke tilstrekkelige til å utføre disse oppgavene. For Lillehammer kommune utgjorde dette gapet i 2020 alene 35 millioner, og på toppen av dette vedtok Stortinget innskrenkninger av muligheten til å kreve inn eiendomsskatt som betydde inntektstap på 40 millioner kroner for kommunen. I sum 75 millioner kroner, eller nesten 5 % av kommunens driftsbudsjett. Fremtidsutsiktene er heller ikke lysere. Økonomiplanen tilsier at det skal kuttes i størrelsesorden 170 millioner frem mot år 2023. Vi går altså mot et historisk skille der velferdsstaten innskrenkes, og ikke lenger bygges ut skritt for skritt slik Arbeiderparti alltid har vært talspersoner for. Dette kan vi ikke akseptere. Det norske samfunn skal fortsatt være tuftet på sterke fellesskap.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Kommunen løser viktige oppgaver og Arbeiderpartiet har vært opptatte av å styrke kommunene. På stortinget har vi over flere år prioritert en langt sterkere kommuneøkonomi i våre alternative budsjetter. Dette ville satt kommunene i bedre stand til å bygge ut viktige velferdstjenester, og å tilby likeverdige velferdstjenester i hele landet. Vi har foreslått å bruke 3,45 milliarder kroner mer på kommunene og fylkeskommunene i 2021.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

717 **Styrk kommuneøkonomien**
Stange Arbeiderparti

Forslag:

Styrk kommuneøkonomien

Begrunnelse:

Regjeringen fører en skatte- og fordelingspolitikk som svekker kommunens økonomi. Lovpålagte oppgaver blir stadig mer omfattende. Omsorgsoppgavene øker ved stadig flere eldre. Helsetjeneste overføres fra sykehus til kommune uten tilsvarende overføringer. Dette setter kommunen under press på inntektssiden, der det er lite å hente ut over økt inntektsskatt. Regjeringens politikk svekker kommunens økonomi. Skattelette kommer ikke de lavtlønte til gode. Retaksering har gitt mange kommuner en lovlig adgang til å ta inn betydelige beløp i eiendomsskatt ved å høyne fra 4,2 promille opp til 7 promille. Det er feil retning overfor innbyggerne, kommunene skal ikke alene belaste sine innbyggere med stadig høyere avgifter for å kompensere for Regjeringens prioriteringer.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Kommunen løser viktige oppgaver og Arbeiderpartiet har vært opptatte av å styrke kommunene. På stortinget har vi over flere år prioritert en langt sterkere kommuneøkonomi i våre alternative budsjetter. Dette ville satt kommunene i bedre stand til å bygge ut viktige velferdstjenester, og å tilby likeverdige velferdstjenester i hele landet. Vi har foreslått å bruke 3,45 milliarder kroner mer på kommunene og fylkeskommunene i 2021.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

772 **Oppdeling av Troms og Finnmark**
Finnmark Arbeiderparti

Forslag:

Oppdeling av Troms og Finnmark.

Begrunnelse:

Finnmark Arbeiderparti vil arbeide for opphevelse av tvangsreformen og sammenslåingen av Troms og Finnmark og erstatte sammenslåingen med et godt, tett samarbeid mellom to fylkesting og to fylkeskommuner. Finnmark Arbeiderparti mener at Stortingsflertallet - uten Arbeiderpartiet - gjorde et stort overtramp mot folket i Finnmark da de på tross av overveldende flertall i Finnmark tvangssammenslo Finnmark og Troms. Finnmark Arbeiderparti støtter fylkestingets og fylkesrådets søknad om å dele opp fylket etter inndelingsloven og vi vil jobbe aktivt opp mot sentrale myndigheter for at tvangssammenslåingen oppheves. Et nytt stortingsflertall er avgjørende for å snu sentralisering og tvangssammenslåing.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Arbeiderpartiet har hele veien ment at sammenslåing av både kommuner og fylkes skal baseres på frivillighet. Vi har vært tydelige på følgende: Dersom tvangssammenslåtte fylker ber om oppløsning av det nye fylket, vil Arbeiderpartiet gjennomføre dette dersom det er et nytt flertall i Stortinget i 2021

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram**773 Sentraliseringsreformen – oppgavene som aldri kom**
*Finnmark Arbeiderparti***Forslag:****Begrunnelse:**

Finnmark Arbeiderparti har dessverre hatt rett hele veien når vi har hevdet at regionreformen først og fremst er en sentraliseringsreform. Oppgavene som var lovet de nye regionene faller fra, og tilbake står en dyr og unødvendig reform uten støtte i befolkningen, eller reelt innhold. Samtidig flyttes stadig flere oppgaver vekk fra Finnmark. Sentraliseringen av Skatteetaten vekk fra kommunene, nedleggingen av Vadsø ungdomssenter er eksempler på dette. Og fasiten er ikke at disse arbeidsplassene forsvinner, lang derifra. Da DFØ (Direktoratet for økonomiforvaltning) ble sentralisert var en av argumentene at man skulle samle fagmiljøene for å effektivisere. Fasiten er at man har effektivisert så kraftig at antallet ansatte har økt fra 350 til 650 siden avdelingskontorene ble lagt ned. Oppdelingen av Statens Vegvesen til ulempe for Vadsø, og ikke minst, ledere som pendler langveis fra til kontorene de er ansatt for å lede, som for eksempel i Sykehusinnkjøp der lederen ikke bor i Vadsø og Finnmarkssykehusets leder som pendler inn fra Drammen. Finnmark Arbeiderparti mener at vi må snu denne trenden. Dagens

teknologi åpner opp for store muligheter for å spre de statlige og fylkeskommunale arbeidsplassene utover hele landet, og på den måten skape kompetansesamfunn i distriktene. Det vil føre til vekst også i privat næringsliv, og skape et levende og voksende distrikts Norge. Vi mener en naturlig konsekvens av manglende oppgaver er at sammenslåingen av Troms og Finnmark må reverseres, da det ikke er noen oppgaver som fylkene ikke kan påta seg uten å være sammenslått.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Arbeiderpartiet har hele veien ment at sammenslåing av både kommuner og fylkes skal baseres på frivillighet. Vi har vært tydelige på følgende: Dersom tvangsammenslåtte fylker ber om oppløsning av det nye fylket, vil Arbeiderpartiet gjennomføre dette dersom det er et nytt flertall i Stortinget i 2021. I forslaget til nytt partiprogram ligger det inne at Arbeiderpartiet ønsker en gjennomgang av konsekvensene av regionreformen, statens egen regioninndeling og hvordan flere oppgaver kan overføres til fylkene. Høsten 2018 behandlet stortinget forslag til oppgaver til nye regioner. Her støttet Arbeiderpartiet mange av regjeringens forslag og hadde i tillegg en rekke egne forslag til flere oppgaver til regionene, men disse ble nedstemt.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

774 Mer aktiv boligbygging i distriktene! *Finnmark Arbeiderparti*

Forslag:

Arbeiderparti skal jobber for å sikre boligforsyning i distriktene og finne de riktige økonomiske virkemidlene i de områdene der pantesikkerheten er lavere og øvrige banker er fraværende.

Begrunnelse:

Norsk boligpolitikk har en ambisiøs målsetting om at alle skal kunne bo trygt og godt i egnet bolig. Dette er et uttrykk for at bolig betraktes som en grunnleggende velferdspilar som skal være tilgjengelig for alle, uavhengig av inntektsnivå, helse, arbeid og utdanning. Til tross for en slik overordnet målsetting har staten de siste tre tiår i all hovedsak overlatt samfunnsansvaret for boligbyggingen til markedet, kommersielle markedsaktører og det private initiativ. Dette har over tid bidratt til å skape en situasjon som gjør det vanskelig for store befolkningsgrupper å skaffe seg en egnet bolig til overkommelig pris. Markedet fordeler som kjent ikke boliger etter behov, men etter betjeningsevne. I både tett befolkede områder, men også i distriktene, opplever lavinntektsgrupper, enslige forsørgere, deltidsansatte store utfordringer knyttet til finansiering av sin egen bolig. Grunnleggende handler en aktiv boligpolitikk om rettferdig fordeling.

Sosialdemokratiets hovedoppgave må alltid være å redusere forskjeller som markedet ikke hensyntar. For at det boligpolitiske målet om gode og trygge boforhold for alle skal nås, kan ikke markedet uten videre overlates til seg selv. Denne situasjonen er sterkt forskjellsskapende og må derfor motvirkes av en aktiv boligpolitikk. Fravær av bank og bankers vilje til å ta risiko i distrikter, medfører både vanskeligheter med nybygg og restaurering av gamle bygg når banker ikke vil finansiere. Boligutvikling i distriktene er likevel ingen umulig oppgave. Boligsatsinger kan gi viktige lokale ringvirkninger. En positiv vilje til å støtte og drive frem initiativ kan bidra etablering av nye selskaper, tilflytting og utvidelse av nye tilbud i lokalsamfunnet. Attraktive boliger er også viktig for at folk skal bosette seg i distriktene. Slik reglene er i dag, med at man får finansiert 85 % av markedsverdi ved ferdigstilling av ny bolig, vil det bli nærmest umulig å bygge seg bolig i områder med lave boligpriser. I tillegg krever faktisk mange banker enda mer enn 15 % egenkapital, for å kompensere for den risikoen banken tar og slik blir investeringskostnaden større enn markedsverdien når nybygget er ferdig. Derfor trenger distriktskommuner et større og mer variert boligtilbud. Arbeiderpartiet bør jobbe for en aktiv boligpolitisk rolle i boligmarked med liten privat investeringsvilje, med mål om å stimulere til boligbygging og få bevegelse i boligmarkedet.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

I utkastet til nytt partiprogram er det foreslått en rekke gode boligpolitiske forslag. Arbeiderpartiet er opptatte av å føre en boligpolitikk for alle, og har på Stortinget fremmet en rekke forslag for å gjøre det enklere for folk flest å kjøpe seg bolig. Bolig er - ved siden av arbeid, utdanning og helse - det viktigste i folks liv. For Arbeiderpartiet er det hovedmål at alle som ønsker det skal eie egen bolig. I 2020 la vi fram 30 boligpolitiske tiltak som vi har fremmet på stortinget. Her har vi hatt et stort fokus på at både stat og kommune må bidra til at det bygges nok boliger i alle deler av landet. Mange virkemidler kan benyttes for å nå målsetninger om at alle skal ha tilgang til gode boliger. Kommunene bør sikre seg egne tomteareal – det er lettere å stille krav til utbyggere hvis det skal bygges på kommunale tomter. I vårt alternative statsbudsjett for 2021 foreslo vi å opprette en ny tilskuddsordning for boligetablering i distriktene.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

776 Bosetting av unge mennesker *Finnmark Arbeiderparti*

Forslag:

Det må iverksettes tiltak som tar tak i utfordringene med å få unge mennesker til å bosette seg i Finnmark.

Begrunnelse:

Innspill til tiltak kan være at i alle kommuner med færre enn 30.000 mennesker får unge: • Gunstige boliglånsordninger • Gratis barnehage Nord-Norge og Finnmarks største utfordring er å få flere unge mennesker til å bosette seg i de mindre kommunene. For Finnmark gjelder det alle kommuner. Innbyggertallene synker og antall barn og skolebarn blir stadig færre. AP sitt nordområdeutvalg har mange gode forslag som på sikt vil kunne snu denne utviklingen, men utfordringen med «unge mennesker» er ikke omtalt i det hele tatt.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

I forslaget til nytt partiprogram ligger det inne mange gode distriktpolitiske forslag som motvirker den sentraliseringen høyreregjeringen har vært pådriver for. På Stortinget har vi vært opptatte av å løfte en distriktpolitikk for framtida. I 2020 lanserte vi 60 distriktpolitiske tiltak en Arbeiderpartiledet regjering vil gjennomføre. I Arbeiderpartiets distriktpolitikk er arbeid og velferd det aller viktigste. Det er også helt avgjørende for å få flere unge til å bosette seg i hele landet. Hvis folk skal bo i og flytte til distriktene, må viktige tjenester som barnehage, skole og helsetilbud være i nærheten, og gode attraktive arbeidsplasser.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram**778 Digitale løsninger for pass, førerkort og annet**
*Finnmark Arbeiderparti***Forslag:**

Finnmark Arbeiderparti må arbeide aktivt for å få på plass digitale løsninger for å utstedelse: fornying av pass, førerkort, arbeidstillatelse og skattekort for arbeidsinnvandrere og annet i alle kommuner i fylket.

Begrunnelse:

Utviklingen går tilbake – utføring av overnevnte tjenester har blitt vanskeligere å utføre for våre innbyggere og arbeidsinnvandrere i distriktskommunene. Store avstander og sentralisering av disse oppgavene har ført til at folk må ta fri fra arbeidet og dekke dyre reiser for å få utført helt nødvendige tjenester som vi tidligere kunne få utført på vårt lokale lensmannskontor eller skattekontor. Dette er ikke mulig lengre i mange distriktskontor fordi disse tjenestene nå er sentralisert til større kommuner. Dette er oppgaver som må kunne løses digitalt.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

I forslaget til nytt partiprogram ligger det inne at vi ønsker å etablere flere lokale nærtjenestesentre, der man får ordnet med pass, førerkort og sivile oppgaver som testament, og se på mulighetene for lokal rettshjelpsveiledning.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram**779 Sentralisering og nedbygging av regioner**
*Finnmark Arbeiderparti***Forslag:**

Nedbyggingen av distriktene må reverseres.

Begrunnelse:

Ja til levedyktige distrikter! Nedbygging av distriktene må reverseres. Distriktpolitikk må fremmes på en slik måte at det også i fremtiden kan bo folk i distriktene, uten at en skal være redd for at statlige etater forsvinner, kompetansearbeidsplasser sentraliseres, kommuner blir sammenslått, offentlige tilbud forvitres og ressurser forsvinner ut av landsdelen. Det blåser en kaldt blå vind over landsdelen. Vi ser med bekymring på den pågående sentraliseringspolitikken som føres. Det kuttes årlig i midler til etablerte statsetater, omorganisering gjør at ledernivåer blir borte og sentralisert. Statlige oppgaver overføres til fylkene, uten at det følger med tilstrekkelig med midler for å opprettholde tilbud og vedlikehold. Ved Kystverket i Honningsvåg forsvinner regiondirektørstillingen og blir sentralisert i ny organisasjon, andre blir overført til avdelinger som ligger lengere sør i landet. Fiskeridirektoratet sitt lokale kontor blir sakte nedbygget. De siste årene har 3 stykker sluttet uten at det er tilført nye stillinger. I hele gamle Vest-Finnmark er det for tiden 3 inspektører som skal dekke 26 fiskemottak og 17 mobile landingsplasser. Vadsø hadde tidligere 16 stillinger mot dagens 10. Sammenslåing har ført til en oppbygging av regionkontoret i Tromsø på bekostning av øvrige kontor. Fiskeriene preges av konflikter, der lokale fiskere med fartøy beregnet for lokale fiskefelt, blir fortrent av store havgående fartøy, som soper med seg det ressursgrunnlaget som de lokale fiskerne er avhengig av for å kunne ha ett meningsfylt innkomme. Vi kan ikke ha det sånn. Helge Stangnes skrev teksten «Lys langs en fjord». Dersom vi ikke får til endringer som gagnar oss som bor her, så må den som forlater sist skru av lysene. En sentralisering av fiskeriene med landinger basert kun på større havgående fartøy, vil på sikt legge mange havner og fiskebruk øde. Uten lokal flåte og fiskebedrifter, så dør samfunn ut. Skal vi vinne valget neste år, så må vi få på plass en politikk som gagnar og ikke minst fenger folket som bor her, og som ivaretar og bygger opp distriktene. Det er tross alt her verdiskapningen foregår.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

I forslaget til nytt partiprogram ligger det inne mange gode distriktpolitiske forslag som motvirker den sentraliseringen høyreregjeringen har vært pådriver for. På Stortinget har vi vært opptatte av å løfte en distriktpolitikk for framtida. I 2020 lanserte vi 60 distriktpolitiske tiltak en Arbeiderpartiledet regjering vil gjennomføre. I Arbeiderpartiets distriktpolitikk er arbeid og velferd det aller viktigste. Det er også helt avgjørende for å få flere unge til å bosette seg i hele landet. Hvis folk skal bo i og flytte til distriktene, må viktige tjenester som barnehage, skole og helsetilbud være i nærheten, og gode attraktive arbeidsplasser. Kommunen løser viktige oppgaver og Arbeiderpartiet har vært opptatte av å styrke kommunene. På stortinget har vi over flere år prioritert en langt sterkere kommuneøkonomi i våre alternative budsjetter. Dette ville satt kommunene i bedre stand til å bygge ut viktige velferdstjenester, og å tilby likeverdige velferdstjenester i hele landet. Vi har foreslått å bruke 3,45 milliarder kroner mer på kommunene og fylkeskommunene i 2021. I distriktsmanifestet fra landsmøte i 2019 vedtok vi at trygge velferdstjenester nært folk er grunnleggende for bosetting. Vi vedtok å styrke kommunene og fylkeskommunenes økonomi, slik at tjenestetilbudet kan videreutvikles og bygges ut i hele landet. Og at vi vil ha en rettferdig fordeling for å sikre likeverdige tjenester.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

782 **Ny nordområdepolitikk: større, nærmere, grønnere.**
Finnmark Arbeiderparti

Forslag:

Uttalelse nordområdepolitikk

Begrunnelse:

Nordområdene er Norges viktigste strategiske satsingsområde. Arbeiderpartiet vil fornye og forsterke innsatsen og ha større ambisjoner for utviklingen i nord. Nordområdepolitikken må nærmere folk og bety noe for deres hverdag. Arbeiderpartiet har fem ambisjoner for nordområdene. Vårt viktigste fredsprosjekt En fredelig, regelstyrt utvikling der Norge tar lederskap sikrer rom for verdiskapning og trygghet både for folk her hjemme og i våre naboland. Attraktivt å bo i nord. Gjennom å skape nye jobber og systematisk satsing på kunnskap skal nord være et attraktivt sted å jobbe og bo. En stat som er tilstede, ikke trekker seg unna. Det offentlige skal være en medspiller i utviklingen. Sentralisering må snus til utvikling og vi trenger en kompetanseoppbygging i nord. Sentrum for grønn omstilling. Klimaendringene merkes sterkest i Arktis, men i nord er vi også godt posisjonert til å levere klimaløsninger. Vårt mål er å utvikle nordområdene til verdens mest bærekraftige region. Skape mer fra våre felles ressurser. Vi vil skape flere arbeidsplasser- på havet, ved kysten og på land. Fellesskapets ressurser skal

gi mer verdiskapning lokalt. Nord – Norge og nordområdene er en avgjørende del av den Norske økonomien. Ressursene gir enorme muligheter innen fiskeri, havbruk, energi, mineraler, reiseliv og industri. Reindrift og arktisk landbruk produserer mat av høy kvalitet og har et stort utviklingspotensial. Fiskerinæringa er svært viktig for Finnmark og det må legges til rette for videre utvikling både for fiskeflåten og landindustrien. For å få en positiv utvikling er det en forutsetning at fiskerihavner bygges ut. -Arbeiderpartiet ønsker å legge til rette for at mer av verdiskapningen fra våre felles ressurser skal skje lokalt. -Vi må ha økt fokus og satsing på Barentshavet gjennom en egen industriplan for området. -Det må stilles tydelige krav om lokal verdiskapning, arbeidsplasser og oppbygging av lokal leverandørindustri. -Mineralnæringen kan videreutvikles til å bli verdensledende innen teknologi og bærekraft. -Det må etableres et investeringsfond for nye marine næringer i nord. -Store anbud må deles opp slik at regionale bedrifter kan konkurrere om prosjekter. -Skattesystemet må innrettes slik at bruk av naturressursene bidrar til inntekter til kommunene. -Det må utvikles egen strategi for reiselivsnæringen i nord. -Det må utdannes og forskes bredt i nord. -Kompetansemiljøene må tilby desentraliserte utdanningstilbud. -Kommuneøkonomien må styrkes. -Det må legges til rette for en industriutvikling og produksjon av grønn Hydrogen og ammoniakk i Berlevåg. -Porsanger kommune er i en særstilling knyttet til at om lag 70% av kommunens areal er båndlagt til forsvaret, skytefelt, nasjonalpark og naturreservat. Dette hindrer nyskaping og næringsutvikling. Det er statlige vedtak som ligger til grunn for denne situasjonen og staten må kompensere kommunen for arealbinding.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

I forslaget til nytt partiprogram er det foreslått omfattende, god og grundig politikk på nordområde. Mye av dette bygger på rapporten fra Arbeiderpartiets nordområdeutvalg med forslag til ny nordområdepolitikk. For Arbeiderpartiet er Nordområdene Norges viktigste strategiske satsingsområde.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

784 Økonomien til kommuner/fylker må styrkes!
Finnmark Arbeiderparti

Forslag:

Økonomien til kommuner/fylker må styrkes!

Begrunnelse:

Årsmøtet i Finnmark AP konstaterer at regjeringens forslag til statsbudsjett betyr kutt i velferden

til vanlige folk rundt om i landets kommuner. Midt i en alvorlig pandemi nedprioriterer høyrepartiene nok en gang kommuner og fylker. Viktige tilbud innenfor helse, omsorg, utdanning og samferdsel er på kuttlista til de fleste kommuner og fylkeskommuner. Koronasituasjonen er en stor belastning for den offentlige økonomien, store ekstrakostnader og bortfall av inntekter. Den kommer som et tillegg til stram økonomi, effektiviseringskrav, stadig nye oppgaver fra staten som ikke er fullfinansiert. Resultatet av denne politikken fører til innstramminger og kutt i de kommunale og fylkeskommunale tjenestene der hvor folk bor. Denne virkelighetsoppfatningen deles av KS sentralt. Årsmøtet i Finnmark AP konstaterer at høyreregjeringen ikke har prioritert offentlig økonomi og velferdsproduksjonen til folk høyere. Over tid har gapet mellom det kommunene/fylkene har å rutte med og de oppgavene som er pålagt, blitt større og større. Regjeringens retningsvalg er en politisk villet utvikling som mange steder fører til et dårligere tilbud til innbyggerne. Mange kommuner/fylkeskommuner vil måtte si opp ansatte og redusere kvaliteten på tjenestene som ytes. Denne retningen fører til større forskjeller, mer privatisering og flere som faller utenfor samfunnet. Dette er en utvikling hvor distriktene tappes for ressurser og sentraliseringen forsterkes. Årsmøtet i Finnmark Arbeiderparti vil prioritere en sterkere offentlig økonomi for kommuner/fylker framfor usosiale skattekutt/privatisering. Årsmøtet krever at Stortinget gir kommuner/fylker en økonomi som står i forhold til de faktiske utgifter, og som gjør disse i stand til å møte en framtid i nord med hensyn til gode tilbud innenfor utdanning, helse og samferdsel m.m. Finnmark Aps årsmøtets viktigste krav til regjeringen Solberg og Stortinget er: • Bruk statsbudsjettet til å sikre kommunene/fylkene et handlingsrom som sikrer behovet for gode velferdstilbud • Kompenser kommuner/fylker fullt ut for ekstrakostnader og tap av inntekter i forbindelse med Covid-19 • Fullfinansier reformer og oppgaver som overføres fra stat til kommuner/fylker. Respekter kommuner/fylker som viktige velferdsprodusenter for innbyggerne.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Blir kommunene sittende igjen med regningen for pandemien går det ut over velferdstilbudet til vanlige folk. Det vil ikke Arbeiderpartiet la skje. Arbeiderpartiet har på stortinget vært tydelige på at staten må stille opp med midler, når kommuner over hele landet sliter på grunn av tapte skatteinntekter, mindre inntekter og enorme merutgifter spesielt på helsefeltet. Kommunen løser viktige oppgaver og Arbeiderpartiet har vært opptatte av å styrke kommunene. På stortinget har vi over flere år prioritert en langt sterkere kommuneøkonomi i våre alternative budsjetter. Dette ville satt kommunene i bedre stand til å bygge ut viktige velferdstjenester, og å tilby likeverdige velferdstjenester i hele landet. Vi har foreslått å bruke 3,45 milliarder kroner mer på kommunene og fylkeskommunene i 2021.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

Forslag:

Arbeiderpartiet vil styrke kommunens økonomiske handlingsrom og selvstendighet. Kommunen må få dekket reduserte inntekter og økte utgifter i forbindelse med koronahåndtering. Kommunene må bli gitt et handlingsrom som er realistisk, dette kan bare skje ved at de statlige overføringene økes eller ved at kommunene gis virkemidler til å påvirke egne inntekter.

Begrunnelse:

Den økonomiske situasjonen for kommune-Norge er krevende. Oppgavene blir flere og handlingsrommet blir mindre. Offentlig sektor må gjennom en omstilling og kommunene i Norge omstiller seg kontinuerlig for å kunne gi innbyggerne gode kommunale tjenester fra vugge til grav. Omstilling er ikke lenger nok, det er nødvendig med et større økonomisk handlingsrom. Det er en stor utfordring for kommunene at nye oppgaver ikke kompenseres økonomisk. En forskyvning av behandling i spesialisthelsetjenesten til kommunal behandling, er med på å legge beslag på en større og større andel av kommunenes handlingsrom. Ressurskrevende tjenester må i større grad kompenseres, det er nødvendig å finne bærekraftige løsninger. Samtidig har reglene rundt eiendomsskatt endret seg, dette har tatt bort kommunenes mulighet til å påvirke egne inntekter. Kommunene er de fremste samfunnsutviklerne nær folk, og trygge tjenester skapes gjennom en forutsigbar og trygg kommuneøkonomi.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Blir kommunene sittende igjen med regningen for pandemien går det ut over velferdstilbudet til vanlige folk. Det vil ikke Arbeiderpartiet la skje. Arbeiderpartiet har på stortinget vært tydelige på at staten må stille opp med midler, når kommuner over hele landet sliter på grunn av tapte skatteinntekter, mindre inntekter og enorme merutgifter spesielt på helsefeltet. Kommunen løser viktige oppgaver og Arbeiderpartiet har vært opptatte av å styrke kommunene. På stortinget har vi over flere år prioritert en langt sterkere kommuneøkonomi i våre alternative budsjetter. Dette ville satt kommunene i bedre stand til å bygge ut viktige velferdstjenester, og å tilby likeverdige velferdstjenester i hele landet. Vi har foreslått å bruke 3,45 milliarder kroner mer på kommunene og fylkeskommunene i 2021.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

801 Stedsuavhengige jobber og lokale kontorhotell/kontorfellesskap
Inderøy Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet bør legge til rette for at offentlig sektor og bedrifter har flere steds-uavhengige stillinger. Korona-perioden har vist oss at det er mulig for mange å gjøre jobben sin, uavhengig av hvor de befinner seg. Det bør tilrettelegges for steds-uavhengige jobber der dette er mulig. Dette handler også om god distriktspolitikk og desentralisering av kompetanse-arbeidsplasser. Arbeiderpartiet skal også legge til rette for at kommuner i hele Norge kan etablere lokale kontorhotell/kontorfellesskap for pendlere og lokale grundere.

Fylkespartiets kommentar:

Støtter intensjonene

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

I forslaget til nytt partiprogram ligger det inne mange gode distriktspolitiske forslag som motvirker den sentraliseringen høyreregjeringen har vært pådriver for. Det ligger inne at flere statlige stillinger bør lyses ut med mulighet for kontorsted utenfor hovedkontoret. Arbeiderpartiet vil snu sentraliseringen og fremme en helhetlig strategi for statlig nærvær i regionene, der statlig tilstedeværelse sikrer velferdstjenester nær befolkningen, og der offentlige etater og institusjoner bidrar til lokale arbeidsplasser og kompetansemiljøer. På Stortinget har vi vært opptatte av å løfte en distriktspolitikk for framtida. I 2020 lanserte vi 60 distriktspolitiske tiltak en Arbeiderpartiledet regjering vil gjennomføre. I Arbeiderpartiets distriktspolitikk er arbeid og velferd det aller viktigste. Det er også helt avgjørende for å få flere unge til å bosette seg i hele landet. Hvis folk skal bo i og flytte til distriktene, må viktige tjenester som barnehage, skole, utdanning og helsetilbud være i nærheten, og gode attraktive arbeidsplasser være tilgjengelig.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

814 Møte befolkningsutviklinga med aktiv politikk
Troms Arbeiderparti

Forslag:

Viktigheten av å opprettholde nødvendige tjenester i kommunene og fylkene, gi trygghet for at folk får velferdstjenestene de trenger. Vi trenger økt satsing på desentralisert utdanning for å møte behovet for kompetanse lokal. Kunnskap om nord må utvikles i nord, derfor bør det igangsettes et nytt forskningsløft i nord, der også samfunnsforskning med blick på befolkning og

levekår i regionen er sentralt.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

På Stortinget har vi vært opptatte av å løfte en distriktspolitikk for framtida. I 2020 lanserte vi 60 distriktspolitiske tiltak en Arbeiderpartiledet regjering vil gjennomføre. I Arbeiderpartiets distriktspolitikk er arbeid og velferd det aller viktigste. Det er også helt avgjørende for å få flere unge til å bosette seg i hele landet. Hvis folk skal bo i og flytte til distriktene, må viktige tjenester som barnehage, skole, utdanning og helsetilbud være i nærheten, og gode attraktive arbeidsplasser. Kommunen løser viktige oppgaver og Arbeiderpartiet har vært opptatte av å styrke kommunene. På stortinget har vi over flere år prioritert en langt sterkere kommuneøkonomi i våre alternative budsjetter. Dette ville satt kommunene i bedre stand til å bygge ut viktige velferdstjenester, og å tilby likeverdige velferdstjenester i hele landet. Vi har foreslått å bruke 3,45 milliarder kroner mer på kommunene og fylkeskommunene i 2021.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

815 Snu sentraliseringa og styrke kommuneøkonomien *Troms Arbeiderparti*

Forslag:

Makt og kompetanse må bygges opp i nord, og regionene må få virkemidler til å styre utviklinga. Det må opprettes flere offentlige kompetansearbeidsplasser i distriktene, blant annet gjennom en bevisst strategi for å bruke digitalisering og ny teknologi. Styringssignalene fra en ny regjering må gi føringer for at statlige etater og virksomheter skal bidra til å utvikle regionene. Kommunene må få rammer til å gi god velferd.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

I forslaget til nytt partiprogram ligger det inne mange gode distriktspolitiske forslag som motvirker den sentraliseringen høyreregjeringen har vært pådriver for. På Stortinget har vi vært opptatte av å løfte en distriktspolitikk for framtida. I 2020 lanserte vi 60 distriktspolitiske tiltak en Arbeiderpartiledet regjering vil gjennomføre. I Arbeiderpartiets distriktspolitikk er arbeid og velferd det aller viktigste. Norge har naturressurser godt fordelt over hele landet. For å utnytte dette på en bærekraftig måte, må vi ha et mangfold av arbeidsplasser i hele landet. Hvis folk

skal bo i og flytte til distriktene, må viktige tjenester som barnehage, skole og helsetilbud være i nærheten. Trygghet og nærhet er viktig for folk. Også de som bor i distriktene, må ha tilgang til bredbånd, og veiene må være sikre. Kommunen løser viktige oppgaver og Arbeiderpartiet har vært opptatte av å styrke kommunene. På stortinget har vi over flere år prioritert en langt sterkere kommuneøkonomi i våre alternative budsjetter. Dette ville satt kommunene i bedre stand til å bygge ut viktige velferdstjenester, og å tilby likeverdige velferdstjenester i hele landet. Vi har foreslått å bruke 3,45 milliarder kroner mer på kommunene og fylkeskommunene i 2021. I distriktsmanifestet fra landsmøte i 2019 vedtok vi at trygge velferdstjenester nært folk er grunnleggende for bosetting. Vi vedtok å styrke kommunene og fylkeskommunenes økonomi, slik at tjenestetilbudet kan videreutvikles og bygges ut i hele landet. Og at vi vil ha en rettferdig fordeling for å sikre likeverdige tjenester.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

834 BOLIGPOLITIKK FOR HELE LANDET *Troms Arbeiderparti*

Forslag:

Retten til en god og trygg bolig er et basisbehov etter menneskerettighetene. Høye boligpriser, manglende boligbygging og nye innstramninger i vilkårene for boliglån gjør at veien til egen bolig blir stadig vanskeligere. Derfor ønsker Arbeiderpartiet å ta lederskap i boligpolitikken og sørge for en sosial boligpolitikk for hele Norge. Boligmarkedet i Norge har hatt 27 år med prisvekst. Norske husholdningers gjeld har økt med 1500 milliarder kroner siden 2009. Ifølge SSB har den gjennomsnittlige boliggjelden til husholdningene økt med 42% bare fra 2012 til 2018. De høye boligprisene gjør det vanskelig for mange å komme inn på boligmarkedet, samtidig som den høye gjeldsveksten er en utfordring for bærekraften i norsk økonomi. Høye boligpriser og innstramninger i egenkapitalkravet gjør at selv folk med fast jobb, inntekt og oppsparte midler henvises til leiemarkedet. Leiemarkedet er i dag dominert av private og profittstyrte aktører, majoriteten av utleiere er privatpersoner og mange er useriøse. Per i dag er bare 4 prosent av utleieboligene ikke-kommersielle og det mangler en profesjonell utleiesektor. Arbeiderpartiet mener at den profesjonelle og ikke-kommersielle utleiesektoren må utvides, og at rettighetene til leietakere må styrkes. I Norge har vi i dag to boligsektorer. Kommunale boliger er beholdt de aller mest vanskeligstilte, mens mange eier sin egen bolig. I tillegg mener Arbeiderpartiet at det må utvikles en tredje boligsektor med flere veier til egen bolig. Leie-til-eie og etablererboliger senker terskelen for å komme inn på boligmarkedet, samtidig som boligkjøper må ta opp mindre lån. Arbeiderpartiet ønsker at leie-til-eie skal bli en viktigere del av boligpolitikken og at alle større kommuner skal ha leie-til-eie som del av sin boligsosiale politikk. Gjennom særordninger i skattesystemet subsidieres boligeiere direkte med over 55 milliarder kroner i året, mens den offentlige ressursbruken for vanskeligstilte på boligmarkedet er rundt 7 milliarder. For å skape en boligpolitikk for vanlige folk og for hele Norge mener Arbeiderpartiet at de boligpolitiske virkemidlene må vris over mot de som er utenfor boligmarkedet, vanskeligstilte og bostedsløse. Arbeiderpartiet mener at:

- Sikre barnefamilier kontinuitet i boforhold i kommunale boliger

gjennom for eksempel lengre eller evigvarende leiekontrakter • At alle kommuner tar i bruk leie-til-eie-modellen som del av den sosiale boligpolitikken • Innføre rett til leie-til-eie med finansiering gjennom Husbanken for vanskeligstilte på boligmarkedet • Inngå forpliktende samarbeid mellom kommuner, stat og boligbyggelag med sikte på å ta i bruk leie-til-eie-modellen i flere utbyggingsprosjekter • Åpne for at beboere i kommunale boliger skal kunne kjøpe boligen gjennom leie-til- eie eller lignende • Utvide Husleietvistutvalget til alle fylker • Bygge flere ikke-kommersielle utleieboliger • Bygge flere utleieboliger med kommunal tilvisningsrett etter modell fra Oslo • Utvide Husbankens utleieboligtilskudd til å dekke bygging av bolig til flere enn de som er vanskeligstilte • At Husbanken skal samarbeide med boligbyggelagene om flere kombinerte prosjekter der utleieboliger for vanskeligstilte kombineres med ordinære utleieboliger • Sette i gang forsøk og piloter med tredje boligsektor • Kommuner skal kunne innføre eiendomsskatt på sekundærbolig

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

I utkastet til nytt partiprogram er det foreslått en rekke gode sosiale boligpolitiske forslag. Arbeiderpartiet er opptatte av å føre en boligpolitikk for alle, og har på Stortinget fremmet en rekke forslag for å gjøre det enklere for folk flest å kjøpe seg bolig. Bolig er - ved siden av arbeid, utdanning og helse - det viktigste i folks liv. For Arbeiderpartiet er det hovedmål at alle som ønsker det skal eie egen bolig. Med dagens boligpriser er det mange steder vanskelig å komme seg inn på boligmarkedet og kjøpe sin egen bolig. I 2020 la vi fram 30 boligpolitiske tiltak som vi har fremmet på stortinget, hvorav flere av tiltakene tok for seg hvordan vi skal få flere inn på boligmarkedet. Vi har blant annet foreslått å bruke husbanken mer aktivt og gjennomføre prøveordninger for ulike leie til eie modeller. Startlån til unge som kvalifiserer til det er en målrettet og presis måte å bidra til at de som har likviditet til å betjene et lån, men ikke kapital til å få det samme lånet, får en reell mulighet til å eie sin egen bolig

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

859

Sosial boligpolitikk

Vestfold og Telemark Arbeiderparti

Forslag:

Saka jeg ønska å ta opp er den sosiale boligpolitikken. Det er ikke nok med Husbankens gunstige lån til boliger til vanskeligstilte i regi av kommunene. Det må også være mulig for å utvide rammene for slike lån til fleire. F.eks til eldre som ønsker å flytte fra sine eneboliger til leiligheter. I distrikta f. eks Nome kommune er verdien av boligen ikke tilstrekkelig til å betale for en ny leilighet pga statlige krav om miljøvennlige boliger som øker kostnadene for ny bolig med flere hundretusen kroner. Derfor bør Husbanken kunne få rammer til å yte avdragsfrie lån på

10-15 år til de som har uføretrygd eller oppnådd pensjonsalder slik at de kan flytte fra enebolig til en ny leilighet. Da vil disse menneskene kunne ta opp lån og allikevel opprettholde sin levestandard. NB - husk at mange eldre mennesker er trofaste AP-velgere. Låneordningen må innrettes slik at ingen, inkludert arvinger sitter igjen med en urimelig profitt på noen slags måte. F.eks kan ordningen organiseres slik at kommunen får forkjøpsrett til leiligheten. Kjøpsprisen bør da være i samsvar med prisstigningen. Denne klausulen bør gjelde inntil lånet til Husbanken er innfridd. Resultatet er at man får et sosialt boligmarked som eldre mennesker kan delta i frivillig. Selges leiligheten på et tidspunkt brukes en regnemodell slik at Husbanken mottar en viss andel av profitten, eventuelt i tillegg til innfrielse av lånet. Merk at dette forslaget er spesielt innretta mot distriktkommuner som Nome kommune hvor eldrebølgen treffer hardt om få år. Dvs kommuner hvor boligprisene i beste fall er konstant, og et økende antall eldre. DET ER VIKTIG AT AP TAR INITIATIVET TIL SOSIAL BOLIGBYGGING.

Fylkespartiets kommentar:

Forslaget er sendt inn av Øyvind Kaasa, medlem i Nome Arbeiderparti til representantskapet i Vestfold-Telemark Arbeiderparti. Fylkespartiet støtter intensjonen i forslaget og fremmer forslaget for landsmøtet.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

I utkastet til nytt partiprogram er det foreslått en rekke gode sosiale boligpolitiske forslag. Arbeiderpartiet er opptatte av å føre en boligpolitikk for alle, og har på Stortinget fremmet en rekke forslag for å gjøre det enklere for folk flest å kjøpe seg bolig. Bolig er - ved siden av arbeid, utdanning og helse - det viktigste i folks liv. For Arbeiderpartiet er det hovedmål at alle som ønsker det skal eie egen bolig. Med dagens boligpriser er det mange steder vanskelig å komme seg inn på boligmarkedet og kjøpe sin egen bolig. I 2020 la vi fram 30 boligpolitiske tiltak som vi har fremmet på stortinget, hvorav flere av tiltakene tok for seg hvordan vi skal få flere inn på boligmarkedet. Vi har blant annet foreslått å bruke husbanken mer aktivt og gjennomføre prøveordninger for ulike leie til eie modeller. Startlån til unge som kvalifiserer til det er en målrettet og presis måte å bidra til at de som har likviditet til å betjene et lån, men ikke kapital til å få det samme lånet, får en reell mulighet til å eie sin egen bolig

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

860 Krav om overføring av statlege oppgåver til fylka
Vestland Arbeidarparti

Forslag:

- Vestland Arbeidarparti krev i samsvar med intensjonen bak regionsreforma, at fleire statlege oppgåver vert overført til fylka.

Begrunnelse:

Som stort parti i eit av dei største fylka her i landet er det viktig at ein stiller tydelege krav i samsvar med intensjonen ved regionsreforma, ei desentralisering av makt frå hovudstaden. Vestland Arbeidarparti har fylgjande forslag til Landsmøtet i Arbeiderpartiet:

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september. Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

I forslaget til nytt partiprogram ligger det inne at Arbeiderpartiet ønsker en gjennomgang av konsekvensene av regionreformen, statens egen regioninndeling og hvordan flere oppgaver kan overføres til fylkene. Høsten 2018 behandlet stortinget forslag til oppgaver til nye regioner. Her støttet Arbeiderpartiet mange av regjeringens forslag og hadde i tillegg en rekke egne forslag til flere oppgaver til regionene, men disse ble nedstemt.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

11 Innkomne forslag - Ideologi

701 **Strykning og forhåndskumulering** *Skotfoss Arbeiderlag*

Forslag:

Det er spesielt to forhold som bør endres i Valgloven: 1. Velgerne må ha større innflytelse ved å gjeninnføre strykningmulighetene ved valg. 2. Et politisk parti bør ikke ha anledning til å forhåndskumulere mer enn tre personer – uansett partiets størrelse. Da sikrer man partiets ordførerkandidat og gruppeleder kandidat. I tillegg en person til. Dette bør være nok. Da vil valget påvirke hvem som skal sitte og styre folket, og ikke de enkelte partier alene. Skotfoss Arbeiderlag mener dette vil være en styrke for demokratiet, og motvirke eliteutvikling og politikerforakt. Fra elitestyring til demokratisk styring. Om politikere går imot en slik endring, vil det oppfattes først og fremst som om man ønsker å tilrive seg selv makt, store honorarer og innflytelse, i strid med folkeviljen. Vi må slutte å se på velgerne (folket) som noe som er i veien – vi bør lytte mer til hva folket ønsker – for vi er vel et demokrati fortsatt?

Begrunnelse:

Tilliten til politikere både på Stortinget og i kommunestyrene og fylkene synes å være sviktende. «Politikerforakt» har blitt mer og mer vanlig blant folket. Vedtak som går imot store eller svake grupper i befolkningen skaper naturlig nok misnøye. Og at man bevilger seg selv skyhøye honorarer gir bare mer bensin til bålet. Noen skriver i avisene og på Face-book, uten at man føler det hjelper. Noen hetser politikere offentlig, og noen går til mer drastiske metoder som å forsøke å sette fyr på huset til en ordfører. Et fellestrekk finner man blant annet i at vedtak som har stor betydning for mange, ikke vedtas med «solid flertall» men med små marginer. Dette bryter med gode styringstradisjoner og gjør noe med folk og med synet på politikerne. Videre synes det som om det er umulig å påvirke hvem som skal inn på Storting og i kommunestyrene. Det er den politiske eliten som bestemmer. Velgeres innflytelse (det demokratiske elementet) er i hovedsak begrenset til å stemme på et parti, ikke påvirke hvem som skal utøve politikken på velgernes vegne. Da noen forsøkte å tenne på huset til en ordfører i Vestfold, uttrykte fylkets varaordfører, Sven Tore Løkslid, at man måtte i stedet bruke de demokratiske mulighetene man hadde. Hvis politikerne virkelig ønsker at folket skal ha slik innflytelse, da er det rart at man samtidig fratar velgerne den viktigste innflytelsen, nemlig å være med på å bestemme hvem som skal komme inn i styrende posisjoner. Skyhøye honorarer og gode ordninger gjør at politikerne lettere klamrer seg til makten og ønsker å redusere folks innflytelse.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres ikke

Sentralstyrets merknad:

Arbeiderpartiet stemte i 2017 mot et forslag om å gjeninnføre velgernes mulighet til å stryke listekandidater ved fylkestings- og kommunestyrevalg, se Innst. 306 S (2016-2017). Partiet la da vekt på at strykning vil kunne holde enkelte kandidater vekk fra å stille til valg. I tillegg la vi vekt på at strykninger gjør det lettere for et mindretall av velgerne å rette på en systematisk måte, og

derfor oppnå et resultat som kan stride mot ønskene til et flertall av velgerne og partiene. Etter valgloven kan partier gi 25 % stemmetillegg (forhåndskummulere) til inntil 4, 6 eller 10 representanter, avhengig av kommunestyrets størrelse. Begge forslagene om endring av valgloven vil gi velgerne større innflytelse og styrke muligheten til personvalg, men vil samtidig svekke det politiske partidemokratiets innflytelse over hvem som skal representere partiet. Både strykning og stemmetillegg er behandlet i Valglovutvalgets utredning «Fire og hemmelige valg – Ny valglov» (NOU 2020:6). Utvalget gikk ikke inn for endringer ordningen om stemmetillegg, og flertallet (inkludert Knut Storberget) ønsket ikke gjeninnføre strykninger. Valglovutvalgets rapport er fortsatt til behandling, vi anbefaler derfor å ikke tiltre forslaget fra Skotfoss Arbeiderlag.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

12 Innkomne forslag - Skatt og avgift

661 **Differensiert drivstoffavgift** *Nord-Fron Arbeiderparti*

Forslag:

Det bør innføres differensiert drivstoffavgift i Norge. I områder der bilen er eneste framkomstmiddel, og muligheten for å kjøre kollektivt til og fra arbeid er fraværende, bør drivstoffavgifta reduseres.

Begrunnelse:

Drivstoffavgiften i Norge kommer til å gå opp. Det er også riktig politikk fordi det fremmer mer miljøvennlige biler og reisevaner blant folk flest. Men en slik heving av drivstoffavgifter vil slå urettferdig ut fordi det er ikke alle som har mulighet til å reise kollektivt. Derfor bør det legges til rette for en differensiert ordning der områder som rammes hardest får beholde dagens drivstoffavgift. Dette vil spesielt gjelde områder utenfor de store byene. Det må utredes hvordan en slik ordning kan fungere og for hvilke områder det er riktig å innlemme i ordninga. En differensiert drivstoffavgift vil være positiv for både næringsliv og for bosetting i distrikta.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Begrunnelse: Kulepunkt på linje 1306 – 1308 i programutkastet ivaretar intensjonen i forslaget. Kulepunktet lyder som følger: Innrette avgiftssystemet slik at det er rettferdig og bidrar til kutt i utslipp av klimagasser, og utrede hvorvidt veipricing kan erstatte bompenger som et bidrag til dette. I alternativt budsjett for 2021 foreslår vi å øke CO2-avgiften, men kompensere delvis over veibruksavgiften slik at økningen blir mindre for diesel og bensin.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

673 **Bedre rammevilkår for pendlere** *Nord-Fron Arbeiderparti*

Forslag:

Arbeiderpartiet vil arbeide for å bedre rammevilkårene for pendlere

Begrunnelse:

Flere av Gudbrandsdalens største arbeidsgiverne innenfor bygg og anlegg har postadresse

Oslo, og oppdrag over hele landet. De heter AF, Veidekke, Skanska og Hæhre m.fl. De tilhører ikke lokalt næringsliv, men er av de firma som har flest ansatte med bostedsadresse i region. Derfor blir yrkesgruppen/pendlerne sjelden nevnt når man snakker om lokalt arbeidsliv eller ansatte. Norge er avhengig av en viss andel mobil arbeidskraft, og bedre rammevilkårene for pendlerne er god distriktspolitikk. Det bidrar til å opprettholde bosettingen på landsbygda. De økonomiske vilkårene for ukependlere har imidlertid blitt gradvis dårligere siden 1980-tallet.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Begrunnelse: Ap foreslår å senke egenandelen for pendlere til 15 000 kroner i alternativt budsjett for 2021.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

688 Grunnrentebeskatning *Horten Arbeiderparti*

Forslag:

Spørsmålet om grunnrentebeskatning vil være et viktig skattepolitisk spørsmål i årene som kommer. Vestfold og Telemark Arbeiderparti er glade for at vi får en debatt om grunnrentebeskatningen, fordi en rettferdig skattepolitikk er nøkkelen til å også i framtiden sørge for en bærekraftig velferdsstat. Grunnrentebeskatning kan være ett av flere verktøy for å oppnå en rettferdig beskatning av de naturressurser som vi alle har felles. Vestfold og Telemark Arbeiderparti støtter derfor en utredning av grunnrentebeskatning.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Begrunnelse: Forslaget er vagt formulert, da det ikke nevner hvilken grunnrente som skal beskattes, per i dag er det grunnrenteskatt på vannkraft og petroleum, og det har vært en debatt om grunnrente på oppdrett. Våren 2020 fikk Petroleumsnæringen en midlertidig forsterket skatteordning. Ifm med statsbudsjettet 2021 ble grunnrenteskatten i vannkraftsektoren lagt om til en kontantstrømbeskatning. Arbeiderpartiet støttet innføring av en produksjonsavgift på 40 øre pr kilo produsert laks/ørret i lys av diskusjonen om grunnrente i oppdrett.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

691 Skattelett i Solberg regjeringa-skattesystemet må endrast
Vang Arbeiderparti

Forslag:

Vang Arbeiderparti vil at skattesystemet skal endrast.

Begrunnelse:

Statistisk sentralbyrå har rekna ut korleis skatteletta sidan 2013 har virka for ulike deler av skattytarane. Berekninga viser at dei aller rikaste har fått kutta skatten med 7,4% i første periode og 8,2% i den andre perioden Erna har sitte som statsminister. Dei 99 prosent med lågast formue har fått kutta skatten med 1% i første periode og 0,2% i andre. I kroner betyr det at dei tusen rikaste har fått gjennomsnittleg meir enn ein million i skattelette og vi andre har fått nokre få tusenlappar. Nesten heile skattelettet skuldast endringa i formueskatten. Regjeringa sin politikk har skapt større avstand og ulikheit i befolkninga. Skattesystemet gjer dei rike rikare og vanlege folk er taparane.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Intensjonen i forslaget er ivarettatt i Arbeiderpartiets alternative budsjett for 2021, hvor vi har foreslått et mer rettferdig skattesystem med større omfordelingseffekt. De med høye formuer og inntekt må betale mer i skatt, mens de med lav og vanlig inntekt skal betale mindre i skatt. Forslaget kan slik sett programfestes.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

694 Differensierte drivstoffavgifter i distriktene
Åmot Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet ønsker ikke en økning av drivstoffavgiftene. Det må innføres en differensiering av drivstoffavgiftene som gjør at distriktene får en lavere drivstoffavgift enn sentrale områder med

velutbygd kollektivtilbud.

Begrunnelse:

Med bakgrunn i Nasjonal transportplan skal alle i Norge gis mulighet for transporttjenester. Dette er ikke tilfelle i dag. Med vår spredte bosetning er vi avhengig av privatbilen! Når den offentlig kommunikasjon er mangelfull må folk bruke bil til og fra jobb, og til handelssentre for å gjøre innkjøp. Arbeiderpartiet har tidligere sagt at vi skal ivareta mangfoldet og ta hele landet i bruk. Derfor kan ikke distriktene få høyere drivstoffavgifter. Distriktene i Norge er avhengig av bilen. Det gjør ikke privatbilen til en luksus, men til en nødvendighet. Det oppleves derfor som svært urettferdig at drivstoffavgiftene økes for oss som er nødt til å benytte oss av bilen hver dag. Samtidig som vi ser at drivstoffet er billigere i de områdene som har størst klimautfordringer knyttet til privatbilen. En differensiering av avgiftene mellom by og land er nødvendig, samtidig som vi ikke lengre kan være med på en ytterligere avgiftsøkning på drivstoff.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Begrunnelse: Kulepunkt på linje 1306 – 1308 i programutkastet ivaretar intensjonen i forslaget. Kulepunktet lyder som følger: Innrette avgiftssystemet slik at det er rettferdig og bidrar til kutt i utslipp av klimagasser, og utrede hvorvidt veipricing kan erstatte bompenger som et bidrag til dette. I alternativt budsjett for 2021 foreslår vi å øke CO2-avgiften, men kompensere delvis over veibruksavgiften slik at økningen blir mindre for diesel og bensin.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

13 Innkomne forslag - Næring

670 **Bærekraft forvaltning av statsallmenningene** *Nord-Fron Arbeiderparti*

Forslag:

Arbeiderpartiet vil at statsallmenningene våre skal forvaltes bærekraftig, til beste for de med allmenningsrett, for samisk reindrift, for allmenningsbygdene og for allmennheten.

Arbeiderpartiet vil understreke betydningen av å opprettholde dette systemet slik at pris ikke blir en faktor som utelukker grupper fra å utnytte tilbudet om jakt og fiske i statsallmenningene. dette bør avspeiles også på inntektssiden for fjellstyrene, og mener dette bør gjøres i form av å sikre en grunnfinansiering av fjellstyrene med et statlig tilskudd over statsbudsjettet.

Begrunnelse:

Fjellstyrene tilrettelegger gode aktivitetstilbud for allmennheten i noen av Norges vakreste naturområder, og gir tilgang til rimelig jakt og fiske for folk flest. For jegere og fiskere betyr statsallmenningene tilgang til jakt og fiske til rimelige priser. Prisene på jakt og fiske reguleres gjennom et system med prisrammer. Dette systemet bidrar til å sikre en prisutvikling i statsallmenningene som ivaretar allmennhetens adgang til jakt og fiske. Den betydelige innsatsen fjellstyrene gjør for å stimulere til et aktivt friluftsliv for store befolkningsgrupper, avspeiles ikke i systemet for finansiering av fjellstyrene. I et folkehelseperspektiv er fjellstyrenes arbeid på dette området et viktig bidrag.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Arbeiderpartiet mener at fjellstyrene og statsallmenningene er viktige for å sikre allmennheten tilgang til jakt, fiske og friluftsliv til en overkommelig pris. Finansiering av fjellstyrenes aktivitet innebærer et viktig politisk verdivalg, som handler om hvorvidt disse godene skal betales av den enkelte gjennom økte priser på jakt, fiske og friluftstilbud, eller om fjellstyrenes tilbud skal ses på som samfunnsgoder som fellesskapet skal bidra til. Ap har i sine alternative budsjetter prioritert å styrke økonomien til fjellstyrene, senest i alt. budsjett for 2021.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

712 Den grønne industrien i Innlandet!
Stange Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet er partiet med røtter i industrisatsingen. Ta tilbake det domenet. Tida er inne for industrireisning

Begrunnelse:

Grønne arbeidsplasser og bioøkonomi handler om å utvikle lønnsomme verdikjeder basert på alt som vokser og gror på en bærekraftig måte. Innlandet utgjør av naturgitte årsaker selve tyngdepunktet for biologisk produksjon, og har forutsetningene for å være en motor og pådriver for bioøkonomien i Norge. Vi har de fremste kunnskapsmiljøene innenfor ulike grønne verdikjeder, samtidig som vårt fylke til enhver tid har de største ressursene innenfor den grønne bioøkonomien. Transport er en kritisk faktor når varer skal nå ut til sine markeder. Gjennom Innlandet har vi de store korridorene øst-vest og nord-sør både på jernbane og veg. SINTEF utarbeidet en rapport som viser at Innlandet alene kan skape 25.000 nye grønne arbeidsplasser, og med dette årlig bidra med 20 milliarder kroner i økt verdiskaping. For å bygge ny grønn industri er kompetansemiljøene i Innlandet klare til å bidra med å løse utfordringer Norge og verden står overfor. Bioøkonomien må fases inn i større grad for å erstatte oljeøkonomien. Det må derfor virkemidler og politisk vilje til for en ny industrireisning tuftet på biologisk vekst. Vi må ville mer enn å si at «smått er godt». Arbeiderpartiet er både industriens og landbrukets parti. Vårt felles budskap er at vår region skal spille en nasjonal rolle som fyrtårn innen bioøkonomi. Vi vil ha storskala realisering av grønne verdier slik SINTEFs rapport viser at nettopp vi har muligheter til. Vi vil ha nye grønne arbeidsplasser og økt verdiskaping i Innlandet.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Programforslaget legger opp til en betydelig satsing på reindustrialiseringen av Norge, inkludert grønn industri og bioøkonomien. I tillegg legges det opp til at virkemiddelapparatet skal styrkes regionalt, for å legge bedre til rette for at regionene kan satse på egne konkurransefortrinn. Forslaget anses ivaretatt av programforslaget.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

743

En fiskeripolitikk som styrker kysten

Tromsø Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet slår fast at fisken i havet er befolkningens felleseie og at ressursene skal sikre bosetting og aktivitet over hele kysten. Den samfunnskontrakten som er inngått mellom fiskere, fiskekjøpere og oppdrettere om dette må overholdes. Brudd på denne kontrakten må få tydelige og konkrete følger, som merkes. Kystflåten må styrkes og det må tas konkrete grep for å sikre råstoff til denne delen av fiskeflåten. Det må vurderes å overføre kvoter fra hav og trål til kyst, hvor man driver med mer konvensjonelle redskaper. All høsting av havets ressurser må skje ut fra hensyn til bærekraft og fornybarhet. Fiskekvoter må tilbakeføres til offentlig kontroll, med styrt fordeling av kvoter, slik at disse viktige ressursene ikke overlates til fri omsetting i et marked. Arbeiderpartiet ser med bekymring på at rekruttering til fiskeryrket stagnerer og at sentralisering av kvoter på få hender øker. Havgående fartøyer som leverer rundfrossen fangst uten bearbeiding rett til eksport, må få sine kvoter redusert. Arbeiderpartiet mener store kystbåter over 28 i en fireårsperiode må drive fiske utenfor 4 milsgrensen, for å styrke den mindre kystflåtens kvotegrunnlag. Kontroll av fisket til havs må ha tilstrekkelig med helikoptre for kontroll av lovlighet i fiskeriene.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Arbeiderpartiet vil være en garantist for at ressursene i havet også i framtiden skal være felleskapets eiendom. Vi mener at den eksklusive retten fiskerne har til å høste av våre felles ressurser innebærer at de har en samfunnskontrakt til å levere råstoffet til bearbeiding, slik at fisken kan gi arbeidsplasser på land. Vi har programfestet flere tiltak som skal stimulere til mer bearbeiding av fisken på land. Det er et politisk mål for Ap å opprettholde en variert fiskeflåte langs kysten, og vårt utgangspunkt er at fordelingen av kvoter mellom flåtegruppene skal være mest mulig stabil. Da kvotemeldingen ble behandlet i Stortinget våren 2020, støttet ikke Arbeiderpartiet regjeringens forslag om å styrke trålflåten, på bekostning av kystflåten. Kystflåten er viktig for å opprettholde aktivitet i kystsamfunnene, og en viktig arena også for rekruttering. Kystflåten må derfor sikres tilstrekkelig kvoter.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

757

Bærekraftig reiseliv. Bedre styring og forvaltning.

Nordreisa Arbeiderparti

Forslag:

Ved økt turisme gis det mulighet for at flere får jobb og økte inntekter i lokalsamfunn.

Forutsetningen er at de kommersielle tilbudene utvikles lokalt og at selskaper og ansatte er del av de lokalsamfunn de opererer i. Den andre siden av økt turisme er at det blir flere brukere av fellesgodene, som ofte er de samme ressurser lokalbefolkningen benytter i sitt friluftsliv. Konflikter kan oppstå når det oppstår trengsel, mangel på fasiliteter, slitasje og forsøpling. Eller rett og slett ved at de er turister der det før kun var "meg selv" eller mine sambygdinge. Det er anerkjent i internasjonale fagmiljøer at også turisme må reguleres for at de positive effektene skal maksimeres. Denne reguleringen har pr i dag ingen klar adresse, men ligger en plass i mellom statlige myndigheter, kommunale planmyndigheter, destinasjonsselskaper, regionale myndigheter og reiselivsbedrifter. Og kanskje også andre aktører. Nordreisa arbeiderparti vil at det jobbes med nasjonale og regionale strategier som tar opp i seg behovet for styring av turisme som bruker naturens fellesgoder som del av produktene, og utfordringer med tilrettelegging og infrastruktur spesielt.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

I programforslaget er det lagt inn forslag om en nasjonal plan for reiselivsnæringen som blant annet skal legge til rette for bærekraftig utvikling av næringen. I tillegg er det foreslått et helhetlig system for destinasjonsutvikling, besøksbidrag og tiltak for å redusere reiselivsnæringens miljøavtrykk. Forslaget anses ivarettatt av programforslaget.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

758 Likebehandling i virkemiddelsonen Nord-Troms og Finnmark for distriktstilskudd.

Nordreisa Arbeiderparti

Forslag:

Sats per innbygger (kroner 2019) • Tiltakssonen i Troms 4 095 • Finnmark 8 487 Det er betydelige forskjeller innad i virkemiddelsonen Nord-Troms og Finnmark når gjelder distriktstilskudd. Kommuner i Nord-Troms burde likebehandles med kommuner i Finnmark, da det ikke synes å være åpenbare årsaker til at kommuner innen virkemiddelsonen skal forskjellsbehandles. Det gjelder i særdeleshet når Troms og Finnmark er ett fylke. Nord-Troms har mye godt de samme demografiske og distriktsmessige utfordringer som mange kommuner i Finnmark, og kanskje også større utfordringer enn flere sentrale kommuner i Finnmark med f. eks. rekruttering og finansiering av tjeneste- og velferdstilbudet i en omskiftelig tid. For kommunene i Nord-Troms er det store beløp som kunne vært benyttet til oppbygging og drift av velferdstjenester for befolkningen. En utjevning av distriktstilskudd vil for en kommune som Nordreisa utgjøre om lag kr 20 millioner i økte inntekter sett ut fra tall 2019. Nordreisa arbeiderparti ber om at det settes fokus på likebehandling i virkemiddelsonen i sammenheng

med valgkampen og at det tas sikte på en utjevning så snart som mulig.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Arbeiderpartiet har på Stortinget vært tydelige på at vi mener det må foretas en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet for kommunene, og at det er et arbeid vi må ta tak i ved regjeringsskifte etter Stortingsvalget i 2021. Dette forslaget må vurderes i forbindelse med denne helhetlige gjennomgangen, sammen med andre forslag som går på inntektssystemet for kommunene.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

759 Arbeiderpartiet må ta vare på norsk skipsfart og våre sjøfolk
Kvæfjord Arbeiderparti

Forslag:

Sjøfolk trenger trygghet for sine arbeidsplasser på lik linje med andre arbeidstakere i Norge. Det burde være en selvfølge at krav til norske lønns- og arbeidsvilkår også skal gjelde for norsk skipsfart. På skip og fartøyer er det ikke slik i dag. Her er det flaggets lov som gjelder. Arbeiderpartiet bør bidra til å få rettet på denne store skjevheten. Uten en løsning på dette fryktes det for denne næringen sin fremtid i Norge. Regjeringen og partene i denne viktige næringen må snarest sette seg sammen for å finne løsninger som sikrer at Norge også i fremtiden kan være en stor og stolt skipsfartsnasjon.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Arbeiderpartiet fremmet i fjor forslag i Stortinget om å sikre norske lønns- og arbeidsvilkår i norske farvann og på norsk sokkel. Partiet har også vært opptatt av gode rammebetingelser for de norske sjøfolkene, eksempelvis ved å sikre en sterk tilskuddsordning for sjøfolkene. Forslaget anses å være gjeldende politikk, og er ivarettatt i programforslaget.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

765

Reiselivet gir distriktene arbeidsplasser og bolyst

Finnmark Arbeiderparti

Forslag:

Forslag: · Ha en offensiv politikk for en bærekraftig utvikling av reiselivsnæringen i fylket · Jobbe aktivt for at reiselivsnæringen skal ha konkurransedyktige rammebetingelser · Si nei til å øke den lave momssatsen på overnatting og transport (12%)

Begrunnelse:

Arbeiderpartiet i Finnmark er villig til å legge til rette for bosetting og verdiskaping i hele landet med et inkluderende arbeidsliv og sikker infrastruktur der folk bor. Reiselivsnæringen har en stadig økende viktighet for Troms og Finnmark og sysselsetter nærmere 10.000 arbeidstakere. Utvikles næringen på en bærekraftig måte, kan det skapes enda flere arbeidsplasser og større lokale ringvirkninger. Arbeiderpartiet vil derfor satse på i reiseliv. Våre to nordligste fylker er en unik reiselivsdestinasjon globalt med verdensbyen Tromsø, fantastiske Nordkapp, kulturarv og nordlys. I vår region har du muligheten til å komme så nært stillheten og naturen som mulig, og sammen med våre pulserende regionsentre med verdenskjente attraksjoner gir dette oss helhetlig reiselivsprodukt som er helt spesielt. Reiseliv er en arbeidsintensiv næring med mange arbeidsplasser. Her er det ikke krav om mastergrader og perfekte CV-er, men til gjestfrihet, service og varme smil. At våre unge arbeidstakere og personer med annen bakgrunn kommer inn i arbeidslivet sikrer bosetting i hele landet og bærekraften i velferdsordningene. Flere arbeidsplasser i distriktene er også avgjørende for kommunenes økonomi. Reiseliv er en stor næring som omfatter hoteller og overnatting, restauranter og spisesteder, så vel som transport, kulturtilbud, opplevelser og attraksjoner. Økt antall besøkende bidrar også til opprettholdelsen av de mange transporttilbudene vi i distriktene er så avhengig av. For oss nordpå er lokalflyet bussen, og trygg og effektiv transport er helt nødvendig skal distriktene vokse og blomstre. Med sine arbeidsplasser, lokalkunnskap og kulturformidling er reiselivet distriktspolitikk på sitt beste. Veksten i reiselivet i vår region er en motvekt til den økende sentraliseringen de siste årene, og nå er det viktig å sørge for at rammebetingelsene for reiselivet ikke blir verre i de kommende årene.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Programforslaget inneholder flere tiltak for å utvikle en bærekraftig reiselivsnæring i hele landet. Reiselivet har gjennomgått en betydelig krise som følge av koronapandemien, og det er ikke naturlig å vurdere økninger i reiselivsmomsen nå. Skatte- og avgiftsopplegget vi går til valg på inneholder derfor ikke forslag om å øke dagens sats på 12 %.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

780 Videreforedling av Finnmarks naturgitte ressurser *Finnmark Arbeiderparti*

Forslag:

Viderefordeling av Finnmarks naturgitte ressurser slik at det skapes varige arbeidsplasser i forbindelse med bruk av våre råstoffer.

Begrunnelse:

Det må settes et politisk fokus på, og krav om, videreforedling av våre naturgitte ressurser i Finnmark. Det være seg mineraler og malmer fra våre fjell, fisken fra vår kystlinje, oljen utenfor kysten, bondens produkter mm. Våre krav er det MÅ skapes varige arbeidsplasser i Finnmark i forbindelse med bruk av våre råstoffer. Den økende interesser for å hente ut råstoff fra Finnmark vil, om det ikke settes inn tiltak, svekke regionen. Samtlige næringer har en sysselsetningsfaktor i form av andre arbeidsplasser, slik som butikk, skole, barnehage og andre vareleverandører. Bergindustrien har en høy sysselsetningsfaktor, en bergverksarbeider gir arbeidsplasser til 3,5 personer i øvrige service næringer. Oppdrettsnæringen sysselsetter vel 1,6 personer. Råstoff må i større grad bli behandlet av hender i Finnmark for å sikre arbeidsplasser og verdiskapning lokalt, og økt videreforedlingen av fisk vil styrke våre kystsamfunn. Også landbruket og de som sysselsettes rundt denne næringen er satt under et ekstra press ved at meierier i Finnmark vurderes nedlagt. Skal vi stoppe fraflyttingen fra Finnmark, må det settes inn politiske virkemidler og krav. Et krav om videreforedling lokalt der råstoffet tas ut er et avgjørende og viktig virkemiddel som må benyttes for å sikre arbeidsplasser, verdiskapning og attraktive lokalsamfunn i nord.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Arbeiderpartiet er tydelige på at lokalsamfunn og fellesskapet skal få sin rettfærdige del av verdiene som skapes, jf forslaget til nytt partiprogram. I fiskeripolitikken vil vi justere kursen slik at vi i større grad enn i dag legger til rette for verdiskapning og bærekraftige arbeidsplasser langs kysten basert på fiskeressursene. Vi tar til orde for et langt tydeligere verdikjedeperspektiv – og i utkastet til partiprogram er det lansert flere tiltak som skal sikre flere helårlige arbeidsplasser på land og økt bearbeiding av både villfisk og oppdrettsfisk.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

Forslag:

Fiskeriuttaelse

Begrunnelse:

Finnmark Arbeiderparti oppfatter at norsk fiskerinæring er i en brytningstid. Med Riksrevisjonens rapport og Stortingets behandling av kvotemeldinga som bakteppe, skal det legges til rette for videre utvikling av både fiskeflåten og landindustrien. Et tydeligere Arbeiderparti kreves. Da det ikke kunne oppnås bred politisk enighet på Stortinget om utformingen av et nytt kvotesystem, så står vi heller i en prosess der utviklingen av det nye kvotesystemet skjer over tid og ved løpende beslutninger. Situasjon krever at Arbeiderpartiet må være tydelige om sine målsettinger og hvordan man vil prioritere for å nå disse. Finnmark Arbeiderparti vil peke på følgende som vil være, og er grunnleggende for videre utvikling av norsk fiskeripolitikk: De tradisjonelle fiskeriene er bærebjelken i våre kystsamfunn. Målsettingene for disponeringen av de viltlevende marine ressursene må ligge fast. Havressursloven Formålet med Havressursloven er å sikre bærekraftig og samfunnsøkonomisk lønnsom forvaltning av havressursene og bidra til å sikre sysselsetting og bosetting i kystsamfunnene. De prioriteringer Havressursloven legger opp til må komme tydelig til uttrykk i politikken som besluttet. Deltakerloven Deltakerloven skal bidra til at fiskeflåtens fangstkapasitet tilpasses ressursgrunnlaget for å sikre en rasjonell og bærekraftig utnyttelse av havressursene. Samtidig skal det legges til rette for høsting av havressursene skal komme kystbefolkningen til gode og at økt lønnsomhet og verdiskaping i næringen skal trygge bosetting og arbeidsplasser i kystdistriktene. Formålet med deltakerloven må gjenspeile seg tydelig i de politiske veivalg og avveininger. Aktivitet og sysselsetting i kystsamfunnene Over tid har det vært betydelig fokus på å styrke lønnsomheten i flåteleddet. Det må søkes å finne balansen mellom ulike hensyn. Ressursene i havet skal disponeres for å medvirke til å sikre bosetting og sysselsetting i kystsamfunnene. Flåten skal være fiskereid Deltakerlovens krav om at det er aktive fiskere som skal kunne disponere over fiskeflåten må opprettholdes. Ved å sikre en fiskereid flåte, oppnås spredt eierskap, samt geografisk spredning av fiskeressursene langs kysten. Det må ikke tillates utvanning av aktivitetskravet. Kommende generasjonsskifter kan sette kravet til den aktive fiskerens rolle på prøve. Det er grunn til å se på utviklingen av praksis omkring adgangen til å disponere over fiskeflåten gjennom status som administrerende reder. Det sjøsamiske fisket skal ivaretas Sjøsamisk rett til fisket må ivaretas. Det bemerkes at de tiltak og den kursendring for kystfiskeflåten det tas til ordet for, må ses i sammenheng med å ivareta også sjøsamiske interesser, herunder også tradisjonell kombinasjonsdrift. Utviklingen av et nytt kvotesystem Av hensyn til forutsigbarhet for næringen må det prioriteres å få landet vesentlige element knyttet til kvotemeldinga snarest mulig. Konsekvensene må utredes. Strukturkvoter og konsekvenser Spørsmål knyttet til tilbakefall av strukturkvoter og fordeling av strukturgevinst må konsekvens- utredes. Det må forventes at saken kan presenteres på en måte som inviterer til opplyst og kunnskapsbasert debatt, der konsekvensene av veivalget er forutsigbare. For å oppnå en rimelig og rettferdig fordeling av strukturgevinst, som svarer til målsettingene for disponering av havressursene, må man regne med at det blir omfordeling mellom gruppene. En

ressursfordeling som ivaretar den mindre og tradisjonelle kystflåten er påkrevd for eksistensgrunnlaget for kystflåten og kystsamfunnene. Den kvotefordeling som tilfeldigvis blir utfallet etter opprydding i Finnmarksmodellen, er ikke nødvendigvis et uttrykk for en ønsket eller riktig fordelingspolitikk. Den minste flåten kjøpes opp av større båter. Dette må forhindres. Det oppfattes ikke lengre å være et skille mellom kyst- og havfiskeflåten. Betydelige andeler av den tradisjonelle kystfiskeflåten bygges om. Det vises til kvotekart som viser at den største gruppen i kystfiskeflåten, som spenner fra 21 til nærmere 60 meter i størrelse, vil disponere over omkring 50 % av kvoteandelene i kystfiskeflåten nord om 62 grader nord. Finnmark Arbeiderparti kan ikke godta en slik utvikling, og mener at grensen for tradisjonell kyst på 28 meter må gjeninnføres. Dette for å hindre videre omdisponering av kystfiskeflåten. Flåten under 11 meter må bli lønnsom og en attraktiv arbeidsplass. Det må komme en permanent avklaring om situasjon for flåten under 11 meter. En framtidsrettet sjarkflåte bør kunne tilby akseptabel lønnsnivå, det bør legges til rette for mannskap på to og det må være rom for akseptabel fornyelse. Alternativer til strukturordninger for å oppnå en lønnsom og attraktiv arbeidsplass for flåten under 11 meter må utredes. Ny miljøvennlig teknologi ønskes velkommen. Flåtepolitikken må bidra til å ivareta miljøhensyn. Det er i den sammenheng grunn til å peke på betydningen forutsigbare og stabile rammevilkår har for muligheten for investering i nye fartøy og ny teknologi. Fokus på kvalitet, marked og utvikling av ny fiskerikontroll må prioriteres. Fisken som leveres på land i Finnmark skal være av topp kvalitet som markedet etterspør. Finnmark arbeiderparti har ambisjon om at det skal være en tilnærmet helårlig aktivitet på sjø og land. Ferskfiskordningen er et viktig reguleringsmessig tiltak som bidrar til helårlig fiskeriaktivitet langs kysten. Ordningen må videreføres og utvikles. Styrking og utvikling av fiskerikontrollen ved økt tilstedeværelse og digitale kontrolltiltak må komme på plass.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Uttalelsen om fiskeripolitikk er helt i tråd med, og utdyper, forslagene som ligger i programutkastet. Den er også i tråd med den fiskeripolitikken som føres av stortingsgruppa.. og våre merknader ifm kvotemeldingen. Regjeringens kvotemelding og flertallets vedtak ifm behandlingen av denne har ført til stor usikker i fiskerinæringen. Arbeiderpartiet skal representere et tydeligere alternativ enn regjeringen, i tråd med uttalelsen.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

789 **Flere arbeidsplasser og mer verdiskapning i distriktene**
Innlandet Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil gjenreise fylkene som sterke regionale utviklingsaktører, og som viktig

samarbeidspartner for kommuner, bedrifter og andre aktører som arbeider med vekst, verdiskapning og arbeidsplasser i hele Norge. Under Solberg-regjeringen har de regionale utviklingsmidlene blitt kuttet år etter år, og dermed svekket arbeidet med næringsutvikling som tar hele landet i bruk. Arbeiderpartiet vil trappe opp de regionale utviklingsmidlene til nivået fra Stoltenberg II-regjeringen. Allerede fra 2022 skal midlene økes med 200 millioner kroner.

Begrunnelse:

Fylkeskommunene er viktige utviklingsaktører regionalt, men har fått sterkt redusert økonomisk handlingsrom som følge av Solberg-regjeringens reduksjoner av de regionale utviklingsmidlene. I regioner som Innlandet har disse midlene bl.a. vært brukt til å støtte utviklingen av industriklynger, til nettverksarbeid, til innovasjon og til bidrag til kommunale næringsfond som har støttet opp om arbeidsplassutvikling i kommunene og til etablering av nye bedrifter og knoppskyting fra eksisterende bedrifter. Etter de stadige nedtrekkene, er det nå svært få kommuner som overhodet får næringsutviklingsmidler fra fylkeskommunen – og de som får slike midler får beløp som er svært mye lavere enn under Stoltenberg-regjeringen. Det er lokalt og regionalt kunnskapen er høyest om det lokale og regionale potensialet for vekst og nye arbeidsplasser. Derfor må det regionale arbeidet styrkes ved å trappe opp de regionale utviklingsmidlene igjen. I alternativt statsbudsjett for 2021 foreslo Arbeiderpartiet 200 millioner kroner til økte regionale utviklingsmidler, i tillegg til 100 millioner i øremerket økning av bidrag til kommuner som var særlig sterkt rammet av koronaen og ytterligere 60 millioner kroner til forsterket bedriftsintern opplæring. Forslaget vårt er en oppfølging/videreføring av den delen som dreier seg om de regionale utviklingsmidlene.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

En styrking av de regionale utviklingsmidlene er, som også forslagsstillerne viser til, i tråd med partiets forslag til alternativt statsbudsjett for 2021. Programforslaget inneholder også flere forslag for å styrke regionenes rolle i næringsutviklingen, blant annet ved å gi kommunene og fylkeskommunene økt myndighet i arbeidet med å skape nye arbeidsplasser.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

790 Stopp salget av våre felles skoger – jakt, fiske og friluftsliv for alle!
Innlandet Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil stanse salget av Statskog og bedre fjellstyrenes økonomi slik at folk og familier med vanlige lommebøker sikres tilgang til jakt, fiske og friluftsliv på statsallmenningene

og i skog som vi eier i fellesskap.

Begrunnelse:

Å sikre offentlig eierskap til Statskog er viktig blant annet for å opprettholde tilgang til jakt og fiske for alle i Norge. I dag har alle likeverdige muligheter til å kjøpe jakt- og fiskekort på Statskogs områder og i Statsallmenningene gjennom fjellstyrene. Allikevel selger regjeringen store skogområder til privatpersoner som bor andre steder enn der skogområdene ligger. Det svekker tilgangen for folk flest til jakt, fiske og friluftsliv.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Arbeiderpartiet er opptatt av å sikre offentlig eierskap til Statskog. Vi har flere ganger fremmet forslag i Stortinget om å stanse utsalget om skog fra Statskog, men dette har vi ikke fått flertall for. Arbeiderpartiet mener at fjellstyrene og statsallmenningene er viktige for å sikre allmennheten tilgang til jakt, fiske og friluftsliv til en overkommelig pris. Ap har i sine alternative budsjetter foreslått å styrke økonomien til fjellstyrene, senest i alt. budsjett for 2021.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

792 Kursendring i jordbruket for trygghet og bedre beredskap
Innlandet Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil øke selvforsyningsgraden, korrigert for import av fôr, for norske jordbruksmatvarer til 50 %. For å få til dette vil vi vri støtte over til bærekraftig produksjonsmåte som øker verdiskapingen på norske naturressurser. Tilskudd til bruk av utmarksbeite og klimatilpassing med grøfting, vanning og vekstskifte må økes. Vi vil lage en seterpakke med støtte til fornyelse av melkebruk der setring blir en del av drifta. Kornproduksjonen må forsterkes ved å fornye infrastrukturen på mindre og middels store kornbruk med muligheter for tørking og lagring av korn også desentralt.

Begrunnelse:

Norge trenger en ny og bedre retning for jordbrukspolitikken. Arbeiderpartiet vil slik partiet har stemt for i Stortinget, øke selvforsyningsgraden, korrigert for import av fôr, for norske jordbruksmatvarer til 50 % innen utløpet av 2026 Endringer i politiske maktforhold og klima betyr mer usikkerhet. Samfunnsoppdraget til jordbrukspolitikken være i sentrum for styringen av norsk jordbruk. For befolkningens sikkerhet og helse er tilgang til nok, naturlig og trygg mat helt avgjørende. Jordbrukspolitikken må gi økt sjølforsyning med produksjonen av mat og fôr på jord

i Norge, framfor økt import og produksjonsmåter basert på importert kraftfôrråvarer. Kornproduksjonen må forsterkes ved å fornye infrastrukturen på mindre og middels store kornbruk med muligheter for tørking og lagring av korn også desentralt. Vi trenger flere matprodusenter i Norge, ikke færre. Den store nedgangen i gardsbruk får også store konsekvenser for lokalsamfunn med fallende sysselsetting, verdiskaping og bosetting. Coronasituasjonen viser i tillegg at vi trenger flere arbeidsfolk med realkunnskap om jord, dyr og planter. Dersom beredskapen og tryggheten for mat skal være reell, må matproduksjonen også kunne utføres av folk som bor innenlands. Gjennom et organisert arbeidsliv må betalingen for arbeid i sektoren bedres.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Arbeiderpartiet vil ta i bruk ressursene vi har over hele landet til matproduksjon, for å øke selvforsyningsgraden og sikre god og trygg mat som forbrukerne etterspør. Samtidig må jordbruket rustes for klimaendringene. Forslaget er i tråd med partiprogrammet og forslagene vi har fremmet i Stortinget, bl a opptrappingsplanen for økt matproduksjon på norske ressurser som Stortingsgruppa fremmet våren 2018. Det er også i tråd med partiprogrammet å skulle sikre anstendige lønns- og arbeidsvilkår innen matproduksjonen og i landbruket

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

793 Innlandets gull er Norges muligheter *Innlandet Arbeiderparti*

Forslag:

Arbeiderpartiet vil legge til rette for nye arbeidsplasser i bioøkonomien, blant annet ved innføre risikoavlastning for ny industribygging og forskning på feltet inspirert av kontantrefusjonsordningen. Vi vil bruke ENOVA som et tydeligere virkemiddel for klimavennlig bruk av biomasse. I tillegg må det opprettes et større nasjonalt industrifond som formidler lånekapital og risikokapital for industri og større industrietableringer. Innlandsutvalget nedsatt under Stoltenberg II-regjeringen og deres rapport må følges opp for å sikre flere arbeidsplasser og større eksportinntekter til Norge

Begrunnelse:

Norge må føre en næringspolitikk som tar hele landet i bruk. Innlandet er rikt på det Norge trenger mer av i framtida – skog, landbruk, teknologi, reiseliv, kultur og mest av alt: Folk som brenner for å utvikle egne lokalsamfunn. Da må fellesskapet sørge for trygge velferdstjenester som gjør det mulig for unge og gamle å bli boende i bygda si. Innlandets utvikling har betydning

for hele Norge. Ikke bare har det stor verdi at vi bor, lever og jobber i hele landet. Innlandet har også næringer som er viktige for å løse de utfordringene vi står overfor som land. Grønne arbeidsplasser og bioøkonomi handler om å tjene penger på alt som gror - på en bærekraftig måte. Ifølge SINTEF kan Innlandet alene skape 25.000 nye grønne arbeidsplasser og årlig bidra med 20 milliarder kroner i økt verdiskaping. Innlandsutvalgets rapport fra oktober 2015 om næringsutvikling i Innlandet må opp av skuffen og bidra til at Innlandet kan bli en sentral region i det grønne skiftet. Skal vi øke verdiskapninga og sysselsettinga i distriktene basert på lokal tilgang på råstoff og regionale fortrinn, må vi styrke statlige virkemidler i regional- og distriktpolitikken. For å utløse økning i private investeringer må tilgangen på statlig risikokapital og toppfinansiering styrkes.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Arbeiderpartiet mener at jord- og skogbruk er en del av løsningen knyttet til globale utslipps- og ressursutfordringer, og i overgangen fra fossile til fornybare ressurser. Samtidig gir satsingen på bioøkonomien viktige arbeidsplasser over hele landet, og vi har etterlyst flere virkemidler for å bidra til dette, jf alt.budsjett for 2021. Vårt utgangspunkt er at det må satses mer på disse næringene, ikke mindre. Forslaget om å etablere et industrifond er i tråd med distriktsuttalelsen fra landsmøtet 2019, og signalene som gis i programutkastet om en mer aktiv stat i næringsutviklingen.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

797 Havbruksfondet *Finnmark Arbeiderparti*

Forslag:

Regjeringen har endret havbruksfondet slik at finnmarkskommuner betaler for at regjeringen gir skatteletter til mangemillionærer. Det må vi få en slutt på. Finnmark Arbeiderparti mener at Havbruksfondet må endres tilbake til slik det opprinnelig var slik at kommuner som legger til rette for oppdrett også blir rettmessig kompensert for dette. Finnmark Arbeiderparti mener derfor at Havbruksfondet må endres tilbake til slik det opprinnelig var, der 80% av inntektene gikk til kommunene her inkludert fylkeskommunen.

Begrunnelse:

Havbruksfondets hensikt var å gi midler til kommuner som legger til rette for havbruk. Før gikk mesteparten av Havbruksfondet til vertskommunene, som kompensasjon for ulemper og merarbeid: - kommuner bruker mye ressurser på tilrettelegging - arealer båndlegges til kun en

type næring, og den ensidige bruken kan tære på naturens tåleevne lokalt. - annen næring som for eksempel reiselivsnæring, fortrenses. - folk som bor i kommunen får ulemper, da det blant annet kan føre til ødelagte fiskeplasser for fjordfiskere og vanlige folk, som er vant til å høste av naturen. Opprinnelig fikk kommuner og fylkeskommune 80% av inntektene og staten beholdt 20%, men Høyre-regjeringen har endret fordelingen slik at den nå blir 40% til kommunene og 60% til staten. Men hva bruker staten penger på nå for tiden? Ikke til nye vei- eller samferdselsprosjekter i Finnmark. Ikke for å øke velferd for de svakeste og de som trenger det mest. Hadde regjeringen tatt mer av havbruksfondet for å bygge opp næringene langs kysten ved å styrke logistikk og samferdsel i for eksempel Finnmark, kunne det vært en god sak. Men dagens regjering prioriterer skattelette til de aller rikeste, og de fleste av dem bor langt unna der oppdrettsanleggene ligger. I realiteten er det oppdrettskommunene, mange av dem i Finnmark, som finansierer skatteletten til mangemillionærer i sentrale strøk.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Finnmark Ap foreslår at Havbruksfondet må endres tilbake til slik det opprinnelig var. Siden havbruksfondet opprinnelig var knyttet til vekst i næringen, har det ført til stor uforutsigbarhet og lite stabile inntekter til vertskommunene. For Ap har det vært førende å sikre vertskommunene stabile og forutsigbare inntekter for bruk av areal og for å tilrettelegge for nytt areal for oppdrettsnæringen også når det ikke er vekst. Ifm RNB 2020 la regjeringen fram et forslag om å innføre en produksjonsavgift på 40 øre pr kilo produsert laks/ørret, noe Ap støttet. Regjeringen foreslo også at av salgs- og auksjonsinntekter fra økt kapasitet og nye tillatelser fra og med 2022 skulle 75 pst. tilfalle staten og 25 pst. tilfaller havbrukskommuner og -fylkeskommuner. Ap mener at en større andel av inntektene skal tilfalle kommunene, men vi har forslått at dette må vurderes i sammenheng med utvalget som skal se på inntektssystemet for kommunene. Fram til 2022 mener vi at dagens fordeling i havbruksfondet skal ligge fast.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

810 Ja til statlig finansiering av industripilot og kortsiktige tiltak for Kongsbergs industrimiljø
Buskerud Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet støtter initiativet til industripilot Kongsberg for å sikre helt nødvendig overgang fra industri 3.0 til industri 4.0 og forhindre at viktige industribedrifter og industriarbeidsplasser forsvinner ut av landet. Buskerud Arbeiderparti viser til at industripiloten ikke bare vil bidra til å sikre nåværende og framtidige arbeidsplasser i Kongsberg, men også nasjonalt.

Arbeiderpartiet vil at det skal gjennomføres følgende kortsiktige tiltak på de følgende fire hovedområder for Kongsbergs industrimiljø:

- Forsering av prosjekter
 - Forsere «Vanguard»-konseptet, som innebærer bygging av fem mineryddingsfartøy til Sjøforsvaret.
 - Bygge to forskningsfartøy i henhold til beskrevne behov fra Havforskningsinstituttet, samt tilleggskapasiteter for disse.
 - Forsere elektrifisering av norsk sokkel, inkludert tilgjengeliggjøring av kapital for prosjekter på havvind og hydrogen i elektrifiseringen.
- Tilgang på risikokapital
 - Tilgjengeliggjøring av risikokapital til bedriftene for gjennomføring av utviklingsprosjekter for Industri 4.0 og 5.0.
 - Økt ramme til Innovasjon Norge.
- Kompetanse
 - Skybaserte løsninger for kompetansetiltak for permitterte.
 - Lønnstilskudd for de som deltar på kurs, opplæring og videreutdanning.
 - Fjerne begrensninger som ligger i Folketrygdeloven, slik at mottakere av dagpenger kan ta utdanning.
 - Midlertidige støtteordninger for å beholde lærlinger.
 - Utvide permitteringsperioden.
 - Øke tilskuddet til bedriftsintern opplæring (BIO).
- Grønne tiltak.
 - Innføre toppfinansieringsordning for nye miljøvennlig skip
 - Gjeninnføre kondemnerings- og risikolåneordningen.
 - Innføre ordning for miljøvennlig resirkulering av utrangerte fartøy og rigger.
 - Utvide krav til norsk innhold og forlenget løpetid på finanseringen (GIEK).
 - Målrettet ordning for skipsfornyelse.
 - Støtteordning for klima- og miljøutbedringer i eksisterende flåte.
 - Nasjonal målsetting og rammebetingelser for flytende havvind.
 - Etablere nasjonal sektoravtale for flytende havvind.

Begrunnelse:

Kongsbergmiljøet har lenge hatt et tett trepartssamarbeid (eller kanskje rettere et sekspartssamarbeid, der utdanningssystemet, kommunen og Nav er viktige bidragsytere) for tilrettelegging og utvikling for framtidig næringsliv med nasjonal betydning, helt siden omstillingene fra Kongsberg Våpenfabrikk til dagens ledende industrimiljø. Statlig engasjement var avgjørende den gangen. Dagens krisesituasjon i norsk industri gjør det nødvendig med nytt statlig engasjement for å sikre arbeidsplassene for framtida og bidra til en overgang til industri 4.0, som ikke bare handler om Kongsberg, men som har nasjonal betydning. Industripilotens tre overordnede mål er å beholde ansatte i jobb og kompetanseheving i stedet for permitteringer og oppsigelser, sikre at selskapene ikke flytter sin virksomhet ut av landet og omstille norsk industri til industri 4.0, gjennom opparbeidelse av ny kompetanse for gjennomføring av det helt nødvendige digitale skiftet og morgendagens løsninger. Det er viktig at Norge ikke taper terreng i konkurransen med andre land. Det grønne skiftet fordrer kompetanseheving – både for at norsk

industri skal kunne realisere muligheter, men også for å hindre tap av eksisterende markedsposisjoner. Det haster derfor med å komme i gang med piloten. Piloten vil bidra til samfunnsøkonomisk gevinst gjennom overføring av kompetanse til andre nasjonale industrimiljøer og reduserte utgifter til dagpenger, samtidig som den vil bidra til å hindre arbeidsledighet og sikre nødvendig kompetanseheving for den enkelte arbeidstaker. Buskerud Arbeiderparti viser også til Riksmeklerens møtebok mellom Fellesforbundet og Norsk Industri om tariffrevisjonen 2020 – industrioverenskomsten – der partene i vedlegg 5 understreker behovet for særskilt støtte til store industribedrifter/klynger i omstilling, og der partene stiller seg bak Kongsberg-industriens ønske om et pilotprosjekt for et kompetanseløft for denne industriklyngen. Buskerud Arbeiderparti vil at det skal gjennomføres en rekke tiltak på kortere sikt for Kongsberg industrien. Et bærende prinsipp for tiltak på kortere sikt er at det må ha en umiddelbar effekt for sysselsetting og verdiskapning. Tiltakene må være av en slik art at de har effekt i Norge. For Arbeiderpartiet handler de kortsiktige tiltakene om at vi sikrer sentrale kompetansemiljøer og at de er i stand til fortsatt å være viktige motorer for verdiskapning og utvikling i framtida. Utfordringene som industrien står i nå varierer fra bransje til bransje. Olje, maritime, automotive og flybransjen er blant de hardest rammede, men de vedtatte krisepakkenes per mai 2020 har ikke vært tilstrekkelig for industribedriftene. Der andre næringer kan oppleve en mer umiddelbar effekt av epidemien, er effekten hos industrien ofte forsinket. Den virkelige krisen for industrien kommer ikke før tidligere bestillinger er levert, samtidig som det ikke kommer nye bestillinger inn. I dag er det allerede mange permitteringer og meldinger om oppsigelser, og så fremt bestillinger uteblir og staten ikke stiller opp med aktiv motkonjunkturpolitikk rettet mot industrien er det ventet at nedbemanningen vil fortsette fremover. Tiltakene som gjøres på kort sikt er ikke bare viktig for situasjonen akkurat nå. Den jobben som gjøres nå for å beholde og videreutvikle kompetanse er avgjørende for at vi også skal lykkes på lang sikt. Om fundamentet for industriell produksjon i Norge blir svekket, vil dette også ha alvorlig konsekvenser for våre muligheter på lang sikt. Det vil få store konsekvenser både for sysselsettingsgraden og våre muligheter for å møte nye utfordringer. Et at de viktigste og lettest oppnåelige tiltakene vi kan sette i gang er å forsere allerede klare prosjekter. Dette avhenger av at det i de offentlige anbudene stilles krav om så mye norsk innhold som mulig, og bruker unntaksbestemmelsene i EØS-regelverket aktivt for å oppnå dette. Det vil ha positiv effekt på blant annet maritim industri, noe som vil gi direkte effekt på norsk verdiskapning og sysselsetting. Maritim industri er en viktig del av flere industriklynger i Norge. Vi vet fra før at det er et behov for disse tiltakene, og en forsering bidrar derfor til å imøtekomme behov tidligere enn planlagt. Med den økonomiske krisen som følger av epidemien, må mange industribedrifter kutte kostnader og prosjekter fra sin portefølje. Spesielt rammer dette utviklingsprosjekter som ikke er lønnsomme for bedriften på kort sikt, men som har et kommersielt potensial for fremtiden. Da kapitalkrevende industri også opplever at tilgangen på kapital strupes som følge av krisa, blir disse prosjektene ekstra sårbare. Disse utviklingsprosjektene skal bidra til at industrien videreutvikler seg og er konkurransedyktige i fremtiden. Vi vet at industrien har vært og fortsatt vil være gjennom store omstillinger til industri 4.0 og videre til 5.0, og at hurtigheten på omstillingen avhenger av bransje og enkeltbedrifter. Det er en forutsetning for å sikre industriarbeidsplasser i Norge også i framtiden at staten bidrar til at slike utviklingsprosjekter kan gjennomføres. Vi må derfor sikre industrien tilgang til kapital for å gjennomføre slike utviklingsprosjekter gjennom krisa. Det vil bidra til å styrke enkeltbedrifter og klynger, som igjen sikrer arbeidsplasser og kompetanse i Norge over tid. Industriklyngenes fremste konkurransefortrinn er kompetansen. Denne er allerede verdensledende, samtidig er det et stadig behov for kompetanseutvikling. I den situasjonen vi nå

står i er det viktig at færrest mulig går arbeidsledige uten et tilbud om etter- og videreutdanning. Om vi bruker tiden vi er i til å videreutvikle og heve kompetansen vil vi kunne komme sterkere ut av krisen. I denne sammenhengen er samarbeidet mellom industri, fylkeskommune og stat viktig. Videre er det viktig at vi sikrer lærlingene i tiden vi står i. Utfordrende situasjoner for bedriftene gjør at lærlingene kan gå en usikker framtid i møte. Dette gjelder ikke minst de elevene som nå skal ut i læretid. Det er derfor viktig at vi sikrer at det følger nok penger med lærlingene, slik at vi fortsatt utdanner fagarbeidere for framtida. Å sette inn tiltak for å bidra til flåtefornyelse i den norske nærskipingsfarten vil ha effekt på to områder; for det første vil det gi vekst i maritim sektor, for det andre vil det gi store klima- og miljøforbedringer av norsk nærflåte. I denne sammenhengen er det en kombinasjon mellom finansieringsordninger og krav om norsk innhold. Det er et viktig prinsipp at tilgjengeliggjort kapital fra staten bidrar til arbeidsplasser i Norge, og krav til norsk deltakelse i prosjektene vil bidra til dette. Videre ser vi at det ligger et stort potensial i å gjøre klima- og miljøutbedringer på den eksisterende flåten, og det bør fra staten komme tilskuddsordninger som bidrar til disse tiltakene. Av andre grønne tiltak er en satsing på havvind i Norge. Denne satsingen henger også tett sammen med videreutvikling av hydrogenteknologi for internasjonal skipsfart. Vi vet at industrien i Norge har kapasitet og kompetanse til å bli verdensledende på havvind, det forutsetter at vi sikrer gode rammevilkår. Blant annet bør det etableres en nasjonal sektoravtale for flytende havvind. På denne måten vil vi tilrettelegge for viktig utvikling av grønn energi, samtidig som vi stimulerer til vekst innenfor maritim industri.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Partiprogrammet inneholder forslag til en betydelig styrking av industripolitikken, og ivaretar de fleste av punktene i forslaget. Disse vil også vil komme Kongsberg-miljøet til gode. Tiltakene som først og fremst er krisetiltak er også i all hovedsak gjeldende politikk, og har vært fulgt opp i flere av krisepakkene Stortinget har behandlet. Det har eksempelvis vært lagt frem forslag om toppfinansieringsordning, kondemneringsordning og økte midler til ny teknologi som ville hjulpet maritim industri gjennom krisen.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

816 Utvikle naturressursene bærekraftig *Troms Arbeiderparti*

Forslag:

Gjennom aktiv næringspolitikk og tydelige politiske strategier skape arbeidsplasser og utnytte mulighetene innen næringer som havbruk, fiskeri, energi, vindkraft, hydrogen, mineral og reiseliv. En ny industripolitikk må ha som mål å utvikle grønne løsninger og teknologi basert på

ressursene i regionen. Fiskeripolitikken må innrettes for å legge til rette for økt bearbeiding og verdiskaping på land. Mer av verdiskapinga må komme landsdelen til gode, derfor må all nærings- og industripolitikk ha krav om ringvirkninger og at mer av verdiskapinga skal ligge igjen i landsdelen.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Forslaget er i tråd med programforslaget om en mer aktiv næringspolitikk og en mer aktiv stat for å kunne utvikle arbeidsplasser basert på ressurser over hele landet. Arbeiderpartiet er tydelige på at lokalsamfunn og fellesskapet skal få sin rettferdige del av verdiene som skapes, dette fremgår av programutkastet. I fiskeripolitikken vil vi justere kursen slik at vi i større grad enn i dag legger til rette for verdiskaping og bærekraftige arbeidsplasser langs kysten basert på fiskeressursen. Vi tar til orde for et langt tydeligere verdikjedeperspektiv – og i utkastet til partiprogram er det lansert flere tiltak som skal sikre flere helårslige arbeidsplasser på land og økt bearbeiding av både villfisk og oppdrettsfisk.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

819

Landbruk

Troms Arbeiderparti

Forslag:

Gjennom år har Norge ført en landbrukspolitikk som har hatt et sterkt fokus på volumproduksjon, fremfor en bærekraftig produksjon. Selv om Stortinget har en målsetning gjennom vedtak om at det skal være et robust landbruk over hele landet, har utviklingen gått i motsatt retning. Troms Arbeiderparti mener at denne trenden må snus for ikke å utradere distriktslandbruket. Troms er det fylket som denne negative utviklingen har kommet lengst, dette må tas på alvor. Landbruket er bærebjelken i bosetningsmønstret i landet. Kulturlandskapet opprettholdes av et aktivt landbruk. Matsikkerheten er avhengig av et allsidig landbruk over hele landet, ut fra de geografiske forutsetninger som landet byr på. Industri knyttet til landbruket blir truet med en slik utvikling. For å stoppe denne negative utviklingen må økonomien i landbruket bedres gjennom de rammebetingelsene som er i dag. Det må settes inn sterke virkemidler for å rette dette opp. Troms Arbeiderparti ber Arbeiderpartiet utarbeide en helhetlig landbruksmelding som beskriver utviklingen og fremmer tiltak. Denne meldingen må bli en del av partiets program til Stortingsvalget 2021.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Arbeiderpartiet fører en landbrukspolitikk som representerer klare skillelinjer til Solberg-regjeringens politikk. Vi har i denne perioden bl a presentert en opptrappingsplan for økt matproduksjon basert på norske ressurser og for klimatilpassing av landbruket. Det er i tråd med vår politikk å iverksette tiltak for å redusere inntektsgapet mellom landbruket og samfunnet for øvrig, jf også forslaget til nytt partiprogram.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram**824 Fremtidsrettet håndtering av reiseliv for Nord-Norge**
*Troms Arbeiderparti***Forslag:**

Troms og Finnmark får besøk fra hele verden. Reiselivssuksessen i nord baseres i stor grad på våre fellesgoder - vår verdifulle natur. Nord-Norge har for tiden den største økningen innenfor med en vekst både sommer og vinter. Veksten er positivt, men gir også utfordringer. Derfor må det på plass en nasjonal reiselivsplan som gir grunnlag for regionale og lokale tiltak for å ivareta både natur, tilreisende og fastboende. Vi må sørge for at reiselivet skaper helårige arbeidsplasser. Som en av framtidsnæringene må vi sørge for at reiselivet også har en bærekraftig utvikling som unngår baksidene som forsøpling, forurensing og slitasje på natur. Turismen må styres på en slik måte at man sikrer en sosial bærekraft. Uten definert ansvar for parkering, toalettfasiliteter, tilrettelegging av turstier og annen infrastruktur som turistene bruker tar store og små lokalsamfunn kostnaden for reiselivsbransjens utvikling. Lokal turistskatt må utredes som et virkemiddel for kommunene til å håndtere og tilrettelegg for reiselivet. Norges nasjonalparker har innarbeidet gode systemer for besøksforvaltning, men utenfor verneområder finnes få overordnede strategier. Ved akutte behov for skjøtsel og tilrettelegging i pressområder faller «byrden» på kommuner, grendelag og grunneiere. Norge som reiselivsnasjon kan ikke være bekjent av at kommuner, enkeltpersoner og frivillige skal bære ansvaret for infrastrukturen som reiselivet utvikles på uten virkemidlene. Troms Arbeiderparti vil: • Kreve en overordnet nasjonal plan for reiseliv som sikrer både en økologisk og sosial bærekraft for turistnæringen, som skaper helårige arbeidsplasser • Kreve en utredning av nasjonal ordning for lokal innkreving av turistskatt. • si nei til at den momssatsen på overnatting og transport (12%) økes.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

I programforslaget foreslås en nasjonal plan for reiselivsnæringen, blant annet for å ivareta bærekraftig utvikling. I tillegg foreslås det å innføre besøksbidrag som skal brukes til nødvendige investeringer i pressede reisemål. Krisen reiselivet har vært gjennom som følge av koronapandemien, tilsier at det ikke er aktuelt å øke reiselivsmomsen nå. Skatte- og avgiftsopplegget inneholder for ikke forslag om en økning fra dagens sats på 12 %.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

836 Fiskeriressursene tilhører fellesskapet - en fremtidsrettet fiskerinæring *Troms Arbeiderparti*

Forslag:

Troms Arbeiderparti vil understreke viktigheten av at landsdelen beholder og styrker sin del av de fellesskapets fiskekvoter. Vi ønsker å legge til rette for en differensiert fiskeflåte, der man unngår at ressursene kun kommer på få hender og sikrer at verdiskapningen forblir i kystsamfunnene og ikke flyttes ut av regionen. Mangel på stabil råstofftilgang vil kunne føre til nedgang i antall fiskemottak og fraflytting langs kysten. Dette er ikke i tråd med intensjonene i havressursloven og deltakerloven. Nå i vår skal Stortinget behandle kvotemeldinga fra regjeringen Solberg. Vi legger til grunn at Arbeiderpartiet sammen med de øvrige opposisjonspartiene vil prøve å samle flertall for en politikk som spesielt ivaretar kystbefolkningen, med fokus på kystflåten og landbasert aktivitet. En politikk som sikrer en differensiert flåtegruppe som hver har sine funksjoner for å opprettholde stabil bosetting langs kysten. Strukturen i industrien er raskt i endring, det ser vi ikke minst her i Nord. Vi ser også at de som har mulighet fra industriens side gjør store investeringer i flåteleddet, i første omgang for å sikre seg tilgang på råstoff. Det vi kan lære fra andre land med vertikalt integrerte selskaper, er at det kan få alvorlige konsekvenser for næringen og bosetning langs kysten. Fokuset flyttes til mest mulig profitt i eksportleddet, I slike tilfeller kan mannskap og båter bli prioritert bort da fokuset er å holde kostnadene så lave som mulig, såkalt sosial dumping. Det er ikke på denne måten at vi har blitt verdens beste fiskerinasjon. Vi har i dag deltakerloven og råfiskloven som reguler eierskap og enerett til førstehånds omsetning. Arbeiderpartiet må jobbe aktivt for å begrense vertikal integrasjon. Prinsippet må være at majoritetseiere av fiskefartøy skal være fiskere. Vi må jobbe for helårlig sysselsetting gjennom ulike tiltak for å gjøre industrien attraktiv og sørge for bosetting i distriktene. Ordninger der intensjonen er å forlenge hvitfisksesongen både for fangst- og industriledd bør videreutvikles. Trålere må også stimuleres til å levere råstoff lokalt gjennom ferskfiskordningen for at de skal oppfylle sine samfunnskontrakter og øke sin andel av ferskt råstoff. Det er viktig at man tar inn over seg evolusjonen i fiskerinæringen og tegner kartet etter dagens situasjon så langt det tar seg gjøre. Målet må være å unngå ufrivillig deltid i en høykonjunktur bransje. En statlig kvotebank gir ikke økt sysselsetting, og forlenger heller ikke sesongen til fiskefartøyene i regionen. Forslaget vil tvert imot skape mer byråkrati samt redusere lønnsomheten i næringen da det vil føre til en sentralisering av ressurser fra

kystsamfunnene uten noe garanti for at de kommer tilbake til lokalsamfunnene. Derfor mener vi i Troms Arbeiderparti at en kvotebank ikke har noen annen funksjon en stadig økende sentralisering av de viktige ressursene til kystfolket. Turistfiske bør i fremtiden reguleres slik at man har en seriøs og kontrollerbar næringsutvikling som bekjemper ressurs- og miljøkriminalitet. Troms arbeiderparti vil: • Hovedprinsippet i de tre grunnpilarene for norsk fiskeripolitikk, Havressursloven, Deltakerloven og Råfiskloven, skal bevares og forsterkes. • Opprettholde en differensiert fiskeflåte som kan gi bærekraftig vekst for både fangst- og fiskeindustriledet gjennom stimulerende tiltak. Kystflåten må sikres og styrkes. • Jobbe mot vertikal integrasjon, der fiskeindustrien på land i stadig større grad eier felleskapets fiskekvoter. • Jobbe for helårlig sysselsetting gjennom ulike tiltak som gjør industrien attraktiv for å rekruttere unge fiskere og sørge for bosetting i distriktene. • Ikke støtte en statlig kvotebank som sørger for en sentralisering av ressursene og som ikke sørger for økt sysselsetting i form av helårlige arbeidsplasser. • Jobbe for seriøs og kontrollerbar næringsutvikling som bekjemper ressurs- og miljøkriminalitet innenfor turistfiske. • Styrke utdanning innen sjømat og blå linjer, og jobbe for flere kvinner i sjømatbransjen.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Forslaget er i stor grad i samsvar med vår politikk, og med våre merknader ifm Stortingets behandling av kvotemeldingen våren 2020. Forslaget om kvotebank ble avvist av et samlet Storting ifm behandlingen av kvotemeldingen.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

872

Skatt og næring

Vestland Arbeidarparti

Forslag:

Skatt på næring - Vestland Arbeidarparti meiner naturressursar er felleskapet sine verdiar. Det betyr at vi legge naturressurskatt på næring slik vi har til dømes innan vasskraft og olje. Vestland Ap er positiv til at oppdrettsnæringa må bidra meir til felleskapet. Innføring av overskuddsbasert grunnrenteskatt er ein rettviss måte å å krevje inn ein naturressursskatt på. Fiskeri - Fiskeri i havet og andre villlevande marine ressursar tilhøyrer fellesskapet. Vestland AP meiner at vi må auke verdiskapinga ved å arbeide for meir vidareforedling av fisk i Norge, og seie nei til evigvarande fiskekvotar. Landbruk - Vestland Ap meiner norsk matproduksjon er ei viktig næring og god distriktpolitikk. For å styrke næringa må vi sikre gode rammevilkår og investeringsstøtte for å få fleire til å satse på jordbruket. Industri - Norge er eit land rikt på naturressursar, og industrien skaper store verdiar og mange arbeidsplassar på Vestlandet. Naturressursane skal vi hauste av på ein berekraftig måte, og vi skal hjelpe næringslivet fram

gjennom offentlege støtteordningar for å bli verdsléiande på miljøteknologi. ENOVA og vidareføring av CO2-kompensasjonsordninga er viktige bidrag. Satsinga vil gje eit løft for norsk industri og bidra til at Noreg og verda kan nå måla i Paris-avtalen. Karbonfangst og lagring er avgjerande for å lukkast og kan representere tusenvis av arbeidsplassar i framtida.

Begrunnelse:

Velferdsstaten Norge er bygd på ideen om at alle skal kunne jobbe og bidra i eit samfunn der alle skal kunne nyte godt av fellesgodene. Vi omfordeler vår rikdom, og gjennom trepartssamarbeidet legg vi rammene for ein rettvís inntekts- og fordelingspolitikk, men også næringslivet si konkurransekraft. Denne balansen gir oss solide bedrifter, føreseielege rammer og høg grad av sosial líkskap. Høg sosial mobilitet og små forskjellar gir tillit til både byråkrati og politikk. Men dette er under press. Ein politikk som gir større forskjellar og ei dreining frå skatt til avgifter truar dette. Vestland Ap meiner vi skal ha ei rettvís fordeling, og at skattepolitikken er viktig for å nå det målet. Skatt på arv er meir rettvíst enn skatt på arbeid. Vestland Arbeidarparti meiner naturressursar er felleskapet sine verdiar. Det betyr at vi leggje naturressursskatt på næring slik vi har til dømes innan vasskraft og olje. Havbruksnæringa sel varer til utlandet for over 100 milliardar og representerer eit enormt industripotensiale, arbeidsplassar og inntekter, men også miljø- og arealutfordringar. Skal næringa få til den veksten ein ynskjer må den vere berekraftig. Det må også bety at oppdrettarane har kapital til å investere i ny teknologi. Samtidig må den også leggje att pengar i kommunane som skal leggje til rette for næringa. Vestland Ap er positiv til at oppdrettsnæringa må bidra meir til felleskapet. Innføring av overskuddsbasert grunnrenteskatt er ein rettvís måte å å krevje inn ein naturressursskatt på. Ap meiner at også vindkraft på land skal skattleggast utover eigedomsskatt. Det er viktig at næringa får krav om naturressursskatt der ein også sikrar dei kommunane som har opna opp sine areal for kraftproduksjon. Ap vil hegnar om konsesjonskraft- og konsesjonsavgiftsregimet. Dette sikrar lokale inntekter frå produksjonen og er soleis ein del av samfunnskontrakten. Samstundes ser vi at dagens skattlegging er eit hinder for å investere i ny og moderne teknologi. Innan fiske er det i dag evigvarande konsesjonar. Arbeidarpartiet meiner at det bør innførast tidsavgrensing på konsesjonane og ei avgift for bruk av fellesskapet sine ressursar. Vestland Ap ynskjer grøne skattar. Vestland AP vil at det skal verte mogeleg for norske kommunar å krevje kommunal turistskatt på overnattingar og cruise-trafikk. Skatteinntektene skal nyttast til tiltak for å redusere den lokale og globale miljøverknaden av turismen.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september. Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Arbeiderpartiet har historisk vært for grunnrente på ekstraordinært overskudd basert på bruk av fellesskapets naturressurser. Da regjeringen ifm RNB 2020 foreslo å avvise grunnrentebeskatning på overskuddet fra havbruksnæringen ble det ikke konkludert på dette

spørsmålet i stortingsgruppa. Arbeiderpartiet har vært tydelige på at aktører innen havbruksnæringen som har store overskudd skal bidra mer til fellesskapet, og vi støttet regjeringens forslag om å opprette en produksjonsavgift på 40 øre pr kilo produsert laks/ørret på oppdrettsnæringen. Forslaget om å sikre økt foredling av fisken anses ivaretatt i programforslaget, og det samme gjelder satsing på landbruk over hele landet og på «grønn» industri med bl a karbonfangst og lagring.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

873 **Energi**
 Vestland Arbeiderparti

Forslag:

Vestland AP vil: - ha ein rettvís skattepolitikk som reduserer økonomiske skilnader - vidareføre konsesjonskraft- og konsesjonsavgiftsregimet - vidareføre CO2-kompensasjonsordninga etter 2020 - auke andelen fisk som blir foredla i Norge gjennom auka samarbeid mellom flåteleddet og industrien - styrke norsk matproduksjon gjennom betre støtteordningar - utnytte dei naturgjevne energiresursane på ein berekraftig måte for å skape fleire arbeidsplassar - Innføre naturressursskatt på vindkraft

Begrunnelse:

Noreg har naturgjevne føresetnader for å lage industri av rein norsk energi. Vestland Ap meiner dette er eit konkurransefortrinn vi må utnytte. Rein og billig kraft bør i så stor grad nyttast til å skape arbeidsplassar i Norge. Difor vil vi vente med nye utanlandskablar før vi har kunnskap nok om konsekvensane av dei vi har. Det er og eit krav at regjeringa straks set i gong med å utjamne nettleiga. NVE sitt framlegg om ei tilskotsordning for utjamning av nettleiga, er ein modell som vil utlikne forskjellar mellom landsdelar. Noreg skal og vere opne for nye energiformer energi som er klimavenleg. Norsk gass kan omdannast til hydrogen dersom vi får til Co2-fangst. Hydrogengass kan bli ei viktig eksportnæring dersom Norge er tidleg ute med å produsere gassen utan Co2-utslepp. Thorium kan bli ein del av energimiksen i framtida.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september.
Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Skatte- og avgiftsopplegget vil legge til rette for en politikk som reduserer økonomiske forskjeller, i tråd med forslaget. Programforslaget inneholder forslag som vil sikre at lokalsamfunn som stiller sine naturressurser til disposisjon for utbygging, får mer igjen for det og sikres en del av verdiskapingen. Dette innebærer at vindkraften må bidra mer enn i dag, og det foreslås også å utrede en hjemfallsordning for vindkraft. Programforslaget legger også opp til å videreføre CO2-kompensasjonsordningen og bearbeidingsgraden av norsk fisk.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

14 Innkomne forslag - Samferdsel

659 **Fullføring av E6 gjennom Gudbrandsdalen** *Nord-Fron Arbeiderparti*

Forslag:

Arbeiderpartiet må jobbe for at E6 gjennom Gudbrandsdalen fullføres mellom Ringeby og Otta

Begrunnelse:

Det skal bygges 55 km ny E6 gjennom Gudbrandsdalen på strekninga Ringeby-Otta. Da første delstrekning Frya-Sjoa ble fullført ble det innført bompenger for hele strekningen selv om resten av prosjektet ikke er fullført. Dette betyr at bilistene i dag betaler bompenger for en vei som ikke er ferdigbygd. Dette er en uholdbar situasjon, og ferdigstilling av E6 gjennom Gudbrandsdalen må snarest inn i NTP.

Fylkespartiets kommentar:

Intensjonen støttes og vegstrekninga må ha førsteprioritet. Det må samtidig jobbes for at prosjektet får prioritet i Nye Veier siden det er det selskapet som har fått overført prosjektet.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Forslaget er i tråd med innspill transportfraksjonen har mottatt fra partiorganisasjonen i området. E6 fra Sjoa til Frya er ferdig utbygget, men det er også uferdige parseller fra Elstad til Frya og fra Otta til Sjoa. Dette er en svært viktig sak for regionen. Samtidig er dette en hovedfartsåre mellom Oslo og Trondheim/Nord-Vestlandet. I utgangspunktet skulle strekningen mellom Ringeby og Otta bygges sammenhengende. Men i regjeringens vedtatte NTP kan det gå 10-15 år før vegen er ferdig.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

660 **Bredbånd til alle** *Nord-Fron Arbeiderparti*

Forslag:

Det bør settes av 1 milliard kroner i året til å bygge ut bredbånd i hele Norge.

Begrunnelse:

For både bosetting, næringsliv og tilrettelegging for fritidsboliger må det til en mye sterkere satsing på bredbånd, spesielt i områder der ikke kommersielle aktører bygger ut. Det går for sakte og det brukes for lite midler til å bygge ut bredbånd til hele landet. Skal vi lykkes med at flere skal bo og arbeide i hele landet er bredbåndsutbygging et av de aller viktigste virkemidlene. Behovet og forventningene til god dekning, rask opp- og nedlastning er stadig økende, og bredbånd er en viktig del av denne infrastrukturen. Befolkningens bruk av elektronisk kommunikasjon har de senere årene økt drastisk. Derfor er også forventningene til hvor, når og til hvilken hastighet det er mulig å benytte elektronisk kommunikasjon, fortsatt stigende. Med regjeringens beskjedne satsing på utbygging av bredbånd, ser vi at det utvikler seg et digitalt klaseskille mellom de deler av landet som ikke har tilgang til fullverdig elektronisk kommunikasjon overalt og alltid, og de som har det. God bredbåndsutbygging er også helt nødvendig for å møte de kommunikasjonsutfordringene som har oppstått ved store ulykker og naturkatastrofer. Med Covid-19 har vi også sett at flere kan arbeide hjemmefra og at undervisning skjer digitalt. Men det krever også at alle får de samme teknologiske mulighetene.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Alle skal ha tilgang til bredbånd. Utbyggingen har kommet langt, men vi er ikke i mål. Og den siste kneika blir som alltid den tyngste. Den viktigste jobben nå blir å jevne ut forskjellene mellom by og land når det gjelder bredbånd. Over 90 prosent av husstander i tettbygde strøk har tilgang til bredbånd. Tilsvarende tall for distriktene er 56 prosent. Dette gapet er så stort at det må settes inn en ekstra innsats. Arbeiderpartiet har gått inn for en bevilgning på 500 mill. over statsbudsjettet til bredbåndsutbygging i ikke lønnsomme områder. Dette er ofte mer enn det dobbelte av det det borgerlige flertallet går inn for (med unntak av 2020 da ekstra korona-midler fikk den samlede bevilgningen opp til 400 mill, mens for 2021 er bevilgningen over statsbudsjettet på 264 mill). Om vi greier å løfte bevilgningen til 0,5 mrd årlig, slik Ap ønsker, vil vi nå langt.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

680 **Økt innsats for opprustning av fylkesveier**
Nordre Land Arbeiderparti

Forslag:

Over store deler av Norge er det et stort etterslep på vedlikehold av fylkesveger og i Innlandet fylke er dette intet unntak. Dette fører til fare for liv og helse for innbyggerne.

Begrunnelse:

Over store deler av Norge er det et stort etterslep på vedlikehold av fylkesveger og i Innlandet fylke er dette intet unntak. Vedvarende forfall og manglende vedlikehold av fylkesvegene fører til fare for liv og helse for innbyggerne. Ambulanser som skal frakte syke og skadde til sykehus kjører med eget liv som innsats på dårlige veger i tillegg til å skulle ivareta syke pasienter i bilene. Et brannvesen som er avhengig av kortest mulig tid for å komme tidsnok fram til brann og ulykker skal også ta seg fram på smale, svingete og humpete veger. Tømmertransport, melketransport og annen varetransport opplever store utfordringer på sin ferd for å frakte varer inn og ut i kommunene i Innlandet. Busser som kjører barna våre til skolene melder også om det samme. Etterslepet på vedlikehold av fylkesveger er enormt. Nordre Land Arbeiderparti mener derfor at det er på høy tid at det bevilges mer penger til vedlikehold av fylkesveger, og at dette er midler som må bevilges over flere år for å ruste opp fylkesvegene til en akseptabel standard. Gjennom en økt innsats og mer bevilgede penger vil det fortsatt være mulig for folk å bo og livnære seg i Innlandskommunene framover.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Se lignende forslag som vedrører fylkesvegnettet: 741 - 785 - 817 - 865 - 867

Vedlikeholdsetterslepet vokser på fylkesveiene. En rapport fra 2018 viser at forfallet øker med 2,5-3 milliarder kroner hvert år. Det samlede vedlikeholdsetterslepet er på mellom 60 og 90 mrd, avhengig av beregningsmetode. (Feks. tall fra Maskinentreprenørenes forbund (MEF) og / eller Opplysningsrådet for veitrafikken (OFV). Fylkeskommunene har vært gode veieiere, og de har tatt ansvar. De gjør det de kan for å få mer vei for pengene, men kostnadsveksten er betydelig høyere enn overføringene. Klimaforandringene med flom og ras gir fylkeskommunene store, uforutsette utgifter. Når veier og broer blir borte, må det fikses. Dette blir ikke lenger kompensert fra staten. Den såkalte tunnelsikkerhetsforskriften skulle også kompenseres for fylker. Men med den farten regjeringen legger opp til, er minimumstiltakene finansiert i 2037. Mens fristen for å utbedre gamle tunneller gikk ut allerede i 2019. Vedlikehold av fylkesveger er ikke en del av samferdselsbudsjettet eller NTP. Det finnes ikke klare konklusjoner på løsning. Her er noen alternativer: 1) Øke det fylkeskommunale rammetilskuddet (noe vi allerede gjør) 2) Staten overtar fylkeskommunenes vegansvar 3) Ta penger fra statsbudsjettet til bygging av nye veger og jernbane og havner og kollektivprosjekter - og i stedet bruke dem til å vedlikeholde fylkesveger.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

Forslag:

Arbeiderparti vil ta tilbake den konkurranseutsatte busstrafikken i fylkene, slik at tjenesten kan løses i egenregi når nærstående kontrakter løper ut.

Begrunnelse:

Busstrafikken er avgjørende infrastruktur i fylkene og busstrafikken er et viktig bidrag i reduksjon av negative klimagasser. Derfor er det avgjørende at busstrafikken blir organisert og løst effektivt. Egenregi bidrar til nettopp dette, og vil føre til en mer effektiv drift av busstrafikken enn konkurranseutsatt busstrafikk. I dag er busstrafikken i mange fylkeskommuner konkurranseutsatt til private bussoperatører. Arbeiderpartiet må jobbe for å ta tilbake busstrafikken i egenregi. Det er flere utfordringer med konkurranseutsatt busstrafikk: -Store overskudd til investorer/eiere – midler tapt for fylkeskommunen. I perioden 2015-2018 hadde tre private busselskaper ett samlet overskudd og konsernbidrag på 1110 millioner kroner. De tre busselskapene operer også i Innlandet. -Dårlig utnytting av materiell og utstyr – ulønnsomt og ikke bærekraftig. I 2014 dokumenterte De Facto at bussene i anbud bare brukes 2/3 av forventet levetid. - Anbudsregimet medfører økt byråkrati i form av høyere administrative kostnader -Tap av kvalitetsutvikling og strategiske valgmuligheter. Anbudssystemet binder kvaliteten gjennom beskrivelsene i anbudsgrunnlaget, og leveransen låses i kontrakten. -Ansatte i busselskapene har liten innflytelse på gitte rammer. Drift i egenregi er lurt, lønnsomt og styringseffektivt. - Styring gjennom politiske og administrative vedtak er klokt. Drift i egenregi gjør endring og omstilling enklere og raskere å gjennomføre. Politikerne kan styre gjennom vedtak og ikke gjennom kontrakt. -Lavere kapital – og administrasjonskostnader -Bedre og mer effektiv utnytting av kjøretøy og materiell. Egenregi gir mulighet for bedre utnyttelse, tettere og bedre vedlikehold øker livslengden og reduserer investeringsbehovet. Materiellet kan fornyes gradvis, i stedet for alt på en gang. -Medarbeiderinvolvering. Trepartssamarbeid og mer-innflytelse gir innovasjon og gode resultater.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Hvis det offentlige skal kjøpe tjenester og produkter av private transportselskaper, er anbud en riktig og nødvendig ordning. Anbudene må utformes på en slik måte at konkurransen blir sunn og rettferdig, og at lønns- og arbeidsvilkår for ansatte ikke settes under press.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

709 Utbygging av dobbeltspor til Lillehammer
Lillehammer Arbeiderparti

Forslag:

Lillehammer Arbeiderparti krever at dobbeltspor til Lillehammer må være ferdigbygd senest innen 2034.

Begrunnelse:

Intercity-utbyggingen er stadig under press med manglende planleggingsmidler og nye målsetninger for ferdigstilling. Utgangspunktet var at alle strekningene til Lillehammer, Skien og Halden skulle være ferdige innen 2030. Dagens regjering og storting følger ikke opp og det er allerede utsatt ferdigstillingen til Lillehammer til 2034. Dovrebanen er særdeles viktig for Norge. Dobbeltspor til Lillehammer vil bidra til at persontrafikken kan effektiviseres og at vi når de internasjonale klimaforpliktelsene våre. Dobbeltspor vil også bidra til utviklingen av næringslivet i Innlandet som i dag opplever ulemper på grunn av lange avstander.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Forslaget er i tråd med Aps politikk og kan støttes

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

728 Tak på bompengebelastningen på bompengebelastningene
Lillehammer Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet vil gjennomgå belastningene med bompenger og rushtidsavgift som rammer skjevt og usosialt i befolkningen. Det må også sikres at distriktene ikke kommer dårlig ut på grunn av bompenger.

Begrunnelse:

Bompenger innkreves enten gjennom egen betaling ut fra netto inntekt, eller gjennom dem som får utleggene refundert. Offentlige tjenestereiser dekkes av skattebetalerne. Næringslivet bokfører utleggene som kostnader, og inngår i summen virksomheten beregner fortjeneste på – med tillegg av moms – og belastes kjøpere av varer og tjenester. Elbiler har vært fritatt for utgifter som bompenger, merverdiavgift, engangsavgift, trafikkforsikringsavgift, omregistreringsavgift og veibruksavgift og på denne måten subsidieres av skattebetalerne. Dette

systemet rammer arbeidstakere i ikke-akademiske yrker, som jf SSB's forbruksundersøkelser ikke har hatt reallønnsvekst siden begynnelsen av 2000-tallet, og trygdene som får sine ytelser underregulert år for år urimelig hardt. Bompenger må også få en mer distriktsvennlig profil. Der muligheten til å ta kollektiv eller liten eller ikke -eksisterende, må ikke innbyggerne straffes. Bompenger må ha en distriktsvennlig profil.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Bompenger begrunnes tradisjonelt ut fra viktige behov: 1) Finansiering av nye veiprosjekter og nye kollektivutbygginger 2) Begrense biltrafikken, særlig i de store byene - særlig i rushtiden 3) Redusere klimautslippene I inneværende NTP (2018-2029) er det satt av ca 550 mrd fra felleskassa til bygging av veger. I tillegg er det kalkulert inn 131 mrd i bompenger som medfinansiering. En stor andel av vegene betales altså av oss alle i fellesskap, enten vi er bilister eller ikke. Bompenger skal gjøre det mindre attraktivt å bruke bil slik at vi får ned klimautslippene. Det er vi helt nødt til dersom vi skal nå klimamålene og forpliktelsene vi har tatt på oss. Dette er vondt, men dessverre helt nødvendig. Den mest merkbare økningen av bompenger de siste årene har kommet i de store byene med byvekstavgiftene, noe som vil trappes ytterligere opp de kommende årene. At elbiler har hatt en rekke avgiftslettelser er en villet politikk for å få opp andelen nullutslippskjøretøyer, en vellykket politikk som Ap har initiert. Nå er andelen kommet opp over kritisk masse, og Ap har de siste årene tatt til orde for å differensiere avgiftspolitikken for vanlige og luksuspregede elbiler. En rekke fylker har innført bomavgifter, fergeavgifter og parkeringsavgifter for elbiler, selv om noen fordeler fremdeles videreføres for å fortsatt stimulere til å bytte ut fossilbiler med nullutslippsbiler.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

740 Nord-Norgebanen må bygges og videreføres *Tromsø Arbeiderparti*

Forslag:

Arbeiderpartiet har programfestet at jernbane i nord skal konseptvalgutredes og at utbygging skal vurderes ved rullering av Nasjonal Transportplan i 2021. Nord-Norgebanen er et nasjonalt prosjekt. Havet er vår fremtidige ressursbank, der vi kan høste av fornybare ressurser til beste for hele Norge. 80 prosent av Norges totale sjøareal befinner seg nord for polarsirkelen. Nord-Norge utgjør 45 % av Norges totale landareal, men mangler fortsatt den mest miljøvennlige og grunnleggende infrastrukturen for transport. Globalisering og internasjonalisering setter krav til gode internasjonale forbindelser for godstrafikken. Næringslivet i nord trenger også konkurranselighet med resten av landet. Veinettet er per idag ikke i nærheten av å være dimensjonert for den sterke produksjonsøkningen av sjømat og økt godstransport. Den

betydelige tungtrafikken utfordrer trafikksikkerheten for alle som ferdes på veiene, med flere alvorlige ulykker og stor miljøbelastning som resultat. Nord-Norgebanen vil også binde sammen bo- og arbeidsregion med et nedslagsområde på størrelse med det Trønder-banen har i dag - bare på strekningen mellom Narvik og Tromsø, med sidearm til Harstad. Arbeiderpartiets neste, store nordområdesatsing må inkludere bygging av jernbane - verdens mest miljøvennlige infrastruktur.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Se også andre forslag som vedrører jernbane: 709 - 740 - 763 - 805 - 857 - 866 Det er store investeringsbehov innen jernbanen i den nordligste landsdelen som vil møte reelle behov. Elektrifisering av Trønderbanen og Meråkerbanen, elektrifisering av Nordlandsbanen (som fremdeles drives med diesellokomotiv) og bygging av kryssningsspor/dobbeltspor på Ofotbanen. En utredning/KVU av NNB til Tromsø kan støttes, men ikke konklusjonen som dras implisitt i forslaget.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

741 Et løft for fylkesveier, havner og rassikring *Tromsø Arbeiderparti*

Forslag:

Arbeiderpartiet har programfestet et løft for fylkesveiene. I nord og vest går trailere og annen tungtransport hver dag i skytteltrafikk til og fra kysten og ut på det internasjonale markedet med fisk og annen sjømat. Det må nå tas et krafttak slik at fylkene kan settes i stand til å ruste opp veiene og også forbedre havnene. Etterslepet på fylkesveiene er faktisk så stort at det bør tas som et eget tidsavgrenset prosjekt. Dette kan for eksempel tas over 10 år, der hele etterslepet tettes år for år i prosjektperioden. Tiltaket vil også være et løft for næringslivet, gjennom å gi store oppdrag til lokale og regionale entreprenører fra vest til nord i landet. I dette bildet hører det også til at sikkerheten på veiene må forbedres kraftig, med tydeligere krav og sterkere kontroll med kjøretøyenes beskaffenhet og sjåførenes kompetanse. Som et ledd i regjeringens regionreform, er kystverket nå i ferd med å selge ut over 500 havner. Prioriterte kjøpere er statlige institusjoner, samt kommunale og fylkeskommunale institusjoner – blant annet for anvendelse av ny næringsvirksomhet og fritidsformål. Dersom offentlige institusjoner ikke kjøper, vil dette føre til økt privatisering langs kysten. Havnene brukes langt mindre nå enn i tidligere tider, i hovedsak for fiskeriene. Dette til tross; Arbeiderpartiet mener at disse bør overdras til kommuner og fylkeskommuner sammen med nødvendige midler til vedlikehold av de havnene som fremdeles nyttes til ferdsel, næringsvirksomhet og allmenn virksomhet.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Se lignende forslag som vedrører fylkesvegnettet: 680 - 741 - 785 - 817 - 865 - 867

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram**742 Byvekstpakkene må realiseres**
*Tromsø Arbeiderparti***Forslag:**

Arbeiderpartiet vil ha en samferdselspolitikk for byene våre som kombinerer bedre fremkommelighet med et godt bymiljø, med særlig vekt på å styrke kollektivtilbudene, samt gang og sykkelveier. Derfor må arbeidet med byvekstpakkene vitaliseres, med konkretisering av trafikale og økonomiske tiltak – herunder en utredning av veiprising istedenfor bompengefinansiering.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Bør støttes. Byvekstavtalene blir avgjørende for å få ned utslippene fra transportsektoren. Men vi bør være forsiktig med å anta at vegprising er en vannersak - eller en løsning på bompengeproblematikken.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram**756 Statlig finansiering av stedsutviklingstiltak langs E6**
*Nordreisa Arbeiderparti***Forslag:**

Europavei 6 er den veien som binder Norge sammen fra nord til syd. Som transportåre vil veien få en større betydning når stadig mer råvarer fra Nord-Norge skal ut på markedene lengre syd, og at varer og tjenester skal flyttes internt i regionen. For mange av tettstedene som ligger langt

veien har det ført til vekst å ligge strategisk til langs en slik viktig transportakse. E6 blir sett på som en transportåre av myndighetene. Det vil si at farten skal være høyest mulig og at last skal hurtigst mulig frem. Men noen steder går dem samme E6 nærmest gjennom hagene til folk. Vi som bor langs E6 vet at denne veien er mye mer enn en nasjonal transportåre. Det er her vi lever livene våre. På Storslett i Nordreisa «dunderer» veien få meter fra de få møteplassene og torgarealene vi har i bygda. Ungene våre sykler på skolen og på trening langs E6 og det er mot denne veien bygdas ansikt vender seg, og har alltid gjort det også lenge før dette ble E6. Butikker og kaféer har fronten mot veien, med kun asfalterte parkeringsareal mellom. Veien med sine krav til siktlinjer og sikkerhetssoner beslaglegger et betydelig større areal enn selve veibanen med kjønnsløse trafikkøyer og «annet veiareal». Dette er areal som ikke kan brukes til andre formål og er begrensende for utvikling av sentrumsfunksjoner med gode parkeringsløsninger eller møteplasser for folk. Kontrasten er stor til de fantastisk flotte anleggene som Statens Vegvesen gjennom programmet «nasjonale turistveier» har bygget rundt om i Norges land siden 1994, og skal bygge frem til 2023. Det heter: «2023 skal Nasjonale turistvegar stå fram som ein heilstøpt attraksjon. Langs dei atten køyreturane gjennom det vakraste av norsk natur skal då 250 rasteplassar og utsiktspunkt med nyskapande arkitektur og tankevekkande kunst gi vegfarande turistar dei gode opplevingane.» Ved endt program skal det være investert om lag 4 mrd kroner på disse veistrekingene. De siste 5 årene er det investert mellom 150 og 200 millioner hvert år for å gi turister gode opplevelser. Den statlige finansieringen er sikret gjennom nasjonal transportplan. Det årlige forbruket er til sammenlikning 7-8 ganger større enn kostnadene for realisering av hele stedsutviklingsplanen for Storslett og Sørkjosen i Nordreisa som ble utarbeidet 2005. Nasjonal turistvei gir oppmerksomhet, attraksjonskraft og estetisk gode veianlegg på mange lokaliteter i Norges land. Hva kunne ikke slike liknende tiltak betydd for attraksjonskraften, estetikk og funksjonalitet for de tettstedene som preges av E6? Der det bor og lever folk tett på. Hvor næringslivet skal utvikle seg. Disse stedene trenger å utvikles som «heilstøypte» bosted. Nordreisa arbeiderparti vil at det etableres et program etter mal av nasjonal turistvei, for eksempel «Gode steder langs vei», som har sin finansiering gjennom NTP. Vi tror slike tiltak vil være med å styrke attraktiviteten til de mindre tettstedene langs E6, og gi rom for at det skal bli enklere og mer attraktivt å stoppe å kjøpe varer og tjenester i disse lokalsamfunnene, samt å aktivt legge til rette for bo-lyst.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Regjeringen kutter på Nasjonale turistveger. De gikk inn for 150 millioner kroner i 2021. Bevilgningene de tre foregående år var på henholdsvis 180 mill.kr. (2018), 170 mill.kr. (2019) og 160 mill.kr (2020). Fra før er det kjent at regjeringen kutter budsjettet til Innovasjon Norge Reiseliv. Regjeringspartiene stiller spørsmål ved om i hvilken grad Nasjonale turistveier bidrar til å oppnå de transportpolitiske målene i Nasjonal transportplan. I behandlingen av STB 2021 viste vi til at Nasjonale turistveger har blitt et viktig verktøy for Innovasjon Norge og Utenriksdepartementet i markedsføring og omdømmebygging av Norge. Videre til at flere av de 18 strekningene har utfordringer med rassikring og ordinært vegvedlikehold. Jeg vil anta at Ap vil gå inn for å opprettholde satsingen på Nasjonale turistveger, men antar også at skredsikring og sikkerhetstiltak prioriteres høyere enn forskjønning og oppussing av bygninger.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

760 Styrk flytilbudene i kortbanenettet.
Kvæfjord Arbeiderparti

Forslag:

kortbanenettet er meget viktig for hele landsdelen vår, og spesielt i den nordlige delen av landet vårt, da det som kjent ikke er mulighet for tog og andre kollektive tilbud. Kortbanenettet er viktig for næringsliv, og gir mulighet til bosetting. Enten må det skje reduksjoner i avgiftene eller så må de berørte flyrutene komme inn under ordningen med FOT-ruter. Det haster med en avklaring på dette viktige spørsmålet.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Bør støttes.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

763 Jernbane Kirkenes – Rovaniemi
Finnmark Arbeiderparti

Forslag:

Norge skal/må inngå et strategisk samarbeid med Finland og EU for å realisere byggingen av jernbane Kirkenes – Rovaniemi, datakabel langs den nordlige sjørute samt styrke infrastrukturen i Øst-Finnmark gjennom en statlig finansiering av ei stor internasjonal Barentshavn i Kirkenes.

Begrunnelse:

Den økende trafikk- og godsmengde langs Den Nordlige Sjørute gir Norge mulighet til å etablere en stor internasjonal Arktisk Havn i Kirkenes. Dette kombinert med en jernbane fra Kirkenes til Rovaniemi, og en datakabel fra Japan til Varanger vil kunne skape forutsetningen for en stor industriell utvikling i Øst-Finnmark. Dersom Norge har næringsambisjoner knyttet til Den Nordlige Sjørute må samarbeidet med Russland, Kina og andre sentrale asiatiske land styrkes. Det finnes nå et utenrikspolitisk handlingsrom i vårt forhold til Russland. Dette er delvis muliggjort med at Kina har økt sitt fokus på Arktis, og at USA bryter internasjonale avtaler og

skaper usikkerhet innad i NATO. For Russland er det ingen ønskesituasjon å bli helt avhengig av Kina. Her kan Norge og EU komme med initiativ som i neste omgang kan skape ny europeisk dialog i kjølvannet av Russlands annektering av Krim. Her vil Tyskland og Frankrike være sentrale aktører. En av nøklene for å få dette til er et økt samarbeid i Arktis som omfatter klima, logistikk og næringssamarbeid. Norge har ingen interesse av de som ønsker å bringe sikkerhetspolitikk øverst på agendaen. Delelinjeavtalen som Russland og Norge framforhandlet i 2010 og vårt felles forvaltningsregime i Barentshavet må være modellen. Barentshavet – samarbeidets hav!

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Ulike forslag som vedrører jernbane: 709 - 740 - 763 - 805 - 857 - 866 Intensjonen er god, men i realiteten er det mange investeringsbehov som må prioriteres høyere før jernbane Kirkenes-Rovaniemi.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

775

Beredskap

Finnmark Arbeiderparti

Forslag:

Samfunnskritisk beredskap i Finnmark må forbedres.

Begrunnelse:

Samfunnskritisk beredskap i Finnmark må forbedres. Drift av flyplasser, flyruter, rutebåter, busstransport og Hurtigruten må planlegges for fremtidige kriser som pandemier, naturkatastrofer og særlige værutfordringer som følge av klimaendringer. Matsikkerhet, utstyr til helseenheter og infrastruktur for kommunikasjon må planlegges slik at Finnmark er godt nok forberedt for å trygge innbyggerne. I løpet av det siste halvåret har både lokalsamfunnene og verden rundt nærmest stoppet helt opp. De økonomiske følgene har rammet mange områder, men særlig flyselskap har enorme tap. I Finnmark har vi hatt særlige innskrenkninger på flyrutetilbudet, og i Øst-Finnmark rammes vi hardt. Endringene og innstillingene i avganger rammer et område som ikke har alternative transportformer, og det er umulig for bedrifter og private til å planlegge nødvendige aktiviteter. Vi har også værmessige utfordringer, som har medført stengte veier og innstilt båttransport i lange perioder. Dette ser ut til å øke i omfang, og medfører behov for økt beredskap og bemanning. Finnmark Arbeiderparti krever derfor at anbudskriterier for brøyting av fylkesveier må dimensjoneres med personell og materiell slik at veier åpnes raskt og parallelt etter uvær. Folk og næring må ha trygghet for at man kommer seg

fram til bestemmelsessteder og markeder - også vinterstid.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Se lignende forslag som vedrører fylkesvegnettet: 680 - 741 - 785 - 817 - 865 - 867 Intensjonen i forslaget kan støttes. Men: Fylkesvegnettet er i dag ikke en del av statsbudsjettets ramme for samferdsel - og heller ikke en del av NTP. Skredsikring: I debatten om statsbudsjettet før jul kritiserte vi regjeringen for ikke å ta klimaendringene på alvor. Vi pekte på at de setter av for lite penger til skredsikring av vegene våre. I vårt alternative statsbudsjett for 2021 - 1320/31 Skredsikring riksveier - la vi inn 150 millioner ekstra til formålet. En av våre hovedpilarer i NTP-arbeidet har vært: Trygghet på vegen i hele landet - mer til skredsikring av riks- og fylkesveger. For Arbeiderpartiet er det en målsetting at alle offentlige veger i Norge skal være sikret mot skred. Forrige gang vi rullerte NTP i 2017, prioriterte vi å framskynde en rekke skredsikringstiltak på riksvei fra siste til første seksårsperiode, samt en satsing på skredsikring på fylkesvei i siste seksårsperiode Vi foreslo 2,5 mrd. kroner mer i første seksårsperiode i gjeldende NTP for å framskynde flere viktige skredsikringsprosjekter - som i regjeringens opplegg ligger i siste seksårsperiode.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

777 Ullsfjordforbindelsen *Lyngen Arbeiderparti*

Forslag:

Vi ønsker å spille inn Ullsfjordforbindelsen (UFB) som en sak, dette forbi prosjektet har en stor rolle i samferdselen for Troms og Finnmark. Ved å få en realisering av UFB vil man endelig kunne knytte sammen Troms og Finnmark med en rassikker trase`. E6 via Storfjord og Kåfjord i Troms har blitt oppgradert og slik sett blitt sikrere, men det er fortsatt store områder som ikke er sikker og det fremstår som urealistisk å få sikret hele dette området. Et kortere, sikrere og mer økonomisk alternativ er å realisere Ullsfjordforbindelsen som knytter Lyngen halvøya sammen med Tromsø kommune. En slik forbindelse har enorme ringvirkninger for alle oss her nord. Fulgte man med på tv serien 113 denne sesongen så vi utfordringene man har med å komme seg fra Nord-Troms til Tromsø. En fast forbindelse gjør at reisetiden kuttes med 1 time, det samme gjelder for sjømat fra Nord-Troms og Finnmark. Slik fergeavløsningsmidlene er i dag er dette ikke bare samfunnsøkonomisk for brukerne, men det vil spare stat og fylke for penger. Som så mange andre fergeruter i landet drives også dette sambandet med tap. En realisering av en fast forbindelse gjør at disse utgiftene går ut. Alle midler til rassikring, ny bro over Breivikeidet og andre prosjekter som uansett må realiseres i området, kan gå inn i ett og samme prosjekt, som i tillegg til bompenger fra brukerne vil finansiere prosjektet. En slik realisering er så viktig at

vi derfor ønsker å løfte denne til topps i partiet for å gi det løftet og den sikkerheten innbyggerne i de nordligste fylkene trenger for å bo, jobbe og leve her nord.

Fylkespartiets kommentar:

Styret er usikker på om konkrete prosjekter skal behandles som dette skal behandles i LM.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres med følgende formulering

Sentralstyrets merknad:

Viktig vegprosjekt som bør sees i sammenheng med rullering av Nasjonal Transportplan (NTP) på forsommeren 2021.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

785 Samferdsel i Finnmark
Finnmark Arbeiderparti

Forslag:

Samferdsel i Finnmark

Begrunnelse:

Finnmarkinger bebor det tynnest befolkede området i Norge. Det betyr at vi har behov for gode kommunikasjoner på grunn av de lange avstandene. Dette for å styrke våre muligheter til vekst og utvikling og gi folk en trygghet for at myndighetene ønsker bosetting i Norges mest strategiske område. Regjeringa har ikke prioritert investeringsprosjekt i Finnmark de siste 7 årene. Pr i dag er det kun ett prosjekt i gang, ny Skarvbergtunell i Porsanger kommune. Årsmøtet i Finnmark Arbeiderparti krever at det satses på korridoren fra finskegrensen, via Alta, og over til Hammerfest. Det er en viktig næringsveg som må fungere hele året! På disse strekningene går det svært mye tungtrafikk knyttet til petroleumsnæringa i Hammerfest og oppdrettsfisk som skal ut fra Finnmark til markedet. De viktigste prosjektene her er skredprosjektet RV 93 Kløfta og RV94 inn mot Hammerfest. Årsmøtet i Finnmark AP krever at disse 2 prosjektene snarest kommer i gang og blir prioritert i NTP 2021. Disse prosjektene har vært nedprioritert av regjeringen, til fordel for prosjekt i sør. Store deler av fylkesvegnettet er i svært dårlig forfatning med et stadig økende vedlikeholdsetterslep. Bare i Finnmark alene utgjør etterslepet over 2 milliarder kr. Samlet i Troms og Finnmark er etterslepet over 10 milliarder. Årsmøtet krever at dette etterslepet på fylkesvegnettet fjernes de nærmeste 4-5 årene og har høyeste prioritet. Regjeringa har overført ansvaret for fiskerihavnene fra det statlige Kystverket til fylkeskommunene. Fylkene, fra Møre og Romsdal og nordover, har alle nektet å overta

ansvaret på bakgrunn av manglende overføringer til dette området. Manglende finansiering av fiskerihavner er tragisk for kyst-Norge og utbygging/planlegging av fiskerihavner har stoppet fullstendig opp. Årsmøtet i Finnmark Arbeiderparti er tydelig; regjeringa må tilføre midler til fiskerihavneutbygging i statsbudsjettet for 2021 og sørge for at planleggingen straks kommer i gang. Finnmark Arbeiderparti støtter Vardø kommunes forslag om en skjermingsmolo i farleden, og ber regjeringen og Kystverket om å prioritere dette snarest. Finnmark har en del bosetting på øyer og andre vegløse områder, som er helt avhengig av båt og fergetransport. For disse menneskene fins det ikke andre alternativ. Tilbudene må opprettholdes på et forsvarlig nivå, både for fastboende, hyttefolk, for godstransport og som pasienttransport til våre sykehus. I tillegg drives det næringsvirksomhet også i båt og ferge avhengige områder, samt turistsatsing/øyhopping som har et potensiale, og det fordrer at båtruter må korrespondere seg mellom. Troms Finnmark fylkeskommune er i dag i en svært alvorlig økonomisk situasjon og mangler 100 mill til drift innenfor kollektivområdet. Rammebevilgningene til samferdsel innenfor båt og ferge dekker overhodet ikke folks forventninger til et tjenestetilbud som skal ivareta bosetting og næringsvirksomhet. Årsmøtet i Finnmark AP krever økte rammebevilgninger til fylkeskommunene for å ivareta et framtidsrettet båt- og fergetilbud. Covid-19 har betydd en kraftig reduksjon i flytilbudet i landet. I Finnmark har vi merket at flytilbudet er dårligere og at fly kanselleres, avganger flyttes både fram og tilbake, med all den uforutsigbarhet og økonomiske usikkerhet dette fører til. Årsmøtet i Finnmark AP ber om at vårt kollektivtilbud i lufta ivaretas på en slik måte, at når Covid 19 avtar, så har vi et forsvarlig flytilbud å se fram til. Nytt fotruteanbud fra 2022 hvor ansvaret er overført fra stat til fylker, må gis rammer fra staten som sikrer flytilbudet i den nordlige landsdelen. Finnmark Arbeiderparti mener at hvis distriktsnæringene skal styrkes og avstandsulempene skal minskes må fiber bygges ut i enda større grad til å nå hele vårt område. Arbeiderpartiet har i alle sine alternative budsjett denne perioden avsatt 500 millioner kr pr år til utbygging av fibertilgang i Norge. Årsmøtet i Finnmark AP ber om at 420 kv-linjen som er bygd ut til Vest-Finnmark, planlegges og fullføres helt fram til Varangerbotn. Dette vil sikre rammebetingelser for næringsliv og bosetting de nærmeste 100 årene og er av den største betydning.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Viktige vegprosjekt som bør sees i sammenheng med rullering av Nasjonal Transportplan (NTP) på forsommeren 2021. Flere av de nevnte prosjektene har Ap jobbet med i Stortinget. Hva gjelder fylkesvegnettet: Se også forslagene 680 - 741 - 785 - 817 - 865 - 867

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

Forslag:

1. Arbeiderpartiet krever at regjeringen sørger for å starte byggingen av Ringeriksbanen i 2021. Vi aksepterer ikke nye utsettelse. Dette innebærer å sikre prosjektmidler i statsbudsjettet 2021 slik at prosjektorganisasjonen ikke må rigge ned og kritisk viktige oppgaver utsettes, og en investeringsbeslutning i RNB juni 2021! 2. Arbeiderpartiet har som mål å få ned reisetiden med tog mellom Oslo og Bergen ned til fire timer. Vi forventer at regjeringen følger opp sine lovnader og prioriterer byggingen av Ringeriksbanen og K5 prosjektet mellom Voss og Bergen 3. Arbeiderpartiet ønsker løfte behovet for utbyggingen av et nytt dobbeltspor mellom Drammen og Asker, etter realiseringen av dobbeltsporet mellom Drammen og Kongsberg. Utbygging bør sees på sammen med Vikeralternativet, og bør dersom mulig samprosjekteres for best mulig styring, utnyttelse av ressurser og gjennomføring av prosjektene.

Begrunnelse:

Ringeriksbanen må bygges. Planen om å starte å bygge ringeriksbanen har fått forbli en plan i altfor mange år. Reguleringsplanen er nå vedtatt, men regjeringens manglende prosjektfinansiering skaper stor usikkerhet hos de mange som er berørt av planen og truer den framdrift for realisering som Stortinget har forutsatt. Buskerud Arbeiderparti krever derfor at regjeringen følger opp sine egne løfter og at stortingsflertallet sikrer finansieringen som er nødvendig for å starte byggingen av ringeriksbanen i 2021. Målet er å få reisetiden med tog mellom våre to største byer, Oslo og Bergen, ned til fire timer. Det vil gjøre at jernbanen blir mer konkurransedyktig og vi får klimavennlig og moderne transport mellom øst og vest. For å få til dette er det viktig at regjeringen og stortinget prioriterer byggingen av jernbanen. Dette handler om politisk vilje! Jobben med å løfte jernbanen og tilbudet til de reisende er på ingen måte ferdig. Reisetiden er på flere viktige strekninger for lang, og kapasiteten må bygges ut. Toget er avgjørende for å få det sentrale Østlandsområdet til å fungere, og avlaste Oslo regionen. Buskerud Arbeiderpartiet mener derfor det er helt avgjørende å få til flere viktige satsninger når det kommer til jernbane i årene som kommer. Nå trenger vi at et bredt stortingsflertall følger opp egne planer.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Intensjonen i forslaget bør støttes. Det kom mindre penger enn forventet til Ringeriksbanen (og parallellutbyggingen av E16) i statsbudsjettet, noe Ap har stilt seg kritisk til.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

808 **Hovudvegsambandet RV7/RV52**
Buskerud Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet støttar funksjonsdelinga som ligg til grunn i dagens NTP av hovudvegsambandet aust-vest der RV7 er hovudssamband for persontrafikk og RV52 er hovudsamband for næringstransport. Vidare vil Buskerud Arbeiderparti at RV7 blir bygd ut med korte tunnelar over Hardangervidda for å betre vinterregulariteten og for å ivareta villreinens behov. På RV52 er ny trase Gol-Robru for å betre trafikksikkerheiten og kurvaturen for eit meir miljøvenleg vegsamband, ny vegløyising utanom Hemsedal sentrum og tunnel på Hemsedalsfjellet for å sikre full vinterregularitet prioriterte tiltak for å sikre næringstransporten mellom aust-vest, og aust-nordvest. Vegpakke Hallingdal: Buskerud Arbeiderparti prioritera å slutføre arbeidet med «Vegpakke Hallingdal» som inneber utbetringar av RV7 som omfattar strekninga Ørgenvika – Gol. Buskerud Arbeiderparti støttar også ein finansieringsmodell der ein nyttar bompengar som del av modellen.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Kommentar: Regjeringen - med Frp i spissen - har ikke klart å prioritere hva som skal være hovedvegsatsingen i forbindelsene mellom Oslo og Bergen. E134, rv52, rv7 og E16 er fortsatt mer eller mindre likestilte, og "alle" skal få mer, i følge tidligere samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen. Dette er dårlig samferdselspolitikk. Og det er svakt at regjeringen ikke makter å ta den ubehagelige jobben med å prioritere. Den jobben skal ikke Aps landsmøte heller ta, men det vises for øvrig til forestående behandling av ny NTP på forsommeren.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

809 **E134 mellom E6 øst for Oslofjorden og E18 i Lier,**
Oslofjordforbindelsen
Buskerud Arbeiderparti

Forslag:

E134 mellom E6 øst for Oslofjorden og E18 i Lier, Oslofjordforbindelsen, inngår i den nasjonalt prioriterte øst/vest-stamveiforbindelsen, og skal i tillegg avlaste Oslo for gjennomgangstrafikk. Denne E134-strekningen er både nasjonalt og regionalt viktig. De siste kilometerne av E134, mellom Dagslet i Asker (tidl. Røyken) og E18 i Lier, har imidlertid en svært dårlig veistandard i forhold til stamveifunksjonen og trafikkmengden, og det har lenge vært kjent at trafikken medfører betydelige miljøbelastninger på lokalmiljøet langs dagens trase. Planlegging av ny trase her har pågått i 20-30 år, og ved stortingsvedtak i 2018 ble det endelig vedtatt å se denne

relativt korte strekningen under ett.

Begrunnelse:

Dette begrunner Buskerud Arbeiderparti med at det i inneværende NTP har vært bevilget og avsatt midler til deler av prosjektet som også ble igangsatt, men stoppet. Prosjektets videre planlegging og oppstartstidspunkt må gis høy prioritet. Lier Ap vil dessuten peke på at Regjeringen Solberg i inneværende NTPs siste periode kraftig reduserte avsetningen til siste del av det tidligere todelte prosjektet i forhold til foregående NTP. Buskerud Arbeiderparti ønsker å prioritere dette prosjektet helhetlig og så tidlig som mulig inn i ny NTP - basert på utredningen av Vikerkorridoren - uansett hvor langt prosjektet har kommet i den formelle planprosessen. Buskerud arbeiderparti vektlegger at valg av trasé i Lier spiller liten rolle for total lengde av E134 mellom E6 og E18, og at ved kryss mellom E134 og E18 ved Viker i Lier oppnås det full måloppnåelse for E134s funksjon som bindeledd mellom E6 og E18 og trafikkmessig avlastning av Oslo. Foreløpige beregninger av totalkostnadene for alternativene viser dessuten at Vikerkorridoren ikke er den mest kostbare, noe som må tillegges vekt. I saken er det mange hensyn å ivareta. E134 har nasjonal og regional betydning for transport, og Lier kommune må spesielt ivareta de lokale interessene, særlig ved å kreve prioritering i det videre av Vikerkorridoren som skjærer lokalmiljøet best mulig, ved tunnel helt frem til E18. Lier har altså lokale, men også nasjonale verdier som vil gå tapt; landets beste landbruksjord, natur, landskap, og lokale verdier i bomiljøer, skoler og næringsareal. Lier Ap mener det er viktig at utredningsinnsatsen samles til utredning av Vikerkorridoren, og at utredning av de andre, svært negative alternativene for lokalsamfunnet i Lier opphører. Dette har også kommunestyret i Lier gitt sin tverrpolitiske tilslutning til ved flere anledninger. Buskerud Arbeiderpartis tilslutning til at prosjektet sikres tidlig plass i kommende NTP, og konsentrasjon om Vikerkorridoren, vil sikre en målrettet og tidsbesparende fremdrift for planlegging og bygging av E134 frem til E18, som det allerede finnes et grundig plangrunnlag for.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Det vises til forestående behandling av ny NTP. Se også lignende forslag fra Buskerud Ap nr 808.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

817 **Infrastrukturløft i nord**
Troms Arbeiderparti

Forslag:

Det er behov for et infrastrukturløft som knytter landsdelen bedre sammen og muliggjør satsing på ny næring. Dette bør inkludere: Løft for fylkesveiene. Økt satsing på havn og farleder. Bredbåndsatsing er viktig for å sikre like vilkår og muligheter for distrikt og sentrale strøk. Bredbåndsutbygging må inngå i den helhetlige planen for utbedring av infrastruktur. Utvikling av null- og lavutslippsløsninger for transport, inkludert elektrifisering av luftfarten og grønn sjøfart og fiskeflåte. Nord-Norgebanen må realiseres.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Se andre forslag om fylkesvegnettet: 680 - 741 - 785 Se andre forslag om jernbane: 709 - 740 - 763 - 805 - 857 - 866 Det vises for øvrig til forestående behandling av ny NTP før sommeren 2021.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

857 **Samferdsel - jernbane**
Arbeiderpartiet i Bergen

Forslag:

- Arbeiderpartiet i Bergen mener det bør bygges dobbeltspor for tog mellom Oslo og Bergen, som et reelt alternativ til fly. Utbygging av jernbane, bybane og andre sporveissystemer samt vedlikehold av eksisterende vegstrekninger skal prioriteres foran bygging av nye motorveger.

Begrunnelse:

Av hensyn til miljøet bør vi prioritere utbygging av bane for å sikre en mer effektiv og bærekraftig transport av både passasjerer og gods. Utbygging av en mer moderne jernbane gir redusert reisetid og hyppige avganger. Ved å overføre mer av godstrafikken til bane sparer vi veiene våre for tungtransport som bidrar til bedre miljø, forbrukerpris og ikke minst sikkerhet for transportbransjen. I Bergen må bybanen kontinuerlig bygges ut til alle bydeler og være ryggraden i det Bergenske kollektivnettet. Dette er nødvendig for å sikre et variert og effektivt kollektivtransporttilbud og bidra til å gi innbyggerne et reelt alternativ til bilbruk. Det er i dag store vedlikeholdsetterslep på eksisterende vegnett i Norge. Samtidig fører klimaendringene til betydelig økte kostnader på reparasjon, vedlikehold og oppgradering. En betydelig økning i utbygging av høyhastighetsmotorveger i Norge er ikke bærekraftig og gir uheldige insitamenter til

økt bilbruk. Hastigheter på 110 km/t gir en strammere linjeføring og større kryssområder. Høye hastigheter båndlegger også store områder grunnet støy og gir betydelig økte klimautslipp, sammenlignet med hastigheter på 80/90 km/t. Vedlikehold og oppgradering av eksisterende vegnett må prioriteres foran bygging av nye motorveger.

Sentralstyrets merknad:

Se andre forslag om jernbane: 709 - 740 - 763 - 805 - 857 - 866 Intensjonen i forslaget støttes. Partigruppa har jobbet for dette, men da i sammenheng med Ringeriksbanen i forbindelse med IC-utbyggingen på Østlandet.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

865 Rassikring, samt liv og helse på veg og bane: *Vestland Arbeidarparti*

Forslag:

Vestland Arbeidarparti set kriteriet «liv og helse» fyrst når me skal prioritera prosjekt i fylket vårt.
- Vi treng auka midlar til rassikring. - Det må tas eit krafttak for å ta igjen etterslepet på fylkesvegane. - Klimautfordringane må gjenspeila det me vil prioritera av samferdsels prosjekt.

Begrunnelse:

Vestland Arbeidarparti set kriteriet «liv og helse» fyrst når me skal prioritera prosjekt i fylket vårt. Me har milevis med rasfarlege vegar, det er kommunale vegar, fylkesvegar, riksvegar og europavegar. For at det skal vera trygt å ferdast i Vestland fylke må det politiske prioriteringar til og eit kraftig økonomisk løft. Etterslepet på rassikring i Noreg er på rundt 70 mrd. og av desse er heile 35 mrd. rassikring i Vestland fylke. NTP må ta høgde for å ta inn midlar til rassikring. I tillegg til rassikring er ein generell oppgradering av Fylkesvegane naudsynt, det er også ein del av etterslepet på fylkesvegane. Vegprosjekt på fylkesvegar som er naudsynte heilt eller delvis av di vegen tener som omkøyringsveg for hovudfartsårer på riksvegar og europavegar må heilt eller delvis finansierast med øyremerka midlar over statsbudsjettet.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september.
Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Se lignende forslag som vedrører fylkesvegnettet: 680 - 741 - 785 - 817 - 867 - 868 - 775 og

altså 865 Forslaget bør støttes. Men: Fylkesvegnettet er i dag ikke en del av statsbudsjettets ramme for samferdsel - og heller ikke en del av NTP. Skredsikring: I debatten om statsbudsjettet før jul kritiserte vi regjeringen for ikke å ta klimaendringene på alvor. Vi pekte på at de setter av for lite penger til skredsikring av vegene våre. I vårt alternative statsbudsjett for 2021 - 1320/31 Skredsikring riksveier - la vi inn 150 millioner ekstra til formålet. En av våre hovedpilarer i NTP-arbeidet har vært: Trygghet på vegen i hele landet - mer til skredsikring av riks- og fylkesveger. For Arbeiderpartiet er det en målsetting at alle offentlige veger i Norge skal være sikret mot skred. Forrige gang vi rullerte NTP i 2017, prioriterte vi å framskynde en rekke skredsikringstiltak på riksvei fra siste til første seksårsperiode, samt en satsing på skredsikring på fylkesvei i siste seksårsperiode. Vi foreslo 2,5 mrd. kroner mer i første seksårsperiode i gjeldende NTP for å framskynde flere viktige skredsikringsprosjekter - som i regjeringens opplegg ligger i siste seksårsperiode.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

866 Jernbane - Bergensbanen *Vestland Arbeiderparti*

Forslag:

Vestland Arbeiderparti ynskjer ei auka satsing på Bergensbanen som ein viktig del av det grønne skiftet. Vestland Arbeiderparti vil: - Få meir gods frå veg til bane. - Få bygd Ringeriksbanen

Begrunnelse:

Bergensbanen har ei sentral rolle i å frakta personar og gods mellom Noreg sine to største byar. For trafikk tryggleik og klima må ein arbeida for å få meir gods frå veg til bane. I dag går om lag 70% av godset mellom dei to byane på bane. Med Ringeriksbanen og K5 nærmar me oss 4 timar på togturen frå Bergen til Oslo og toget konkurrerer då med persontrafikken med fly på same distanse. Vestland Arbeiderparti ynskjer ei auka satsing på Bergensbanen som ein viktig del av det grønne skiftet.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september. Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Kan støttes - med henvisning til forestående rullering av NTP. Se også andre forslag om

Bergensbanen og Ringeriksbanen: 866. Andre forslag vdr. jernbane: 709 - 740 - 763 - 805 - 817 - 857

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

867 Ferjer og hurtigbåtar *Vestland Arbeidarparti*

Forslag:

- Arbeidarpartiet må gå i front for å sørge for miljøvennlege løysingar, ferjer og hurtigbåtar som går når det bruk for dei og ein pris for brukarane som vert opplevd som rettvís. - Staten må finansiere ein større del av ferjedrifta. - Auka løyvingar må gå til å auke talet på avgangar i trafikksvake område og i tillegg redusere prisen for brukarane slik at billettprisane ikkje er til hinder for ei vidare utvikling av lokalsamfunna. - I øykommunane skal me ha eit trygt og stabilt ferjesamband. Det skal vere sikre og permanente reserveløysingar. - Beredskapen i øykommunane skal oppretthaldast.

Begrunnelse:

Ferjene er ei av livlinene for svært mange lokalsamfunn langs kysten av Norge. Arbeidarpartiet har vore ein av pådrivarane for å skaffe ferjefrie samband for mange av våre lokalsamfunn. Det er likevel ikkje mogeleg å sjå for seg at kysten skal verta ferjefri i overskodeleg framtid. Det betyr at Arbeidarpartiet må gå i front for å sørge for miljøvennlege løysingar, ferjer og hurtigbåtar som går når det bruk for dei og ein pris for brukarane som vert opplevd som rettvís. Slik ferje- og hurtigbåtdrifta er innretta i dag så tek staten ein alt for liten del av kostnadane med drifta. Dette gjer at næringsliv og private opplever tilbodet som alt for dårleg og ikkje minst dyrt. Staten må finansiere ein større del av ferjedrifta. Auka løyvingar må gå til å auke talet på avgangar i trafikksvake område og i tillegg redusere prisen for brukarane slik at billettprisane ikkje er til hinder for ei vidare utvikling av lokalsamfunna. Vestland Ap ber om at regjeringa ser på at ferjene er ein del av vegnettet som er naudsynt og derfor ikkje skal betalast for/ finne gode løysingar på ferjeavløysingsmidlar. Vestland Ap vil arbeide for at ferje tilbodet er godt nok. I enkelte kommunar i Vestland er båttilbodet heilt avgjerande for at dei nye kommunegrensene skal fungera. I øykommunane skal me ha eit trygt og stabilt ferjesamband. Det skal vere sikre og permanente reserveløysingar som er like gode alternativ når hovudferja er innstilt av tekniske årsakar. Beredskapen i øykommunane skal vere oppretthalden. Elektriske ferjer er rette vegen å gå og staten må stø opp om økonomisk utskifting til nye elektriske ferjer.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september.
Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Se lignende forslag som vedrører fylkesvegnettet: 680 - 741 - 785 - 817 - 865 - 867 og 775

Men: De aller fleste fergesambandene er en del av fylkesvegnettet, og er i dag ikke en del av statsbudsjettets ramme for samferdsel - og heller ikke en del av NTP. Løsningen på dette må bli enten 1) større rammetilskudd til fylkeskommunene (det går Ap allerede inn for), eller 2) endring av kostnadsnøkkelen som ligger til grunn for beregningen av rammetilskuddet, eller 3) statlig overtakelse av ansvaret for fylkesvegnettet. Ap har før jul foreslått at rabattordningen for køfribrikker på ferger må bli mer rettferdig.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

868

Fly

Vestland Arbeidarparti

Forslag:

- Vestland Ap er opptekne av å halde på den strukturen vi har i dag og vil legge press på Avinor for å utvikle flyplassane til å vere effektive kommunikasjonsårer og legge til rette for elektrifisering av flyflåten.

Begrunnelse:

Flyplassane i fylket er eit viktig lim internt i fylket og viktig for å nå destinasjonar i inn-og utland. Vestland Ap er opptekne av å halde på den strukturen vi har i dag og vil legge press på Avinor for å utvikle flyplassane til å vere effektive kommunikasjonsårer og legge til rette for elektrifisering av flyflåten. Vestland Ap er skeptisk til at fylka får ansvaret for flyrutekjøp. Frykta er at staten ikkje fullfinansierer kostnaden. Om fylka likevel får dette ansvaret må vi sørge for at flyrutene blir på minst det nivået dei er i dag og at vi får ei rettvis finansiering. Med bakgrunn i dei utfordringane som komersiell luftfart har fått i samband med pandemien så er det avgjerande at Staten handsamar komersielle flyplassar på same måte som flyplassane med statlege flykjøp. Det må vurderast om dei komersielle flyplassane skal komme inn under ordninga med statlege rutekjøp

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september.
Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Også dette forslaget handler i stor grad om det fylkeskommunale ansvarsområdet. Ap var imot å overføre ansvaret for flyrutekjøp til fylkeskommunen. FOT-rutene er statlige frem til kontraktene løper ut, da overtar fylkeskommunene. FOT-rutene (Forpliktelse til Offentlig Tjenesteyting) dekker strekninger som ikke er kommersielt lønnsomme, hovedsakelig i Nord-Norge og på Vestlandet. Pandemien har skapt en situasjon der tidligere lønnsomme flyruter ikke lenger er det, og flere ønsker å oppretthold flytilbudet gjennom å bruke FOT-ruteordningen. Dette har ikke Ap tatt stilling til.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram**869 Næringslivet - dei sentrale transportkorridorane!**
*Vestland Arbeidarparti***Forslag:**

Arbeiderpartiet vil: - Ha fortgang i utbygginga av fellesprosjektet for veg og bane Arna – Voss, for å på plass ein trygg E16 og ei moderne Vossabane. Arbeidet for ein opprusta og ferjefri E39 gjennom fylket med gode koplingar til andre område i fylket kan heller ikkje stansa opp. Når strekninga Seljestad- Røldal på E134 no startar opp så må den vidare planlegginga og framdrifta på denne vegen halde fram

Begrunnelse:

Samferdsel er også svært viktig for næringslivet i fylket vårt. Varene må koma fram når dei skal, det må vera føreseieleg å koma seg til og frå arbeid når ein pendlar. Vestland må knytast saman mot aust, sørover og nordover gjennom gode transportkorridorar både for veg og bane. Rv 5, Rv 13 og Rv 15 er viktige prosjekt for både tryggleik og næringsliv i regionen vår. E16, E39, E134, Rv 5, Rv 13 og Rv 15 og Bergensbanen er dei sentrale transportkorridorane for å få til god bu- og arbeidsregionar samt leggje til rette for vekst i næringslivet i Vestland. For å oppnå dette må ein ha fortgang i utbygginga av fellesprosjektet for veg og bane Arna – Voss, for å på plass ein trygg E16 og ei moderne Vossabane. Arbeidet for ein opprusta og ferjefri E39 gjennom fylket med gode koplingar til andre område i fylket kan heller ikkje stansa opp. Når strekninga Seljestad- Røldal på E134 no startar opp så må den vidare planlegginga og framdrifta på denne vegen halde fram

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september.

Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Se også forslag 808. Ap er opptatt av å ruste opp den svært krevende strekningen Arna-Voss. For øvrig vises til den forestående rulleringen av NTP.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

870 Hamn - fiskerihamn
Vestland Arbeiderparti

Forslag:

Vestland Arbeiderparti skal arbeida for raskast mogleg realisering av Kalvåg fiskerihamn slik at me også i framtida kan behalda eit levande og framtidsretta fiskeri der verdiskaping og rekruttering står i fokus

Begrunnelse:

God hamner er viktig for å nå mål om meir gods frå veg til sjø. Med ein varsla ambisjon på ei femdobling innan oppdrettsnæringa må veksten knytt til transport kome sjøvegen. Dette må bety at prosjekt som fremjar slik transport må kvalifisere til støtte. Dette vil minke belastninga på vegar og kutte i utslepp av klimagassar og vegstøv. Vestland Arbeiderparti skal arbeida for raskast mogleg realisering av Kalvåg fiskerihamn slik at me også i framtida kan behalda eit levande og framtidsretta fiskeri der verdiskaping og rekruttering står i fokus

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september.
Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Fiskerihavnene er med regionreformen overført fra Kystverket til fylkeskommunene, men det er problemer med ansvarsoverdragelsen da flere av fylkeskommunene ikke vil skrive under på grunn av underfinansiering. For øvrig har regjeringen systematisk nedprioritert kystformål i

statsbudsjettet de siste årene. Intensjonen i forslaget støttes, men enkeltprosjekter hører ikke til i partiprogrammet.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

871 Stad Skipstunnel
Vestland Arbeiderparti

Forslag:

Vestland Ap vil at Arbeiderpartiet skal være pådrivar for å realisere prosjektet.

Begrunnelse:

Stad skipstunnel ligg i NTP sin første del og må få startløyving i 2020. Tunnelen er eit nasjonalt prosjekt for trygge kystleia og effektivisere båtreisa langs kysten. Kystverket har kutta kostnadane i prosjektet og er klare til å byrje arbeidet i år. Vestland Ap vil vere pådrivar for å realisere prosjektet.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september. Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Ap på Stortinget har fulgt opp partiorganisasjonens ønske om å realisere Stad skipstunnel gjennom oppstartbevilgning. For budsjettåret 2021 ble det oppnådd flertall for dette.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

15 Innkomne forslag - Energi og miljø

653 **Dyrket mark** *Sarpsborg Arbeiderparti*

Forslag:

Arbeiderpartiet ønsker å styrke grunnlovens § 112 som omhandler folkets forhold til naturen og miljøet med følgende tekst: «Naturens ressurser, herunder dyrket og dyrkbar mark skal disponeres ut fra en langsiktig og allsidig betraktning som ivaretar denne rett også for etter slekten»

Begrunnelse:

Det å ville grunnlovsfeste dette viser samfunnet at også Arbeiderpartiet mener alvor når vi snakker om jordvern. Lokalt selvstyre er viktig, men det blir stadig tydeligere at dyrket og dyrkbar mark trenger et nasjonalt vern. Det må bli slutt på at dyrkbar mark stadig må gi tapt ovenfor de som har andre interesser enn jordvern, for framtidens skyld.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Arbeiderpartiet har nylig foreslått i stortinget å styrke jordvernet, ved å fastsette et nytt jordvernmål om maksimal omdisponering på 3 000 dekar årlig innen 2026. I tillegg ber vi Regjeringen om å utforme et nytt mål for omdisponering av dyrkbar mark, samt tiltak som vil redusere jordbrukets eget forbruk av matjord og at det legges fram en ny jordvernstrategi med tiltak for å nå jordvernmålet. AP har allerede fremmet grunnlovsforslag om å endre §112 i grunnloven, slik at matjordressursene kan sikres grunnlovsvern. Det gjorde vi våren 2017. I en verden der befolkningen stadig øker og der klimaendringer i mange områder fører til vanskeligere betingelser for jordbruket, er vi avhengige av å ta vare på mest mulig dyrkbar mark. Dette er også viktig ut ifra hensynet til beredskap

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

666 **Rovdyrpolitikk** *Nord-Fron Arbeiderparti*

Forslag:

Rovdyrforliket må følges opp ved å innføre tydeligere retningslinjer for rovdyrforvaltningen. I beiteprioriterte områder bør det være stående fellingstillatelse. Det bør tillates bruk av løse

hunder til å spore rovdyr i forbindelse med både trening og felling av rovvilt. Åpne for bruk av snøskuter til lokalisering og utkjøring av mannskap, og gi mulighet til skadefelling av jerv på sporsnø. Andre virkemidler bør også utredes.

Begrunnelse:

Norge trenger en ny og bedre retning for jordbrukspolitikken. Jordbrukspolitikken må gi økt sjølforsyning med produksjonen av mat og fôr på jord i Norge, framfor økt import og produksjonsmåter basert på importert kraftfôr. Vi trenger flere aktive gårdsbruk og matprodusenter – ikke færre. Arealbruken i Norge må opp. Det må bli mer lønnsomt å arbeide med jord i Norge, enten det er korndyrking, frukt, grønnsaker og gras. Samtidig må det bli mindre lønnsomt å føre husdyra med importert kraftfôr. Med mål om økt sjølforsyning må det bli bedre utnyttelse av fjell- og utmarksbeite. Da må rovdyrforliket følges opp ved å innføre tydeligere retningslinjer for rovdyrforvaltningen. Mange kommuner i beiteprioriterte områder opplever i dag «en vente og se-holdning» før det gis fellingstillatelse. I beiteprioriterte områder bør det være stående fellingstillatelse slik at potensielle skadevoldere kan tas ut raskt. For å styrke lokal sjølråderett, bør rovviltnevdens myndighet til å fatte vedtak om uttak av alle rovviltarter, utvides til å gjelde fra 1. mai -15. februar i stedet for 1. juni – 15. Derfor må rovdyrforliket følges opp og det må tas i bruk nye virkemidler for å holde rovdyrbestanden på vedtatt nivå.

Fylkespartiets kommentar:

Innlandet Arbeiderparti forutsetter at bruk av snøscooter er i samsvar med lov om motorferdsel. Innlandet Arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Norge har et selvstendig ansvar for å sikre levedyktige rovviltbestander innenfor våre grenser og at forvaltningen av rovvilt skal gjennomføres i samsvar med Stortingets vedtak om bestandsmål, innenfor rammen av internasjonale forpliktelser etter Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven. Beredskapen skal svært høy og det skal være lav terskel for uttak av rovvilt i beiteprioriterte områder, og det skal være høy terskel for uttak i rovviltprioriterte områder. Gjennom rovviltforlikene som er vedtatt i stortinget skal vi videreføre den todelte målsetningen om å både ha levedyktige rovviltstammer og et aktivt beitebruk, ha en tydelig og konsekvent soneforvaltning og et effektivt regime for uttak av rovvilt når det ikke truer bestandens overlevelse, i tillegg til å sikre en høy beredskap slik at tapene av beitedyr skal bli så små som mulig.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

675 Oppgradering av eksisterende vannkraftverk
Nord-Fron Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet må jobbe for økt utbygging av vannkraft og oppgradering av allerede utbygde vassdrag. Næringa må få rammevilkår som gjør dette bedriftsøkonomisk lønnsomt.

Begrunnelse:

Selv om vannkraft i utgangspunktet er den billigste fornybare energikilden, er det svak bedriftsøkonomisk lønnsomhet i å bygge, utvide eller oppgradere vannkraftverk i Norge. Med en beskatning på 59 prosent, beskattes vannkraft i dag tre ganger mer enn vindkraft. Vindkraftverkene slipper unna med selskapsskatt på 22 prosent, mens vannkraftverkene er pålagt grunnrenteskatt på 37 prosent i tillegg. Utbygging av vannkraft må også sees i sammenheng med klimaendringer og økende ekstremvær. Oppdemmede magasiner bidrar til å dempe flomfaren.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Forslaget om oppgradering av eksisterende vannkraftverk er i tråd med gjeldende politikk. Herunder delen om fornybar energi i forslag til partiprogrammet, og forslag fremmet i revidert nasjonalbudsjett i 2020: "Stortinget ber regjeringen fastsette friinntekten i grunnrentebeskatningen som summen av en risikofri rente lik statsobligasjonsrente med 10 års løpetid pluss et risikopåslag, slik at normalavkastningen skjermes og den ekstraordinære inntjeningen beskattes"

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

678 Nei til nedbygging av norsk natur
Rakkestad Arbeiderparti

Forslag:

Skal vi overleve med et klima i forandring kan vi ikke fortsette å plukke i fra hverandre den norske naturen bit for bit. Derfor går vi imot nedbygging av norsk natur.

Begrunnelse:

Rakkestad Arbeiderparti mener at naturen er under et stadig press på grunn av utbygging av blant annet vindkraft, nye hyttefelt, store kraftlinjer og veier i stadig nye områder. I perioden

2013-2018 forsvant 620 kvadratkilometer med inngrepsfri natur og alle inngrep påvirker også mangfoldet i naturen i områdene rundt, negativt. I dag står vi på kanten av stupet med en klimakrise som dytter oss i ryggen og stupet blir brattere og dypere hver dag som går når vi i tillegg ødelegger naturen og fremprovoserer en krise i biologisk mangfold.

Fylkespartiets kommentar:

Østfold Arbeiderparti støtter intensjonen i forslaget

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres med følgende formulering

Sentralstyrets merknad:

Tap av natur er en like stor trussel mot vårt livsgrunnlag som klimaendringene. Vi er nemlig avhengige av naturens evne til å produsere mat og til å fange og lagre karbon, bidra til flomdemping og ta unna overvann. Når arealer og naturmangfold forsvinner, forsterkes konsekvensene av klimaendringene. En satsing på restaurering og bevaring av natur vil bidra til å tilbakeføre ødelagt natur til sin opprinnelige form. Dette er bra for naturmangfoldet og et viktig tiltak for naturlig karbonlagring og reduksjon av klimagassutslipp.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

689 Midler via statsbudsjettet og Enova til klimatiltak i kommuner og regioner

Tinn Arbeiderparti

Forslag:

Alle kommuner og regioner skal legge om sin servicekjøring og tjenestekjøring til nullutslippstransport og lade-/fyllestasjoner må bli en normal standard i infrastrukturen i kommuner og regioner. Da det er et mål kun å selge og kjøre nullutslippsbiler fra 2025, må denne omleggingen starte i kommuner og regioner. Kommuner og regioner må få tilført midler fra statsbudsjettet og via Enova. Unntak fra dette gis til tyngre transportkjøretøy og maskiner som brukes i kortere perioder og der det er sesongvariasjoner på bruk.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Transportsektoren står for en stor andel av de lokale klimautslippene og det er avgjørende at fossile kjøretøy fases ut med 0-utslippsbiler. Støtte over Enova og Klimasats er avgjørende i

dette arbeidet.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

693 Bevar våre kraftressurser
Åmot Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet er imot salg av de norske kraftressursene til private og/eller utenlandske aktører.

Begrunnelse:

De norske kraftressursene er en del av vårt arvesølv, som vi må bevare under norsk kontroll og i norske hender. Ressursene er evigvarende, derfor vil et salg være kortsiktig fordi ressursene ikke kan prises riktig i markedet. Rattsø-utvalget har tatt til orde for å selge unna arvesølvet, hvor de legger opp til at store internasjonale selskaper kan kjøpe de norske vasskraftressursene. Regjeringen legger opp til en politikk hvor salget av de norske kraftressursene kan risikere å komme på private og utenlandske hender. Dette er en uønsket politikk og en lite fremtidsrettet og bærekraftig politikk

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Intensjonen i forslaget er i tråd med gjeldende politikk. Norges naturressurser skal bidra til bærekraft og langsiktig verdiskaping for velferdsstaten. Arbeiderpartiet vil at Statkraft skal være en spydspiss i utviklingen av fornybar energi. Verdiene som skapes fra våre naturressurser skal bidra til utvikling av norske arbeidsplasser, vekst og kompetanse. Arbeiderpartiet vil sørge for at alle utenlandsforbindelser for kraft eies og driftes av Statnett.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

Forslag:

Vestfold og Telemark Arbeiderparti vil: • SVO iskantsonen fastsettes i tråd med natur- og miljøfaglige råd ved 0,5 prosent isfrekvens. Det tillates ikke ny petroleumsvirksomhet innenfor denne sonen utover lisenser som allerede er tildelt. • For annen næringsvirksomhet enn petroleum stilles det strenge krav til helse, miljø og sikkerhet i tråd med områdets særlige sikkerhets- og miljømessige utfordringer.

Begrunnelse:

I de neste årene skal forvaltningsplanen for Barentshavet, Norskehavet og Nordsjøen opp til revidering i Stortinget. Skal vi klare å nå klimamålene våre er vi avhengig til å si nei til åpning av nye områder for økt olje og gass produksjon. Derfor mener Arbeiderpartiet at Barentshavet Nord ikke kan åpnes for ny olje- og gassproduksjon i den kommende forvaltningsplanen. Vi har allerede områder med mer olje og gass enn det vi noen gang kommer til å klare å bore opp. Samt at dette er områder som det er dyrt å lete etter olje i, samt usikre prognoser på hvor mye det er å finne. I 2019 alene ble det gjort 17 nye oljefunn, kun ett ble funnet i Barentshavet. Åpning av nye oljefelt i disse områdene kan være med stor risiko. Mange store banker har allerede stilt seg imot å finansiere nye oljeeventyr, så her risikerer vi å lete etter «stranded assets», altså eiendeler i store tapsprosjekter. Dette er ikke bare et klimatiltak, men også et miljøtiltak. Barentshavet er et av WWFs største arbeidsområder, nettopp på grunn av dets sårbare økosystemer og truede dyrearter. Ved å starte opp videre oljeproduksjon og prøveboringer i områdene truer man å ødelegge en av verdens eneste uberørte systemer. Norge har et internasjonalt ansvar med å bevilge Barentshavet og dets miljø, det er derfor uansvarlig å bruke dette området for billig profitt. Videre må iskantsonen oppdateres i tråd med den miljøfaglige anbefalingen om å inkludere hele området mellom fast is og åpent hav som en del av det særlig verdifulle og sårbare området. Det innebærer at man legger en isfrekvens på 0,5 % til grunn, som er det Havforskningsinstituttet og Norsk Polarinstitutt anbefaler.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres ikke

Sentralstyrets merknad:

Stortinget har nylig behandlet forvaltningsplan for Barentshavet (Meld. St. 20 (2019–2020)). I innstillingen har Arbeiderpartiet og flertallet understreket at det i områder som er særlig verdifulle skal det tas særlig hensyn til naturmangfold og at føre-var prinsippet skal legges til grunn. Regelverket skal være tydelig på hvilke krav som stilles til aktivitet og at det skal ikke settes i verk ny petroleumsvirksomhet der det finnes is mer enn 15 pst. av dagene i april, basert på isdata fra de siste 30 årene. Dette er en fast grense som gjelder inntil den eventuelt blir oppdatert i senere forvaltningsplaner.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

Arbeiderpartiet må programfeste tiltak for å bedre miljøtilstand og styrking av fiskeressursene i Oslofjorden*Færder Arbeiderparti***Forslag:**

Færder, Tønsberg og Hvaler arbeiderparti ber om at Arbeiderpartiet programfester tiltak for å bedre miljøtilstanden og styrking av fiskeressursene i Oslofjorden. Regulering av brukerkonflikter i pressede kystområder a) Regulering av hastighet Ny havne- og farvannslov trådte i kraft 1.januar 2020. I stortingsproposisjonen Prop. 86 L (2018–2019) heter det blant annet: Departementet mener at kommunene har et berettiget behov for å regulere ferdsel med fritidsfartøy i eget sjøområde. Ferdsel med fritidsfartøy foregår i stor grad nært land, og bruken påvirker kommunens borgere. Bruk av fritidsfartøy er en del av den tiltagende arealkonflikten i kystnære områder, omtalt innledningsvis i kapittel 8.4.4. Antall fritidsfartøy er stadig økende, og flere av fritidsfartøyene som brukes nå er raskere enn før. Departementet har merket seg at dette bidrar til en økende konflikt mellom brukere av fritidsfartøyer, herunder vannscootere, og myke trafikanter som padlere, badende og lignende. Spørsmålet om hvordan farvannet skal kunne brukes er således i stor grad et lokalt anliggende. Departementet mener derfor at kommunene bør ha mulighet til å regulere ferdsel med fritidsfartøy. Dette er tatt inn i loven i §8, som i første ledd sier: Kommunen kan gi forskrift om regulering av ferdsel med fritidsfartøy i kommunens sjøområde. I forskriften kan kommunen sette andre fartsgrenser for fritidsfartøy enn de som er satt etter § 7. §8 gjelder altså ikke i hovedled og biled. I en del kystkommuner med svært stor trafikk av fritidsfartøy er en stor del av sjøområdet hovedled og biled. Dette fører til at det i praksis ikke er mulig for disse kommunene å regulere ferdselen med fritidsfartøy, til tross for at dette er lovens intensjon. Dette gjelder i stor grad langs Vestfoldkysten, et av Norges mest populære områder for friluftaktiviteter til sjøs. Utfordringene vokser, med økende antall fritidsbåter med stadig større motorkraft, og med stadig flere vannscootere som driver «lekekjøring». Støy er et stort problem i noen områder. Uvettig ferdsel er en stadig økende trussel mot et presset fugle- og dyreliv, og konfliktene med myke trafikanter øker. Færder Arbeiderparti mener at må det åpnes for at kommunene skal kunne regulere ferdselen for fritidsfartøy i definerte områder der kommunene ser at konfliktene er store, også hvis områdene omfatter deler av hovedled eller biled. Vi ber om at Arbeiderpartiet fremmer forslag om at §8 i havne- og farvannsloven revideres i henhold til dette. b) Forsterking av oppsyn gjennom effektivisering og samarbeid mellom oppsynsetatene De senere årene har vi registrert en økende misnøye med at regelverk på sjøen brytes. Dette har skapt økende brukerkonflikter. Tjuvfiske har også spilt en rolle i de senere års overbeskatning av fiskeressursene. Politi, Statens naturoppsyn, Kystvakta, Fiskerioppsynet og Skjærgårdstjenesten har samlet en stor oppsynkapasitet, forutsatt at de samarbeider og hjelper hverandre med håndhevelse av regelverk. I dag er det for ofte slik at de jobber på «hver sin tue» og da blir kapasiteten ikke utnyttet godt nok. Eksempelvis har Statens naturoppsyn, som har stor tilstedeværelse i Oslofjord, ikke hjemmel til å håndtere situasjoner med ulovlig fiskeredskap. Oppsynet må samordnes bedre og oppsynsetatene må i langt større grad kunne utnytte hverandres lovhjemler. Dette vil styrke oppsynet og vil gi en bedre utnyttelse av offentlige ressurser. Færder Arbeiderparti mener at det må bli en bedre samordning mellom oppsynsetatene langs kysten og

at de i langt større grad må kunne utnytte hverandres lovhjemler til å håndtere ulovlige situasjoner. Det vil bidra til reduserte brukerkonflikter og en bedre sikring av naturressursene langs kysten.

Begrunnelse:

Oslofjorden er Norges mest urbane og folketette kystlinje med svært populære og lett tilgjengelige natur- og friluftsområder. Oslofjorden har stor betydning for befolkningen i hele Østlandsområdet. Området har også nærhet til mange byer og landets hovedstad. Et hovedproblem gjennom mange tiår har vært en vedvarende negativ miljøpåvirkning og at den økologiske tilstanden er svekket. Torsken og flere andre fiskeslag er i ferd med å bli borte og viktige leveområder som tareskog og ålegrasenger har gått tilbake de senere år. Sentrale samfunnsaktører har gått sammen om å styrke kunnskapsgrunnlaget om det marine miljøet. Gjennom de pågående prosjektene «Krafttak for kysttorsken» og «Frisk Oslofjord i Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker har vi nå fått mer kunnskap om hva som har skjedd i fjorden: • Tilførsel av for store mengder næringssalter og leirpartikler har gitt for store mengder alger og jordpartikler i kystvannet. Dette har gitt en tilgrusning av vannet og svekket lystilgang til naturen under vann. Viktige naturtyper for fisken som tareskog og ålegras er svekket. • Ulike tekniske inngrep og tilførsel av miljøgifter over år har også forringet fiskens leveområder. • Fiskepresset i fjorden har vært for stort i forhold til fjordens produksjonsevne. Det er nå bred enighet om at disse utfordringen må løses. I desember 2019 ble det lagt fram en helhetlig plan for Oslofjorden. Planen peker på flere viktige utfordringer: • Landbruket og kommunene må redusere sine forurensinger til vassdragene på Østlandet og Oslofjorden. • Omfanget av tekniske inngrep og miljøgifter må reduseres. • Det kreves en mer aktiv fiskeriforvaltning slik at beskatningen av fiskeressursene ikke overstiger produksjonsgrunnlaget.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Forslaget er i tråd med vedtatt politikk. Stortinget har enstemmig vedtatt å be regjeringen legge fram en helhetlig plan for Oslofjorden med mål om å fremme at aktivt friluftsliv og å oppnå en god miljøtilstand i fjorden. Miljødirektoratet og relevante fagmiljøer har lagt fram forslag til en plan, men den er ikke fulgt opp av Regjeringen. Det er viktig at forslag og virkemidler følges opp. Planen må omfatte sjø- og kystområdene fra svenskegrensen til fylkesgrensen mot Agder og skal samordne, supplere og forsterke det positive som allerede gjøres for Oslofjordens miljø og friluftslivsmuligheter. Den er en del av oppfølgingen av FNs bærekraftsmål med vekt på mål 6 og 14. De viktigste utfordringer for Oslofjorden og strandsonen opp til 100 meter, er befolkningsvekst og press på arealbruk i strandsonen, forurensning fra jordbruk og avløp, økt båttrafikk og fiske. I tillegg kommer endringer i klima som påvirker økosystemet. Torskebestanden er på et lavmål og har vært det de siste 20 årene. Tareskogen og ålegressengene, som er oppvekstområder for blant annet torskeyngel, er i flere områder på tilbakegang. Flere av bunnområdene både i Indre og Ytre fjord sliter med pusteproblemer, og der oksygenet blir borte, forsvinner også livet. Hele Indre Oslofjord og flere av sidefjordene, som Drammensfjorden og Frierfjorden, har kostråd der det frarådes å spise fisk og skalldyr pga høyt miljøgiftinnhold. Som om ikke det var nok, øker innholdet av fosfor og nitrogen, partikler og

brune humusstoffer i de store elvene som renner til Ytre Oslofjord. Dette fører blant annet til nedslamming av strandområder og algeoppblomstringer og siktbarheten i vannet går ned. Opplevelsen for badende og andre som driver friluftsliv blir dårligere.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

745 En bærekraftig klima – og miljøpolitikk
Tromsø Arbeiderparti

Forslag:

Norge er rik på fornybare ressurser. Vi skal høste av disse ressursene til beste for hele befolkningen. Men vi befinner oss i en sårbar del av verden. Spesielt i de arktiske områdene ser vi klareste fotavtrykkene av menneskelig aktivitet. Derfor må vi ha en klima- og miljøpolitikk som kombinerer god ressursutnyttelse med hensynet til klima, naturmangfold og bærekraftig bruk av arealene på land og hav.

Fylkespartiets innstilling:
Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:
Intensjonene i forslaget er i tråd med vedtatt politikk.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

762 Maritimt avfall
Finnmark Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet bør ta en ledende og tydelig rolle innen miljø med spesielt fokus på maritimt avfall.

Begrunnelse:

Plast er den største trusselen vi står ovenfor innen miljø, vi MÅ ta tak umiddelbart. Plast spres via havstrømmer og forurenses store havområder og kystlinjer. Vi har i dag ingen tydelig ansvarsfordeling i forhold til håndtering av dette problemet. Skal ansvaret ligge kommunalt tror vi

det vil bli vanskelig å få en helhetlig satsing. Loppa kommune er sannsynligvis den kommunen i Norge med lengst strandlinje pr. innbygger, så dette er naturligvis viktig for oss.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Intensjonen i forslaget er i tråd med vedtatt politikk. Plastforsøpling og spredning av mikroplast i havet og naturen er i ferd med å bli et av de største miljøproblemene i vår tid. Vi må både ta ansvar lokalt, regionalt, nasjonalt, men også internasjonalt for å hindre plastforsøpling av havområdene. Norge har verdensledende rederier og en komplett maritim klynge som tidligere har klart å løse globale miljøutfordringer og en økt innsats og politiske virkemidler for et renere hav må til for å sikre at marin forsøpling håndteres på bærekraftig og forsvarlig vis. Vi må jobbe for å hindre plast i å komme på avveie, som er det viktigste for å minimere plastforsøplingen av havet. Det er behov for flere nasjonale tiltak og et økt internasjonalt samarbeid.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

764 Nussir-prosjektet gir oss muligheter innen sirkulærøkonomi *Finnmark Arbeiderparti*

Forslag:

Finnmark AP ønsker å støtte prosjekter som settes i gang på å få på plass industrielle muligheter på sirkulærøkonomi samt videreforedling av råvarene fra Nussir-prosjektet.

Begrunnelse:

Norges største uutviklede kobberforekomst ligger sentralt i Vest-Finnmark. Malmen i forekomsten vil gi verdifulle mengder gull, sølv, platina og palladium i tillegg til kobber. Senest høsten 2019 ble det påvist at Nussir-delen av forekomsten hadde enda større ressurser enn tidligere antatt. Gruven vil ifølge Nussir gi grunnlag for minst 30 års drift, og om lag 150 direkte årsverk i driftsfasen. Dette gir arbeidsplasser i hele det gamle Finnmark fylke. Nussir-prosjektet vil kunne nyte godt av den kompetansen vi har på mineralnæring i vårt gamle fylke. Nussir ASA fikk driftskonsesjon i november 2019. I august 2020 signerte en Nussir kontrakt med den tyske kobbergiganten Aurubis AG, som sikret seg kjøp av kobbermalmen i en 10-årsperiode. Størrelsesorden på denne kontrakten er 10 milliarder norske kroner. Nussir ASA har valgt den nordnorske leverandøren Leonard Nilsen og sønn AS for utbygging av selve gruen. LNS får ansvaret for entreprenørdelen og gruvedriften under jorda. Kontrakten er på en størrelsesorden på 4 milliarder kroner over en 10-årsperiode. Disse tallene gir et perspektiv på hvor stort og viktig dette prosjektet er. Vi ønsker dog mer, i tråd med vårt partis politikk, både i historisk perspektiv, og det som vi vet vil komme i årene framover. Råvarene fra Nussir vil kunne foredles

i regionen hvis man får på plass en offensiv satsning rundt dette. I tillegg er det muligheter for å bruke avgangsmasser til å bygge en ny industri der man eksempelvis kan benytte denne til byggematerialer. Dette er viktig for vertskommunen, kommunene i Finnmark spesielt, men også for hele den nye regionen. Dette er god Arbeiderparti-politikk i tråd med det vårt parti er tuftet på. Arbeidsplasser, teknologisk utvikling, kortreist arbeidskraft, bærekraft og en miljømessig god profil.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Forslaget er i tråd med gjeldende politikk og innholdet i utkastet til partiprogram under delen om sirkulærøkonomi.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

768 Nei til omkamp om iskantsonen *Finnmark Arbeiderparti*

Forslag:

Finnmark Ap støtter derfor flertallsforslaget om å holde «fast på en nordlig grense for petroleumsvirksomhet fra og med 15 prosent isfrekvens og nordover i iskantsonen».

Begrunnelse:

Finnmark Ap støtter flertallsforslaget til programkomiteen om å holde «fast på en nordlig grense for petroleumsvirksomhet fra og med 15 prosent isfrekvens og nordover i iskantsonen. Områdene sør for 15 prosent isfrekvens frem til åpent hav anses som et verdifullt område. All aktivitet, inklusive petroleumsaktivitet, må ta særlige hensyn til naturmangfoldet i tråd med oppdatert og best tilgjengelig kunnskap. Førre var-prinsippet skal legges til grunn.». Dette forslaget er i tråd med kompromisset som Arbeiderpartiet inngikk i juni i år ved behandlingen av forvaltningsplanene havområdene utenfor for Barentshavet og Lofoten, hvor Arbeiderpartiet var med å finne en god og balansert løsning mellom hensynet til miljø og gir forutsigbarhet for havnæringene. Dersom dissensen i utkastet til partiprogrammet får gjennomslag vil det medføre en innskrenking av allerede åpnete områder, hvorav deler ble åpnet av den rødgrønne regjeringa så sent som i juni 2013. Kompromisset var et resultat av en lang prosess i Arbeiderpartiet hvor det var mange ulike syn på hvor grensen for iskantsonen skulle gå. I det faglige grunnlaget for forvaltningsplanen hadde Faglig forum lagt fram to alternative innstillinger til avgrensning av «SVO Iskantsonen». En innstilling på å videreføre definisjonen med 30 prosent sannsynlighet for is i april måned, fra de to rødgrønne forvaltningsplanene, og en innstilling på en helt ny definisjon på 0,5 prosent. Alternativet på 0,5 prosent representerte i

praksis maksimal isutbredelse de siste 30 år, og trekker grensa for iskantsonen ned i de områdene som ble åpnet av et stort flertall på Stortinget for få år siden. I rapporten skrev Faglig forum for øvrig også at: «...0,5 isfrekvens vil bety at havområder der det sjeldent har forekommet havis i den siste 30-årsperioden, vil bli liggende innenfor dette området.» Ved 0,5 prosent sannsynlighet for is i april basert på siste 30 års målinger, er det kun 3-4 timer pr år i april i gjennomsnitt med is på lokasjonen. Norge har en stolt tradisjon for å vedta helhetlige og økosystembaserte forvaltningsplaner. Forvaltningsplanene har som formål å legge til rette for bærekraftig verdiskaping, samtidig som høstingen av havets ressurser skjer på en måte som sikrer miljøverdiene i havområdene. Forvaltningsplanen for Barentshavet og Lofoten ble vedtatt av et bredt flertall i Stortinget 18. juni 2020, og resultatet var i tråd med det politiske håndverket som var gjort av Arbeiderpartiet. Vi fikk en helhetlig plan som veier ulike hensyn, og hvor det er lagt begrensninger i aktiviteten for å sikre en bærekraftig utvikling av havområdene våre. I denne planen slås det også fast at en ikke skal åpne opp for olje- og gassaktivitet nord for de områdene som i dag er åpnet for aktivitet. For Finnmark Ap er det avgjørende at aktiviteten på havet gir aktivitet på land. Samtidig må vi legge til rette for stabile og forutsigbare rammebetingelse for industrien som sikrer aktivitet på sokkelen, og i Barentshavet. Det gjøres ikke ved å begrense aktiviteten i områder hvor det allerede er tildelt lisenser og det veldig sjelden har vært is. Dette røkkes også med de prinsipper som er lagt til grunn for all forvaltning i Norge. Det bidrar heller ikke til stabilitet å ha kontinuerlige omkamper i spørsmål hvor det har vært gode politiske prosesser i forkant av avgjørelser.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Stortinget har nylig behandlet forvaltningsplan for Barentshavet (Meld. St. 20 (2019–2020)). I innstillingen har Arbeiderpartiet og flertallet understreket at det i områder som er særlig verdifulle skal det tas særlig hensyn til naturmangfold og at føre-var prinsippet skal legges til grunn. Regelverket skal være tydelig på hvilke krav som stilles til aktivitet og at det skal ikke settes i verk ny petroleumsvirksomhet der det finnes is mer enn 15 pst. av dagene i april, basert på isdata fra de siste 30 årene. Dette er en fast grense som gjelder inntil den eventuelt blir oppdatert i senere forvaltningsplaner.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

**769 Andel av verdiskapingen fra bruk av lokale naturressurser må komme
 vertskommunene til gode**
Finnmark Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet må, for å oppfylle egen uttalt politikk: 1. Avvise Kraftskatteutvalgets tilrådning.

2. Få vedtatt kompensasjonsordninger til vertskommunene for vindkraft som følger de samme prinsipper som vi har for vannkraft. 3. Få gjennomført tilrådingen fra mindretallet i Havbruksskatteutvalget.

Begrunnelse:

Andel av verdiskapingen fra bruk av lokale naturressurser må komme vertskommunene til gode. I over 100 år har dette vært omforent politikk i Norge. «Konsesjonslovenes far» Johan Castberg sa det slik i 1909: «Man skal til det yderste utnytte anledningen til at søke at styrke disse mer avsidesliggende og karrig utstyrte distrikter ved å la dem få en rundelig andel i de værdier som skapes indenfor deres grænser...». Dette var kloke ord, og det knesatte prinsipper for inntekter til vertskommuner (og vertsfylker) i forbindelse med utbyggingen av vannkraft. Dette har senere vist seg å tjene hele Norge meget godt, og kommuner som ikke har hatt slike ekstra inntekter fra vannkraft har funnet det «vel unt». Prinsippene har blitt videreutviklet og senest befestet under daværende finansminister Sigbjørn Johnsen's ledelse i 1996. Nå pågår ganske stor utbygging av vindkraft, uten at de samme prinsippene og de samme rettigheter er ivaretatt. Dette er svært vanskelig å forstå og akseptere, og den store og økende lokale motstanden må sees i lys av dette. Storsamfunnet må kort og godt innse at man er på overtid med å få innført bedre kompensasjonsordninger til de som må tåle ulempene i sitt nærmiljø. Havbruksnæringen har eksistert i 50 år. I 2018 fikk man for aller første gang «en rundelig andel» som ble tilgodesett alle vertskommuner og vertsfylker. Men også her mangler avklaring på det som kan gi stabile og forutsigbare inntekter til det nevnte vertskap. Høsten 2019 leverte et ekspertutvalg en tilråding som bryter fundamentalt med den kloke fordelingspolitikken som har eksistert innenfor vannkraft. Kommunene og fylkene skal fratas store inntekter og staten skal ha mer. Utvalget sier for øvrig lite eller ingenting om beskatningen av vindkraft, noe som må være en stor forsømmelse. I november 2019 leverte et partssammensatt utvalg en utredning benevnt «Skattlegging av havbruksvirksomhet». De som er benevnt ekspertene i utvalget (seks personer) dannet et flertall og anbefaler blant annet en statlig grunnrentebeskatning. Partsrepresentantene (tre personer fra h.h.v. KS, LO og NHO) utgjorde et mindretall. De anbefaler å videreføre den vedtatte ordningen og fordelingsmodellen som heter «Havbruksfondet» samt en marginal produksjonsavgift som betaling for leie av arealene i den kommunale sjøallmenningen. I Arbeiderpartiets distriktsmanifest heter det blant annet: • De særnorske ordningene innenfor vannkraft som skaper en rettferdig fordeling må opprettholdes, styrkes og overføres til andre kraftområder. • At vertskommunene skal sikres stabile forutsigbare inntekter for bruk av areal og for å tilrettelegge for nytt areal for oppdrettsnæringen, også når det ikke er vekst.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Forslaget er i tråd med gjeldende politikk. Herunder Arbeiderpartiets merknader i innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Vindkraft på land.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

770 Oljeterminal på Veidnes *Finnmark Arbeiderparti*

Forslag:

Finnmark Arbeiderparti krever at regjeringen tar signalene fra Stortinget, industrien og fagforbundene på alvor og snarest sikrer en realisering av en terminal på Veidnes i Nordkapp kommune.

Begrunnelse:

Finnmark Arbeiderparti sitt tidligere krav om ilandføring av Johan Castberg til Veidnes opprettholdes. Arbeiderpartiet har i tidligere vedtak gjort det helt klart at ringvirkninger i form av ilandføring skal ligge til grunn for olje- og gassutvinning på Finnmarkskysten. Olje- og gassutvinning i Barentshavet innebærer risiko for vår aller viktigste næring; fiskeri. Denne risikoen skal ikke tas uten at det kompenseres i form av flest mulig ringvirkninger. Etter Finnmark Arbeiderpartis mening vil det konseptvalg, som Equinor nå legger opp til, ikke gi ønskede lokale ringvirkninger. Det er stor politisk enighet i Finnmark og landsdelen for øvrig, om en terminallagring av oljen på Veidnes. For Finnmark Arbeiderparti er det et ufravikelig krav at ressursene som hentes opp fra Barentshavet utenfor Finnmarkskysten, skal også gi størst mulig ringvirkninger i samme område, samt i landsdelen for øvrig. Finnmark Arbeiderparti er klar på at et konsept med omlastingsterminal på Veidnes vil gi større synlige ringvirkninger i Finnmark og helt i tråd med Statoils (Equinor) egen beslutning annonsert i Nordkapp 12. februar 2013, skape et bedre grunnlag for en mer fleksibel utvikling i Barentshavet. Finnmark Arbeiderparti vil peke på at det er funnet olje på ulike felt som skal i produksjon og det rasjonelle må være at oljen fra Johan Castberg må sees i sammenheng med andre funn i området. Finnmark Ap mener at Equinor, Lundin, ENI og OMV sammen med lokalt og regionalt næringsliv, og det politiske miljøet i Finnmark, må intensivere arbeidet med å jobbe fram en løsning, som sikrer at det blir bygget ut en oljeterminal på Veidneset i Nordkapp.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Intensjonen i forslaget er i tråd med gjeldende politikk, herunder Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2021.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

825 Et krafttak for naturen *Troms Arbeiderparti*

Forslag:

Uerstattelig natur og biologisk mangfold forsvinner i et voldsomt tempo. Forskere regner med at arter blir utryddet mellom hundre og tusen ganger raskere enn det som er naturlig. Menneskelige inngrep i naturen har stor ødeleggende effekt på det biologiske mangfoldet, det forstyrrer økosystemet og setter naturen i ubalanse. Gjennom internasjonale avtaler har vi tidligere forpliktet oss til å stanse tapet av naturmangfold fra 2020, mens Stortinget har gått inn for at 15 % av tidligere ødelagt natur skal restaureres innen 2025. Likevel ser vi i dag at vi har en regjering som ikke tar ansvar for vårt felles naturmangfold. Skal disse ambisiøse målene nås må vi handle raskt og kraftfullt. Derfor må miljøforvaltningen styrkes slik at politikk blir til handling. Tap av biologisk mangfold kan få enorme konsekvenser og er en av de største utfordringene vi står overfor. Derfor mener AUF at målene må skjerpes ytterligere. Over 4000 arter står på den norske rødlista over trua arter, hvorav over 1000 er kritisk eller sterkt truet. I dag har vi bare tretten arter som har status som prioritert art. AUF mener at Norge bør ta et ansvar for å gjennomføre sine forpliktelser for å hindre ødeleggelsen av det biologiske mangfoldet, og mener derfor antall prioriterte arter må økes til rundt 400 innen 2025. Troms Arbeiderparti vil:

- Øke bevilgningene over statsbudsjettet for å sikre norsk naturmangfold.
- Målet om restaurering av ødelagt norsk natur økes til 20 % innen 2025
- Styrke kartleggingen av norsk natur og ferdigstille et økologisk grunnkart innen 2025
- Bevaring av myr og våtmark
- Øke antall prioriterte arter til ca. 400 innen 2025, samt øke antall utvalgte naturtyper til rundt 50
- Økt innsats mot fremmede arter
- Vern av mer sårbar natur
- Følge opp anbefalinger fra grønn skattekommisjon
- Øke støtten til internasjonalt miljøarbeid

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Intensjonen i forslaget er i tråd med vedtatt politikk. Tap av natur er en like stor trussel mot vårt livsgrunnlag som klimaendringene. Vi er nemlig avhengige av naturens evne til å produsere mat og til å fange og lagre karbon, bidra til flomdemping og ta unna overvann. Når arealer og naturmangfold forsvinner, forsterkes konsekvensene av klimaendringene. En satsing på restaurering og bevaring av natur vil bidra til å tilbakeføre ødelagt natur til sin opprinnelige form. Dette er bra for naturmangfoldet og et viktig tiltak for naturlig karbonlagring og reduksjon av klimagassutslipp. FN har vedtatt at 2021-2030 skal være verdens tiår for restaurering av økosystemer. Naturrestaurering er tiltak for å reparere og forbedre natur og økosystemer som er

ødelagt eller forstyrret. Det er ikke lenger nok å bevare natur – vi må også restaurere. Naturmangfold og alt som naturen gir oss er livsgrunnlaget vårt, men i dag er 75 % av verdens landarealer forringet eller ødelagt av menneskelig påvirkning og 20% av alle verdens arter er truet av utryddelse. Restaurering av natur er nødvendig for å bevare biodiversitet, matforsyning og rent vann, i tillegg er det et viktig virkemiddel for å løse klimakrisen.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

838 Møre og Romsdal Arbeiderparti vil at vasskraftkommunane fortsatt skal ha dei kraftinntektene dei har i dag.
Surnadal Arbeiderparti

Forslag:

Møre og Romsdal Arbeiderparti vil at vasskraftkommunane fortsatt skal ha dei kraftinntektene dei har i dag.

Begrunnelse:

Konsesjonskrafta er ei avståing av kraft frå kraftprodusentar til dei kommunar og regionar som har kraftinngrepa. Om ordninga blir erstatta av auking i grunnrenteskatten, vil staten omfordele inntektene mellom alle kommunar - og balansere det mot andre typer tilskot. Den foreslåtte endringa vil føre til at ein lausriver verdiskapinga frå dei områda som stiller naturen til disposisjon.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Forslaget om oppgradering av eksisterende vannkraftverk er i tråd med gjeldende politikk. Herunder delen om fornybar energi i forslag til partiprogrammet, og forslag fremmet i revidert nasjonalbudsjett i 2020: "Stortinget ber regjeringen fastsette friinntekten i grunnrentebeskatningen som summen av en risikofri rente lik statsobligasjonsrente med 10 års løpetid pluss et risikopåslag, slik at normalavkastningen skjermes og den ekstraordinære inntjeningen beskattes"

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

842 Arbeiderpartiet må være en pådriver for at plast, nasjonalt og internasjonalt, ikke havner i naturen.

Surnadal Arbeiderparti

Forslag:

Arbeiderpartiet må være en pådriver for at plast, nasjonalt og internasjonalt, ikke havner i naturen.

Begrunnelse:

Det er et stort internasjonalt problem at mye av plasten som blir produsert havner i naturen. FN har vedtatt 17 bærekraftsmål, og et av de er «Rent hav» Som medlem i FN har vi forpliktet oss til å ta plastproblemet på alvor.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Intensjonen i forslaget er i tråd med vedtatt politikk. Stortinget har gjennom behandling av st. meld. om avfall og sirkulær økonomi (Meld. St. 45 (2016-2017), Innst. 127 S (2017-2018) påpekt at Norge bør ta en internasjonal lederrolle i arbeidet mot marin forurensning og følge opp arbeidet med nullvisjon for utslipp av plast i havet som er vedtatt under FNs miljøforsamling.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

845 Iskanten

Troms Arbeiderparti

Forslag:

Havforvaltning er viktig i Norge, vi har store havområder på seks-sju ganger landarealet. Disse områdene er svært rike på ressurser. Aktiviteter og verdiskaping i disse havområdene må baseres på en faglig og kunnskapsbasert tilnærming som ivaretar de store natur- og miljøverdiene. Norge har etablert forvaltningsplaner for Barentshavet og Lofoten, Norskehavet og Nordsjøen-Skagerrak. Formålet med forvaltningsplanene er å legge til rette for verdiskaping gjennom bærekraftig bruk av ressurser og goder i havet, samtidig som økosystemets produktivitet og naturmangfold opprettholdes. Arbeidet med revidering av forvaltningsplanen for Barentshavet inkluderer spørsmålet om hvordan man definerer den såkalte iskantsonen.

Iskantsonen er området der fast is går over til åpent hav. Utbredelsen varierer med årstidene, og betegnes som et biologisk «hot spot» med algeoppblomstring om vår og sommer, og et viktig matfat for fisk, sjøfugl, sel, isbjørn og grønlandshval. Slik sett er iskantsonen et unikt økosystem og et svært produktivt havområde. I 2019 kom Faglig Forum - det faglige samarbeidet mellom en rekke etater som gir innspill til forvaltningsplanen - med sine vurderinger av hvordan iskanten kan defineres. Flertallet i forumet anbefaler at iskanten defineres som et område med såkalt 0,5 % isfrekvens, fordi de sårbare områdene er avhengige av iskantens dynamiske natur. Både forskning og miljøfaglige råd har vist at forurensning og oljeutslipp kan få store økologiske konsekvenser for iskantsonen og dens funksjon og produktivitet. Stortingets behandling bestemmer vil avgjøre hvordan Norge i fremtiden forvalter store naturverdier og næringsinteresser i store havområder. Troms Arbeiderparti mener at kunnskap må ligge til grunn for politiske prioriteringer og forvaltningsvedtak. Når regjeringen har lagt fram sitt forslag til definisjon av iskanten, anbefaler Troms Arbeiderparti at Arbeiderpartiets stortingsgruppe baserer politikken på faglige råd fra Faglig Forum om 0,5 % isfrekvens, der ny kunnskap tilsier at arts- og biologisk mangfold i hele vannsøylen og områdets sårbarhet må tillegges større vekt enn tidligere. En dynamisk iskant eller flytting av iskantsonen nordover kan ikke være aktuelt. Troms Ap vil påpeke at en slik definisjon av iskanten ikke utelukker aktivitet og næringsvirksomhet i området, men at dette må innebære at man tar særlige hensyn til produktiviteten i økosystemene og at miljøfaglige råd vektlegges for hvilken aktivitet som kan drives forsvarlig og bærekraftig. Det ligger store muligheter for utvikling av en rekke nye næringer i nord generelt og Barentshavet spesielt. Med en offensiv politikk for bærekraftig utvikling kan dette gi Nord-Norge en særlig posisjon i det grønne skiftet, basert på de unike og fornybare ressursene i landsdelen. Forutsetningen er at utviklingen skjer kunnskapsbasert og innenfor rammen av miljømessig bærekraft og klimahensyn. Arbeiderpartiet har større ambisjoner om en langt mer aktiv næringspolitikk enn dagens regjering. Vi må lage planer for hvordan vi skal bygge sterke, bærekraftige industrier basert på de næringsklyngene oljealderen skapte: Innen karbonfangst, -bruk og -lagring, flytende havvind, hydrogen, ren, kraftforedlende industri, klimavennlig skipsfart og sirkulærøkonomi. Vi vil ha en tydelig plan for å øke eksporten, og vi vil legge til rette for at nye næringer bygges opp parallelt med fortsatt olje- og gassvirksomhet, slik at vi er beredt når petroleumsinntektene går nedover.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Intensjonen i forslaget er i tråd med vedtatt politikk. Stortinget har nylig behandlet forvaltningsplan for Barentshavet (Meld. St. 20 (2019–2020)). I innstillingen har Arbeiderpartiet og flertallet understreket at det i områder som er særlig verdifulle skal det tas særlig hensyn til naturmangfold og at føre-var prinsippet skal legges til grunn. Regelverket skal være tydelig på hvilke krav som stilles til aktivitet og at det skal ikke settes i verk ny petroleumsvirksomhet der det finnes is mer enn 15 pst. av dagene i april, basert på isdata fra de siste 30 årene. Dette er en fast grense som gjelder inntil den eventuelt blir oppdatert i senere forvaltningsplaner.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

878 **Samla innsats for klima og natur**
Vestland Arbeiderparti

Forslag:

Vestland Arbeiderparti meiner at: - Noreg må arbeide aktivt for internasjonal anerkjenning og vern av klimafordrivne gjennom internasjonale og regionale avtalar. - Noreg må auke finansiering og bistand for å førebygge tap og skade og hjelpe klimafordrivne. - Flyktningkonvensjonen skal ha ein tilleggsprotokoll som omhandlar klimaflyktningar.

Begrunnelse:

Rapportane frå FN sine vitenskapspanel gir sterk grunn til bekymring, og stiller nye krav til vår generasjon politikarar. Det trengs store og små tiltak på alle område, men løysingane må henge saman med kvarandre og ikkje minst knytast til samfunnsbygging for ei framtid folk ønsker å ta del i. Nøkkelen til å løyse dei store utfordringane i vår tid ligg i ein tydeleg sosialdemokratisk politikk som kan bygge brei oppslutning om naudsynte tiltak. Arbeiderpartiet må frå og med 2020 legge større vekt enn hittil på ein politikk som skal bidra til å førebygge dei største klimaendringane. Partiet må definere tydelege tiltak som sterkt og snarleg reduserer utslepp av klimagassar, tap av natur og forureining/forsøpling. Ein Ap-leidd regjering må stå for ein heilskapleg miljøinnsats som samtidig sørger for næringsutvikling og sikrar omfordeling og gode fellesløysingar. Arbeiderpartiet skal vere ein tydeleg og sterk forkjempar for internasjonale avtalar som sterkt reduserer både utslepp, naturødeleggingar og konsekvensar av klimaendringar. Klimafordrivne For Noreg er det skissert eit klima som er både våtare og mildare i framtida. For andre deler av verda kan stader som i dag er busette, bli ubeboelege. Ekstreme nedbørs- og tørkeperiodar og naturkatastrofar skjer oftare, og me må allereie no sette inn tiltak i områda vi veit vil rammast hardest. Ifølgje FN vil kring 150 millionar menneske vere på flukt som følgje av klimaendringane innan 2050. I snitt forlèt allereie 25,3 millionar menneske heimane sine på grunn av klimarelaterte problem – kvart år (IDMC). Dagens flyktningkonvensjon omfattar ikkje klimaflyktningar. Konsekvensen kan bli fleire millionar menneske som ikkje har nokon trygg stad dei kan opphalde seg lovleg.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september.
Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Klimaendringene er én av de grunnleggende årsakene til at omfattende og økende migrasjon vil sette preg på internasjonal politikk i de kommende tiårene. Andre viktige årsaker er krig og

konflikt, manglende sosial og økonomisk utvikling og økende forskjeller. Det er åpenbart et stort behov for å drive tilpasning til klimaendringene, og Norge må bidra til å løse de store utfordringene vi står ovenfor med klimaendringer gjennom deltagelse i et bredt internasjonalt samarbeid som får utslippene ned og sender færre folk ut på flukt. Norge bør også bidra med finansiering og bistand for å forebygge tap og skade som følge av klimaendringer og gi humanitær assistanse i nærområdene. Asylretten er allerede i dag hardt presset med over 30 millioner på flukt utenfor sitt hjemland. Et bærende prinsipp for Arbeiderpartiets vedtatte migrasjonspolitikk er at asylordningen skal være bærekraftig også i fremtiden, og vi vil derfor prioritere å ta imot flyktninger gjennom FNs etablerte system for kvoteflyktninger.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

879 **Isgrensa**
 Vestland Arbeiderparti

Forslag:

Vestland Arbeiderparti meiner at: - Isgrensen må definerast med utgangspunkt i de faglege råda frå Norsk Polarinstitutt. - Områda i iskantsonen må ikkje omfattast av TFO-ordninga. - Det må være en buffersone opp til isgrensen, der det ikkje blir delt ut konsesjonar. - Oljeleitinga i Barentshavet og andre sårbare område må stoppast.

Begrunnelse:

Definisjonen av Isgrensa er viktig av to grunnar: For vern av sårbare og produktive økosystem i eit særleg verdifullt og sårbart område, og som ei nordleg grense for petroleums-aktivitet. 25. konsesjonsrunde er utsett til etter forvaltnings-planen for Barentshavet – Lofoten er ferdig behandla. Arbeiderpartiet må legge avgjerande vekt på råd frå uavhengige forskingsinstitusjonar som Norsk Polarinstitutt/Havforskningsinstituttet når forvaltningsplanen blir lagt fram for Stortinget våren 2020.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september. Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Stortinget har nylig behandlet forvaltningsplan for Barentshavet (Meld. St. 20 (2019–2020)). I innstillingen har Arbeiderpartiet og flertallet understreket at det i områder som er særlig verdifulle

skal det tas særlig hensyn til naturmangfold og at føre-var prinsippet skal legges til grunn. Regelverket skal være tydelig på hvilke krav som stilles til aktivitet og at det skal ikke settes i verk ny petroleumsvirksomhet der det finnes is mer enn 15 pst. av dagene i april, basert på isdata fra de siste 30 årene. Dette er en fast grense som gjelder inntil den eventuelt blir oppdatert i senere forvaltningsplaner.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

880

Natur

Vestland Arbeiderparti

Forslag:

Vestland Arbeiderparti mener at: - Norsk natur skal forvaltes av fellesskapet. - Naturområder som er spesielt viktige for friluftsliv må bevares. - Strandsonen må beskyttes, og holdes tilgjengelig for allmenn ferdsel. - Det marine biologiske mangfoldet må bevares, og naturverdier på havbunnen må beskyttes. - Plan- og bygningsloven må styrkes som overordnet lov i arealsaker. - Klima og naturmangfold bør inn i formålsparagrafen til Plan- og bygningsloven. - Adgangen til innsigelser og rettslig prøving i saker som gjelder naturverdier/klimautslipp må ikke svekkes. - Mer kunnskapsbasert arealforvaltning – systematisk kartlegging og overvåking av natur. - Vurdere krav om arealregnskap (klimaregnskap) for å belyse aggregerte effekter for naturmangfold og klima. - Ap skal bruke vern etter Naturmangfoldlova meir aktivt for langsiktig sikring av viktige område som fyller føresetnadane i lova. - Område med særleg verdifull vestlandsnatur og bynære rester av natur- og kulturlandskap bør vernast i større grad enn i dag. - Det bør vurderast betre verkemiddel for langsiktig vern av natur i byområde med stort utbyggingspress.

Begrunnelse:

Tapet av natur og artsmangfold er ein trussel på nivå med klimaendringane, ifølgje FNs naturpanel. Menneska har gjort betydelege endringar på tre fjerdedelar av jordas landoverflate. Kampen står ikkje berre i Amazonas, men også her heime. Å hindre tap av natur heng saman med klimamål, folkehelse, kultur og friluftsliv, og må vere ein viktig del av sosialdemokratisk politikk for å møte klima- og miljøutfordringane. Fjellområde, fjordlandskap og ikkje minst «kvardagsnaturen» vi har rundt oss må forvaltast for framtida. Det er viktig at naturforvaltningen er kunnskapsbasert og at «Føre-var-prinsippet» vektlegges. Vern av naturområder er ikke et mål i seg selv, men et viktig virkemiddel for å bevare det biologiske mangfoldet, og sikre at naturen skal være tilgjengelig for alle. Alle skal ha tilgang til å ferdes i strandsone, fjell, skog og mark. Et rikt naturmangfold har en økonomisk og samfunnsmessig verdi, som seg selv som det er vanskelig å måle. Naturen tilhører oss alle, og vi har i felleskap et ansvar for å berge både artene og naturtypene for framtidige generasjoner. Lov om forvaltning av naturens mangfold bør være styrende i dette arbeidet.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september.
Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Intensjonen i forslaget er i tråd med vedtatt politikk. Tap av natur er en like stor trussel mot vårt livsgrunnlag som klimaendringene. Vi er avhengige av naturens evne til å produsere mat og til å fange og lagre karbon, bidra til flomdemping og ta unna overvann. Når arealer og naturmangfold forsvinner, forsterkes konsekvensene av klimaendringene. En satsing på restaurering og bevaring av natur vil bidra til å tilbakeføre ødelagt natur til sin opprinnelige form. Dette er bra for naturmangfoldet og et viktig tiltak for naturlig karbonlagring og reduksjon av klimagassutslipp. I arealforvaltningen må vi finne de beste løsningene for både klima og natur. Dette innebærer å bevare natur og eksisterende karbonlagre, søke å gjenopprette tapt naturmangfold og karbonlagre, og sikre arealer som er motstandsdyktig i møte med fremtidens vær og klima. Det er viktig at det utarbeides et rammeverk for å vise kunnskap og verdier og hvordan dette avveies og hensyn tas i arealpolitikken gjennom plan og bygningsloven.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

881 **Marin forsøpling**
 Vestland Arbeiderparti

Forslag:

Vestland Arbeiderparti vil: - Heve og fjerne mest mulig av kvikksølvet frå ubåten U-864 ved Fedje - Ha avfallshandteringsanlegg i fleire små hamner og gratis levering av marint avfall frå båtar

Begrunnelse:

Storparten av næringane langs kysten er avhengig av havet. Giftig avfall og marin forsøpling er alvorlege utfordringar. I tillegg til det store problemet med plast, er det også vesentleg forureining frå tauverk, garn og teiner etc. som blir liggjande på havbotnen.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september.
Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Stortinget har i perioden behandlet spørsmålet om hvordan U-864 best kan sikres forsvarlig. Regjeringen ble bedt om å vurdere om det har tilkommet ny informasjon eller ny teknologi som ville tilsa at heving av hele eller deler av lasten ville være miljømessig forsvarlig før arbeidet med tildekking ble iverksatt av U-864. Kystverket har i etterkant av stortingets vedtak innhentet en ekstern vurdering om heving av U-864. De konkluderes med at det ikke foreligger ny informasjon som tilsier at det er en endring av miljørisikovurderingen som ble gjort i 2014 i forhold til kvikksølvkjemi. Det er heller ikke fremkommet ny informasjon om faktiske metoder for heving. Muligheter for bruk av eksisterende teknologi knyttet til mudring som ikke er inkludert i tidligere vurderinger og som kan redusere miljørisiko, har blitt vurdert. Nye kartleggings- og overvåkingsmetoder som kan identifisere beholdere og kvikksølv i sjøbunnen er utredet og nye tekniske løsninger for heving for å redusere nødvendigheten av mudring før heving er også vurdert. Kystverket konkludert med at rangeringen av alternative tiltak for U-864 ikke er endret, og at tildekking av vrak, last og forurenset sjøbunn fortsatt er den beste løsningen. Ad marin forsøpling: Det er fortsatt behov for å rydde opp de store mengdene marin forsøpling som finnes langs norskekysten og på havbunnen. Samtidig er det bred enighet globalt om at tilførselen av forsøpling må reduseres, og oppmerksomheten på forebyggende tiltak har økt. Det er viktig at «Fishing for litter» utvides og innføres som en permanent ordning, slik at både fiskebåter og fritidsbåter til en hver tid i en hver havn vederlagsfritt kan levere inn marint avfall i havnene.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

882 Flomforebygging, overvannshåndtering og drikkevatt *Vestland Arbeiderparti*

Forslag:

Vestland Arbeiderparti meiner at: - Flomforebygging og overvannshåndtering må bli del av all planlegging. - Det må sikrast ein betre og meir heilskapleg forvalting av vann- og avløpsnett. - Det må etablerast ein sterkare beskyttelse av vasskjelder til drikkevatt. - Staten må bidra til at kommunane kan auke innsatsen for å utbetre vann- og avløpsnett, som til dømes med rentekompensasjon.

Begrunnelse:

Dagens avløpsnett er ikkje dimensjonert for framtida. Auka nedbørsmengder og fleire kraftige regnskyll på kort tid aukar faren for både forureining av drikkevasskjelder og flaum som skadar infrastruktur. Det er berekna at vann- og avløpssystemet i Norge treng investeringar på 280 milliardar kroner for å vere i forsvarleg stand. Reint drikkevatt handlar om folkehelse og

beredskap.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september.
Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Intensjonen i forslaget er i tråd med vedtatt politikk. Kommunene har et viktig ansvar for klimatilpasningsarbeidet, og de besitter gode virkemidler for å gjennomføre viktige tilpasningstiltak. Da Norge er utsatt for flom og skred over store deler av landet, og tilgangen på områder som ikke er utsatt for flom eller skred er få i mange kommuner er det særlig viktig å forebygge mot økt nedbør og snøsmelting fører til mer flom og skred for å hindre skade. I flomsituasjoner kan vann og avløpssystemene fungere som flaskehalser og gi en forverring av flomsituasjonen, særlig i tettbygde områder. Det er derfor viktig å forebygge virkninger klimaendringene og de naturgitte forhold når det planlegges for ny bebyggelse i regional og lokal arealplanlegging. Det er avgjørende at kommunene settes i stand til å handtere de utfordringer som ligger i det store etterslepet i vedlikehold for vann og avløpssystemer, bygninger, veier og jernbanelinjer, da vi ikke er god nok tilpasset dagens klima.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

883 **Transport**
 Vestland Arbeiderparti

Forslag:

Vestland Arbeiderparti vil: - Arbeida for å sikra framtidige anbod i kollektivtransporten vert stilt krav om miljøvennleg teknologi, t.d. fornying av snøggåttane i Vestland fylke med miljøvennleg drivstoff. - Innføre krav om klimarekneskap for å redusere omfanget av at råvarer sendast ut av Norge for ferdigproduksjon i andre land, og så returnerast.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september.
Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Forslaget er i tråd med gjeldende politikk, herunder Arbeiderpartiets Nordsjøplan og alternative statsbudsjett for 2021. Offentlige anbuds- og innkjøpsprosesser er viktige verktøy for stille krav om bruk av nullutslippsteknologi og sirkulærøkonomi i transportsektoren.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

884

Vindkraft

Vestland Arbeiderparti

Forslag:

Vestland Arbeiderparti mener at: - Det må ikke gis nye konsesjoner til vindkraftanlegg på land før konsekvensene av utbygd vindkraft og gitte konsesjoner er tilstrekkelig kartlagt. Dette skal gi grunnlag for en politisk beslutning om det skal bygges flere landbaserte vindmøller i Norge. - Arealplaner for eventuelle nye vindkraftanlegg på land må heretter behandles etter plan- og bygningsloven. - Vestland Arbeiderparti meiner at kommunane skal ha lokal sjølvråderett når det gjeld avgjersler om etablering av vindturbinar i eigen kommune - Arealplaner for eventuelle nye vindkraftanlegg på land må heretter behandles etter plan- og bygningsloven - Det må vurderast korleis regionale planar kan få meir å seie. - Det må stilles langt strengere krav til dokumentasjon i konsesjonssøknader og konsekvensutredninger av vindkraftanlegg på land. Det er avgjerande at søknadane er transparente slik at vurderingane som blir lagt til grunn er opne. - Det må leggest til grunn eit oppdatert kunnskapsgrunnlag slik at ein får best mogleg handtering av natur og miljøhensyn. - Det må stillast tydelege og strenge krav til konsekvensutgreiingar i samband med vindkraftutbyggingar der naturmangfaldslova og miljøforvaltinga blir sterkt vektlagt. - Konsekvensane for naturleg karbonlagring må inngå i vurderinga, og det må utarbeidast eit klimarekneskap for utbyggingane. - Framtidige konsesjoner må ha ein tidsfrist for igangsetting, slik plan og bygningsloven har, med ein oppstart innan 3 år, og der det er mogleg å søkje om utsett frist inntil to år. - Kommunane som stiller område til disposisjon må få ein føreseieleg kompensasjon og ein rettferdig del av verdiskapinga. Dette vederlaget må fastsettast nasjonalt slik at det ikkje må vere opp til kvar kommune å forhandle. - Vindkraft må underlegges samme lokale skatter som stor vannkraft: Naturressursskatt, konsesjonsavgift og avståelse av konsesjonskraft til kommunene. - Friinntekten i kraftskatten må økes slik at normalavkastning ikkje rammes av grunnrenteskatten. - Det er viktig at det vert utarbeidd ein modell for å unngå at vindkraftutgifter medfører auke i nettleige for det lokale kundenettet. - Vestland arbeiderparti vil ikkje ha utbygging av vindkraft i urørd natur eller på bekostning av viktige verdiar knytt til natur, landskap, kulturminne/kulturmiljø og reiseliv, og som er i strid med kommunestyrevedtak. Vindkraft til havs skal utviklast i samråd med havbruk- og fiskeinteressene. - Det må framleis seiast nei til vindkraftutbygging i

Stølsheimen og områda vestanfor.

Begrunnelse:

Klimasatsingen i Norge er avhengig av legitimitet i befolkningen. Allerede gitte konsesjoner for landbaserte vindkraftanlegg vil legge beslag på et areal som er 50 % større enn det samlede norske tettstedsarealet, og 10 ganger større enn Norges samlede industriareal. Siden utbyggingene er så kontroversielle og omfangsrike, trengs det tid til å utrede konsekvensene av allerede gitte konsesjoner før det vurderes å utstede nye. Sjølv om regjeringa har «skrinlagt» Nasjonal ramme for vindkraft på land held fleire utbyggjarar fram arbeidet med sine gigantplanar. Vestland Arbeiderparti seier framleis nei til utbygging av vindkraft i Stølsheimen og områda vestanfor. Planane vil industrialisere store areal med viktig og sårbar natur, og natur- og friluftsområde i eit av dei mest verdifulle fjellområda i regionen vil forringast. Utbygging av fornybar energi er ikkje berre problemfri, og det finst betre alternativ enn storskala utbygging i t.d. Stølsheimen. Vi treng en nasjonal politikk som veg ulike omsyn mot kvarandre på ein meir betryggande måte. Arealplanlegging etter plan- og bygningsloven er en viktig del av demokratiet i Norge. I Norge planlegges i dag alle store infrastrukturtiltak som veianlegg, flyplasser, akvakulturanlegg eller store industrianlegg etter plan- og bygningsloven. Vindkraftanlegg blir imidlertid behandlet etter energiloven og er unntatt fra arealplanlegging og de fleste kravene i plan- og bygningsloven. Dette medfører mindre dokumentasjons- og utredningskrav og svakere medvirkning. Det er en betydelig kraftreserve knyttet til oppgradering av dagens vannkraftverk, og det er åpenbart at miljøkonsekvensene ved oppgradering av dagens vannkraftanlegg er betydelig mindre enn ved en storstilt utbygging av vindkraftindustri i Norge. Men på grunn av skatteregler er det vanskelig å finne lønnsomhet i opprusting av vannkraftverkene. Vindkraft til havs har også et svært stort potensial. Det kan etableres uten tilsvarende arealkonflikter som vindkraft på land. Etablering av anlegg til havs vil gi en jevn og optimal vindproduksjon og har potensial for storstilt krafteksport. Norge har i dag et verdensledende, kompetent offshoreteknologimiljø. Denne kompetansen bør stimuleres til storstilt utvikling og utbygging av offshore vindparker over hele verden. Det må satses på forskning og utvikling og etableres støtteordninger, slik at teknologiutviklingen kan gå raskere.

Fylkespartiets kommentar:

Forslagene ble vedtatt av representantskapet i Vestland Arbeiderparti 24. september.

Forslagene skal oversendes landsmøtet i Arbeiderpartiet

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Forslaget er i tråd med gjeldende politikk på vindkraft. Det vises særlig til innstillingen fra energi- og miljøkomiteen om Vindkraft på land, Innst. 101 S (2020–2021) der Arbeiderpartiet er med på flertallsmerknader som tar opp i seg helheten i dette forslaget.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for partiprogram

16 Innkomne forslag - Organisasjon

674 **Verving**
Fredrikstad Arbeiderparti

Forslag:

Avholde verveskolering sammen med AUF Utarbeide klare informasjonsskriv med info, tips og triks til de som verver Se på mulighetene til å revitalisere arbeidet med 'arbeidsplasskontakter' Økt fokus på rekruttering i fagbevegelsen Sjekke ut muligheter for digital verveblokk og andre relevante hjelpemidler Lokale vervepremier; fysiske ting, men også eksempelvis videohilsen fra sentrale politikere, politisk lunsj med ordfører, partileder, representanter fra partistyret etc.

Fylkespartiets kommentar:

Østfold Arbeiderparti støtter forslaget som innspill til landsmøtets organisasjonsuttalelse.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres med følgende formulering

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter

786 **Evaluering av regelverket mot trakassering**
Akershus Arbeiderparti

Forslag:

Akershus Ap ønsker en evaluering av våre trakasseringsbestemmelser med hovedvekt på hvordan varslere har opplevd det nye regelverket som vi har hatt de siste to årene.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter

787 **Diplomer og underskrifter**
Arendal Arbeiderparti

Forslag:

Diplomer for medlemskap i Arbeiderpartiet skal undertegnes den til enhver tid valgte leder av Arbeiderpartiet.

Begrunnelse:

Utdeling av diplomer er en fin måte å hedre partimedlemmer for lang og tro tjeneste og for et langt medlemskap. På årsmøte i Eydehavn og Saltrød Arbeiderlag i desember 2018 ble det delt ut merker og diplomer. Vi fikk en reaksjon fra et medlem som nå er 88 år og fikk 60-års jubileumsdiplom. Han mente at diplomene ikke hadde verdi hvis ikke den var undertegnet av partiledelsen slik som tidligere. Selvsagt er dette mer «stas» enn de diplomene som nå deles ut. Arendal Arbeiderparti ber om at Arbeiderpartiet gjør om på den nåværende praksis og utarbeider nye diplomer med plass for underskrifter. Det er ønskelig at partiledelsen undertegner diplomene som deles ut.

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter

799 **Innkreving av kontingent**
Midtre Gauldal Arbeiderparti

Forslag:

Innkreving av kontingent. Midtre Gauldal Ap forslår at det nye innkrevingssystemet for medlemskontingenten blir videreutviklet slik at det blir en funksjon for påminnelse. I tillegg bør det være mulig for eldre medlemmer å få faktura tilsendt. Det er flere som ikke benytter mail. Dette for å unngå at våre tillitsvalgte bruker mye av sin tid på å ringe rundt for å minne om manglende betaling, for i de aller fleste tilfeller så skyldes det en forglemmelse fra medlemmene sin side.

Fylkespartiets kommentar:

Støtter intensjonene

Fylkespartiets innstilling:

Forslaget tiltres

Sentralstyrets merknad:

Alle medlemmer over 70 år får tilsendt medlemsgiro pr post.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter**800 Introduksjons-medlemskap i Arbeiderpartiet**
*Inderøy Arbeiderparti***Forslag:**

Inderøy Arbeiderparti er skeptisk til bruk av introduksjons-medlemskap som et verktøy for verving av nye medlemmer. Arbeiderpartiet er ikke på billigsalg. Ønsker du å bli medlem og få din stemme hørt i partiet, så bør fullverdig medlemskap tegnes. Inderøy Arbeiderparti ber landsmøtet vurdere om introduksjons-medlemskap skal avskaffes, eventuelt benyttes uten at introduksjons-medlemmer er fullverdige medlemmer (kun tale og forslagsrett). Introduksjons-medlemmer bør ikke regnes med som en del av medlemstallet ved beregning av antall delegater til landsmøter, årsmøter, nominasjonsmøter og representantskap.

Fylkespartiets innstilling:

Ingen kommentar

Sentralstyrets merknad:

Arbeiderpartiet har ikke introduksjonsmedlemskap. AUF har introduksjonsmedlemskap og vedtas av AUF, som er en selvstendig organisasjon.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter**804 Introduksjonsmedlemsskap Arbeiderpartiet.**
*Trøndelag Arbeiderparti***Forslag:**

Det innføres introduksjonsmedlemskap til medlemmer av LO s forbund for 50 kr med samme rettigheter som AUF.

Begrunnelse:

Det kollektive medlemskapet med LO var en bærebjelke i Arbeiderpartiets politikkutvikling. Det

la grunnlaget for retningen på politikken og derigjennom oppslutting til å ha ledet nasjonens utvikling til dit vi er i dag. Et av de beste land i verden å bo og leve i. Det har ikke vært en selvfølge. Norge som nasjon var for et fattig med det man trodde var marginale naturgitte ressurser. Når vi først oppdaget ressursene vannkraft, olje og gass eller havbruk så evnet vi å utvikle og skape verdiskaping i hele nasjonen, men ikke minst sikret vi at ressursene og verdiskapingen kom fellesskapet til gode. Det unike med modellen knytta til kollektivt medlemskap var at det koblet de fremste tillitsvalgte tettere til Arbeiderpartiet. Tillitsvalgte som var valgt av de ansatte til å bidra til å utvikle og sikre sin virksomhets fremtid. De som satt i krevende forhandlinger med ledelsen, kanskje som styremedlemmer i bedriften. De tillitsvalgte og LO skapte Arbeiderpartiet. Fra et parti som var en marginal bevegelse uten oppslutting til et større parti med grunnverdier, kunnskap og et bredt engasjement for politikkutvikling. Som så ble til det partiet som bygde nasjonen og skapte fellesskapsløsningene. Tillitsvalgte rundt omkring på arbeidsplassene har en stor og viktig rolle. De kjenner på utfordringene samtidig som de ser mulighetene. De er gitt tillit av sine kollegaer. Noen sitter i styrer sammen med ledelsen og tar beslutninger som skal stå seg i tiår. Disse sentrale personene i vår bevegelse er dessverre ikke lenger en naturlig del av vårt parti. I en situasjon hvor man skulle tro at samfunnet er i ferd med å gå mot høyreekstrem retning og en politisk avmakt er det et paradoks at LO samtidig øker sin oppslutting i en situasjon hvor arbeidslivet med nye bransjer blir mere krevende og organisere, mens Arbeiderpartiet oppslutting går ned i både valg og antall medlemmer. Da må det være lov og spørre seg om det finnes grep som kan snu utviklingen. Labour innførte et introduksjonsmedlemskap for LO medlemmer for noen år siden, og økte medlemsmassen med det dobbelte over kort tid, samt oppslutting. Vi har erfaring fra vår egen ungdomsorganisasjon og på at dette fungerer, hvor blant annet mellom 80 – 90% av AUF i Trondheim/Trøndelag sine medlemmer er introduksjonsmedlemmer. Det kan være enkeltsaker som gjør at de melder seg inn på den enkelte bedrift, ved den enkelte virksomhet eller fagforening. Men det vil være politisk engasjement som er den utløsende årsakene, og man kan jo risikere at de etter et år med introduksjonsmedlemskap vill kunne finne på å bli fast medlem, noe som sikkert kommer an på hvordan de blir tatt imot av partiet.

Fylkespartiets innstilling:

Ingen kommentar

Sentralstyrets merknad:

Vi har i våre vedtekter nedfelt at partimedlemmer som har adgang til det, bør stå tilmeldt Landsorganisasjonen i Norge. Mange i medlemsmassen vår er derfor medlem i LO. Det er gledelig at medlemsmassen i LO har styrket seg de siste årene og det er en prioritert oppgave for partiet å øke medlemsmassen, ikke minst blant de som også er medlemmer i fagbevegelsen. Arbeiderpartiet opererer pr dags dato ikke med noen form for introduksjonsmedlemskap.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter

Forslag:

Meningsmålingene tyder vi går mot tidenes krisevalg for Arbeiderpartiet. Litt over 20 år etter Jaglands krav om 36,9 kan AP teoretisk lande på det halve. La oss ikke gjøre som Trump og klage på valgresultatet når det er for seint. AP må nå mens vi kan justere kursen finne ut hvordan vi kan snu nedgang til oppgang og frustrasjon hos velgerne til engasjement og tro på partiet. AP må sette ned en hurtigarbeidende gruppe som ikke styres av ledelsen, som ser på hvordan partiet kan justere profil og saksstandpunkter slik at vi endrer kursen og sikre flertallet for en ny Regjering og AP som Norges fortsatt største parti. Oslo AP mener det nye AP må oppfattes i større grad som et folkelig parti som støtter sakene som folk er opptatt av og som et parti som er opptatt av fellesskapet og folk flest. Eksempler på viktige saker er mange, og utfordrende er det at vi ofte er på feil side: AP kan ikke bidra til nedleggelse av Ullevål sykehus, når byens befolkning vil beholde det og alle fagmiljøene og fagforeningen støtter at Ullevål består. AP må ta rev i seilene før det er for sent og gå imot gigantomani i Regjeringskvartalet som ingen støtter. Det er utrolig tragisk at vi her først kunne begynne å tenke nytt etter at Y-blokkas umistelige verdier var historie. Vi må finne sakene folk er opptatt og løfte dem: flere forslag ligger inne fra Fredsforum: Grønn transport, kontroll over vindkraftutbygging Vårt Parti-Nedenfra og opp, ikke ovenfra og ned!

Fylkespartiets innstilling:

Styret i Oslo Arbeiderparti har ikke realitetsbehandlet forslaget. Oversendes redaksjonskomiteen.

Sentralstyrets merknad:

Arbeiderpartiets politikk vedtas på landsmøtet og strategien forankres i partiets organer.

Landsstyrets innstilling: Forslaget oversendes redaksjonskomiteen for organisasjon og vedtekter